

Ruudusta Raunioon

Valtio-opin ja kansainvälisen politiikan opetus
YKK:ssa ja Tampereen yliopistossa
1925–2010

Toimittanut
Olavi Borg

TAMPEREEN
YLIOPISTO

Johtamiskorkeakoulu

TAMPEREEN
YLIOPISTO

Johtamiskorkeakoulu

© Olavi Borg ja kirjoittajat

Toimituskunta

Olavi Borg
Heikki Paloheimo
Tarja Seppä
Tapani Turkka
Unto Vesa

Graafinen suunnittelu ja taitto

Marita Alanko

Kannen valokuvat

Etukansi Tampereen yliopiston Linna-rakennus, valokuvaaja Arto Borg
Takakansi Tampereen yliopiston Linna-rakennus, valokuvaaja Touko Hujanen
Yrjö Ruutu (vasemmalla), valokuva Tampereen yliopiston arkisto/Aarne Pietinen Oy
Tapio Raunio (oikealla), valokuvaaja Erkki Karén

ISBN 978-951-44-8670-8 (painettu teos)
ISBN 978-951-44-8671-5 (verkkójulkaisu)
ISSN 0788-169X

Tampereen yliopistopaino Oy – Juvenes Print
Tampere 2011

ESIPUHE

Miksi tämä historiikki tehtiin?

Kun yliopisto teki 2010 päätöksen rakenteensa suuren muutoksen yhteydessä lakkauttaa jo puolen vuosisadan ikään ehtineet laitoksensa ja sitäkin vanhemmat tiedekuntansa ja ennen kaikkea korvata niiden perinteiset nimet akateemisesti mitään sanomattomilla yksiköillä ja kouluilla, jotain särähti muutoin melko vakaassa sielussani. Pitäisi sentään säilyttää jälkipolville edes jotain pitkän perinteen omaavista akateemisista työyksiköistä ja organisaatioista. Niin syntyi ajatus laitoksen historiikin kirjoittamisesta. Samalla saataisiin kootuksi yhtenäinen tiedosto oppiaineessa ja laitoksella vuosikymmenten kuluessa suoritetusta työstä, sen tekijöistä ja erityisesti sadoista oppinnäytteistä. Kävi näet ilmi, että oppinnäytetietokannat olivat laitoksemme osalta paitsi kovin epäyhtenäisiä, myös aukollisia. Jopa yhden pitkäaikaisen opettajan ylempi oppinnäyte puuttui luetteloista kokonaan, samoin kymmeniä graduja.

Politiikan tutkimuksen laitoksella ja sen oppiaineilla valtio-opilla ja kansainvälisellä politiikalla on lisäksi ollut aivan erityinen asema Yhteiskunnallisen korkeakoulun ja sen työn jatkajan Tampereen yliopiston historiassa. Kun oppilaitoksen perustajahahmo, silloinen Helsingin yliopiston dosentti ja FT Yrjö Ruutu, aloitti opetuksen 1925 talon ainoana vakinaisesti kiinnitettynä opettajana, hän opetti nimenomaisesti valtio-oppia ja historiaa. Sittemmin hänen mielenkiintonsa siirtyi kansainväliseen politiikkaan. Kun YKK, jota tuolloin vielä kutsuttiin YK:ksi, sai oikeuden antaa akateemisia tutkintoja 1930-luvun alussa, ensimmäinen gradun tekijä Sylvi Kauhanen, sittemmin tunnettu lehtinainen, laati juuri Ruudulle 1932 tutkielmansa aiheenaan ”Ulkovaltojen Saksaan kohdistama diplomaattinen saar-topoliittikka ennen maailmansotaa”. Myös oppilaitoksen ensimmäinen lisensiaatin työ tehtiin valtio-opissa.

Kun ensimmäiset professuurit perustettiin korkeakouluun kesällä 1945, valtio-oppi oli yhdessä aikuiskasvatuksen kanssa jälleen luettelon ensimmäinen. Molemmat täytettiin vakinaisesti helmikuussa 1946. Samaan aikaan alettiin hoidattaa myös sosiologian, kansantalouden ja sosiaalipolitiikan virkoja, mutta ne täytettiin

vakinaisesti vuosia myöhemmin. Näin oli syntynyt runko 1949 perustetulle vanhimmalle tiedekunnalle, yhteiskuntatieteelliselle tiedekunnalle, joka juuri ennen lakkauttamistaan ehti juhlia 60-vuotispäiviään.

Joka tekee ehdotuksen jonkin asian toteuttamiseksi, joutuu usein kantamaan myös päävastuun sen toteuttamisesta. Näin kävi nyt minullekin. Kun olen saanut itselleni ja perheelleni vuodesta 1966 alkaen leivän Tampereen yliopistosta ja nimeni on esiintynyt samasta vuodesta alkaen laitoksen opetusohjelmassa, vakinaisena professorina tosin vasta 1973 alkaen, minulla ei tietenkään ollut mitään tällaista velvollisuutta vastaan. Tuekseni sain osaavan ja muistavan toimituskunnan laitoksen nykyisistä ja entisistä opettajista: Heikki Paloheimo, Tarja Seppä, Tapani Turkka ja Unto Vesa. Kiitän heitä monenmuotoisesta avusta. Laitoksen muista henkilöistä olen eniten joutunut vaivaamaan pitkäaikaista kanslistiamme Riitta Lehtimäkeä, jonka apu varsinkin opinnäyteluetteloiden kokoamisessa on ollut korvaamaton. Suuren kiitoksen ansaitsevat historiikkiin henkilökohtaisia muisteluja kirjoittaneet Harto Hakovirta, Jyrki Iivonen, Heikki Paloheimo, Ilkka Ruostetsaari, Helena Rytövuori-Apunen, Pertti Timonen, Tapani Turkka, Klaus Törnudd, Tatu Vanhanen, Unto Vesa ja Sirpa Virta. Klaus Törnuddin muistelut on sisällytetty alkuvuosien historiaosuuteen. Laitoksen viimeisen johtajan, Tapio Raunion myönteellinen suhtautuminen hankkeeseen ja varsinkin sen rahoituksen kaukonäköinen turvaaminen, on mahdollistanut hankkeen muuttumisen luettavaksi julkaisuksi sekä paperilla että sähköisesti. Tiedekunnan ja ISSS:n puolelta eniten apua olen pyytänyt ja saanut Marja Jukola-Aholta ja Paula Järvenpäältä. Laitoksen esimiesluetteloon liittyvien arkistotietojen etsimisessä yliopistomme arkistoasiantuntija Petri Poikus on antanut verratonta apuaan. Lämmin kiitos kaikille.

Valokuvat on koottu kirjoittajien omista arkistoista, osa on saatu yliopiston valokuva-arkistosta. Laitosrakennuksia koskevat valokuvat on ottanut Arto Borg ja osan muisteluartikkelien kirjoittajien pikkukuvista Minna Höijer. Lämmin kiitos myös heille. Aivan erityiset kiitokset Marita Alangolle tekstin editoinnista sekä teoksen graafisesta suunnittelusta ja taitosta.

Lopuksi lienee syytä sanoa muutama sana historiikin kirjoittamistavasta ja nimestä. Tällainen historiikki voidaan kirjoittaa monella tavalla. Yritin aluksi noudattaa Heikki Paloheimon minulle toimittamaa hyvin systemaattista ja tutkimusluonteista hahmotelmaa. Sen mukaisesti pyysin myös aluksi avustuksia. Klaus Törnudd laatikin melkein välittömästi oman muistelunsa tämän kaavan mukaan. Kun muita muisteluita ei alkanut ilmestyä ja pohjatekstiä kirjoittaessani huomasin alkuperäisen suunnitelman liian vaativaksi, siirryin yksinkertaisempaan menetel-

mään. Kun laitokselta löytyi vuodesta 1965 lähtien vanhat opetusohjelmat, aloin käyttää niitä perusmateriaalina. Niistä sai vaivattomasti selvyuden siitä, milloin kukaan opettaja on laitoksella työnsä aloittanut ja mitä laitoksella on opetettu. Myös suuremmat kurssivaatimusten muutokset, uudet opetuksen alueet jne. näkyvät noista papereista. Vieraillevien opettajien osalta tiedot eivät kuitenkaan ole täysin luotettavia, koska peruutuksia ja erilaisia muutoksia ohjelmiin on tullut aika paljon. Tutkimuspuoli jää tietenkin tällä pohjamateriaalilla lähes tyystin pimentoon. Esityksestä tulee pakostakin melko kronologinen ja hieman annales-tyyppinen asioiden luottelo. Niinpä päätimmekin täydentää historiikkiä henkilökohtaisilla muisteluilla, joissa myös tutkimuspuoli ja laitoksen toiminta inhimillisenä yhteisönä pääsisi paremmin näkyviin. Monia asioita jää tietenkin pimentoon. Esimerkiksi hallinnosta historiikissa ei paljoakaan puhuta, ei oppilasvalinnasta, laitoksen yleisestä ilmapiiristä, jännitteistä, vapaa-ajan riennoista jne. Jossain määrin ne kylläkin näkyvät henkilökohtaisista muisteluista.

Historiikin nimi ”Ruudusta Raunioon” on luettava sanatarkasti, ei symbolisesti! Alaotsikko ”Valtio-opin ja kansainvälisen politiikan opetus YKK:ssa ja Tampereen yliopistossa 1925–2010” kattaa koko oppiaineen tähänastisen olemassaolon, ei vain laitoksen elinaikaa. Aika mittava, 85 vuoden ajanjakso, kokonainen ihmisen elinkaari; onhan se jo historiikin arvoinen!

Tampereella 15.11.2011

Olavi Borg

SISÄLLYSLUETTELO

Esipuhe	3
Valtio-opin opetuksen esivaiheet YKK:ssa	9
Laitoksen ensimmäinen vuosikymmen – 1960-luku	11
Laitos muuttaa Lapintielle – Lapintie 4	16
Laitos muuttaa Attilaan – Itsenäisyydenkatu 38	31
Viimeinen muutto laitoksena – paluu Kalevantielle – Kalevantie 5	59
Yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan dekaaneina toimineet laitoksen opettajat	66
Laitoksen esimiehet / Laitosneuvoston puheenjohtajat	66
MUISTELUJA	
UNTO VESA Kansainvälisen politiikan alkuvaiheista Tampereen yliopistossa – ja omasta pikku roolistani siinä	71
PERTTI TIMONEN Politologiaa ja politiikkaa politiikan tutkimuksen laitoksella	83
HARTO HAKOVIRTA Muistikuvia ja mietteitä	88
TATU VANHANEN Apulaisprofessorin muistelmia vuosien varrelta	96
JYRKI IIVONEN Lapintieltä maailmalle	102
TAPANI TURKKA Kolme näkökohtaa politiikan tutkimuksesta Poliitiikan tutkimuksen laitoksella	110

HELENA RYTÖVUORI-APUNEN Murroskauden Venäjä-tutkimusta kansainvälisessä politiikassa rauhan- ja konfliktitutkimuksen pohjalta	119
SIRPA VIRTA Muisteluja	131
OLAVI BORG Kokemuksia valtio-opin projektitutkimuksista	135
ILKKA RUOSTETSAARI Valtaa ja eliittejä tutkimassa	153
TARJA SEPPÄ Opetuksen laatujärjestelmän kehittäminen Poliitiikan tutkimuksen laitoksella	157
HEIKKI PALOHEIMO Elämää Poliitiikan tutkimuksen laitoksella 2004–2010	168
Luettelo Poliitiikan tutkimuksen laitoksen opettajista	185
 TUTKINNOT JA OPINNÄYTTEET	
Laitoksella suoritettut tutkinnot ja opinnäytteet	191
Valtio-oppi, pro gradu ja sivuainetutkielmat yhteisen oppiaineen aikana	195
Valtio-oppi, pro gradu ja sivuainetutkielmat linjajaon jälkeen	199
Kansainvälinen politiikka, pro gradu ja sivuainetutkielmat	237
Valtio-oppi, liseniaattityöt	282
Kansainvälinen politiikka, liseniaattityöt	285
Valtio-oppi, väitöskirjat	287
Kansainvälinen politiikka, väitöskirjat	290

VALTIO-OPIN OPETUKSEN ESIVAIHEET YKK:SSA

Valtio-opin opetus alkoi YKK:ssa jo 1925, jolloin FT Yrjö Ruutu kiinnitettiin juuri perustettuun Kansalaiskorkeakouluun sen ainoaksi vakinaiseksi opettajaksi. Tässä tehtävässä hän toimi kaksi vuosikymmentä aina vuoteen 1945 saakka. Hän toimi Yhteiskunnalliseksi korkeakouluksi muuttuneen oppilaitoksen rehtorina kolme jaksoa, vuodet 1925–32, 1935–45 ja vielä 1949–54. Hän aloitti opettamalla valtio-oppia ja historiaa. Painopiste opetuksessa 20–30-luvuilla oli aate- ja oppihistoriassa sekä itse kehittämässään ns. energieettisessä yhteiskuntakäsityksessä, mikä ilmeni muun muassa hänen tuon ajan luentosarjoissaan. Kansainvälistä politiikkaa, josta oli tullut itsenäinen oppiaine 1944, hän opetti ensin vt. professorina 1945–49 ja sitten alan professorina 1949–54. Kun hän jäi vuoden 1954 lopussa eläkkeelle, opetti kansainvälistä politiikkaa kevätlukukauden 1955 vt. professorina FT Aaro Pakaslahti ulkoasianministeriöstä (UM). Tämän jälkeen tiedekunta muutti kyseisen professuurin alaksi psykologian. Vasta vuonna 1966 virka perustettiin uudelleen ja sen hoitajaksi tuli syyslukukauden alusta VTT Klaus Törnudd, hänkin UM:stä.

Valtio-opin opetus on ollut vuodesta 1925 lähtien jatkuvaa. Professorin oppituoli perustettiin 1945. Sitä hoiti vuosina 1945–46 vt. professorina FT Jussi Teljo. Teljo sai virkaan nimityksen vakinaiseksi helmikuussa 1946, jonka jälkeen hän hoiti virkaa runsaat kolme vuotta. Kun Teljo sai vuoden 1949 lopussa nimityksen Helsingin yliopiston Valtiotieteellisen tiedekunnan yleisen valtio-opin professorin virkaan, Ruutu hoiti avoimeksi jäänyttä virkaa vt:nä vuosina 1949–51. Hänen päävir kansa oli tuolloin Kouluhallituksen ylijoh tajan posti (1945–50) ja hän oli edelleen kansainvälisen politiikan professori YKK:ssa. Lisäksi terveys alkoi heiketä. Niinpä häntä avusti 1949–51 opetustehtävissä VTM Veikko Lahtinen, joka muun muassa otti vastaan oppiaineen kuulusteluja. Samainen Lahtinen, sukunimensä Veilahdeksi muuttaneena, palasi 1970-luvun puolivälissä opetusjaostojen järjestöopin lehtorina opettajaksi laitoksen piiriin Tampereen työväenopiston rehtorin toimesta erottuaan. Tavallaan Veikko Veilahtea voidaan pitää oppiaineen ensimmäisenä assistenttina. Kevätlukukaudella 1952 Ruutu luopui kokonaan viran hoidosta, jolloin vt. professoriksi määrättiin FT, dos. Olavi Seitkari. Virka täytet-

tiin vakinaisesti heinäkuun alusta 1952. Professuurin haltijaksi tuli nyt FT Tuttu Tarkiainen. Tuttu Tarkiainen toimi virassa elokuun loppuun 1965 saakka. Hän siirtyi tällöin Helsingin Kauppakorkeakoulun valtio-opin henkilökohtaiseksi ylimääräiseksi professoriksi. Tarkiainen oli tunnetusti vastustanut lujasti YKK:n siirtoa Tampereelle, joten hän jäi ilmeisen mieluisasti Helsinkiin. Tarkiaisen jälkeen viran vt. hoitajaksi tuli VTT Pertti Pesonen, joka nimitettiin vakinaiseksi valtio-opin professoriksi juuri yliopistoksi muuttuvaan korkeakouluun 28.4.1966. Pesosen ja Törnuddin kausista voidaan tavallaan laskea laitoksen ”nykyajan” alkaneen.

Pertti Pesonen

Klaus Törnudd

LAITOKSEN ENSIMMÄINEN VUOSIKYMMEN 1960-LUKU

Vanhin laitoksella tallessa oleva asiakirja, jossa laitos-nimi mainitaan oppiaineen yhteydessä, on vuoden 1965 syyslukukauden opetusohjelma. Tuolloin laitoksella oli vain kaksi opettajaa, vt. professori VTT Pertti Pesonen ja assistentti YTL Väinö Huuska. Lisäksi oppiaineen entinen professori Tuttu Tarkiainen piti tuolloin viimeisen luentonsa laitoksella. Hieman erikoista oli se, että sekä Pesonen että Tarkiainen ilmoittivat luennoivansa vaalijärjestelmistä! *Laitoksen nimi oli tuolloin vielä YKK:n valtio-opin laitos* ja osoite Kalevantie 4:ssä sijaitsevan pääärakennuksen puhelin 21040/54. Vastaanotto/työhuoneen numeroa eli sijaintia ei näet lainkaan mainita opetusohjelmassa! YKK:n opetusohjelma oli vielä 1960-luvun alkuvuosina yhtenäinen vihkonen, jossa oli mainittu kaikki annettu opetus. Luentosalit ja seminaarien pitopaikat oli tietenkin ilmoitettu, mutta opettajien työhuoneita ei. Kun oli vain yksi yhtenäinen toimitila, Päärakennus Kalevantie 4:ssä, ilman mitään lisäsiipiä vielä tuolloin, ja jokaisen oven pielessä oli nimi, opiskelijoiden katsottiin ilman muuta löytävän tiensä opettajien vastaanotolle.

Kevätlukukausi 1966 hoitui samalla miehityksellä. Pesonen luennoi nyt puolueista ja äänestyskäyttäytymisestä, piti proseminaarin ja laudaturseminaarin sekä otti vastaan cum lauden ja laudaturin tentit. Assistentti Huuska otti vastaan approbaturin tentit. Pesonen asui vielä tuolloin Helsingissä. Huuska oli tullut Tarkiaisen assistentiksi 1963, mutta häntä ennen oli assistenttina ollut syksyn 1962 YTL Onni Kukkonen, joka sitten siirtyi Jyväskylään sikäläisen Työväenopiston rehtoriksi. Kukkonen, jonka pääaine oli valtio-oppi, oli ensimmäinen YKK:ssa lisensiaattitutkinnon suorittanut henkilö, jo aivan Tarkiaisen kauden alussa 1953. *Ehkä laitoksen syntynyvuotena voidaan pitää tuota Tarkiaisen ja Kukkosen yhteistyön ajankohtaa 1960-luvun alussa.* Laitosjohtosäännöt hyväksyttiin juuri tuolloin vuoden 1961 aikana. Neljä ensimmäistä assistenttia tulivat sosiaalipolitiikkaan, psykologiaan, kansantaloustieteeseen ja sosiologiaan. Valtio-oppi oli vuoden jälkijunassa. Assistentin toimien mukana syntyivät siis laitokset.

Syyslukukausi 1966 merkitsi suurta muutosta pienen laitoksen elämässä. Yliopistoksi keväällä tuona vuonna muuttunut oppilaitos sai ensimmäiseksi uudeksi

professuuriksi kansainvälisen politiikan professorin viran. YKK:ssa oli – kuten jo on mainittu – ollut aiemmin kansainvälisen politiikan opetusta ja oppituoilikin. Mutta taukoa oli ollut jo yli kymmenen vuotta. Pesonen sai nyt suostuteltua VTT Klaus Törnuddin UM:stä hoitamaan uutta professuuria puoliksi, amerikansuomalaisen maisteri Leo Vuosalon hoitaessa viran toista puolikasta. Leo Vuosalon tulolla Tampereelle oli erikoinen tausta. Vuosalo opetti tuolloin Amerikan hallintoa ja politiikkaa Berkeleyssä Kaliforniassa. Kirjailijat Matti Kurjensaari ja Veijo Meri sattuvat USA:n vierailullaan käymään yliopistolla, jolloin suomentaitoinen Vuosalo pyydettiin mukaan talon esittelyyn. Kurjensaari tuli kysäiseeksi Vuosalolta kiinnostaisiko häntä opettaa Suomessa, vaikkapa Tampereen yliopistossa. Vuosalo otti kysymyksen todesta ja lähetti kirjeen Tampereen yliopistolle ja niin kontakti oli syntynyt. Tämän kirjoittaja on aina luullut, että Pertti Pesonen löysi Vuosalon USA:n matkoiltaan, mutta Pertti astuikin kuvaan mukaan vasta Vuosalon otettua yhteyttä ensin yliopistoon.

Ensimmäisenä lukukautena Törnudd hoiti virkaa UM:n päätoimensa ohessa asuen hotellissa ja käyttäen viikottain yhden vuorokauden viranhoidon Tampereella. Hän laati kansainvälisen politiikan ensimmäiset kurssivaatimukset, luennoi peruskurssin ja otti vastaan oman linjan tentit. Vuosalo luennoi Yhdysvaltain poliittisesta järjestelmästä ja piti proseminaarin. Kun vielä 1966 valtio-opin tuntiopettajaksi saatiin vasta valmistunut YTK Tapio Koskiahon pitämään proseminaareja, laitoksen henkilökunta oli yli kaksinkertaistunut aikaisempaan nähden. *Alettiin puhua valtio-opin ja kansainvälisen politiikan linjoista, joilla oli yhteinen approbatur-arvosana ja cum laude arvosanan I osa, mutta cum lauden II osa ja laudatur oli eriytetty linjojen mukaan.* Yhteistyö oppiaineiden kesken oli kiinteää. Esimerkiksi peruskurssi pidettiin aluksi yhteisenä niin, että toisen oppiaineen edustaja piti kurssin alkuosan ja toisen oppiaineen edustaja kurssin loppuosan, kumpikin oman oppiaineensa näkökulmasta. Ensimmäinen opetusohjelmassa mainittu opinto-ohjausluento pidettiin syyslukukauden 1966 alussa. Oppiaine oli niin suosittu, että syyslukukaudella 1966 oli viisi proseminaariryhmää. Päätalon pahenevaa tilan ahtautta kuvaa se, että professorit käyttivät vuorotellen samaa työhuonetta, pääraukennuksen huonetta 251. Vuosalon vastaanotoille oli löydetty oma huone.

Menetelmäopetuksen osalta kehoitettiin käyttämään hyväksi professori Yrjö Littusen ja vt. professori Olavi Borgin Yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitoksella toimeenpanemia, koko tiedekunnalle tarkoitettuja menetelmäharjoituskursseja. Borgin vastuulle oli syyslukukaudesta 1966 tullut noiden nk. MHK-kurssien organisointi ja pitäminen osana metodologian professuurin hoitoon kuuluvaa virkavelvollisuutta.

Kevätlukausi 1967 toimittiin samalla miehityksellä, mutta Koskiahosta oli nyt tullut valtio-opin assistentti. Väinö Huuska oli siirtynyt tuntiopettajaksi, ilmeisesti viimeistelemään väitöskirjaansa; hän väittelikin seuraavana vuonna. Nyt oli saatu päärakennuksesta opettajien käyttöön peräti kolme huonetta (numerot 220, 221 ja 222), joista osa oli kuitenkin edelleen yhteiskäytössä. Pesonen luennoi Euroopan demokratioista, Törnudd Yhdistyneistä kansakunnista ja Vuosalo USA:n ajankohtaiskysymyksistä. Huuska luennoi painostusryhmistä ja puoluelehdistöstä. Koskiahho piti valtio-opin ja Vuosalo kansainvälisen politiikan proseminaaria. Menetelmäkursseina suositeltiin Tarmo Koskisen ja Olavi Borgin pitämiä kursseja Tutkimuslaitoksen tarjonnasta.

Syyslukukaudella 1967 Leo Vuosalo oli palannut USA:han, mutta kansainvälisen politiikan opettajaresurssit säilyivät entisellään, sillä Törnudd rekrytoi VTM Unto Vesan oppiaineen ensimmäiseksi assistentiksi. Törnudd oli nimitetty 1.8.1967 alkaen kansainvälisen politiikan vakinaiseksi professoriksi. Viran täyttöprosessissa tosin VTT Risto Hyvärinen oli asetettu ykkössijalle, mutta hän peruutti hakemuksensa, koska oli saanut nimityksen UM:n poliittisen osaston päälliköksi. Pesonen luennoi Suomen poliittisesta järjestelmästä, Törnudd piti kansainvälisen politiikan peruskurssin ja Huuska luennoi Suomen puoluelehdistöstä. Uutuutena ohjelmassa oli valtio-oppia pääaineena lukeville laitoksen oma praktikum- eli menetelmäharjoituskurssi. Vaihtoehtoisena mahdollisuutena suositeltiin edelleen Tutkimuslaitoksen MHK-kursseja. Erikoista opetusohjelmamitoituksessa oli se, että Unto Vesan vastaanottamien tenttien kohdalla mainittiin tenttimaksuina 3,50 mk cum laude I ja 4,00 mk cum laude II -tentistä. Tämä toistuu seuraavanaikin lukukautena. Syyslukukaudella 1969 maksullisuus laajeni kaikkiin tentteihin. Yksityisellä yliopistolla oli raha tiukalla, niinpä tenttimaksut muodostivat pienen lisäpuron.

Kevätlukukaudella 1968 laitoksen miehitys säilyi muutoin entisellään, mutta Vuosalo palasi vielä USA:sta pitämään loppukevästä luentokurssin Yhdysvaltain poliittisesta järjestelmästä, jonka yhteydessä oli mahdollista suorittaa cum lauden I osaan kuuluva teos Redford ym. ”Politics and Government in the United States”. USA-tietoisuus oli alkuvuosina vahvasti esillä laitoksen opetustoiminnassa. Pesonen luennoi vertailevasta politiikan tutkimuksesta, Törnudd pohjoismaiden ulkopoliitikasta ja Huuska työmarkkinajärjestöjen poliittisesta toiminnasta.

Syyslukukauden 1968 opetusohjelman otsikossa on ensimmäisen kerran mainittu täsmennys (yleinen linja ja kansainvälisen politiikan linja) sulkeissa alaotsik-

kona. Tähän saakka oli puhuttu vain valtio-opin opetuksesta. *Nyt vakiintui vuosiksi eteenpäin tapa puhua valtio-opista yleisenä linjana ja siitä ikään kuin eriytyneenä kansainvälisen politiikan linjasta.* Pertti Pesonen oli koko lukukauden virkavapaana opettamassa ja tutkimassa USA:ssa, hänen virkaansa hoiti VTT, dosentti Martti Noponen Helsingin yliopiston yleisen valtio-opin laitokselta. Hän luennoi valtio-opin perusteista, joka vastasi peruskurssia. Törnudd piti vastaavasti kansainvälisen politiikan peruskurssin, joka oli nyt eriytetty omaksi kurssivaatimusten kohdaksi. Kun molemmat peruskurssit olivat osa approbatur-arvosanaa, kaikki laitoksen opiskelijat joutuivat ne suorittamaan, myös sivuaineopiskelijat. Laitos sai syyslukaudella 1968 uuden pitkäaikaisen opettajan, YTM Pertti Timosen, joka toimi aluksi valtio-opin vt. assistenttina. Kurssivaatimukset olivat muuttuneet edellisestä lukukaudesta jonkin verran, niinpä opetusohjelmassa huomautettiin vanhoilla vaatimuksilla voitavan edelleen tenttiä.

Kevätlukukausi 1969 oli viimeinen lukukausi, jolloin laitos toimi yliopiston päärakennuksessa Kalevantie 4. Pertti Pesonen oli edelleen virkavapaana, opetus- ja tutkimustehtävissä USA:ssa. Dosentti Martti Noponen jatkoi viranhoitoa luennoiden aatehistoriasta. Törnudd luennoi nyt kehitysmaiden ulkopoliittikan päälinjoista ja teorianmuodostuksesta kansainvälisen politiikan tutkimuksessa. Uudeksi tuntiopettajaksi kansainvälisen politiikan resursseja vahvistamaan oli saatu rauhantutkija YTM Pertti Joenniemi, joka luennoi rauhantutkimuksesta ja kansainvälisistä ristiriidoista. Opetusohjelmassa oli myös pari muuta uutuutta. Ensimmäisen kerran mainitaan ”Politiikan tutkimuksen seminaari (= ns. lisensiaattiseminaari)”, jonka avajaisistunnossa hahmoteltiin sen ohjelmaa. Assistentti Koskiahon toimi seminaarin sihteerinä ja Törnudd ilmeisesti puheenjohtajana. Oppiaineessa oli 1968 väitellyt kaksi ensimmäistä tohtoria, jotka olivat aloittaneet jatko-opintonsa jo Tarkiaisen aikana, Tatu Vanhanen ja Väinö Huuska. Vanhanen kertoo artikkelissaan tiedekunnan juhla kirjassa *Ajansärmi* (2009) olleensa Tarkiaisen lisensiaattiseminaarin ainoa opiskelija 60-luvun alkuvuosina. Tuolloin seminaarin kokoontumiset pidettiin Helsingissä Tarkiaisen kotona. Ilmeisesti pysyväisluotoisempi koulutus ylempiin tutkintoihin aloitettiin laitoksella 1969. Lisensiaattitutkintohan oli tuolloin ainoa ylempi tutkinto, tohtorin arvoa lisensiaatti saattoi tavoitella laatimalla ja julkaisemalla julkisesti tarkastetun ja hyväksytyt väitöskirjan. Toinen uutuus oppiaineessa oli se, että laitos julkaisi ensimmäisen opinto-oppaan nimellä ”Yleisiä ohjeita kansainvälisen politiikan opiskelijoille Tampereen yliopistossa.” Opas oli ilmeisesti assistentti Vesan ahkeruuden tulosta, hänen työhuoneestaan sitä sai noutaa ilmaiseksi.

Kuva 1.

Laitos sijaitsi 1960-luvulla yliopiston päärakennuksen C-siiven toisessa kerroksessa, sisäpihalta katsoen vasemmalla olevista lehmuksista hieman oikealle.

LAITOS MUUTTA A LAPINTIELLE LAPINTIE 4

Laitoksen 1960-luku päättyi suuriin muutoksiin. Syyskuun 10. päivästä 1969 lähtien laitoksen uusi osoite oli Lapintie 4. Tarkemmin kuvaten kolmikerroksinen, tuolloin kermanvärinen kivitalo Tampellan pääporttia vastapäätä, Hotelli Tammerin ja kaupungin komean pääpaloaseman takana. Kiinteistö oli Tampereen Metodistikirkon omistama, jolla oli myös kokoontumis- ja kirkkotilat saman rakennuksen yhteydessä. Seminaarit voitiin pitää kirjastotilassa. Alakerran kokoontumistilaa käytettiin luentosalina. Sen remontoinnin aikana opetettiin myös kirkkosalissa, vain sakraalilta oli eristetty verholla. Klaus Törnudd paljolti vastasi tilasuunnittelusta. Laitos sai nyt ensimmäisen kerran pienen toimistotilan, josta tuli ensimmäisen kanslistimme Kirsti Laurilan työtila. Törnudd kertoo käyttäneensä tilasuunnittelussa UM:n mallia; poliittisella osastolla osastopäällikön ja apulaisosastopäällikön huoneet oli sijoitettu vierekkäin siten, että niiden välissä oli kanslistien tilat. Sellainen järjestely tehtiin siis Lapintiellekin. Tosin molempien oppiaineiden professoreilla oli vain yksi ja sama sihteerit. Sekin ”yllellisyys” oli kuitenkin herättänyt huomiota Valtiotieteellisen tiedekunnan poliittisen historian piirissä; kun Osmo Apuselle 70-luvun alussa soittaneet joutuivatkin ensin sihteerin pakeille, joka sitten yhdisti puhelun professorille! Kanslian ja professorien työhuoneista avautui näkymä Tampellan pääportille ja edustan Tammerkoskea myötäilevään puistoon. Laitos sijaitsi talon toisessa kerroksessa, alakerrassa oli Kunnallistieteiden laitos ja muutama opetusjaostojen työhuone. Kolmannessa kerroksessa sijaitsi Aluetieteiden laitos. Talon edessä oli pysäköintitilaa opettajien autoille. Lounaspaikkana käytettiin noin puolen kilometrin päässä Rautatieaseman kupeessa olevaa uuden Pääpostin yläkerran henkilökuntaruokalaa.

Kun Lapintien kiinteistö oli noin kahden kilometrin päässä Kalevantien päätalosta eikä niiden välillä kulkenut mitään sopivaa julkista liikenneyhteyttä, opiskelijoille aiheutui jossain määrin aikatauluongelmia, jos piti olla peräkkäisinä tunteina molemmissa paikoissa. Mutta tulipahan reipasta liikuntaa. Opettajille Lapintie sen sijaan takasi 70-luvun kiihkeinä vuosina huomattavan rauhallisen työympäristön, jota pääarakennuksen lakot ja muut mies ja ääni -taistelun melskeet eivät häirinneet. Lapintiellä oli vain verraten sopuisia demokraattisen laitosneu-

*Kuva 2.
Syksystä 1969 kesään 1985 laitos toimi
Tampereen Metodistikirkolta vuokratuissa
tiloissa Lapintie 4, sen toisessa kerroksessa.*

voston kokouksia rinnan virallisen laitoshallinnon. Vähin erin nekin lakastuivat. Tosin kurssikirjallisuudesta käytiin useita sitkeitä keskusteluja, kun ns. tiedostavin osa opiskelijoista vaati Neuvostoliitossa tai DDR:ssä toimitettuja ”oikeaoppisia” kurssikirjoja läntisten sijaan tai rinnalle. Lapintien fyysinen palvelutaso parani vielä 80-luvun alussa, kun Kunnallistieteen laitos muutti rautatieaseman läheisyyteen ja alakertaan saatiin Nordean edeltäjän konttori.

Myös laitoksen henkilökunta kasvoi tuossa muuttovaiheessa. Uusina tulivat mukaan kansainvälisen politiikan tuntiopettaja VTT Vilho Lukkarinen ja yhteiskuntaopin vt. lehtori YTK Raimo Väyrynen. Lehtorin virka sijaitsi opetusjaostoissa, mutta nyt se opetukseltaan osin integroitiin laitoksen toimintaan. Tätä luonnollista yhteistyötä helpotti sekin, että Lapintie 4:n alakerrassa sijaitsi opetusjaostojen laitokselle läheisten lehtorien työhuoneet. Myöhemmin kaksi opetusjaostojen lehtorin virkaa liitettiin hallinnollisestikin laitoksen yhteyteen. Uutta opetuksessa syyslukukaudella 1969 oli myös se, että assistentit Koskiahon, Timonen ja Vesa aloittivat gradupiiriin laudatureseminaarin jo käyneille molempien linjojen opiskelijoille ilmeisesti gradujen valmistumisen nopeuttamiseksi.

Lapintiellä 70-luvun alku sujui jo vakiintuneella miehityksellä: Pesonen, Törnudd ja Huuska muodostivat professorikategoriaan kuuluvien vahempien opettajien ryhmän, assistentit Koskiahon, Timonen ja Vesa nuoremman ryhmän. Myös nuorempaan ryhmään kuulunut yhteiskuntaopin lehtorina tuolloin toiminut Raimo Väyrynen liittyi laitokselle kiinteästi opetusta antavien joukkoon. Muutokset henkilöstössä johtuivat lähinnä tutkimustöiden ja ulkomaan vierailujen aiheuttamista virkavapauksista sekä tuntiopettajien vaihdoksista. Yhteistoiminta linjojen kesken oli edelleen tiivistä. Esimerkiksi gradupiiri, jota koko nuorempi väki veti yhteistoimin (Koskiahon, Timonen, Vesa, Väyrynen) oli tarkoitettu kummankin linjan gradun tekijöille.

Kuin muutosta enteillen kevätlukukauden 1970 opetusohjelmaan oli merkity myös Tutkimuslaitoksen yhteiskuntatieteiden metodologian professori Olavi Borg, joka luennoi poliittisista aatteista ja mielipiteistä sekä niiden mittaamisesta. Opetus kuului hänen virkavelvollisuutensa piiriin eikä siis aiheuttanut laitokselle kustannuksia. Syyslukukaudella 1970 Borgin lisäksi opetusohjelmaan ilmestyi toinenkin laitoksen ulkopuolinen varttuneempi valtio-oppinut, nimittäin VTT Risto Sänkiäho. Hän luennoi politiikan tutkimuksen teorioista ja poliittisesta päätöksenteosta. *Ensimmäinen ulkomaalainen laitoksella vierailnut luennoitsija, FL Peter Wallensteen Uppsalan yliopistosta piti loppuvuodesta neljä viikkoa kestäneen*

rauhantutkimukseen liittyvän luentosarjan aiheenaan ”Kebitys- ja vuorovaikutusteorioiden sovellutuksesta kolmanteen maailmaan.” Valtakunnallinen Rauhan- ja konfliktitutkimuslaitos oli perustettu samana vuonna ja sijoitettu Tampereelle. Alan harrastus oli tuolloin lähes muoti-ilmiö varsinkin kansainvälistä politiikkaa opiskelevien keskuudessa.

Toinen suurta mielenkiintoa herättänyt aihepiiri oli Yhdistyneet kansakunnat (YK) ja sen kaikkinaisen toiminta. Merkittävän lisänsä tähän harrastukseen antoi se, että professori Törnudd oli paitsi luennoinut aihepiiristä myös ollut itse paljon mukana Suomen YK-toiminnassa, muun muassa Suomen pysyvän YK-edustuston virkamiehenä sekä Suomen varaedustajana YK:n ihmisoikeustoimikunnassa. Hän osallistui myös Unescon toimintaan. Nämä toimet vaativat myös silloin tällöin parin viikon keskeytyksiä opetukseen. Alan vilkasta harrastusta osoittaa sekin, että opiskelijoiden YK-yhdistys organisoi tuolloin Tampereelle kotimaisin voimin YK:n malliyleiskokouksen. Varttuneemmat kansainvälisen politiikan opiskelijat panivat professorinsa avustamina pystyyn myös Suomen ulkopoliittikkaa koskevan tutkimusprojektin. Suomen Akatemia antoi rahaa hankkeeseen ja kirja *Suomen ulkopoliittikka* ilmestyi Gaudeamuksen kustantamana 1975.

Kun Pertti Pesonen oli virkavapaana sekä kevä- että syyslukukauden 1970, hoiti hänen virkaansa Risto Sänkiaho. Rauhantutkijana ja niin sanotun uuden ulkopoliittikan aktivistina profiloitunut YTM Pertti Joenniemi luennoi kevätlukukaudella 1970 uusista suuntauksista Suomen ulkopoliittikan tutkimuksessa. Muitakin ajankohtaisia aiheita oli: Sänkiaho luennoi muun muassa populismista (tuolloin vennamolaisuus oli voimissaan), Törnudd luennoi muun muassa Latinalaisesta Amerikasta maailmanpolitiikassa, Lukkarinen YK:n rauhanturvaamistoiminnasta ja Vesa Kiinan ulkopoliittikasta sekä piti ensimmäisen poliittisen maantieteen kurssin. Ulkomaalaisena luennoitsijavieraana esiintyi Oslon yliopiston valtio-opin professori Henry Valen. Hän oli Pertti Pesosen hyvä ystävä ja tutkijakollega, yksi eurooppalaisen vaalitutkimuksen kirkkaimpia tähtiä. Lisäksi hän vaikutti merkittäväällä tavalla juuri tuolloin syntyneen politiikan tutkijoiden eurooppalaisen yhteistyöjärjestön, ECPR:n perustamiseen. Hänen englanninkielisen luentonsa otsikko oli ”Election and Political Behaviour.”

Klaus Törnudd ja Pertti Pesonen eroavat vairoistaan

Keskellä kaiken edellä kuvatun aktiiviteetin ja innostuksen olikin laitoksen vaelle melkoinen shokki, kun molemmat professorit ja modernin laitoksen perustajat Pe-

sonen ja Törnudd jättivät tehtävänsä kevätlukukauden 1971 päättyessä. Törnuddin lähtöön ei sisällynyt mitään dramatiikkaa, koska siitä oli laitoksella tietoa etukäteen. Hän vain palasi vanhan työnantajansa ulkoasiainministeriön palvelukseen. Mutta Pesosen eroon liittyi tiettyä dramatiikkaa ja se tuli aivan yllättäen. Hän näet anoi vielä jatkoa virkavapaudelleen työskennelläkseen edelleen USA:ssa. Yliopiston kansleri V. J. Sukselainen kuitenkin kieltäytyi myöntämästä virkavapautta. Hän katsoi laitoksen ja myös tiedekunnan toiminnan kärsivän tiheään toistuvista virkavapauksista. Vastavetona Pesonen erosi virastaan ja lähti uudelleen USA:han. Sitä yliopiston alakuppilassa pohdittiin, oliko Pesonen laskenut erotessaan sen varaan, että hän suurella todennäköisyydellä pääsee Helsingin yliopiston yleisen valtio-opin professoriksi, Jussi Teljon jäädessä pian eläkkeelle. Näin kävi, Pesonen valittiin 1972 kyseisen professuurin haltijaksi.

*Osmo Apunen ja Olavi Borg
tulevat viranhoitajiksi ja
1973 uusiksi professoreiksi*

Syyslukukauden 1971 alussa oltiin siis kokonaan uudessa tilanteessa. Pesosen virkaa tuli hoitamaan jo aiemmin laitoksella opettanut Olavi Borg Tutkimuslaitokselta, Törnuddin virkaa puolestaan tuli Helsingistä hoitamaan VTT Osmo Apunen. Törnudd oli ottanut kirjeitse yhteyttä useisiin mahdollisiin henkilöihin ennen virasta lähtöään. Apunen oli lähinnä poliittisen historian edustaja, mutta oli orientoitunut kansainvälisiin suhteisiin. Hänen ensimmäinen luentonsa käsitelikin kansainvälisten suhteiden kehitystä II maailmansodan jälkeen. Borg piti politologian peruskurssin (nimitys politologia esiintyi opetusohjelmassa nyt ensi kerran) sekä toisen luennon poliittisten aatteiden ja ideologioiden tutkimuksesta. Uutena tuntiohjaajana esiintyi YTM Pertti Suhonen luennoiden puoluekannan pysyvyyteen ja muuttuvuuteen vaikuttavista tekijöistä. Lisensiaattiseminaaria vetivät Apunen ja Borg yhdessä.

Valtio-opin professorin viran hoitoon tuli kevätlukukaudelta 1972 alkanut pitkä välikausi, kun Borg eduskuntatyön vuoksi jäi 1.3.1972 pois laitokselta. Kun virka oli julistettu auki, Borg oli yksi viran hakijoista. Hän järjesti eduskunta-aikanaan gradulaisille ja jatko-opiskelijoille pari vastaanottoa kuukaudessa, mutta virkaa hoitamaan tuli VTT Paavo Hoikka vuoden 1974 loppuun saakka. Hoikka oli väitellyt valtio-opissa kunnallispoliittisesta aiheesta ja erikoistunut kunnallispolitiikkaan ja -hallintoon. Hänen ensimmäiset luentonsa käsitelivätkin paikallis-

väliportaan hallintoa Suomessa sekä hallinnon tutkimusta. Hänen opetuksensa toi oivan lisän valtio-opin reviiiriin. Apunen luennoi herkästä ajankohtaisaiheesta, Suomen kansainvälistä asemaa koskevista arvioinneista. Vierailevana luennoitsijana laitoksella oli tuolloin chileläissyntyinen VTM Gonzalo Oroza, joka luennoi latinalaisen Amerikan taloudellisista ja sosiaalisista problemeista.

Syyslukukauden 1972 lopussa myös kansainvälinen politiikka sai vt. professorin, kun Apunen yllättäen siirtyi edeltäjänsä seuraten UM:n palvelukseen. Hänkin oli hakenut auki julistettua virkaansa ja tulikin siihen nimitetyksi seuraavana vuonna, samoin kuin Borg valtio-opin virkaan. Apusen valinnassa sattui sellainen kiintoisa piirre, että hänen esimiehensä UM:sta, FT Keijo Korhonen haki samaa professuuria, mutta Apunen voitti kilvan! Apusen vielä kevätlukukauden 1973 jatkueneen virkavapauden aikana kansainvälisen politiikan professuuria hoiti laitoksella jo tuttu mies, VTT Vilho Lukkarinen. Uutena tuntiopettajana laitoksella syyslukukaudella 1972 toimi YTK Kyösti Pekonen, joka oli opetusjaostojen yhteiskuntaopin vt. lehtori. Myös Vilho Harle, Harto Hakovirta ja Raimo Väyrynen antoivat tuntiopetusta. Vierailevana luennoitsijana oli norjalainen dosentti Martin Sæter, joka luennoi Euroopan poliittisesta ja taloudellisesta integraatiosta.

Kevätlukukaudella 1973 opetusohjelmassa oli kaksi uutta tuntiopettajaa: YTT Raili Ruusala, joka luennoi puoluetutkimuksesta sekä yhteiskuntaopin vt. lehtorina nyt toimiva YTK Veikko Rantilä, jonka opetusjaosto-opetuksesta osa korvasi valtio-opin alempia opintoja. Ruusalasta tuli laitokselle monivuotinen tuntiopettaja ja virkojen vt. hoitaja sekä tutkimusavustaja. Tänäkin lukukautena oli laitoksella vieraileva ulkomaalainen luennoitsija, Ph.D. Malvern Lumsden. Hän piti kaksi periodiluentoa: ”Post-war Indochina: Reconstruction versus Revolution” ja ”Structure and Super-Structure: Towards a Political Psychology of International Relations”.

Apunen palasi laitokselle, nyt virkaan vakinaisesti nimitettynä, syyslukukauden alusta 1973 ja otti laitoksen johdon käsiinsä seuraaviksi kahdeksitoista vuodeksi. Ulkoasiainministeriön toimistopäällikkyyks hävisi siis Tampereen yliopiston kansainvälisen politiikan professuurille! Kun Koskiaho oli assistentin toimestaan virkavapaana, tuli tointa hoitamaan YTK Lasse Eskonen. Myöhemmin hän nousi Tampereen kaupungin hallinnossa apulaiskaupunginjohtajaksi saakka. Kansainvälisen politiikan assistentuurin hoito jaettiin Hakovirran ja Vesan kesken, ”kunnes virka vakinaisesti täytetään.” Ensin mainittu valittiin virkaan vakinaisesti hieman myöhemmin. Tämä oli viimeinen lukukausi, jolloin opetusohjelman nimenä oli

vanha ilmaisu ”valtio-opin opetusohjelma”. Tästä lähtien ilmaisuksi tuli ytimekäs OPETUSOHJELMA ja alla vuosi sekä erikseen ilmaistuna VALTIO-OPPI ja alla täsmennyksenä: Yleinen ja kansainvälisen politiikan linja. Tämän kirjoittaja (OB) olisi halunnut päästä irti koko vanhasta valtio-oppi ilmaisusta ja ottaa käyttöön termin politologia saksalaisen mallin mukaan aina laitoksen nimeä myöten, mutta Osmo Apunen ei siihen suostunut.

Olavi Borg

Osmo Apunen

*Tatu Vanhasesta tulee
valtio-opin apulaisprofessori,
Väinö Huuska jää eläkkeelle*

Kevätlukukausi 1974 mentiin entisiin voimin, tosin sillä muutoksella, että pitkään vt. hoidatuksessa ollut valtio-opin apulaisprofessori oli nyt vihdoin täytetty. Virkaan oli valittu YTT Tatu Vanhanen. Vanhanen oli hoitanut Borgin jälkeen Jyväskylän yliopiston yhteiskuntatieteen apulaisprofessuuria ja sitten toiminut SA:n tutkijana. Kun hän oli lukukaudet 1973–74 Fulbrigt apurahalla tutkijana UCLA:ssa Kaliforniassa, hän aloitti viran hoidon virkavapaudella. Niinpä Väinö Huuska, joka oli hoitanut vt:nä kyseistä apulaisprofessuuria sen perustamisesta

1969 saakka, jatkoi vielä kevätlukukauden samassa toimessa. Näin hänelle kertyi vt. viranhoitoa peräjälkeen kuuden vuoden ajalta.

Syyslukukaudella 1974 tapahtui useampia henkilömuutoksia. Väinö Huuska jäi nyt eläkkeelle ensimmäisenä laitoksen henkilöstöstä, hän kun oli syntynyt jo 1911. Tatu Vanhanen puolestaan aloitti aina eläkeikänsä ulottuneen apulaisprofessorin hoidon. Valtio-oppiin kolmanneksi assistentiksi tuli viran vt. hoitajana YTM Marja Jukola-Aho ja kansainväliseen politiikkaan niin ikään vt. hoitajana VTM Helena Tuomi. Molemmista tuli laitoksen monivuotisia opettajia. Aivan uusi avaus laitoksella oli itse järjestetty suomen kielen opetus. HuK Ritva Sirnö piti valmennuskurssin, joka oli pakollinen molempien linjojen proseminareihin osallistujille. Lisäksi Ritva antoi ohjausta harjoitusaineiden kirjoittajille ja gradun tekijöille. Ilmeisenä tavoitteena oli parantaa heikentynyttä kirjoitustaitoa ja oikeakielisyyttä, joka perinteisesti oli jätetty tiedekunnan keskitetysti organisoiman, Kielikeskuksen opettajien antaman massaopetuksen varaan. Uutta oli myös se, että VTK Veikko Veilahti, Yrjö Ruudun assistentti jo 1940–50-luvun taitteesta, oli valittu järjestöopin lehtorin virkaan värikkään valintaprosessin jälkeen 1.4.1974 alkaen. Kilpailevana ehdokkaana oli ollut laitoksen pitkäaikainen assistentti, YTL Tapio Koskiaho. Veilahti siirtyi yliopistolle Tampereen työväenopiston rehtorin tehtävistä. Uutena tuntiopettajana esiintyi rauhantutkija YTM Mervi Gustafsson, joka luennoi Euroopan talousyhteisöstä, erityisesti siirtotyöläisvoimasta.

*Borg palaa laitokselle,
kiintiöhallinto voimaan*

Syyslukukaudesta 1975 laitoksen elämä vakiintui vuosikymmeniksi kiinteisiin uriin. Borg palasi syyskuun lopussa eduskunnasta hoitamaan valtio-opin professorin virkaansa, Vanhanen palasi professorin viran hoidosta omaan apulaisprofessorin virkaansa ja Ruusala puolestaan, joka oli hoitanut Vanhasen virkaa, palasi paljon tuntiopetusta antavan dosentin toimeen. Borgin virkaa pitkään hoitanut Paavo Hoikka oli siirtynyt Kunnallistieteen laitokselle hoitamaan sieltä eduskuntaan valitun Erkki Pystysen kunnallispolitiikan professuuria lukuisiksi vuosiksi. Apunen, Borg, Hakovirta ja Vanhanen muodostivat nyt kiinteän vanhemman opettajakunnan, professorikategorian, jonka käsitteen uusi laitoshallinto kevästä 1976 vakiinnutti vaalien I kategoriana. Muun opettajakunnan osalta tapahtui muutoksia harvakseltaan. Marja Jukola-Aho, Pertti Timonen ja Helena Tuomi toimivat assistentteina pitkään. Samoin laitosta lähellä olevat opetusjaostojen lehtorit Veikko Veilahti ja Tapio Koskiaho, josta oli nyt tullut yhteiskuntaopin toinen lehtori

Harlen siirryttyä Rauhantutkimuslaitokselle. Dosenteista ahkerimmin tuntiope-
tusta antoivat Raili Ruusala ja Raimo Väyrynen. Uutena kansainvälisen politiikan
vt. assistenttina tuli mukaan syyslukaudella YTK Anne Eskelinen ja valtio-opin
puolella vt. assistentti YTK Pirkko Haapanen. Eskelisestä tuli tohtoroiduttuaan
1989 monivuotinen professorin viran hoitaja niin Helsingin kuin Tampereenkin
laitokselle. Anja Reims tuli kansainvälisen politiikan kurssiassistentiksi myös uu-
tena henkilönä laitokselle. Borgin opetusta ei syyslukukauden opetusohjelmas-
ta näy, koska hän palasi laitoksen vahvuuteen vasta syyskuun lopussa. Mutta hän
jatkoj Ruusalan aloittamaa luentosarjaa ”Kansanedustukseen ja vaalijärjestelmään
liittyvistä ongelmista”, joista hänelle olikin kertynyt erityisekspertiisiä eduskunta-
kokemuksen ja muun muassa perustuslakivaliokunnan jäsenyyden kautta. Uudet
vaalilait oli näet saatu juuri säädetyiksi!

*Kansliassa henkilövaihtoja,
Riitta Lehtimäestä kestokanslisti*

Myös laitoksen pieni kanslia sai kesällä 1975 vahvistusta kun ensimmäisen kans-
listin Kirsti Laurilan siirryttyä Tampereen ev.lut. seurakuntien palvelukseen, hä-
nen työnsä jatkajaksi valittu Hilikka Riihelä sai työtoveriksi Riitta Olkkosen (1979
alkaen Lehtimäki). Riitasta tulikin laitoksen pitkäaikaisin kanslisti yli laitoksen
oman toiminta-ajan. Törnuddin 60-luvun lopulla suunnittelema kanslia tuli nyt
pieneksi, joten kanslia jouduttiin siirtämään Lapintien kadunpuolelta sisäpihan
puolella olevaan suurempaan huoneeseen. Kanslistien tehtävät olivat lisääntyneet,
kun keskushallinnolta vyörytettiin uuden kiintiövaaleihin perustuvan laitoshallin-
non myötä tehtäviä laitoksille ja laitosneuvostoille. Muutaman vuoden päästä myös
laudaturtöiden hyväksyminen ja arvostelu siirtyi tiedekunnalta laitosneuvostolle,
mikä edelleen lisäsi laitoskanslian töitä. Paljon töitä toi myös tutkinnon uudis-
tuksen mukanaan tuoma opintosuoritusten keskitetty rekisteröinti opintokirjojen
poistussa.

Kanslia joutui 70-luvun lopulla useampien vs. hoidatusten sarjaan. Suru-uuti-
nen kesällä 1976 kertoi Hilikka Riihelän menehtyneen sydänleikkauksen jälkeisiin
komplikaatioihin. Laitoksen vanhempi väki muistaa surullisen, joskin aurinkoisen
kesäpäivän Teiskon kirkkomaalla, kun saattelimme Hilkan haudan lepoon. Ensi
hätään vs. apulaiskanslistiksi saatiin laitokselta hiljan valmistunut YTK Eira Hel-
minen, sitten Leena Grönfors. Kun vakinaiseksi apulaiskanslistiksi valittiin 1977
Raija Oksanen Riitan työtoveriksi, kävi niin, että nuoret rouvat ilmoittivat parin

kolmen vuoden päästä ryhtyneensä perheenlaajennuspuuhiin ja jäävänsä äitiyslomalle. Niin oltiin jälleen vs. kanslistien valinnan edessä. Pitkäaikaisimmaksi avuksi saatiin jo yliopiston hallinnossa muualla työskennellyt Merja Järvinen. Hyvin tästäkin välikaudesta selvittiin, mutta Riitan toiveet voida jatkaa jo useampaan vuoteen venyntyttä virkavapautta laitoksen johtaja torjui selväsanaisesti kehottaen palaamaan töihin ja niin saatiin kanslia taas vakiintuneeseen miehitykseen. Sellaisena se sitten pysyikin laitoksen toiminnan loppuun saakka. Raija Oksanen tosin ehti jäädä eläkkeelle puoli vuotta ennen laitoksen toiminnan virallista päättymistä ja lisämiehitystäkin saatiin loppuvuosisiksi.

Tiedekunnan yhteiset yleisopinnot otetaan käyttöön, opintoajat pitenevät

Opetuksen ja henkilöstön osalta mentiin kevätlukausi 1976 entisin voimin, syyslukukaudella Vanhanen oli virkavapaana, jolloin Ruusala hoiti hänen virkaansa. Uutena tuntiopettajana kansainvälisessä politiikassa esiintyi YTK Hannu Kyröläinen. Hänestä tuli myöhemmin suurlähettiläs. Vuoden 1976 syyslukukaudella tapahtui merkittävä opintojen rakenteellinen uudistus, kun käyttöön otettiin tiedekunnan yhteiset yleisopinnot. Uudistus liittyi tulevaan suureen tutkinnonuudistukseen, joka tutkintorakenteen osalta voitiin toteuttaa vasta parin vuoden päästä, kun suurta kiistaa herättäneet uudet tutkintoasetukset saatiin hyväksytyksi opetusministeriön ja yliopistojen, tarkemmin sanoen opiskelijoita edustaneen SYL:n ja professoreita ja yliopistojen virallista johtoa edustaneen Professoriliiton ankaran kädenväännön tuloksena. Ensi vaiheessa yleisopintoja oli approbatur-tasolla kuusi eri kurssia: Korkeakoululaitos, Johdatus filosofian ja tieteellisen toiminnan perusteisiin, Yhteiskuntatieteiden systematiikka, historia ja kehitys, Suomen talousjärjestelmä ja kansainvälinen taloudellinen järjestelmä, Suomen ja kansainvälinen poliittinen järjestelmä sekä Tilastotiede I. Osaan kursseista järjestettiin luentosarja, osan saattoi suorittaa kirjatenteillä. Poliittisen järjestelmän opetuksesta vastasi Pertti Timonen. Tällä alimmalla tasolla yhteismerkintä suoritetuista kursseista piti hakea itseltään tiedekuntasihteeriltä.

Cum laude -tasolla oli viisi kurssia: Johdatus tietoteoriaan, Yhteiskuntatieteiden metodologia I, Yhteiskuntatieteiden tutkimusmetodiikka – MHK I, Ihminen fyysisenä, psyykkisenä ja yhteiskunnallisena olentona sekä Tilastotiede II. Laudatur-tasolla oli neljä kurssia: Yhteiskuntatieteiden metodologia II, Tiede ja yhteiskunta, Yhteiskunta ja luonto sekä Tilastotiede III. Viimeinen oli valinnai-

Kuva: Tampereen yliopiston arkisto

Kuva 3.

Politiikan tutkimuksen laitoksen väkeä Lapintiellä vuonna 1976. Istumassa vasemmalta Helena Rytövuori, Taimi Lahtinen (kiinteistön siistijä), Anne Eskelinen, Marja Jukola-Aho ja Helena Tuomi. Seisomassa vasemmalta Leena Grönfors (myöh. Niemelä, vt. kanslisti), Hannu Kyröläinen, Veikko Veilahti, Riitta Lehtimäki (kanslisti), Harto Hakovirta, Väinö Huuska, Tatu Vanhanen, Olavi Borg ja Pertti Timonen.

nen. Näiden ylimpien tasojen kurssien suoritus kontrolloitiin arvosanan (myöhemmin opintokokonaisuuden) kokonaissuorituksen yhteydessä. Yleisopinnot koettiin paljolti pakkopullaksi. Niiden suorituksesta ei annettu arvauseita, ne vain piti hyväksyttävästi suorittaa. Kun ne eivät juuri auttaneet pää- tai sivuaineen opintojen edistymistä, niiden suorituksesta tuli monelle opintoja pidentävä kivi-riippa. Niiden suoritusrekisteröinti teetti myös melkoisesti työtä. Aika pian niiden kokonaismäärä pudotettiin kymmeneen ja niiden korvaamiseksi ylemmissä arvosoissa kehiteltiin myös oikopolkuja.

Runsas ja monipuolinen luentotarjonta jatkui entisellä miehityksellä kevätlukukaudella 1977, opintoneuvontaa vahvistettiin ja historian laitoksen eräitä luentoja suositeltiin korvaaviksi luentosarjoiksi. Dosentti Eino Lyytinen luennoi imperiaalismin historiasta ja VTT Martti Häikiö toisen maailmansodan jälkeisestä historiasta. Linjojen kesken alkoi näkyä vahvistuvaa eriytymistä muun muassa siten, että

yleinen linja alkoi pitää omaa gradupiiriä ja lisensiaattiseminaaria. Yhtenä syynä tähän oli se, että valtio-opissa ylempiä opinnäytteitä tekevien määrä oli alkanut kasvaa Borgin laitokselle paluun ja Jyväskylän sekä Turun yliopistojen valtio-opin laitosten kanssa käynnistyneen Seili-yhteistoiminnan myötä. Myös puolue- ja vaalitutkimusprojektit tuottivat jatko-opiskelijoita sekä vähitellen käynnistyvä Pardem-projekti, joka leimasi valtio-opin tutkimusta 70-luvun lopulla ja 80-luvun alkuvuosina. Lisensiaattitöiden tarkastukset olivat edelleen molemmille oppiaineille yhteisiä tilaisuuksia.

Borg oli virkavapaana koko vuoden 1978 varttuneen tieteenharjoittajan apurahalla muun muassa kirjoittamassa eduskunnan historiaa, käynnistämässä eräitä tutkimusprojekteja, erityisesti Pardem-projektia ja palauttamassa itseään ylimalkaan takaisin akateemiseen elämään. Tatu Vanhanen hoiti hänen virkaansa ja Pertti Timonen puolestaan Vanhasen virkaa. Timonen oli väitellyt 1976. Pertti Suhonen toimi nyt valtio-opin dosenttina ja luennoi valtio-opin tutkimuskäytännöstä ja metodiikasta, vaikka olikin varsinaisesti sosiologi.

Syyslukukaudella 1978 laitoksen väkeen liittyi kaksi uutta henkilöä, jotka jäivät vuosikymmeniksi vaikuttamaan laitoksen elämään. Valtio-opin vs. assistentiksi tuli YTK Tapani Turkka ja kansainvälisen politiikan tuntiopettajaksi YTK Helena Rytövuori. Uusia olivat myös tuntiopettaja Pekka Sivonen ja valtio-opin vs. assistentti YTK Ilpo Toivonen. Turkka oli jo vuosikymmenen puolivälistä toiminut useissa projekteissa tutkimusavustajana. Vuoden 1979 aikana tapahtui vain vähän henkilömuutoksia, assistentit Marja Jukola-Aho ja Helena Tuomi olivat tutkimusvapaalla ja YTM Jyrki Iivonen tuli kansainvälisen politiikan vs. assistentiksi.

Kevätlukukaudella 1980 Vanhanen oli virkavapaana ja virkaa hoiti dosentti Pertti Suhonen. Virkavapaana olivat myös Vilho Harle ja Marja Jukola-Aho. Uutena opetusohjelmaan ilmestyi YTK Jukka Paastela, joka toimi opetusjaostoissa yhteiskuntaopin vt. lehtorina. Paastelasta tuli myöhemmin, laitokselta apulaisprofessorin viran saatuaan, pitkäaikainen opettaja aina eläköitymiseensä 2008 saakka. Laitoksella oli jo 14 opetusta antavaa henkilöä, lisäksi vakituisesta henkilöstöstä kolme oli virkavapaana. Syksyllä tuli vielä yksi uusi nimi lisää, kun YTM Juhani Pehkonen hoiti Jukola-Ahon assistenttuuria. Pehkonen oli ollut Pardem-projektissa pää-tutkijana vuodesta 1978 alkaen. Toinen projektissa kiinteästi mukana ollut henkilö, dosentti Raili Ruusala kuoli yllättäen keväällä 1980. Hänessä laitos menetti pitkäaikaisen ja ahkeran luennoitsijavoiman.

*Ns. suuri tutkinnon uudistus voimaan,
koulutusohjelmalle uusi nimi*

*Syyslukukaudesta 1980 alkaen kurssivaatimuksissa tapahtui suuri rakenteellinen muutos, kun tutkinnonuudistus vibdoinkin saapui vuosien taistelun jälkeen maaliin-
sa. Muutosprosessihan oli alkanut FYTT-mietinnöstä jo 1972, mutta ns. ongelma-alojen tutkintoasetukset oli saatu hyväksytyksi vasta Olavi Borgin johtaman, opetusministeriön asettaman työryhmän esityksen pohjalta vuosien 1978–79 vaihteessa. Muutokseen liittyneet yleisopinnot oli otettu käyttöön kuitenkin jo 1976 syksyllä. *Nyt oppiaineen opinnot eriytettiin yleisopintojen lisäksi aineopintoihin ja syventäviin opintoihin.* Rinnan käytettiin kuitenkin vielä vanhoja latinankielisiä ilmaisuja approbatur-, cum laude- ja laudatur-taso. Suuren ponnistuksen tuloksena aikaansaatu muutos ei loppujen lopuksi ollut kovin syvälinen. Suurin muutos oli ehkä se, että *alettiin puhua opintojaksoista, opintokokonaisuuksista ja opintoviikoista* yksittäisten kurssivaatimusten kohtien ja opintojen laajuutta tarkoittavien arvosanojen sijasta. Tutkinnon laajuus mitoitettiin nyt opintoviikkoina. Opintoviikko oli laskennallinen suure, jonka opiskelijan odotettiin saavan aikaiseksi viikon eli viiden kahdeksan tuntisen työpäivän ahkeroinnin tuloksena. Kun oli muunnettava opintoviikoiksi eri kielinen kurssikirjallisuus ja niiden tenttiminen, luentojen seuraaminen ja kertauskuulustelut sekä kirjalliset ja muut harjoitustyöt seminaareineen, olivat muuntokertoimet tietenkin verraten vapaasti sävellettyjä. Mutta kun koko kandidaatin tutkinto oli mitoitettu 160 opintoviikoksi oletusarvolla 4–5 vuotta opiskelua, se tietenkin pystyttiin kokeneiden opettajien voimin verraten kivuttomasti muuttamaan opintoviikoiksi. Monet muuntoarviot olivat tietenkin karkeita. Eniten pieleen meni laudaturtutkielman volyymiksi arvioitu tai pikemminkin jaksajämäksi saatu 20 opintoviikkoa. Vain jos osasi keskittää kaikki kirjalliset työnsä proseminaarista alkaen samaan teemaan, tällainen suoritus oli ylipäätään mahdollista.*

Toinen suuri tavoite tutkinnon uudistuksessa oli laaja-alaisuuden tavoittelu. Yleisopinnoissa se osin toteutui, mutta aineopinnoissa yli oppiaine- ja tiedekuntarajojen ylittävät laitosten yhteiset opinnot olivat ylivoimaisen vaikeita toteuttaa. Tilannetta Tampereen yliopistossa opiskelijoiden osalta helpotti vapaa sivuaineiden valinta-oikeus. Mutta varsinaista poikkitieteellisyyttä oli tosi vaikeaa toteuttaa. Ilmeisesti ainoa opintokokonaisuus, joka TäY:n perustiedekuntien piirissä saatiin aikaan, oli meidän laitoksemme yhteistyö julkisoikeuden ja julkishallinnon kanssa, jotka sijaitsivat taloudellis-hallinnollisessa tiedekunnassa. Kaikkien neljän op-

piaineen opiskelijoiden piti aineopinnoissa suorittaa 13 opintoviikon suuruinen valtio- ja hallintotieteiden perusopintokokonaisuus, joka tuotettiin pääosin hallintotieteilijän toimesta. Näihin opintosuorituksiin liittyi lukuisia laki- ja asetustekstejä, jotka olivat uutta laitoksen opettajillekin. Lisäksi laitoksen opiskelijat joutuivat suorittamaan hallintojuristin toteuttaman esittelijäkurssin.

Kun aikaisemmin molempien aineiden opintovaatimukset oli kyetty esittämään viiden liuskan tilassa (ns. povitaskukokoinen tiedekunnan opinto-opas) vei *uusi valtio- ja hallintotieteellinen koulutusohjelma, joka oli koulutusohjelman virallinen nimi*, peräti runsaat 30 sivua vastaavan formaatin omaavasta vihkosesta. Tiedekunnan koko opas oli aiemmin ollut n. 120–130 sivua, nyt se paisui yli 200 sivun kirjaksi! Vaikasti hallinnoitavana, opiskelijoiden ja osan opettajienkin vierastamana koko laaja opintokokonaisuus muutaman vuoden kokeilun jälkeen raukesi kaikessa hiljaisuudessa. Kansainvälisen politiikan osalta opintovaatimukseen jäi tästä uudistuksesta kuitenkin pitkäksi aikaa kiitettävä pyrkimys edistää ns. projektiopintojen avulla tutkielmien tekoa ja teoreettista tasoa.

Kun uuden vuosituhaten alussa tiedekunta siirtyi takaisin A5-tyyppiseen opinto-oppaaseen ja karsi pois turhat suunnittelutekstit, saatiin kaikki ohjeet ja tiedot taas mahtumaan n. 120 sivuun ja laitoksen osalta noin kymmeneen sivuun.

Muutamia uusia opettajanimiä vilahtelee 80-luvun alkuvuosien opetusohjelmassa: VTK Kari Möttölä syksyllä 1980, VTT Jorma Kalela keväällä 1981, vierailvana luennoitsija Roy Allisson syksyllä 1981, yhteiskuntatieteiden ylioppilas Juha Holma keväällä 1982 ja tuntiopettajat Klaus Sondermann sekä vierailija Dr. Björn Hettne syksyllä 1982. Osa heistä kuten Möttölä ja Kalela luennoivat useampanakin lukuvuotena. Myöhemmin Juha Holmasta ja Klaus Sondermannista tuli pysyvämpää vahvistusta henkilöstöön. Klaus Sondermannin syksyllä aloittama luentomuotoinen saksan kielen erikoiskurssi oli mainio lisä laitoksen opetusohjelmaan. Hän luennoi molempien linjojen opiskelijoita kiinnostavasta aiheesta, Frankfurtin koulukunnasta, erityisesti Habermasin tuotannosta. Luentosarjan suorittaminen korvasi yhden teoksen syventävistä opinnoista kummallakin linjalla. Seuraavana lukukautena vastaava luentosarja koski fasismin teorioita. Teorianalkää tyydytettiin myös FL Veli Verrosen luentosarjalla tieteenteoriasta (paradigmat, tutkimusohjelmat ja tutkimustraditiot).

Syksyllä 1983 vierailevana ulkomaalaisena luennoitsijana oli FM Kristian Gerner, joka luennoi neuvostoliittolaisesta kulttuurista, erityisesti poliittisesta kulttuurista. Uutena henkilönä laitokselle tuli valtio-opin vs. assistentiksi YTK Pertti Lappalainen, josta kehkeytyi monivuotinen laitoksen opettaja. Myös teo-

ria- ja metodiopetusta tehostettiin. Professori Veli Verronen piti kevätlukukaudella 1983 gradun tekijöille ja lisensiaattiseminaarilaisille kohdistetun luentosarjan samasta teemasta kuin kevätlukukaudella.

*Ensimmäinen ulkomaalainen
professorin viran hoitajana*

Syksyllä 1984 laitoksella vieraili luentosarjan pitäjänä ensimmäisen kerran VTT Esko Antola, josta kehittyi myöhemmin koko maan tuntema EU-asioiden TV-komentaattori. Kansainvälinen politiikka teki tuona lukukautena avauksen kansainväliseen viran hoidatukseen, jos unohdetaan amerikansuomalaisen Leo Vuosalon erikoistapaus 1960-luvulla. YTL Moise Adjangba oli suorittanut ensimmäisenä ulkomaalaisena YTK tutkinnon jo 1971, lisensiaattitutkinnon 1975 ja väitteli 1985 toisena ulkomaalaisena laitoksella. Lawrence Ben Efana valtio-opissa ehti väitellä 1979 ensimmäisenä ulkomaalaisena koko yliopistossa, mutta hän oli suorittanut perustutkintonsa Uumajan yliopistossa Ruotsissa. *Moise Adjangba hoiti kansainvälisen politiikan apulaisprofessuuria Hakovirran ollessa virkavapana.* Moise luennoi muun muassa uudesta kansainvälisestä talousjärjestyksestä ja sitoutumattomien maiden liikkeestä, molemmat luentosarjat englanniksi. Tiedekunnan yhteisesti järjestämässä kehitystutkimuksen opetuksessa hän oli paljon käytetty voimavara. *Laitoksen opetusohjelmassa kehitystutkimus itsenäisenä opintokokonaisuutena esiintyy ensi kerran syyslukaudella 1984, jolloin Tuula Varis hoiti tuntiassistenttina alan koordinaatiota.* Opetus oli koottu eri laitosten, erityisesti politiikan tutkimuksen, sosiaalipolitiikan ja sosiologian laitosten sekä Rauhan- ja konfliktintutkimuslaitoksen antamasta opetuksesta. Myöhemmin koordinaatiota laitoksella hoitivat Marja Bläuer ja Pekka Virtanen.

Ajankohtaisiin aiheisiin tartuttiin opetusohjelmassa varsin usein. Kevätlukukaudella 1985 YTL Kari Alhonen luennoi Kiinan ja Neuvostoliiton rajariidoista ja VTT Esko Antola Länsi-Euroopan integraatiokehityksestä. Kun YTM Matti Hyvärinen sai valmiiksi yhteiskunnallisia liikkeitä koskevan lisensiaattityönsä *Alussa oli liike*, hän pääsi luennoimaan siitä laitoksella heti samana vuonna. Työstä tehtyä kirjaa käytettiin myös kurssivaatimuksissa.

LAITOS MUUTTAA ATTILAAN ITSENÄISYYDENKATU 38

Kevätlukukausi 1985 oli Laitoksella viimeinen Lapintie 4:n kiinteistössä. Valtio oli vuokrannut Itsenäisyydenkadun ja Tammelan puistokadun (sitemmin Yliopistonkatu) kulmassa sijaitsevan suuren seitsenkerroksisen punatiilisen rakennuksen, Aaltonen konsernin entisen kenkätehtaan yliopiston kirjaston ja yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan laitosten käyttöön. Tiedekunnan kanslia sai tilat ensimmäisestä kerroksesta, jossa sijaitsi myös Amican ylläpitämä ruokala. Toisesta kerroksesta, josta kunnallistieteiden laitos muutti aika pian pois, saatiin runsaasti tutkijoiden työhuoneita ja kaksi luentotilaa. Attilan laitoksille tui-ki tärkeä tekstinkäsittelijä Marita Alanko, joka editoi suurimman osan myös oman laitoksemme julkaisuista ja nimenomaan väitöskirjoista, työskenteli myös tässä kerroksessa.

Politiikan tutkimuksen laitos sai käyttöönsä kolmannen kerroksen, neljännessä oli sosiologia ja sosiaalipsykologia sekä viidennessä psykologian laitos klinikkoineen. Kunnallistieteen laitos majaili jonkin aikaa toisessa kerroksessa. Ylimmässä 6. kerroksessa oli vielä kaksi tilavaa luentosalia, joista toista alettiin käyttää muun muassa väitöstilaisuuksiin miellyttävän miljöönsä vuoksi. Osin maanalaisessa poh-jakerroksessa oli myös luentotila ja opiskelijajärjestöjen tiloja. Kansainvälinen poli-tiikka valitsi Itsenäisyydenkadun puoleiset työhuoneet, valtio-oppi pihanpuoleiset. Edellisessä oli haittana kadulta kuuluva melu ja pöly, jonka vuoksi tuuletusikkunoi-ta ei juuri voinut pitää auki, jälkimmäisessä suurten ikkunoiden takia kesäisin lii-allinen kuumuus ja auringonpaiste. Onneksi saatiin aika pian hyvät sälekaihtimet. Saniteettitilat olivat laadukkaat verrattuna Lapintiehen ja luento- sekä seminaariti-loja riittämiin omassa tai muissa kerroksissa. Valitettavasti remontointi tehtaan jäl-jiltä oli tehty kovin pinnallisesti, niin että rappauksia ja maalinpaloja alkoi tippua luentosalien katosta jo seuraavana vuotena ja heikompikeuhkoisilla alkoi olla hen-gitysoireita. Onneksi asiat saatiin uudella kesäremontoinnilla paremmalle tolalle. Huoneet olivat korkeat ja tilaa, ainakin professorien huoneissa, oli runsaasti.

Suuri työ oli tietenkin itse muutto-operaatio, kun piti pakata kaikki kirjat ja paperitavarat ja hävittää tarpeettomana pidetyt. Siinä savotassa varmaan katosi joitakin myöhemmin kaivattujakin papereita. Mutta itse raaimman fyysisen työn

Kuva 4.

Vuoden 1985 syksystä kesään 2006 laitos toimi Aaltonen konsernin vanhassa kenkätehtaassa, Attilan kiinteistössä, Itsenäisyydenkatu 38, sen kolmannessa kerroksessa. Tiedekunnan huoneet sijaitsivat vasemmalla matalassa päätyrakennuksessa, oikealla oleva massiivinen siipi oli pääosin Yliopiston kirjaston hallussa.

onnistuimme järjestämään Lapintiellä näppärästi. Kun laitos sai pestata valtionhallinnon kesäharjoittelijoita myös laitoksen omiin töihin, heitä ei otettukaan nyt varsinaisiksi tutkimusharjoittelijoiksi, ainakaan ensisijaisesti. Ratkaisevaa oli fyysinen raamikkuus. Valitsimme kaksi bodarinnäköistä miesopiskelijaa, jotta raskaiden kirjalaatikoiden kantaminen kävisi luontevasti. Pojat osoittautuivat myös työtavoiltaan älykkäiksi. He näet sovelsivat periaatetta, ”hullu paljon töitä tekee, viisas elää vähemmällä” ja rakensivat laitoskirjaston ikkunasta liukumäen kirkkorakennuksen pihalle, jonne köysien avulla voitiin liu’uttaa raskaatkin taakat. Kesätyöntekijät olivat kyllä palkkansa ansainneet!

Kun kaikki laitoksen ja tiedekunnan elämään liittyvät toiminnot olivat saman katon alla, se tehosti ja helpotti suuresti monia toimintoja. Esimerkiksi tiedekunnan kokoukset voitiin pitää tiedekunnan kanslian yhteydessä olevassa kokoustilassa, ravintolan yhteydessä oli pieni kabinetti arvovieraita ja neuvotteluja varten ja väitökset voitiin pitää ylimmässä kerroksessa. Ravintolatilassa voitiin järjestää myös suurempia juhlatilaisuuksia Amican laatutarjoilujen kera. Itse asiassa laitoksen historiansa viimeisin muutto uuteen Linna-rakennukseen Kalevantie 5:een vuonna 2006 ei kaikin osin parantanut olosuhteita! Attilassa työskenneltiin noin 20 vuotta.

Uusia avauksia: opetusta islamista, juche-aatteesta, saksankielistä opetusta, mikrokurssitusta

Syyslukukaudella 1985 oli myös kaksi mielenkiintoista avautusta opetustoiminnassa. YTL Veli-Jukka Närhi piti luentosarjan anarkismista ja VTL Tuomo Melasuo Islamin poliittisesta kulttuurista. Islamilainen maailma oli alkanut kiinnostaa, josta ilmentymänä oli muun muassa kaksi väitöskirjahanketta valtio-opissa, joiden toisena ohjaajana Melasuo toimi. Vuoden 1986 kevätlukukaudella laitos sai harvinaislaatuisen vierailijan Pohjois-Koreasta. Sikäläisestä yhteiskuntatieteilijöiden seurasta professori Won Dong Gun piti miniluentosarjan (7t) juche-aatteesta ja Korean kehitystiestä. Lisäksi hän piti laitoksen henkilökunnalle samasta aiheesta tiivistetyn kahden tunnin esityksen. Nämä yhteydet johtivat lopulta siihen, että laitoksen johtaja, professori Apunen ja assistentti Jyrki Iivonen kutsuttiin vierailulle Korean Kansantasavaltaan. Vierailu myös toteutui ja saimme nähdä matkalta otettuja kiintoisia kuvia.

Kevätlukukauden 1986 aikana laitos järjesti rauhan- ja konfliktintutkimuksen kurssin sekä siihen liittyvän esiseminaarin, jonka koordinaattorina toimi Vuokko Järvillehto. Laitoksen opetusohjelmaan tuli myös kolme uutta henkilöä kevään 1986 aikana. Kun opetusaostoista oli laitokselle siirtynyt järjestöopin lehtoraatti, sitä ryhtyivät hoitamaan 50%:n osuudella YTK Olli Simola ja VTK Eva Hänninen-Salmelin. Burkhard Auffermann puolestaan ryhtyi jatkamaan Klaus Sondermannin aloittamaa saksankielistä luennointia, aluksi teemasta ”Die Heutige Gesellschaft der Bundesrepublik Deutschland.” Teoksen korvaavuuden lisäksi kurssi korvasi saksan kielen ymmärtämiskokeen. Kehitystutkimuksen tuntiopettajan toimi muuttui syksyllä 1986 päätoimiseksi. Sitä hoiti nyt YTK Marja Bläuer.

Kokonaan uusi aluevaltaus opetusteknologiassa tehtiin kun syksyllä 1986 aloitettiin mikrokurssitus. Yliopiston Tietokonekeskus oli pitkään pitänyt kiinni keskitetystä ATK-järjestelmästä, jossa kaikki oppilastyöt ja myös muut tutkimustyöt käsiteltiin Tietokonekeskuksessa, vaikka henkilökohtaisten tietokoneiden eli mikrojen, kuten silloin sanottiin, käyttö alkoi yleistyä. Nyt alettiin perustaa opiskelijoille mikroluokkia ja käsitellä aineistoja omilla koneilla. Valtio-opissa sattui olemaan muuan teekkariopiskelija, Ismo Mäkinen, joka suoritti samanaikaisesti DI-tutkintoa TTKK:ssa Hervannassa ja yliopistolla YTM-tutkintoa pääaineenaan valtio-oppi. Tämän kirjoittaja otti kerran Ismon kanssa puheeksi mahdollisuuden järjestää koemielessä tuntiopetuksena mikrokurssi. Ismo innostui asiasta ja kurssi liitettiin osaksi valtio-opin analyysiharjoituskurssia. Ismo Mäkinen mainosti kursejaan teemalla: ”Mitä jokaisen politologin on tiedettävä mikrotietokoneista!” Toinen iskulause oli: ”Tervetuloa mikrojen salaperäiseen ja ah, niin kiehtovaan maailmaan”. Hän lupasi muun muassa selvittää ”tietokoneiden sielunelämän eli mikä niitä liikuttaa”. Tuloksena oli, että oli heti järjestettävä kaksi ryhmää, koska ilmoittautuneita oli niin paljon. Seuraavalla kerralla oli järjestettävä jo kolmelle ryhmälle opetusta, koska halukkaiden määrä yhä kasvoi. Pian tarvittiin myös jatkokursseja. Aluksi harrastus oli vain valtio-opin opiskelijoille kohdistettua. Kohta kuitenkin naapurioppiainekin tuli mukaan, kun Apunen huomasi, että emmehän me voi lähettää ministeriöihin ja muualle hallintoon kesätöihin opiskelijoita, joilla ei ole perustietoja tietokoneiden käytöstä! Niinpä 1987 syyslukukaudella mikrokurssille määriteltiin korvaavuudet sekä valtio-oppiin että kansainväliseen politiikkaan.

Uutena valtio-opin vt. assistenttina laitokselle oli tullut jo syksyllä 1985 YTL Veli-Jukka Närhi. Nyt 1986 syksyllä tuli valtio-opin assistentiksi puolestaan YTK Markku Jalonen, joka oli tehnyt vihreistä valtuutetuista gradun, osana valtio-

opissa ja kunnallispolitiikassa menossa ollutta tutkimusaaltoa uudesta poliittisesta liikkeestä. Useiden oppilastöiden yhdistämisen tuloksena syntyi ensimmäinen suurempi tutkimusjulkaisu, ”Vihreät valtuutetut”, tästä nousussa olleesta uudesta poliittisesta liikkeestä. Lehtori Veikko Veilahti oli ollut pitkällä sairauslomalla ja virkavapaana 30.9.1986 saakka. Kun hän ei kyennyt enää jatkamaan opetustyötään, vaan jäi kokonaan sairauseläkkeelle, alkoi YTK Olli Simola hoitaa vt:nä järjestöopin lehtoraattia. Valtio-opin vt. assistentiksi tuli uutena nimenä YTL Ilkka Ruostetsaari, joka tohtoroiduttuaan jäi laitoksen pysyvään henkilöstöön. Kansainvälinen politiikka puolestaan sai uuden vs. assistentin, YTK Vuokko Järvilehdon 1987 kevätlukukaudella. Laitoksella jo opettaneesta YTL Kari Alhosesta oli tullut kehitystutkimuksen päätoiminen tuntiopettaja kevätlukukaudella 1987. Kansainvälisestä viestinnästä järjestettiin yhteiseminaari tiedotusopin kanssa molempien laitosten opiskelijoille. Vetäjinä olivat Belgradin yliopiston professori Miroљub Radojkovic ja dosentti Alpo Rusi.

Laitoksen toimintakenttä laajenee

Laitokselle oli 80-luvun puoliväliin mennessä syntynyt pääasiassa sisäisen työnjaon puitteissa, osin tuntiopetuksen turvin kaksi ”toimintayksikköä”, jotka tuottivat ja koordinoivat erikoisalojensa opetusta ja joiden puitteissa harjoitettiin laitoksen perusopetustoimintaa laajentavaa toimintaa. *Rauhan- ja kehitystutkimuksen yksikkö* oli kansainvälisen politiikan kylkiäinen. Kansainvälisen politiikan tutkintovaatimukseen ilmestyi kevätlukukaudeksi 1987 Rauhan- ja konfliktintutkimus I ja II, joista käytettiin projektin nimeä. *Erilliseksi rauhantutkimuksen opintokokonaisuudeksi aihopiiri muuttui kevätlukukaudella 1987.* Jo edellisen syyslukukauden opetusohjelmassa nimikkeen ”Erilliset opintokokonaisuudet” alla oli kyllä maininta uudesta opintokokonaisuudesta, mutta opetuksesta ei ollut vielä selvyyttä. Alan opetukselle ja tutkimukselle oli tuohon aikaan suurta kysyntää ja Tampereen yliopistolla myös erityisiä edellytyksiä sen toteuttamiseen. Tampereella sijaisi valtakunnallinen, yliopiston budjettirahoituksesta riippumaton Rauhan- ja konfliktintutkimuslaitos. Useat sen tutkijoista olivat olleet kansainvälisen politiikan lukijoita tai alan opiskelijoista tuli alan tutkijoita. Myös useat laitoksen opettajat olivat olleet mukana laitoksen hallinnossa. Näin yhteistyöllä oli luontainen pohja. Laitoksen pitkäaikaisista opettajista muun muassa Vilho Harle, Unto Vesa, Raimo Väyrynen ja Helena Rytövuori olivat tunnettuja alan tutkijoita. *Kehitystutkimus* taas oli suosittua monilla muillakin laitoksilla, joten tuon alan opetuksen koordinointi oli myös tiedekunnan intresseissä. Professori Apunen tunsikin myös ministe-

riöiden alan hankkeisiin osoittamat rahoituskanavat, joten edellytykset toiminnan laajentamiseen olivat hyvät. Molemmat uudet opintokokonaisuudet liittyivät kiinteästi laitoksen tutkinto-opetukseen, sillä opintokokonaisuudet saattoi ottaa osaksi kandidaatin tutkinnon opintosuorituksia. Laitos toimi opintokokonaisuuk-sien koordinaattorina. Laitos oli vastuulaitoksena myös yleisopintoihin kuuluneen rauhantutkimuksen osalta. Kehitystutkimuksen osalta virisi myös merkittäviä kou-lutus- ja kehitysyhteistyöhankkeita niin Afrikkaan kuin latinalaiseen Amerikkaan. Hyvä esimerkki kansainvälisen politiikan opetuksen laajentumisesta ja kohdentu-misesta yli perinteisten rajojen oli syksyllä 1987 järjestetty Costa Rica -esiseminaari, jonka monipuoliseen ohjelmaan kuului myös koko ryhmälle järjestetty 22 tunnin espanjan kielen kurssi. Kielikursilla ennakoitiin myös sittemmin toteutettua opintomatkaa latinalaiseen Amerikkaan.

Valtio-opin kylkiäiseksi oli 1984 perustettu *Järjestötutkimuksen yksikkö* sisäisen työnjaon puitteissa helpottamaan alan tutkimusta ja yhteydenpitoa työmarkkina- ja etujärjestöihin. Niiden kanssa harjoitettiin sekä tutkimukseen että opetukseen liittyvää yhteistyötä. Kurssivaatimuksiin näet kuului kymmenen opintoviikon laajuinen järjestötutkimuksen opintokokonaisuus, johon sisältyi sekä teoreettista että käytännöllistä järjestöelämään opastavaa koulutusta. Työmarkkinajärjestöjen edustajat vierailivat kursseilla esittelemässä järjestöjensä tavoitteita ja toimintaa, kokeneet järjestöjyrät puolestaan kuvailivat kokoustekniikan ja järjestötaistelujen saloja. *Tutkimustoiminnan tueksi perustettiin osana järjestöopin opetusta Järjestötutkimuksen seura, joka myös rekisteröitiin. Sen kautta voitiin ohii yliopiston byrokratian tehdä järjestöjen kanssa tutkimussopimuksia. Nuoria maistereita voitiin rekrytoida ja harjaannuttaa tutkimustehtäviin sen puitteissa.* Samalla heille voitiin avata mahdollisuuksia rekrytoitua järjestöjen palvelukseen. Muutaman vuoden järjestötutkimuksen yhteydessä toimi myös pieni parin hengen vahvuinen toimisto, joka keräsi ja arkistoi alan julkaisuja ja kirjallisuutta. Se julkaisi myös pari alan bibliografiaa. Toiminta rahoitettiin pääasiassa yliopiston kautta tulevalla, tutkimusprojekteista kertyneellä tuloylijäämällä. Kun rauhan- ja kehitystutkimus orientoitui vahvan kansainvälisesti, järjestötutkimus puolestaan orientoitui vahvan kansallisesti. Poikkeuksen tekivät puoluetutkimukseen ja vertailevaan tutkimukseen liittyvät yksittäiset tutkimushankkeet. Kansainväliset järjestöt jäivät kuitenkin vähäisemmälle huomiolle molempienkin yksikköjen toiminnassa. Luentoja kansainvälisistä järjestöistä kyllä muutampia järjestettiin. Vielä 60-luvulla vahva YK-harrastus oli 1970–80-luvuille tultaessa suuresti laimentunut elpyäkseen jälleen 2000-luvulla Vilho Harlen ja Tarja Sepän toiminnan kautta. Tarja Seppä on pitänyt muun mu-

assa pro gradu -seminaareja, jotka ovat erityisesti liittyneet YK-tematiikkaan. Myös muuta luento- ja seminaariopetusta on ollut aiheesta tarjolla.

*Opetusta kesäyliopistoissa,
toisissa korkeakouluissa ja
muissa oppilaitoksissa*

Valtio-opin ja kansainvälisen politiikan opetus oli hyvin kysyttyä varsinkin kesäyliopistoissa aikaisempina vuosikymmeninä, jolloin kesäyliopistot olivat voimissaan eikä ns. maakuntayliopistoja ollut vielä olemassa. Kesäyliopistoja käytettiin 50–70-luvuilla myös vauhdittamaan paikkakunnalle korkeakoulun syntyä tai saamaan puuttuvia oppiaineita jo paikkakunnalla olevaan korkeakouluun. Tätä keinoa käytettiin voimallisesti Tampereella 50-luvun lopulla, Oulussa 60-luvulla ja Rovaniemellä 70-luvulla. Kesäyliopistot puolestaan laajensivat toimintaansa maakunnan muihin keskuksiin saadakseen koko maakunnan tuen toiminnalleen ja pyrkimyksilleen laajentaa korkeakouluopetusta. Esimerkiksi Lapin korkeakouluyhdistyksellä, joka ylläpiti sikäläistä kesäyliopistotoimintaa oli kiinteä toimipiste Kemissä ja Oulun kesäyliopistolla Kajaanissa. Myös Helsingin, Turun ja Jyväskylän yliopistoilla oli virkeästi toimivat kesäyliopistonsa. Olin itsekin (O.B.) opettamassa Turun, Helsingin ja Tampereen kesäyliopistoissa valtio-oppia jo ennen siirtymistäni 1966 opettajaksi Tampereen yliopistoon. Turun yliopistossa ei ollut 60-luvun alussa vielä valtio-opin oppituolia olemassa, joten kesäyliopiston runsailla oppilasmäärillä voitiin perustella myös valtio-opin viran saamisen tarpeellisuutta. Kesäyliopistot tarjosivat myös nuorille, tutkijanuralle aikoville tilapäisiä työpaikkoja ja antoivat kokemusta opetustoiminnasta. Myös monet muut oppilaitokset kuten kansalais- ja työväenopistot, puolueopistot, koulutusyhtymät, järjestöt ja yhteisöt olivat kiinnostuneita lyhyemmistä tai pidemmistä alan kursseista.

Unto Vesa mainitsee muisteluartikkelissaan siitä runsaasta koulutuskysynnästä, joka kohdistui muun muassa rauhantutkimukseen ja kansainvälisten suhteiden opetukseen yhteiskunnassa 60-luvun lopulla ja 70-luvun alussa. Laitoksen osalta kesäyliopistoissa ei kansainvälistä politiikkaa myöhemmin juuri opetettu, mutta valtio-oppia kyllä runsaasti läpi vuosikymmenten. Valtio-opilla on ollut varsinkin Oulun yliopistoon eräänlainen kiinteä filiaalisuhte usean vuosikymmenen ajan. Kun 70-luvulla kävi Oulun kesäyliopistossa pidetyissä proseminaareissa ilmi, että monet osanottajista halusivat jatkaa myös syventävien opintojen eli laudatur-opintojen suorittamista, sovittiin kiinteästä opetus- ja tenttimisyhteistyöstä. Oulun yliopiston opiskelijat saattoivat tenttiä Tampereen yliopiston vaatimusten mukaan

valtio-opin ylempiä arvosanoja, jotka otti vastaan joku laitoksen opettajista. Vastaavasti Oulussa järjestettiin luentoja ja seminaariopetusta laitoksen valtio-opin opettajien toimesta. Oulun kesäyliopistossa on opetettu valtio-oppia samanaikaisesti kuin sitä on opetettu Oulun yliopiston humanistisessa tiedekunnassa ja avoimessa yliopistossa. Tampereella valtio-opin opetuksesta vastasi ja toimi tuntiopettajana Pertti Timonen, hänen jälkeensä Tapio Koskiaho, jolta Ilkka Ruostetsaari peri tehtävän. Hän jatkaa edelleen tehtävässä. Luennoitsijoina ovat myös toimineet ainakin Erika Säynäsallo (myös tentaattorina) ja Mikko Lahtinen. Tämä yhteistyö on johtanut myös muutamien ylempien opinnäytetöiden syntymiseen aina väitöskirjoja myöten. Toinen valtio-opin tärkeä yhteistyösuunta on ollut Jyväskylän yliopisto, josta Tapani Turkka kertoo omassa muistelussaan.

*Foreign Students Program
ja ISSS syntyvät*

Henkilömuutoksia oli 1987 syyslukaudelle tullessa lähinnä vain se, että laitoksen mikrokurssien opettajasta, Ismo Mäkisestä oli nyt tullut myös valtio-opin vs. assistentti. Merja Ukkola jatkoi kehitystutkimuksen päätoimisena tuntiopettajana ja Tarja Seppä rauhantutkimuksen sivutoimisena tuntiopettajana. Tarja Seppä otti myöhemmin vastuun rauhan- ja konfliktitutkimuksen opintokokonaisuudesta rauhantutkimuksen päätoimisena tuntiopettajana ja vuodesta 2001 lähtien kansainvälisen politiikan ja rauhantutkimuksen lehtorina. Kansainvälisen politiikan analyysiharjoitusten vetäjänä aloitti uusi henkilö, Pirjo Huida. Hän sai YTK-tutkinnon valmiiksi seuraavana vuonna. *Kun 80-luvulla laitoksen oppiaineisiin ilmaantui enenevässä määrin ulkomaalaisia opiskelijoita, varsinkin Afrikasta, katsottiin parhaaksi järjestää ensisijaisesti heitä ajatellen englanninkielistä opetusta. Ensivaiheessa syntyi ns. Foreign Students Program.* Opetusta antoivat sekä laitoksen omat opettajat että useiden muiden laitosten opettajat, muun muassa tiedotusopin, sosiologian, kulttuurin tutkimuksen ja rauhantutkimuksen edustajat. Uutena resurssilähteenä toimi Suomeen perustettu YK:n Wider-instituutti, josta myös saatiin luennoitsijoita. Syksyllä -87 järjestettiin jo kolme tällaista luentokurssia teemoista ”Economic Development and Welfare: A Critical Perspective (Dr. Osmani ja Dr. Banuri Wideristä), ”Introduction To Finnish Social Order (Harri Melin, Kaarina Melakoski, Jukka Paastela, Osmo Apunen, Unto Vesa ja Timo Leisiö) sekä ”A course concerning political thought” (Jukka Paastela ja Pertti Lappalainen). Näiden kokemusten siivittämänä *Apunen alkoi kehitellä kokonaisen tutkinnon suorittamiseen tähtäävää tiedekunnan yhteistä kansainvälisen koulutuksen yksikköä.*

Nimellä International School of Social Sciences (ISSS) siitä tulikin merkittävä opetusyksikkö, tiettävästi ensimmäinen ulkomaalaisille opiskelijoille tutkintoon johtavaa englanninkielistä korkeakoulutusta antava yksikkö koko maassa.

Kevätlukukaudella 1988 aloitettiin, kuten jo edellä todettiin, erillisen rauhan- ja konfliktitutkimuksen opintokokonaisuuden toteuttaminen. Uusina henkilöinä opettajakuntaan tulivat YTK Juha Holma ja YTK Tuula Varis kansainvälisen politiikan assistenteiksi sekä YTK Asko Uoti valtio-opin vs. assistentiksi. YTK Pekka Virtanen otti nyt vastuun kehitystutkimuksen opintokokonaisuudesta alan päätoimisena tuntiopettajana. Uutta opetusohjelmassa oli se, että eräitä kursseja järjestettiin tästä lähtien vain pääaineen opiskelijoille. Mikrotietokoneiden käyttökurssit laajennettiin nyt myös englanninkielisenä kurssina ulkomaalaisille opiskelijoille. Ismo Mäkisen lisäksi Harto Hakovirtakin oli innostunut asiasta ja antoi mikrotietokoneiden käytöstä opetusta kansainvälisen politiikan opiskelijoille!

Syyslukausi 1988 menttiin aivan entisellä miehityksellä, mutta normaaliin opetusohjelmaan ilmestyivät nyt ensimmäiset englanninkieliset, laitoksen omien opettajien pitämät luentosarjat, joita ei ollut tarkoitettu vain ulkomaalaisille opiskelijoille vaan jotka olivat osa normaalia laitoksen opetustarjontaa. Ilmeisesti haluttiin totuttaa opiskelijoita kuuntelemaan luentoja englanniksi ja helpottaa ulkomaalaisille opiskelijoille erikseen järjestettävien kurssien tuomaa lisätyömäärää. Jukka Paastela ja Tarja Seppä olivat ensimmäiset tämän käytännön aloittajat. Foreign Students Programeissa olivat laitoksen opettajat kyllä jo aiemmin pitäneet englanninkielisiä luentosarjoja ja kursseja. Molemmissa oppiaineissa oli näet havaittu, että ulkomaalaisten opiskelijoiden käsittely yksilöllisinä tapauksina, joille laadittiin englanninkieliset opintotavoitteet, oli liian työlästä. Niinpä luotiin tuo jo mainittu Foreign Students Program, joka oli siemen myöhemmin syntyvälle tiedekuntajohtoiselle ISSS:lle.

*Jatkotutkintoihin aletaan panostaa,
Seili-yhteistyö syntyy*

Uutta opetusohjelmassa oli myös molempien oppiaineiden erikseen aloittamat tutkijaseminaarit, jotka oli tarkoitettu tieteellisiä jatko-opintoja harjoittaville. Aikaisemmin nämä suoritukset oli sovittu henkilökohtaisesti opiskelijan kanssa, mutta jatkokoulutettavien määrän noustessa useisiin kymmeneen, oli pakko aloittaa systemaattinen opetus. Jo huomattavasti ennen ns. tohtorikoulujen syntyä 90-luvun puolessa välissä oli laitoksella annettu systemaattista opetusta jatko-

opiskelijoille. Tällä toiminnalla oli varmaan vaikutusta myös laitoksen hyvään tohtorituotantoon. Tämän koulutuksen osana syntyi valtio-opin osalta runsaan vuosikymmenen kestänyt yhteistyö Turun yliopiston ja Jyväskylän yliopiston vastaavien laitosten kanssa ns. Seilin seminaarien muodossa. *Joka syksy pidettiin kaksipäiväinen tohtorikoulutettavien seminaari Saaristomeren tutkimusasemalla Seilin saarella.* Myös Åbo Akademin politiikan tutkijat ottivat osaa tähän alun perin Jaakko Nousiaisen ja Olavi Borgin ideoimaan koulutustapahtumaan. Kansainvälisen politiikan puolella Osmo Apunen organisoii muutamana vuotena samankaltaisen jatkokoulutustapahtuman Hyytiälän Metsäntutkimuslaitoksella Juupajoella yhteistyössä Helsingin yliopiston kansainvälisen politiikan edustajien kanssa.

Kevätlukukaudella 1989 ei opettajakunnassa henkilömuutoksia tapahtunut, mutta pari vierailuluentosarjaa pidettiin valtio-opin puolella. Väitöskirjaansa valmisteleva YTL Matti Hyvärinen piti empiiristen tutkimustekniikkojen harjoituskurssin ja KTL Mika Mannermaa tulevaisuuden tutkimuksen menetelmiä koskevan luentosarjan. Valtio-opin aineopinnoissa oli vaihtoehtoisina opintokokonaisuuksina tulevaisuuden tutkimus ja järjestöjen tutkimus. Molempiin järjestettiin paljon vierailijoiden varaan rakentuvaa opetusta. Kansainvälisen politiikan metodiopetuksen osalta on aihetta mainita, että professori Apunen piti keväällä 1989 ensi kerran pitkän luentosarjan hermeneutiikasta ja semiotiikasta kansainvälisen politiikan metodologisena orientaationa. Tästä suuntauksesta tulikin vuosiksi eräänlainen kärkimetodi laitoksen kansainvälisen politiikan opetukseen ja tutkimukseen.

Syyslukukaudella 1989 henkilöstöluettelossa tapahtui yksi merkittävä muutos; opetusjaostoista tiedekunnan puolelle ja laitokselle siirtynyt järjestöopin lehtoraatti oli saatu nostetuksi apulaisprofessoriksi. Tämän uuden viran ensimmäiseksi hoitajaksi tuli laitoksella jo aiemmin opetus- ja tutkimustehtävissä ollut YTL Juhani Pehkonen. Opetuksessa häntä avusti VTL Jorma Salmi, joka luennoi ja koordinoi ammattiyhdistystiedon kurssin. Opiskelijoilta vaadittavat yleisopinnot olivat supistuneet tähän mennessä jo puoleen alkuperäisestä; nyt oli vain neljä kaikille tiedekunnan opiskelijoille pakollista kurssia sekä yksi vaihtoehtoinen, joka kuitenkin ”koulutusohjelman opetussuunnitelmassa voitiin määrätä opiskelijoille pakolliseksi”.

Kevätlukukaudella 1990 kansainvälinen politiikka sai kaksi uutta opettajaa, YTK Mika Merviö korvasi assistenttina Tuula Variksen ja YTK Anne Ahonen tuli uudeksi tuntiopettajaksi. Kansainvälinen politiikka järjesti yhteistyössä Berliinin Va-

paan yliopiston kanssa graduate-kurssin, joka palveli aineen syventävien opintojen sekä lisensiaatin tutkinnon opiskelijoita. Kurssiin sisältyi Tampereella touko-kesäkuun vaihteessa pidetty kansainvälinen kurssijakso. Uusissa kurssivaatimuksissa vuosille 1990–92 oli muutamia suuriakin muutoksia. Muun muassa valtio-opin 15 opintoviikon suuruinen perusopintokokonaisuus muuttui 10 opintoviikon mittaiseksi. Tämä vaati erityisiä korvaavuustarkistuksia vanhojen vaatimusten mukaan opintonsa suorittaneille. Syyslukukaudella 1990 ei tapahtunut henkilömuutoksia, ellei sellaiseksi lasketa laitoksella jo pitkään tuntiopetusta antaneen Burkhard Auffermannin siirtymistä kansainvälisen politiikan vs. yliassistentiksi. Kyseessä oli laitoksen ensimmäinen yliassistentin virka.

Neuvostoliitto romahtaa 1991, opetus sosialistisista järjestelmistä loppuu; tilalle muun muassa Baltian maat

Euroopan valtiollististen olojen nopea muutos heijastui välittömästi tutkintovaatimuksiin ja opetukseen. Venäjää ja sosialistisia järjestelmiä koskeva opetus oli alkanut vähetä jo 80-luvun loppupuolella, mutta nyt Neuvostoliiton ja kansandemokratioiden romahtamisen myötä se loppui tyystin. Esimerkiksi valtio-opin kurssivaatimuksista poistettiin laajabko sosialistisia järjestelmiä koskeva opintokokonaisuus. Tilalle alkoi vähitellen muotoutua transitiotalouksia koskeva opetus ja tutkimus. Erityisesti Viroa koskeva mielenkiinto ja tutkimusharrastus alkoi näkyä opinnäytetöissä heti. Niinpä Viron tiedeakatemian filosofiaan, sosiologian ja oikeuden instituutin johtaja, professori Priit Järve kutsuttiin pitämään englanninkielinen vierailuluentosarja teemasta ”Baltic countries and Soviet Union in a new situation”. Luentosarja oli avoin, mutta tarkoitettu ensisijaisesti ”valtio-opin ja kansainvälisen politiikan varttuneemmille opiskelijoille sekä ulkomaalaisille opiskelijoille”.

Toinen 90-luvun alun suuri uutuus oli naistutkimuksen vähittäinen etabloituminen yliopistoon. Ongelmana oli kuitenkin se, että ei tahtonut löytyä laitosta, joka olisi ottanut sen organisoimisen vastuulleen. Kun valtio-opissa oli lukuisia aihepiiristä opinnäytteitä tekeviä opiskelijoita ja myös muutama alaa harrastava jatkokoulutettava, otettiin naistutkimus aluksi laitoksen siipien suojaan. Professoritasoisena vastuuhenkilönä toimi kuitenkin Ulla Vuorela sosiologian ja sosiaaliantropologian laitokselta, mutta koordinaattorina valtio-opin jatkokoulutettava YTM Jaana Kuusipalo. Jaana toimi pitkään alan tuntiopettajana ja myöhemmin laitoksella myös valtio-opin assistenttina. On kuitenkin todettava, että vain harvat alalta aiotut tutkielmat valmistuivat.

Kevätlukukaudella 1991 laitokselle saatiin yksi uusi virka, järjestötutkimuksen yliassistentti, johon valittiin YTT Martti Siisiäinen Jyväskylästä. Aiempien sitoumustensa vuoksi hän aloitti kuitenkin virkavapaudella. Niinpä viran vs. hoitajaksi tuli YTT Anne Eskelinen. Uutena valtio-opin vt. assistenttina aloitti puolestaan aineen jatko-opiskelija YTK Sirpa Virta. Hän oli toiminut Järjestötutkimuksen seuran rahastonhoitajana seuran alusta alkaen ja ottanut tutkijana osaa Pardem-projektiin. Vierailuluentosarjan piti VTT Alpo Rusi ajankohtaisesta teemasta ”Muuttuva Eurooppa, tekijät ja tulevaisuus.” Uutena alueena tuli opetuksessa esiin myös ympäristö- ja energiapolitiikka. Valtio-opin tutkimusprojekteissa tärkeän sijan saaneesta energiapolitiikasta piti valtio-opin yliassistentiksi valittu YTT Ilkka Ruostetsaari ensimmäisen luentosarjan teemalla ”Suomen energiapolitiikan määrittymisestä” juuri keväällä 1991. Teemaa jatkettiin syyslukukaudella 1991, kun Harto Hakovirran viransijaisena toiminut VTL Tuomo Melasuo piti luentosarjan ”Ympäristö, politiikka ja kehitys”. Samasta teemasta hän piti ISSS:n puolella englanninkielisen luentosarjan. Kehitystutkimuksessa tämä teema oli ollut esillä jo aiemmin. *Sosialististen järjestelmien poistuminen opetusohjelmasta teki tilaa yksittäisiin suurvaltoihin kohdistuneelle opetukselle. Uutena teemana tuli syyslukukaudella 1991 vahvasti esiin Japani. Tuntiopettajana toimiva Mutsuko Takahashi piti kaksikin Japani-aiheista luentosarjaa. Kiinan poliittisista instituutioista ja vaikutuksesta kansainväliseen politiikkaan luennoi puolestaan tuntiopettaja Yi Nong Zhao.* Runsaan tuntiovetustarjonnan täydensi North Carolinan valtion yliopistosta vierailevana professorina toiminut Marvin Soroos, joka luennoi kestäväen kehityksen merkityksestä kansainvälisessä politiikassa. Myös laitoksen uusi poliittisen historian dosentti Hannu Rautkallio aloitti varsin suosituiksi tulleet Suomen sotien jälkeistä historiaa koskevat luentosarjansa. Niillä vieraili tunnettuja kotimaisia poliittisia johtajia SKP:n puheenjohtaja Aarne Saarisesta alkaen.

Varsinaisia uusia henkilöitä laitoksen opettajakunnassa syyslukukaudella 1991 olivat Tuomo Melasuon lisäksi VTL Pirkko Haapanen järjestötutkimuksen vs. yliassistenttina ja YTL Lasse Rautniemi valtio-opin vs. assistenttina. Haapanen tosin oli ollut opettajana laitoksella jo 70-luvun puolivälissäkin. Kevätlukukausi 1992 menttiin samalla miehityksellä. *Opetuksessa ja tutkimuksessa uutena alueena tulivat mukaan Pohjois-Afrikan maat ja yleensä islamilainen maailma.* Vs. apulaisprofessori Tuomo Melasuo luennoi näistä alan tutkijana ja tuntijana. Hän avusti myös muutamissa aluetta koskevissa opinnäytteissä ja kontaktien luomisessa islamin tutkimuksen maailmaan.

*Tatu Vanhanen jää eläkkeelle,
Hakovirta siirtyy Lapin yliopistoon*

Syyslukukausi 1992 toi mukanaan muutaman merkittävän henkilömuutoksen ja toimen vaihtoja. Suurin muutos oli apulaisprofessori Tatu Vanhasen jääminen 63 vuotta täytettyään eläkkeelle. Hän oli Väinö Huuskan jälkeen toisena laitoksen ns. vanhasta kaartista eläkkeelle jäänyt henkilö. Tosin Veilahti oli jäänyt sairauseläkkeelle jo 80-luvun puolivälissä. Tässä vaiheessa syntyi ajatus laitokselta eläköityneiden opettajien kuvagalleriasta, johon mainitut herrat pääsivät ensimmäisinä. Ilkka Ruostetsaari ryhtyi nyt hoitamaan vt:nä valtio-opin apulaisprofessuuria ja Pertti Lappalainen valtio-opin yliassistentuuria. Ketjun viimeisenä lenkinä YTL Mikko Lahtinen ryhtyi hoitamaan valtio-opin vs. assistentuuria. Mikostakin tuli pian laitoksen ”vakiokalustoon” kuuluva opettaja. Kansainvälisen politiikan puolella VTT Kalevi Ruhala tuli hoitamaan Apusen professuuria hänen vuoden kestävän virkavapautensa ajaksi. Auffermann puolestaan hoiti kansainvälisen politiikan apulaisprofessuuria, joka oli jäänyt avoimeksi Hakovirran siirryttyä Lapin yliopistoon edellisena vuotena. Mika Merviö ja Helena Rytövuori-Apunen hoitivat puolestaan kansainvälisen politiikan yliassistentuureja viransijaisina. Uutena assistenttuurin hoitajana kansainvälisessä politiikassa toimi YTK Pirjo Sinikallio.

Opetuksessa ajankohtaiset tapahtumat näkyivät muun muassa Jyrki Iivosen luentosarjassa ”Neuvostoliiton hajoamisesta” ja Hannu Rautkallion luentosarjassa ”Suomalais-neuvostoliittolaiset suhteet: erityisesti neuvostonäkökulma avautuneiden arkistotietojen valossa”. Merviö luennoi Japanin politiikasta englanniksi ja Ruostetsaari eliittitutkimuksesta ja valtanutkimuksesta. *Aivan uutena alueena järjestettiin luentosarja ”Kehitysmaiden maatalouden ongelmista”* vierailijaluennoitsijoiden voimin (Klaus Talvela, Kalle Laaksonen, Stig Johansson ja Martti Poutanen) kehitystutkimuksen yhteydessä. Luentosarja korvasi myös teoksen kansainvälisten suhteiden ja maailmanpolitiikan opintokokonaisuudesta. Vaikka käytännössä puhuttiin kansainvälisestä politiikasta oli koulutusohjelman virallinen nimi lukuvuodesta 1986–87 alkaen ollut kansainvälisten suhteiden koulutusohjelma. Nyt julkaistiin ensimmäisen kerran koulutusohjelma myös kokonaisuudessaan englanninkielisenä versiona. Kansainvälisen politiikan tutkintovaatimuksissa tapahtui muutoinkin muutama merkittävä muutos syyslukukauden 1992 alusta, lähinnä tieteenalaopintojen osalta. Harto Hakovirta piti dosenttina luentosarjan ”Teemoja Suomen ulkopoliitikasta”; Harto toimi vuosina 1991–94 Lapin yliopistossa ensin kansainvälisten suhteiden vt. professorina, sitten vakinaisena. Valtio-opissa

järjestettiin erityinen naistutkimuksen tutkielmien ohjauseminaari jouduttamaan alan tutkielmien valmistumista. Tulokset olivat verraten laihoja. Dosenttikuntaan ilmestyi valtio-opin osalta yksi uusi nimi, turkulainen VTT Matti Wiberg. Hän piti luentosarjan ”Research Approaches in Political Science”. Laitoksen dosenttikunnassa oli pitkään sellainen rakenteellinen ongelma, että suurin osa heistä oli laitoksen vakinaisissa viroissa tai toimissa olevia opettajia, jotka opettivat siis jo muutoinkin laitoksella. Vasta 90-luvun alkupuolella päästiin tilanteeseen, jossa dosentit pääsääntöisesti olivat muita kuin laitoksen omia opettajia.

Kevätlukukaudella 1993 opetusohjelmassa esiintyy vain yksi uusi nimi, tuntiopettaja VTK Pertti Hynynen. Hän piti luentosarjan ”Oikeistopopulismi, äärioikeistolaisuus ja monikulttuurinen Eurooppa”. Syyslukukaudella 1993 Vanhaselta vapaaksi jäänyt apulaisprofessori oli edelleen Ruostetsaaren vs. hoidossa, uutena valtio-opin yliassistenttina toimi nyt YTL Risto Raivio. Kansainvälisen politiikan puolella viranhoidon tilanne oli normalisoitunut Apusen palattua virkavapaudeltaan, tosin Hakovirran apulaisprofessori oli hänen pitkän virkavapautensa (1991–96) vuoksi edelleen vt. hoidatuksessa. Pisimpään sitä hoiti Burkhard Auffermann. Tuntiopetuksena annettua opetusta oli lukukauden aikana erityisen paljon. Dosenttien Pertti Multasen ja Hannu Rautkallion lisäksi VTK Pertti Hynynen, YTL Pertti Joenniemi, M.Soc.Sc. Billy Mukamuri ja VTK Kari Möttölä luennoivat heille läheisistä teemoista. Myös vieraileva Fulbright-professori John F.L. Ross piti luentosarjan Euroopan politiikasta.

Kevätlukukaudella 1994 YTK Eeva Hiltunen tuli mukaan tuntiopettajana ja alkoi opettaa kehitystutkimuksen osa-alueita. Myös dosentti Kalevi Ruhala palasi opettamaan pitäen luentosarjan turvallisuuspolitiikasta Euroopassa toisen maailmansodan jälkeen. Vieraileva Fulbright-professori Ross piti sekä kansainväliseen politiikkaan että valtio-oppiin soveltuvaa opetusta. Myös Jyrki Iivonen osallistui tuntiopettajana opetukseen, hän piti nyt valtio-opin puolella luentosarjan Yhdysvaltain poliittisesta järjestelmästä. Teema nousi opetuksessa uudelleen esille, ensimmäisen kerran sitten Leo Vuosalon luentojen 1960-luvun lopulla! Sopivasti myös Rossin toinen luentosarja koski USA:n Eurooppa-suhteita.

Wibergistä valtio-opin professori

Syyslukukauden 1994 alusta tapahtui valtio-opin puolella merkittävä henkilömuu-
tos, *Vanhasen eläköitymisen vapauttama apulaisprofessori oli vihdoinkin täytetty.*

Virkaan nimitettiin Turun yliopistossa vaikuttanut VTT Matti Wiberg, joka oli dosenttina osallistunut jo laitoksen toimintaan ja ollut aktiivinen Seili-yhteistyöryhmän jäsen. Hän alkoi pitää valtio-opin peruskurssia ja ottaa osaa erityisesti metodologiseen opetukseen. Hän piti mielellään myös englanninkielisiä luentoja. Borg oli vararehtorina vapautettu puolesta opetusvelvollisuuttaan vuosina 1993–96, jolloin Wibergille siirtyi hänen opetustaan. Borg piti vain laudaturseminaari II:n ja tutkijaseminaarin. Muita henkilömuutoksia ei tapahtunut, mutta opetuksessa oli poikkeuksellisen paljon useamman opettajan yhteistyönä pitämiä kursseja ja luentosarjoja ja myös uusia aihepiirejä. Apuna käytettiin myös ISSS:n kursseja ja niiden opettajia. Ulko- ja turvallisuuspolitiikka ja Baltian maat olivat erityisesti opetuksen kohteena. Virolaiset vierailijat Rein Toomla, Juri Ruus ja Priit Järve pitivät luentosarjan ”Political and Social History and Political Systems in the Baltic States”. Professori Järve oli jo pari vuotta aiemmin luennoinut laitoksella Eestin poliittisesta järjestelmästä. Lisäksi Auffermann luennoi Baltian maiden ulko- ja turvallisuuspolitiikasta. Myös pohjoismaiden ulko- ja turvallisuuspolitiikasta pidettiin luentosarja. Siitä vastasivat rauhantutkijat Jyrki Käkönen, Pertti Joenniemi ja Olli Jalonen. Ensimmäisen kerran opetusohjelmassa oli yksinomaan eteläiseen Afrikkaan keskittyvä luentosarja ”Southern Africa: The Last Twenty Years and The Next Ten”. Sen piti Kentin yliopistosta ISSS:ssä vieraileva professori Stephen Chan. Lisäksi latinalaisesta Amerikasta järjestettiin luentokurssi ISSS:n ohjelmassa useamman vierailijan voimin.

Myös valtio-opin puolella järjestettiin usean opettajan luentosarja Suomen viimeaikaisesta ulkopoliitikasta. Pitäjät eivät käy ilmi opetusohjelmasta. Dosentti Rautkallio jatkoi Moskovan arkistoihin perustuvia ”paljastusluentojaan”. Luentosarjan alkuperäinen nimi ”Stalin ja Kuusinen talvisotaan johtaneessa Suomen politiikassa” lavennettiin muotoon ”Neuvostoliittolais-suomalaiset suhteet Moskovan arkistojen valossa 1939–1981”. Pekka Valtosen kehitystutkimuksen puolella pitäjä luentosarja ”Neo-liberalism, Free Trade and Social Development in the Americas” korvasi teoksen myös valtio-opista. ISSS:n puolella pidettiin ensimmäinen Euroopan integraatiota koskeva laajempi luentokurssi oheislukemistoineen teemalla ”The Maastricht Treaty 1994”. Vierailevana pitäjänä oli Aberdeenin yliopiston professori Clive Archer. Kurssin suoritus tuotti yhden opintoviikon kansainvälisessä politiikassa. Syyslukukaudella 1994 siirryttiin uusiin tutkintovaatimuksiin, jotka merkitsivät muutoksia varsinkin kansainvälisen politiikan opiskelijoille.

Kevätlukukaudella 1995 laitoksen opettajakunnassa ei tapahtunut muutoksia, mutta tuntiopetuksena joko ISSS:n kautta tai muuten tuotettua vierailevien opettajien opetusta käytettiin korvaavuuksina runsaasti molemmissa oppiaineissa. Näin saatiin opetusta geopolitiikan asemasta kansainvälisissä suhteissa (Dr. Konstantin Sorokin), USA:n ulkopolitiikasta toisen maailmansodan jälkeen (Dr. Brauer), uusien valtioiden rakentumisesta (Dr. Löfgren), feminismistä kansainvälisessä politiikassa (MA Johanna Hakala) ja etnisyydestä ja urbaanikulttuurista Amerikassa (Dr. Karen Armstrong). Kansainvälisen politiikan jatko-opiskelija Konstantin Sorokin Moskovasta piti mielenkiintoisen uuden Venäjän oloja selvittelevän luentsosarjan teemalla ”Some Basic Problems of International Problems and Domestic Policies”. Laitoksen opettajat osallistuivat aktiivisesti myös ISSS:n antamaan opetukseen.

Laitos saa Jean Monnet -professorin

Kiinteä yhteistyö ISSS:n opetukseen ja opetuksen lisääntyvä englanninkielistymisen varsinkin kansainvälisessä politiikassa jatkui syyslukukaudella 1995. Opetusohjelman ilmoittamassa opettajaluettelossa on kaksi uutta nimeä ja yksi uusi professoritason virka. *Laitos sai maan ensimmäisen Jean Monnet -professorin, jonka hoitajaksi tuli oman opettajakunnan sisältä Burkhard Auffermann.* Häneltä avoimeksi jääneen apulaisprofessorin hoitajaksi puolestaan tuli Dr. Xiaoming Huang. Hän luennoi laitoksella uudesta aiheesta ”International Relations of East Asia and the Pacific”. Uutena tuntiopettajana valtio-opin puolella aloitti FK Petri Kylliäinen alanaan tulevaisuuden tutkimus. Hän koordinoi valtio-opissa annettua tulevaisuuden tutkimuksen opetusta, luennoi ja otti vastaan alan tenttejä. Hän organisoï myös vierailijaluennoitsijoiden ja muun tuntiopetuksen voimin luontokurssin (24t). Vierailijoina toimivat muun muassa professori Pentti Malaska, VTL Vuokko Jarva, VTT Jyrki Käkönen, VTL Markku Sotarauta ja professori Risto Sankiaho.

Myös vasta perustettuun valtio-opin valtakunnalliseen tohtorikouluun VAKAVAan annettiin opetusta. Professorit Olavi Borg, Vilho Harle ja Voitto Helander olivat tehneet Suomen Akatemialle esityksen politiikan tutkimuksen valtakunnallisesta tohtorikoulusta, VAKAVasta. Koulu sai ensihaussa peräti 18 tutkijapaikkaa, jotka jaettiin kaikkien alan yksikköjen kesken. Borg toimi aluksi koulun vastuullisena johtajana. Kansainvälinen politiikka perusti yhdessä kolmen muun laitoksen (sosiologia ja sosiaalipsykologia, sosiaalipolitiikka ja Yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitos) kanssa talon sisäisen monitieteisen tohtorikoulun, TAMCESSin. Professori Matti Alestalo, sosiologian laitoksen johtaja, toimi sen vastuullisena johtajana. Kansainvälinen politiikka oli osallisena myös VAKAVAssa.

Kevätlukukaudella 1996 opettajakunnan koostumus pysyi entisellään, mutta vierailuluennoitsijoita oli peräti kymmenkunta ja lisäksi saatiin kaksi uutta dosenttia. Toinen uusi dosentti oli Heikki Paloheimo Turusta, josta muutaman vuoden päästä tuli laitokselle valtio-opin professori ja laitoksen johtaja. Toinen oli laitoksella jo aiemmin opettanut, oman valtio-opin tutkijaseminaarin kasvatti Matti Hyvärinen. Tuntiopettajina toimivat kotimaasta M.A. Johanna Hakala, YTM Eeva Hiltunen, YTM Merja Kylmäkoski, YTL Mikko Lahtinen, VTT Heikki Patomäki ja Ph.D. Tarja Väyrynen. Ulkomaalaisina tuntiopettajina toimivat Dr. Barbara Allen Robertson, Lic. Soc. Mohammad Farhad Hossain ja Dr. Marvin Soroos. Kansainvälisen politiikan luento-opetus oli jo lähes kokonaan englanninkielistä. Uutena aihealueena tuli mukaan Bangladesh ja Nepal Hossainin luennoissa. Myös valtio-opin luennoista puolet oli englanninkielisiä.

Syyslukukaudella 1996 opettajaluetteloon tuli kansainväliseen politiikkaan uutena henkilönä M. Soc. Sc. Mika Aaltola. Jälleen olivat tutkintovaatimukset muuttuneet niin paljon, että jouduttiin ottamaan vastaan tenttejä sekä uusin että vanhoihin vaatimuksiin. Nyt otettiin käyttöön tapa, että ISSS:n puolella annettavasta vieraskielisestä vierailijoiden opetuksesta ja niiden korvaavuuksista laitoksen opetusohjelmassa ilmoitettiin erikseen. Niinpä varsinkin aineopinnoissa annettava opetus suomenkielistyi suuresti. Laitokselta ensimmäisenä ulkomaalaisena väitellyt Lawrence B. Efana piti ensimmäisen dosenttiluentonsa teemasta ”Africa in Political Science”, jolla voitiin korvata valtio-opissa yksi teos. Yliopistolla järjestetystä ”Eurooppa tänään, 900 vuotta ristiretkien perintöä” -seminaarista tehdyllä laajennetulla luontopäiväkirjalla voitiin puolestaan korvata kansainvälisessä politiikassa yksi teos. Tuntiopettajien joukossa oli yksi uusi nimi, M.A. Burkhard Eberlein. ISSS järjesti mielenkiintoisen Film and Politics -modulin vierailijavoimin.

Kevätlukukaudella 1997 nyt jo kuuden hengen professorikunnan keskuudessa on yksi uusi nimi, kansainvälisen politiikan apulaisprofessuuria hoiti Calgaryn yliopistosta vieraileva Dr. Amr Sabet. Hän opetti sekä laitoksen että ISSS:n puolella muun muassa komparatiivista politiikkaa sekä islamin ja lännen suhteita. Muutaman vuoden tauon jälkeen myös VTL Pirkko Haapanen opetti jälleen laitoksella. Kokonaan uusia nimiä olivat YTM Leena Wilkman kansainvälisen politiikan tuntiopettajana ja tutkimusassistentti Marketta Saikku. Saikun tehtävät olivat lähinnä hallinnollisia, kansainvälisen politiikan opiskelijoiden valtiohallinnon harjoittelu ja kansainväliset opiskelijavaihtoasiat. Dosenttiluettelossa uusi nimi oli laitoksella jo pitkään opettanut Helena Rytövuori-Apunen. Valtio-opin puolella järjestettiin

ensimmäinen tietoverkkojen politiikkaa ja politiikan tietoverkkoja koskeva luento-kurssi harjoituksineen. Assistentit Juha Holma ja Tapani Turkka olivat yhdistäneet tässä puuhassa voimansa apunaan vielä opiskelijan kirjoissa ollut Marko Kulmala. ISSS:n toimesta järjestettiin pari korvaavuuksia molempiin oppiaineisiin tuottanutta kiintoisa vierailuluENTOSARJAA. Australialainen professori Cristine Sylvester luennoi temasta ”Women, Gender, Development”. Toinen kiintoisa luENTOSARJA oli laitokselta hiljan väitelleen YTT Tapio Raunion Euroopan parlamenttia koskenut luENTOSARJA. Tapio oli väitellyt parlamentin puolueyhymistä ja hänestä tuli pian laitokselle professori, paljon medioissa käytetty EU-asiantuntija ja itsenäisen laitoksen viimeinen johtaja.

Syyslukukaudella 1997 apulaisprofessori Wiberg oli virkavapaana, virkaa ei hoidatettu vaan aukko korvattiin muiden opetuksella. Kaikkiaan viisi tuntiopettajaa antoi opetusta, uusina YTM Kari Laitinen kansainvälisessä politiikassa ja YTM Jarmo Rinne valtio-opissa. Uusina ulkopuolisina tuntiopettajina olivat YTT Sami Borg (kvantitatiiviset tutkimusmenetelmät), Dr. Andrew Williams (New World Orders in Historical Perspective) ja Dr. Kazi Halim (Development Administration in Asia). Holma ja Turkka jatkoivat yhteisluennointia nyt temasta ”Politiikka, teknologia ja kansainväliset suhteet.

Kevätlukukaudella 1998 ei tapahtunut henkilömuutoksia, mutta professorikunnan nimiluettelo oli tänä lukukautena suurimmillaan, peräti kahdeksan professoria laitoksella! Selityksenä oli kylläkin ensisijaisesti se, että Wiberg oli edelleen virkavapaana ja nyt myös Paastela, jolloin Mikko Lahtinen toimi osa-aikaisena järjestötutkimuksen apulaisprofessorina. Tämä olikin viimeinen kausi kun apulaisprofessoreita ylipäättäen oli olemassa, sillä syyslukukaudesta 1998 alkaen professorinimikkeistö yhtenäistettiin. Uusia tuntiopettajia oli kevätlukukaudella kolme. Dr. William R. Copeland luennoi kylmän sodan historiasta (engl.), FT Antti Laine Joensuun yliopiston Karjala Instituutista temasta ”Karelian Republic in Search of a New Role” ja FL Lauri Mehtonen yhteistyössä Mikko Lahtisen kanssa Rousseau yhteiskuntasopimuksesta. ISSS:n toimesta järjestettiin korvaavuuksia tuottavaa kiintoisaa opetusta. Heikki Patomäki piti luENTOSARJAN ”Finland’s Foreign Policy and International Relations” ja Dmitri Kislov Petroskoin valtion yliopistosta seminaarin temasta ”Karelia in Transition: Social and Political Aspects”. Korvaavuuksia sai myös professori Valentina Maksimovan pienoisluentosarjasta (6t) ”Recent Political and Social Developments in the Karelian Republic”, jos laati lisäksi esseen. Korvaavuuksia sai edelleen professori Sänkiahon Yhteiskuntatieteellisen tutki-

muslaitoksen ohjelmassa järjestämästä ”Voihan Venäjä, siirtymätalouksien yhteiskunnalliset, taloudelliset, hallinnolliset ja poliittiset ongelmat”.

Opetusohjelmassa tulevaisuuden tutkimus oli merkitty ensi kerran näkyviin omana erillisenä opintokokonaisuutenaan kuten kehitystutkimus sekä rauhan- ja konfliktintutkimus olivat perinteisesti olleet. FM Petri Kylliäinen koordinoi opetusta tuntiopettajana, tenttien vastaanottamisessa avustivat HTT Markku Sotarauta ja HTL Juhani Tirkkonen aluetieteiden laitokselta. Asiallisesti tulevaisuudentutkimus oli ollut syyslukukaudesta 1995 alkaen valtio-opin opintojen 15 opintoviikon laajuinen vaihtoehtoinen opintokokonaisuus, mutta alan valtakunnallisen luonteen vuoksi myös muiden tiedekuntien ja laitosten opiskelijat sekä myös jotkut Tampereen Teknillisen korkeakoulun opiskelijat olivat kiinnostuneet sen suorittamisesta. Alan valtakunnalliseen verkko-opetukseen antoi opetusta myös Olavi Borg, joka näihin aikoihin toimi valtakunnallisen Tulevaisuudentutkimuksen VerkostoAkatemian johtajana.

*Professorien virkanimikkeistä muuttuu,
Jyrki Käkösestä Jean Monnet -professori,
Olavi Borg jää eläkkeelle*

Syyslukukaudella 1998 tapahtui opettajakunnassa muutama merkittävä muutos. Ensinnäkin apulaisprofessori-kategoria poistui siis käytöstä, jolloin kaikista professoritason viranhaltijoista alettiin käyttää yhteistä professori-nimikettä. *Toiseksi Jean Monnet -professori sai uudelle määräaikaikaudelle uuden miehityksen. Virkaan nimitettiin VTT Jyrki Käkönen, joka oli toiminut Rauhan- ja konfliktintutkimuskeskuksen johtajana edelliset vuodet.* Viran ensimmäisen kauden haltija Burkhard Auffermann jäi erikoistutkijan vakanssilla muun muassa ohjaamaan työn alla olevia laudaturtöitä. Kolmas merkittävä henkilömuutos oli se, että vuoden lopussa jo 60-luvulta laitoksen opetukseen osaa ottanut *valtio-opin professori Olavi Borg jäi eläkkeelle.* Hän jäi ylimenokaudeksi antamaan opetusta tuntiopettajana ja erityisesti ohjaamaan laudaturtöitä ja väitöskirjoja. Valtio-opissa aloitti syyslukukaudella kaksi uutta naisopettajaa, yliassistenttina YTL Jaana Kuusipalo ja tuntiopettajana YTM Tiina Rättilä. Laitoksen opetusohjelmassa oli nyt poikkeuksellisen vähän englanninkielistä opetusta, valtio-opissa vain yksi luentosarja ja kansainvälisessä politiikassa kolme. ISSS:n puolella Dr. Marvin S. Soroos piti kansainväliseen politiikkaan ja kehitystutkimukseen korvaavuuden tuottavan luentosarjan ”Environmental Problems in the International Relations”.

Kevätlukukaudella 1999 opettajakunnassa oli vain se muutos, että Borgin nimen perässä oli merkintä ”emeritus”, ensimmäisenä laitoksen historiassa. Lisäksi oli maininta ”ohjauksesta ja opetuksesta ilmoitetaan erikseen”. Vierailuvia luennoitsijoita ja opettajia oli jälleen runsaasti. Vierailijoiden nimiluettelossa oli kiintoisa ”uusi” nimi, Klaus Törnudd. Hän palasi lähes kolmen vuosikymmenen poissaolon jälkeen pitämään luentosarjan ”Diplomacy and International Organizations” intensiivikursseina toukokuussa 1999. Muita vierailulukennoitsijoita kotimaasta olivat YTM Anne Koski (kuvan politiikka osana elokuvakurssia) ja VTL Tuomo Melasuo (Europe: International Relations and Security, osana Taprin aloittamia luentosarjoja). Suurin osa vierailijoita opetti ISSS:n kursseilla, mutta opetuksesta oli saatavissa korvaavuuksia laitoksen tutkinto-opiskelijoille. Kansainvälisessä politiikassa jaettiin tasapuolisesti tietoa niin USA:n (Dr. John Moore) kuin Venäjän politiikasta (M.A. Sergei Prozorov ja Dr. Sergei Medvedev). Myös sotien jälkeisen Saksan oloihin saatiin valaisua Giessenin yliopiston professorin Franz Neumannin luennoista ”The Development of Social Structures in Germany after the Second World War”.

Muuta kiintoisaa opetuksessa oli muun muassa ensimmäinen naiset ja politiikka -aiheinen luentosarja, ”Naiset Suomen politiikassa”, jonka piti yliassistentti Jaana Kuusipalo. Jo kevätlukukaudella 1986 oli pidetty lyhyt virikeluentosarja temasta ”Nainen ja politiikka” tyydyttämään naistutkimusnälkää. Tekstintulkinta oli saavuttanut lopullisesti Tampereen valtio-opinkin kun Jarmo Rinne piti luentosarjan ja harjoituskurssin temasta ”Miten tulkita tekstejä”? Kiintoisia olivat myös Ilkka Ruostetsaaren vetämä eduskuntavaaliseminaari ja Pertti Lappalaisen luennot ja eseeseminaari poliittisista tyyleistä.

Vanhan vuosituhannen viimeisellä lukukaudella, syksyllä 1999 professoriluentelo oli jälleen paisunut kahdeksaan, kun vierailevana professorina kansainvälisten suhteiden koulutusohjelmassa oli Dr Jean Pascal Daloz. Hän luennoi uudessa kansainvälisen politiikan Eurooppa-opintojen opintokokonaisuudessa Ranskan sisä- ja ulkopoliitikasta sekä kehitystutkimuksen opintokokonaisuudessa Afrikan poliittisista kysymyksistä. Tarja Väyrynen Rauhan- ja konfliktintutkimuslaitokselta veti kansainvälisen politiikan seminaaria ja peräti neljä uutta tuntiopettajaa ahkeri kansainvälisen politiikan opetuksessa: maisterit Hanna Kaisti, Tommi Koivula, Tapani Pentikäinen ja Leena Rikkilä. Valtio-opissa uutena tuntiopettajana oli YTK Petri Koikkalainen. Tästä johtuen laitoksen opettajaluettelon 25 henkilöstä peräti 16 työskenteli kansainvälisen politiikan parissa. Vierailijaluennoitsijoita oli yhdeksän, näistä kansainvälisessä politiikassa kuusi. Uusia olivat Dr. Adrian Hyde-Price,

Dr. Bo Pettersson, Dr. Birgitte Vassort-Rousset, Dr. Delano Vervej, Dr. Moorhead Wright ja Dr. Andrew Williams. Dosentti Matti Hyvärinen piti Jyväskylän yliopiston politiikan tutkijoiden käsitehistorialliseen projektiin perustuvan luentosarjan ”Käsitteet liikkeessä – Suomen poliittisen kulttuurin käsitehistoria”. Erillisiä opintokokonaisuuksia olivat edelleen entiset kolme: kehitystutkimus, rauhan- ja konfliktintutkimus sekä tulevaisuuden tutkimus. Kaksi ensiksi mainittua esiintyivät nyt kuitenkin viimeisen kerran, seuraavan lukukauden opetusohjelmassa ne eivät enää esiinny.

Kevätlukukaudella 2000 opettajakunta oli entinen paitsi että tuntiopettajien väheneminen oli supistanut lukumäärän nyt 21:een. Vierailijaluennoitsijoita oli vain kolme. Uusia vierailijoita olivat tai piti olla Dr John Ball ja professori Didier Bigo. Bigo (Institut d’Etudes Politiques, Paris) luennoi teemasta ”Frontiers and Security”. Ballin luentokurssi peruuntui. Ei ollut ensimmäinen kerta Venäjä-aiheisten luentojen kohdalla! *Lukukauden aikana järjestettiin Eurooppa-opintoihin kuuluvana opintomatka Brysseliin yhteistyössä Kentin (Canterbury) yliopiston kanssa.* Vuosisadan vaihteen kunniaksi järjestettiin yliopistolla Mikko Lahtisen koordinoima kymmenen Studia General -luennon sarja teemalla ”Yhteiskuntatieteet vuosisadan vaihteessa”. Sarjan kuuntelu tuotti luentopäiväkirjan kanssa 2 ov:n korvaavuuden. Mikko Lahtinen piti myös kiintoisan ”Politiikan julkisuus” -luentosarjan. Juha Holma järjesti laajan (48t) ”Kansainvälisten suhteiden digitaalisen oppimisympäristön työpajan”.

Harlesta valtio-opin professori

Syyslukukaudella 2000 suurin muutos opettajakunnassa oli jo pitkään laitoksella opettaneen, mutta sitten Rauhan- ja konfliktintutkimuslaitoksen johtajana sekä Helsingin ja Lapin yliopistojen professorina toimineen Vilho Harlen paluu laitokselle akateemisen uransa loppuvuosisiksi. Hyvän aikaa Borgin eläköitymisen jälkeen auki ollut valtio-opin professuuri tuli nyt, osin värikkäiden vaiheiden jälkeen, täytetyksi. Muutos oli verraten kitkaton, Harle tunsu laitoksen ja sen väen – ja päin vastoin. Hänhän oli vuodesta 1973 opetusjaoston valtio-opin lehtorina toimiesaan ollut jatkuvasti yhteistyössä laitoksen kanssa. Vain muutamien jatkotutkimnon suorittajien osalta esiintyi pientä kitkaa, koska he olivat olleet jo pitkään muiden opettajien ohjauksessa. Mutta hyvin niistäkin selvitettiin. Jonkinlaisena ”vallan vaihtumisen” merkinä valtio-opissa voitaneen pitää sitä, että Borgin nimeä ei opetus-

ohjelmassa tämän jälkeen esiintynyt pariin vuoteen. Tosiasiallisesti hän emeritukseksi kuitenkin ohjasi edelleen useita väitöskirjoja ja gradujaakin. Hänellä oli myös työhuone laitoksella. Kansainvälisessä politiikassa esiintyi kaksi uutta tuntiopettajaa: yhteiskuntatieteiden ylioppilas Krista Napola ja VTM Elina Penttinen. Napola avusti Mika Aaltolaa kansainvälisen politiikan strategiasimulaatiokurssilla ja Penttinen luennoi feministisistä lähtökohdista globalisaatioon ja kansainväliseen politiikkaan.

Kevätlukukaudella 2001 henkilöluettelo tyypistyi 20:een kun tuntiopettajat Petri Koikkalainen, Tommi Koivula, Krista Napola ja Elina Penttinen jäivät pois. YTL Koikkalainen siirtyi Lapin yliopistoon valtio-opin lehtoriksi ja viimeistelemään väitöskirjaansa. Vierailuluennoitsijoita oli peräti yhdeksän, joista seitsemän ulkomaalaista. Lisäksi ISSS antoi runsaasti korvaavuuksia molempiin oppiaineisiin tuottavaa opetusta. Näistä kannattanee mainita Dr. Jean-Robert Henryn laitoksen ensimmäinen ranskankielinen kurssi ”Relations Mediterranennes”, Jean Monnet -professori Fulvio Attinan (Università degli Studi di Catania) luentosarja ”EU and Democracy” sekä Dr. Meilute Taljunaiten (Liettuan lakiyliopisto) ISSS:ssä pitämä luentosarja ”Citizenship and European Social Integration”. Jälkimmäinen oli ensimmäinen liettualaisopettajan vierailu. Professori Attina puolestaan oli toiminut Tapio Raunion väitöskirjan toisena esitarkastajana 90-luvun lopulla. Naistutkimus oli myös voimissaan, Jaana Kuusipalo piti ISSS:n puitteissa korvaavuuksia tuottavan ”Gender and Politics in the Baltic Sea Region” luentokurssin.

Syyslukukaudella 2001 opetushenkilökunta oli edelleen 20 henkeä, mutta tuntiopettajia oli yhdeksän. Heistä tosin vain kaksi uutta: YTM Tero Niemi ja Dr. Richard Mansbach kansainvälisessä politiikassa. ISSS:ssä opetusta antavista vierailijoista alettiin ilmoittaa erikseen opetusohjelman ulkopuolella, tuottivatpa kyseiset luennot ja kurssit tutkinto-opiskelijoille korvaavuuksia tai ei. Muutama uusi teemakin ilmeni laitoksella pidetyistä luennoista. YTT Arto Nokkala luennoi ”Asevoima kansainvälisissä suhteissa ja Suomen politiikassa”, VTM Elina Penttinen teemasta ”Globalisaation ja biovallan ilmentyminen ihmisen kehossa”, Matti Wiberg teemasta ”Poliittisen osallistumisen epäsovinnaiset muodot” sekä Matti Hyvärisen koordinoimana ”Eletty, koettu, luettu ja vaiettu kertomus; kertomus eri tieteenalojen metodina ja tutkimuskohteena”.

*Matti Wiberg siirtyy Turun yliopistoon,
Tapio Raunio tulee viranhoidajaksi 2002
ja professoriksi 2006,
Harle vaihtaa oppituolia 2004*

Kevätlukukaudella 2002 Matti Wiberg oli virkavapaalla eikä palannut enää opettamaan Tampereelle, koska nimitettiin vastaavaan professorin virkaan Turun yliopistossa. Laitokselta 1996 väitellyt turkulainen Tapio Raunio tuli näin vapautuneen valtio-opin professuurin hoitajaksi vuosiksi 2002–05. Sitten hän toimi vuoden Turun yliopiston valtio-opin professorina ja nimitettiin 1.9. 2006 alkaen vakinaiseksi valtio-opin professoriksi laitokselle. Rauniosta tuli kohta myös laitoksen johtaja koko sen itsenäisen toiminnan loppuajaksi.

Opiskelijoiden valtionhallinnon harjoitteluasioita ja kansainvälistä opiskelijavaihtoa hoitamaan tuli uutena henkilönä Seija Laalo-Ristilä. Tuntiopettajien luettelossa uusia olivat VTT Pami Aalto, Dr. Aleksander Bukhvalov ja YTM Flora Kurikkala. Lukukauden aikana oli runsaasti opetusta muun muassa globalisaatiosta ja Euroopan integraatiosta. Vierailijoiden joukossa olivat muun muassa tuolloinen Helsingin yliopiston professori Olli Rehn ja Euroopan komission puheenjohtajan neuvonantaja Ph.D. Alexander Stubb.

Syyslukukaudella 2002 järjestötutkimuksen professorina toimi YTT Tuija Parvikko, joka antoi opetusta molempiin oppiaineisiin. Mikko Lahtinen hoiti häneltä vapautunutta valtio-opin yliassistentuuria. Kansainvälisessä politiikassa oli kymmenen, valtio-opissa neljä tuntiopettajaa. Edellisten joukossa oli myös pari valtakunnan politiikasta tuttua nimeä, OTK Piia-Noora Kauppi ja Ph.D. Kimmo Kiljunen. Uusina esiintyivät myös laitoksella myöhemminkin työskennelleet YTM Tapio Häyhtiö ja YTM Marke Hirvonen. KTM Janne Salonen piti käytännönläheisen luentsarjan ”Portfolion suunnittelu ja verkko-opiskelun välineet”. Dr. Bhuhinder Brar luennoi teemasta ”India in a Globalising World”. Vilho Harle esiintyi nyt valtio-opin opettajaluettelossa Suomen Akatemian varttuneena tutkijana ja Olavi Borg oli palannut emerituksena henkilöluetteloon. *Harle lähti syksyllä 2002 vuodeksi USA:han tutkijaksi. Kun hän syksystä 2004 siirtyi professoriksi kansainvälisen politiikan puolelle, jäi hänen kautensa valtio-opin professorina hyvin lyhyeksi.* Oppiaineiden henkilöluettelot oli nyt ensi kerran laadittu erikseen, jonka vuoksi niissä oli päällekkäisyyttä. Parvikko esiintyi molemmissa, samoin tuntiopettajat Tapio Häyhtiö ja Janne Salonen. Uutena tuntiopettajana valtio-opissa esiintyi FT Auli Keskinen, joka piti aluevaltausta edustavan ”eDemokratia”-seminaarin.

Tästä lukukaudesta lähtien opetusohjelmissa on kirjoitettu näkyviin myös perustiedot laitoksen kansliasta. Siitä käy ilmi, että kansliassa oli nyt neljä henkeä: suunnittelija FM Seija Laalo-Ristilä, osastosihteeri merkonomi Riitta Lehtimäki, toimistosihteeri HuK Raija Oksanen ja projektisihteeri B.Soc.Sc. Marketta Saikku. Kaksi uutta dosenttia, valtio-oppiin Auli Keskinen ja kansainväliseen politiikkaan Eero Palmujoki saatiin laitokselle.

Kevätlukukaudella 2003 uutta oli lähinnä se, että YTM Tero Niemi oli nyt siirtynyt kansainvälisen politiikan assistentiksi entisestä tuntiopettajan asemastaan. Tuntiopettajissa silmään osuvaa oli entisen suurlähettiläs Juri Derjabinin (aikomus) esiintyä opettajana. Hänen piti luennoida Venäjän Suomen suhteista. Mutta aikomukseksi se jäi, luentosarja peruttiin. Sen sijaan Dr. Otmar Höll piti eräänlaisen aluevaltauluennon aiheesta ”Social-Psychological Approches in International Relations”. Uusi tuntiopettaja oli myös VTL Katja Keisala, joka piti Eurooppa-opintojen ajankohtaisten kysymysten kurssin. Valtio-opin puolella Paastela piti ensimmäisen terrorismin historiaa koskevan luentosarjansa (engl.) ja Tuija Parvikko Holokaustia ja muistin politiikkaa koskevan luentosarjan. Moskovan yliopiston professori Anatoly Utkin piti vierailuluennon ”The Future of the West and Russian Foreign Policy”. Dr. Francoise Lorcellerie Aix-en-Provencen Arabi- ja Muslimi-instituutista piti kaksikin vierailuluentoa aiheenaan ”European Islam” ja ”What it is to be a French?” *Pariisiin tehtiin Jean Monnet -keskuksen ja ISSS:n organisoima opiskelijoiden viikon opintomatka tammikuun puolivälissä.*

Kun tarkastelee laitoksen dosenttiluetteloa käy ilmi, että kansainvälisen politiikan puolella on vain kuusi, mutta valtio-opin puolella peräti viisitoista dosenttia. Enin osa heistä on kuitenkin laitoksen toimivia tai entisiä opettajia.

*Osmo Apunen jää eläkeelle,
kansliassakin muutoksia*

Syyslukukauden 2003 suurin muutos opettavassa henkilöstössä oli Osmo Apusen siirtyminen emeritusten joukkoon. Laitoksen johtajan tehtävä, jossa hän oli toiminut paräti parin vuosikymmenen ajan, oli siirtynyt Käköselle jo 2001. Myös kanslia menetti yhden henkilön, kun suunnittelusihteeri Marketta Saikku jäi pois kanslian henkilöstöstä. Toinenkin kansliahenkilö vaihtui kun suunnittelijan postille tuli FM Minna Höijer Seija Laalo-Ristilän jäädessä pois. Minnalle tulivat Seijan entiset opiskelijoiden harjoittelu- ja vaihtoasiat, mutta lisäksi hän toimi myös laitoksen esittelijänä. Vierailuvissa opettajissa oli kaksi uutta nimeä: unkarilainen professori

Geörgy Andrassy, joka luennoi teemasta ”National, Ethnic, Religious and Linguistic Minorities”. Yhteiskuntatieteiden ylioppilas Simo Ruottinen puolestaan jatkoi laitoksella jo aiemmin esillä ollutta opiskelukäytännön teemaa, ”Portfolion suunnittelu ja verkko-opiskelun välineet”. Tämä opetus koski molempia oppiaineita. Jukka Paastela jatkoi luennointia terrorismi-teemasta, josta hän oli julkaissut kaksi laajaa teosta. Tapio Häyhtiö piti laajan ”Kansalaisosallistumisen organisoiminen verkossa” -aiheisen kurssin jaluentokokonaisuuden (verkkokurssi 24t+24t+essee). Työpiirikäytäntöä jatkettiin monen opettajan voimin valtio-opissa (Lahtinen, Parvikko, Raunio, Ruostetsaari). *Viimeinenkin erillinen opintokokonaisuus poistui tämän lukukauden jälkeen laitoksen opetusohjelmasta, kun tulevaisuuden tutkimuksen opintokokonaisuutta ilmoitettiin voitavan tenttiä viimeisen kerran syyslukukauden 2003 aikana.*

Kevätlukukaudella 2004 muutokset koskivat lähinnä vierailevia opettajia. Uusia vierailijoita olivat Rachid Buomashoul, Montressat Guibernau, Viatcheslav Morosov ja Keith Olson. Olson luennoi teemasta ”20th Century American Foreign Policy” ja Guibernay ”Nations without States”. Morosovin teemana oli ”The Idea of Europe in Russian Foreign Policy”. Valtio-opin puolelle tuli uusi dosentti, laitokselta väitellyt YTT Tapio Kuure. Rauhan- ja konfliktitutkimuskeskus järjesti ”Politics of identity: Global, Regional and Parochial” -kurssin, joka tuotti kansainvälisen politiikan opiskelijoille vastaavuuksia. Samoin intialaisen professori Ranabir Samaddarin luentosarja ”Politics of Dialogue – War and Peace in South Asia”. Dosentti, tiedotusopin professori Pertti Suhonen piti luentosarjan ”Mediat, yleinen mielipide ja politiikka”, joka puolestaan tuotti korvaavuuksia valtio-opin opiskelijoille.

Heikki Paloheimo valtio-opin professoriksi

Syyslukukaudella 2004 Vilho Harle aloitti kansainvälisen politiikan professorina, YTT Elina Penttinen tuli hoitamaan saman oppiaineen yliassistentuuria ja Tommi Koivula palasi tuntiopettajaksi. Vierailevina opettajina oli neljä uutta henkilöä: M.Sc. Alina Curticapean, Dr. Frank Möller, M.Sc. Samu Pehkonen ja LL.M. Yovana Reyes Tagle. He keskittyivät opetuksessaan alueiden sosiaaliseen rakentumiseen ja alueiden taloudelliseen integraatioon. Opetus tapahtui ISSS:n organisoimana ja oli englanninkielistä.

Valtio-opin professorin virkaan tuli tuttu mies Turusta, pitkäaikainen valtio-opin dosentti Heikki Paloheimo. Valtio-opin oppiaineessa oli nyt viisi päätoimista

opettajaa ja kansainvälisessä politiikassa yhdeksän. Näin pieni ei laitoksen opettajakunta ollut ollut vuosiin. Seitsemän vierailevaa opettajaa valtio-opissa paransi jonkin verran tilannetta. Auffermann palasi pitämään luentosarjan Suomen ulkopolitiikasta (engl.) ja laitoksella jatko-opiskelijana ollut YTM Ikponwosa Ekunwe luennoi teemasta ”On Nature & Causes of Crimes”. Dr. Hubertus Buchstein luennoi demokratian kritiikistä (engl.) ja Erika Säynäsallo politiikan ja oikeuden suhteista. Jarmo Rinne luennoi poliittisesta osallistumisesta ja vaikuttamisesta ja Tapio Häyhtiö eDemokratiasta ja Euroopan unionista. Jean Monnet -keskus järjesti vierailuluentosarjan teemasta ”Alueellinen, kansallinen ja kansainvälinen työympäristö Euroopan unionissa”. Kurssi tuotti vastaavuuksia opiskelijoille useissa eri oppiaineissa. Keskuksen järjestämät kurssit ja luentosarjat olivat monesti usean opettajan yhteistyönä toteutettuja, mutta kurssin pitäjien nimet eivät aina ilmene opetusohjelmasta.

Kevätlukukaudella 2005 ainoa muutos opetusohjelman henkilöstössä oli YTM Anni Kankaan tulo tuntiopettajaksi kansainväliseen politiikkaan ja uusi vieraileva opettaja Dr. Vladimir Kolossov. Kolossov luennoi geopolittisesta perspektiivistä teemalla ”Russia in the World seen from Russia”. Opetus tuotti vastaavuuksia molempiin oppiaineisiin. Muutoinkin oppiaineiden yhteistyö näyttää lisääntyneen, esimerkiksi Eero Palmujoki piti molempia oppiaineita koskevan kansainvälisen ympäristöhallinnon kurssin. Tampereella tammikuussa järjestetyistä politiikan tutkimuksen päivistä opiskelijat saivat taas vanhan tavan mukaan korvaavutusta, jos osallistuivat molempien päivien tilaisuuksiin ja tekivät luentopäiväkirjan.

Syyslukukaudella 2005 henkilömuutoksia oli vähän: kansainvälisessä politiikassa oli uutena tuntiopettajana YTM Anna-Riitta Salomäki ja valtio-opissa uutena dosenttina VTT Kaisa Herne Turusta. Tuntiopettajia oli runsaasti, kymmenkunta, mutta hekin olivat enimmiltä osin jo laitoksella aiemmin opettaneita. Kansainvälisen politiikan puolella opettivat Pami Aalto, Anni Kangas, Anne Koski, Kari Laitinen, Elina Penttinen ja jo mainittu Anna-Riitta Salomäki. Valtio-opin puolella opettivat Ikponwosa ”Silver” Ekunwe, Tiina Rättilä ja Erika Säynäsallo sekä uutena PhD Markku Ruotsila. Ruotsila piti luentosarjan ”Ideologies of American Anticommunism”. Paastela jatkoi laaja-alaista terrorismiin liittyvää opetus-toimintaa ja Ekunwe rikollisuuden poliittisista vaikutuksista. Tarja Seppä piti muun muassa tieteellisen kirjoittamisen kurssin sekä verkko-opetuksena diplomaatiakurssin. Pami Aalto keskittyi Pohjois-Eurooppaan ja Mika Aaltola uskonnon ja maailmanpolitiikan suhteeseen. Intialainen professori Samaddar Ranabir piti kor-

vaavuuksia tuottavan luentokurssin teemasta ”Neighbours, Neighbourhood, and India’s Foreign Policy in the Age of Globalisation”.

Laitoksen viimeisen vuosikymmenen loppu kevätlukukaudella 2006 alkoi hengästyttävällä tuntiopettajamäärällä: kansainvälisessä politiikassa 13, joista viisi uutta ja valtio-opissa yhdeksän, joista tosin vain yksi uusi. Yliassistentteja oli valtio-opissa kaksi ja kansainvälisessä politiikassa kolme. Edelleen oli kolme professoria ja yksi emeritus kummassakin oppiaineessa. Lisäksi kansainvälisessä politiikassa ahkeroi lehtori Tarja Seppä suurella opetusmäärällään. Vakinaisten opettajien määrä oli siis vajonnut kahteentoista henkeen. Niinpä suurella tuntiopettajien määrällä kompensoitiin ilmeistä opettajavajetta. Kansainvälisessä politiikassa uusia tuntiopettajia olivat: Dr. Phil. Tim Dunne, FM Simo Leisti, YTM Sirke Mäkinen, KM Nelli Piattoeva ja YTM Katri Pynnöniemi sekä FT Arja Rosenholm. Yksi tuntiopetuksen keskeinen kohde oli Venäjän politiikan intellektuaalinen käsittehistoria (engl. Rosenholm, Leisti, Mäkinen, Piattoeva ja Pynnöniemi). Auffermann oli palannut luennoimaan transatlanttisten suhteiden muutoksesta (engl.). Valtio-opin tuntiopettajista uusi oli YTT Aliakbar Almaspour, joka luennoi Iranin ja naapurimaiden naisten asemasta ja poliittisesta toiminnasta (suomeksi!). Myös dos. Kimmo Grönlund oli uusi, hän luennoi poliittisesta osallistumisesta. YTM Elinita Mäki osallistui puheopin asiantuntijana, aiempaan tapaan, Pertti Lappalaisen järjestämään retoriikan praktikum-kurssiin. Heikki Paloheimo piti Sami Borgin kanssa laajan kvantitatiivisten tutkimusmenetelmien ja aineistojen kurssin harjoitukseen (40t). Paloheimo näyttää yleensäkin kiinnittäneen huomiota metodiopetuksen vahvistamiseen. Kiintoisa ajankohtaiskurssi valtio-opissa koski vierailijaluentojen avulla toteutettua teemaa ”Presidentin vaalit 2006”.

ISSS järjesti ensimmäisen Puolaa koskevan luentosarjan, Varsovan yliopiston Kansainvälisten suhteiden instituutista vieraili Marcin Kaczmarek pitämään luennon ”Contemporary Polish Foreign Policy (16t)”, joka tuotti korvaavuuksia opintoihin. Samoin tuotti korvaavuuksia Salfordin yliopiston vierailijan Thomas S. Wilkinsin kurssi ”Recent Issues and Advances in Strategic and Security Studies”. Tampereella 9.–10.5. järjestettyjen Eurooppa-tutkimuksen päivien seuraaminen ja luentopäiväkirjan teko palkittiin niin ikään opintosuorituksena. Tähtiesiintyjänä tilaisuudessa vieraili EU-komissaari Olli Rehn puhuen teemasta ”Yhdentyvä ja eriytyvä Eurooppa”. Lisääntyvää yhteistyötä yli oppiainerajojen osoitti sosiologian ja sosiaalipsykologian laitoksen järjestämä foucault’tilaisen hallinnan tutkimuksen

lukupiiri teemasta ”Hallinta, biopolitiikka ja vapauden mahdollisuudet”. Kurssi tuotti korvaavuuksia useisiin tiedekunnan oppiaineisiin.

Lopuksi lukukauden lukuisista saavutuksista on aiheellista mainita Jyrki Käkösen vetämä Intia/Etelä-Aasia pro gradu -projekti, joka oli laitoksen oppiaineille yhteinen. Se toteutettiin osana Euraasia-tutkimusverkostoa. Projektilla oli yhteys sekä Jukka Paastelan terrorismiprojektiin että ”Muuttuva maailmanjärjestys”-hankkeeseen. Mika Aaltola ja Eero Palmujoki avustivat Käköstä projektissa. Kun Käkönen oli piakkoin jäämässä eläkkeelle, hän lupautui emerituksena luotsaamaan projektin päätökseen.

VIIMEINEN MUUTTO LAITOKSENA PALUU KALEVANTIELLE KALEVANTIE 5

J onkinlaista kohtalon ivaa voi nähdä siinä, että kun laitos lähti kiertomatkalleen 1969 yliopiston Päärakennuksesta Kalevantie 4:stä, se 2006 päätyi 37 seikkailuvuoden jälkeen takaisin Päärakennuksen läheisyyteen Kalevantie 5:een, uuteen Linna-kiinteistöön. Jälleen oli edessä kesämuutto, laitoksen historiassa kolmas ja viimeinen, ainakin itsenäisenä laitoksena. Paljon laitoksen historiaa jäi Attilan korkeisiin huoneisiin, yhtään vanhaa työpöytää tai hyllykköä ei saanut mukaan ottaa uuteen uljaaseen rakennukseen. Laitos sai käyttöönsä viidennen kerroksen pohjoispäädyn. Olimme nyt korkeammalla kuin koskaan ennen. Lounaanpuoleisista ikkunoista näkyi Pyhäjärvi ja ortodoksinen kirkko komeasti, kunnes eteen rakennettiin korkeampia toimistotaloja. Nyt näkyy vain kirkon tornit ja kupolit ja pieni siivu Pyhäjärveä. Lyhyeen jäi ilo silmää hivelleestä kauniista maisemasta. Mutta kirjasto on samassa talossa ja ruokala alakerrassa. Paljon historiaa katosi myös muuttoon aina kuuluvan vanhojen paperien hävittämisen myötä. Pölyttyneet ja vuosia käyttämättöminä olleet aineistot, eri projektien jämat ja suuri määrä monistejulkaisuja meni armotta paperinkeräykseen. Toisaalta löytyi muun muassa Pesosen aikaista kirjallisuutta ja julkaisuja, joita ei tiedetty olevan olemassaakaan. Professorit ja vakinaiset opettajat sijoittuivat kerroksen itä- ja pohjoisreunalle, tutkijat, projekti-ihmiset ja emeritukset länsireunalle. Vaikka kalustehankintojen yhteydessä varoitettiin kalustajia jo etukäteen, että valtiopäiväasiakirjat ovat painavia ja tarvitsevat erikoisvahvat hyllyt, jouduttiin hyllypohjat pian kuitenkin vaihtamaan tukevampiin, kun ne jo muutaman viikon päästä olivat taipuneet kaarelle. Pääsääntöisesti tilat ovat kuitenkin valoisa, siistit ja miellyttävät. Alkusuurimittelyn jälkeen työt pääsivät käyntiin entisellä rutiinilla.

Syyslukukaudella 2006 opetusohjelmassa oli ensimmäisen kerran selkeä täsmennys siitä, missä ISSS:n maisteriohjelmissa laitos on mukana. Näiden ohjelmien luento-opetusta laitoksen opiskelijat saattoivat käyttää hyväkseen. Kansainvälisen politiikan yliassistentteissa oli nyt tapahtunut se muutos, että Helena Rytövuori-Apusen kausi oli päättynyt ja kun Mika Aaltola oli virkavapaana, tulivat sijalle YTT Anne

*Kuva 5.
Kesällä 2006 laitos sijoitettiin ”saattohoitoon” uuden Linna-rakennuksen uumeniin, sen viiden-
teen kerrokseen, Kalevantie 5. Vasemmalla ruokalan tiloja, oikealla yliopiston kirjaston tiloja.*

Koski ja YTM Anni Kangas. Kuudesta kansainvälisen politiikan tuntiopettajasta oli kolme uutta: YTT Katja Keisala, Dr. Lorentzo Mosca ja YTM Anna-Riita Salomäki. Myös valtio-opin puolella oli kuusi tuntiopettajaa, mutta Mosca esiintyi molemmissa luetteloissa. Hänen aiottu luentosarjansa kuitenkin peruuntui. Verkko-opetukseen liittyvä Auli Keskinen organisoima kaksipäiväinen kurssi ”Politics on the Internet: New Forms and Media for Political Action” toteutui Jarmo Rinteen ja Tapio Häyhtiön laitokselta avustamana. Kurssilla vieraili useita koti- ja ulkomaalaisia alan tutkijoita. Äskettäin väitellyt Aliakbar Almaspour, joka on mainittu vain valtio-opin tuntiopettajana, antoi opetusta molempiin oppiaineisiin teemasta ”Poliittinen islam, sen toiminnasta ja vaikutuksista maailmassa”. Maininnan ansaitsee vielä Ph.D. Maria Sternin (Göteborgin yliopiston Rauhan ja kehitystutkimuksen osasto) vierailuluentonsarja ”Critical Approaches to Security – A Feminist View” (8t + essee), joka tuotti korvaavuuden kansainvälisen politiikan opiskelijoille.

Jyrki Käkönen jää eläkkeelle

Kevätlukukaudella 2007 suurin henkilömuutos oli se, että Jyrki Käkönen oli opettajana viimeistä lukukautta; hän jäi eläkkeelle elokuun alusta. Näin kansainvälinen politiikka sai toisen emerituksensa Apusen jälkeen. Tosin Apunen ei tämän jälkeen enää esiintynyt laitoksen opettajien nimiluettelossa vaan teki emeritussopimuksen Rauhan- ja konfliktintutkimuskeskukseen. Jean Monnet -professuuria hoitamaan tuli Helsingistä alan kokenut opettaja ja tutkija, Pami Aalto. Eero Palmujoki puolestaan nousi uudelleen professorikastiin, kun kansainvälisen politiikan vanha apulaisprofessorin virka, joka oli ollut vuosia (1995–01 ja vielä 03–06) hoidattamatta, vihdoinkin täytettiin määräaikaikaisesti vuosiksi 2007–08. Palmujokihan oli ollut vuosina 2003–04 vt. professorina heti Apusen jäätyä virastaan eläkkeelle. Apunen oli onnistunut 90-luvun alun lamavuosina, jolloin useita yliopiston virkoja lakkautettiin, tiukoilla neuvotteluilla rehtori Visakorven kanssa estämään Harto Hakovirralla vapaaksi jääneen viran lakkauttamisen. Tämä operaatio tarjosi tiettyä pelivaraa kansainvälisen politiikan opettajajärjestelyissä. Niinpä Helena Rytövuori-Apunenkin saattoi hoitaa kyseistä virkaa vuosina 2001–03, kun eri lähteistä oli säästynyt rahaa ko. tarkoitukseen. Kansainvälisen politiikan yliassistenttikunta naisistui täysin kuluvaan lukukauteksi kun sekä Eero Palmujoki että Mika Aaltola olivat virkavapaina. Anni Kangas, Katja Keisala ja Anne Koski hoitivat ko. virkoja, kaikki olivat laitoksen entisiä opettajia. Tuntiopettajia oli kansainvälisessä politiikassa vain neljä: Kari Laitinen, Richard Mansbach, Saara Ollikainen ja Anna-Riitta

Salomäki, entisiä hekin. Tällä lukukaudella oli paljon opetusta sodista ja niiden suhteesta politiikkaan (Salomäki, Mansbach). Harle ja Koski keskittyivät tieteen-alan teoria- ja metodiopeintoihin.

Valtio-opissa yliassistentteureja hoitivat Mikko Lahtinen ja Tapani Turkka Lappalaisen ja Ruostetsaaren ollessa virkavapaina. Tuntiopettajia oli viisi, joukossa kaksi uutta turkulaista, professori Carsten Anckar Åbo Akademiasta ja dosentti Rauli Michelsson Turun yliopistosta. Kun entisistäkin dosentti Kimmo Grönlund oli Turun yliopistosta, alkoi Paloheimon mukana tullut uusi Turku–Tampere-akseli todella toimia! Grönlund luennoi vaalitutkimuksesta, Turkka politiikan oikeudellistumisesta ja Paloheimo itse jatkoi Sami Borgin kanssa kvantitatiivisten menetelmien opetusta. Michelsson luennoi puoluetutkimuksesta ja Carsten Anckar vertailevasta politiikan tutkimuksesta.

Lukukauden aikana järjestettiin useita korvaavuuksia tuottavia opintoja sekä yliopistojen yhteistyönä että ISSS:n toimesta. *Eryteisesti on mainittava ensimmäinen kansainvälinen kesäkoulu Petroskoissa. Sen järjestäjänä toimivat Helsingin yliopiston Aleksanteri-instituutti, Lapin yliopisto, Tampereen yliopisto ja Petroskoin valtion yliopisto.* Tampereella organisaatiovastaavana toimi Leena Wilkman ISSS:stä. Kimmo Grönlund puolestaan organisoikiintoisan luentosarjan vaalitutkimuksesta, jossa vieraili puolueiden edustajia sekä ennen että jälkeen vaalien analysoimassa muun muassa puolueittensa kampanjoiden onnistumista.

Syyslukukaudella 2007 kansainvälisessä politiikassa oli kolme uutta tuntiopettajaa: YTM Johanna Haahtela, YTM Helle Palu ja YTM Tanja Tamminen entisten Kari Laitisen, Elina Penttisen, Saara Särmän ja Anne-Riitta Salomäen lisäksi. Elina Penttinen piti feminististä maailmanpolitiikkaa koskevan luentosarjan, joka eri variaatioina tuotti korvaavuuksia niin perus-, aine- kuin syventäviin opintoihin. Käkönen piti emeritusprofessorina luentosarjan teemasta ”European Identity”. Valtio-opin puolella Paloheimo oli virkavaapaana toimiessaan Suomen Akatemian varttuneena tutkijana, jolloin valtio-opin profesuuria hoiti dosentti Sami Borg. Kun myös yliassistentit Lappalainen ja Ruostetsaari olivat virkavapaina, toimi uutena yliassistenttina VTT Pekka Kettunen. Tuntiopettajia oli valtio-opissa peräti yhdeksän, heistä neljä uutta: MA Nygmet Ibadildin, YTT Jukka Renkama, dosentti Seppo Tiihonen ja professori Juha Tolonen. Ibadildin luennoi Keski-Aasian hallituksista ja politiikasta (engl.), Tiihonen hallituslaitosten asemasta Suomen poliittisessa järjestelmässä, Säynäsallo suomalaisesta ydinvoimapolitiikasta ja Kettunen policy-analyysin teoriasta ja käytännöstä. Myös ISSS:n järjestämää opetusta käytettiin hyväksi.

Kevätlukukausi 2008 menttiin kansainvälisen politiikan osalta entisellä henkilöstöllä. Käkönen luennoi nyt teemasta ”India in World Order” ja veti gradu-projektia Intia/Etelä-Aasia. Tuntiopettajat Johanna Haahtela ja Tanja Tamminen luennoivat EU:n instituutioista ja niiden toiminnasta, Helle Palu piti teemaseminaarin turvallisuuspolitiikasta postmodernin tutkimuksen kohteena ja Anne Koski teemasta ”The Age of Propaganda: Images as Resource of Power in International Relations”. Myös valtio-opin henkilöstö oli yhtä uutta tuntiopettajaa ja yhtä uutta dosenttia lukuun ottamatta entinen. Professori Jukka Kekkonen toimi uutena tuntiopettajana ja siirtolaispolitiikan tutkija, VTT Arno Tanner aloitti uutena dosenttina. Oikeustieteilijät Tolonen ja Kekkonen luennoivat poikkeustilasta politiikassa yleensä ja erityisesti Suomen politiikassa. David Arter luennoi puolueiden ja puoluejärjestelmien muutoksesta Skandinaviassa (engl.). TAPRIn ja laitoksen organisoimana järjestettiin kaksipäiväinen intensiivikurssi maaliskuussa teemasta ”India as an Emerging Power”. *Tämä oli viimeinen perinteinen opetusohjelma, jossa ohjelma jakautui kevät- ja syyslukauteen. Syksystä 2008 alkaen siirryttiin periodiopetukseen, jossa kumpikin lukukausi jakaantui kahteen periodiin.*

*Uusia professoreita Helsingistä:
Pami Aalto ja Tuomas Forsberg*

Laitoksen alkuaikoina lähes kaikki opettajat tulivat Helsingin yliopiston Valtiotieteellisestä tiedekunnasta. Itsenäisen laitoksen loppuvaiheessa saatiin jälleen aimo annos uutta verta Helsingistä. Kansleri Jorma Sipilä nimitti tammikuussa 2008 Tuomas Forsbergin kansainvälisen politiikan ja toukokuussa Pami Aallon Jean Monnet -professuurin haltijaksi. Pami tosin oli hoitanut virkaansa jo syksystä 2007 alkaen. Vanha Hakovirralla jo 1994 vapautunut kansainvälisen politiikan apulaisprofessori muuttui 1998 professuuriksi ja tähän tuli nyt vakinaiseksi haltijaksi Tuomas Forsberg. Uudet professorit olivat molemmat vahvan kansainvälisesti orientoituneita, jo varsin kokeneita opettajia ja tutkijoita. He pitivät virkaanastujaisluentonsa samana päivänä 6.2.2009. Opetusohjelman rakenteen uudistus osui lähes samoihin aikoihin.

Ensimmäinen periodisoitu opetusohjelma on ainakin ATK-tulosteena vaikeasti luettava ja lisäksi kansainvälisen politiikan osalta siitä puuttuu kokonaan henkilöluettelo. Tiedot on koottava yksittäisistä kursseista ja luennoista. Eräitä uutuuksia opetuksessa on selvästi havaittavissa. Virtuaali- ja nettiopetusta esiintyi muun muassa Pekka Korhosen vetämässä kurssissa ”Virtual Lectures on Asian Political Economy”. Euroopan integraatiota ja sen laajentumista koskeva laaja Jean Monnet

-kurssi toteutettiin monitieteisesti useamman oppiaineen ja laitoksen toimesta. Professori Mikko Perkiön vetämässä ”Perspectives to Global Social Development” käytettiin materiaalina runsaasti videoluentoja (40€). Emeritusprofessori Käkönen jatkoi ahkeraa opetustoimintaa nyt politiikan ja väkivallan suhteista (engl.).

Valtio-opissa esiintyi kolme uutta tuntiopettajaa: YTM Teemu Sinkkonen, MA Achilleus Papageorgiu ja merkittävämpänä Turun yliopiston valtio-opin professori Hannu Nurmi. Nurmi luennoi tutkimustensa erikoisalueesta ”Instituutioiden suunnittelu ja vertailu”. Papageorgiu luennoi teemasta ”Voting Behaviour and Political Parties” ja Sinkkonen teemasta ”Terrorismin seuraukset demokraattisessa poliittisessa järjestelmässä”. Paastela oli virkavapaana sairauden vuoksi, joten terrorismiteema oli jäänyt avoimeksi. *Ensimmäisen kerran sitten Paavo Hoikan päivien 70-luvulla valtio-opin opetukseen sisältyi selkeästi kunnallispolitiikkaa käsittelevää opetusta, vieläpä alan edustajien antamana.* Pentti Rönkkö ja Pentti Siitonen luennoivat kuntien tehtävistä ja niiden organisoimisesta ja Ari-Veikko Anttiroiko luennoi hieman yleisemmin teemasta ”e-Hallinto ja e-demokratia”, osin verkko-opetuksena, osin teemaseminaarina. Uutta oli myös Tampereen yliopiston North American Studies professori Katri Siebergin (engl.) organisoima laajahko kurssi ”U.S. Public Policy”, jossa edellytettiin esilukemistona perin amerikkalaisittain lehdistön tema-artikkeleihin tutustumista.

Laitoksen viimeinen täysi neljän periodin lukuvuosi 2009–2010 sisälsi opetusohjelmassaan myös ISSS:n antaman opetuksen kummankin oppiaineen osalta. Ohjelmaan sisältyi myös tärkeä pieni lisäys: ”Selaat vanhentunutta opetusohjelmaa. Voimassa olevan opetusohjelman löydät täältä.” Aiemmin ohjelman muutokset ja lisäykset olivat ilmoitustaululla lippusina ja lappusina, nyt siirryttiin täysin verkkoperustaiseen elämään. Valtio-opin puolella sekä Heikki Paloheimo että Mikko Lahtinen olivat koko lukuvuoden sapattivapaalla Tampereen yliopiston tutkijakollegiossa (UTACAS). Paloheimon professorinviran sijaisuutta hoiti Aberdeenin yliopiston pohjoismaiden politiikan professorinvirasta juuri eläkkeelle jäänyt David Arter. Lahtisen sijasta yliassistentin virkaa hoiti syyslukukauden ajan YTT Sirke Mäkinen ja kevätlukukauden YTM Tiina Rättilä. Kansainvälisen politiikan oppiaineessa yliassistenteista Mika Aaltola oli virkavaapaa, Heino Nyysönen virassa Kankaan ja Palmujoen kanssa. Klaus Törnudd esiintyi jälleen tuntiopettajana, samoin yliopistomme filosofian professori Petri Ylikoski. Uusi opettaja oli myös yliassistentti Paul-Erik Korvela, joka luennoi kansainvälisen politiikan keskeisten käsitteiden historiasta. Liettualainen professori Vladislav B. Sotirovic luennoi teemasta ”Linguistic Nationalism in Contemporary Europe”. Professori

Teivo Teivainen ja Marcos Fernandez luennoivat kansainvälisestä poliittisesta taloudesta (engl.). Professori Petri Ylikoski luennoi sosiaalitieteiden monitieteisestä filosofisesta perustasta (engl.). Pami Aalto ja Ilkka Ruostetsaari vetivät vierailijoiden avustamana kurssin ”Eurasian, European and National Energy Policy”. Tarja Seppä ja Klaus Törnudd luennoivat ihmisoikeuksista ja kansainvälisistä suhteista. Sergei Prozorov jatkoi jo aiemmin opettamaansa ”EU-Russian relations” -teemaa ja Palmujoki organisoï Aasian turvallisuuspolitiikkaan liittyvän laaja-alaisen kiinalais-intialaisten suhteiden kurssin (engl.).

Valtio-opissa uusi yliassistentti Sirke Mäkinen luennoi Venäjän poliittisista instituutioista ja käytännöistä, Ruostetsaari puolueista ja luottamushenkilöistä kunnallispolitiikassa. Uutena yliassistenttina toimiva VTT Rauli Mickelsson luennoi tulevaisuuden tutkimuksen menetelmiin perustuen puolueiden tulevaisuudesta. David Arter luennoi paitsi Saksan politiikasta (engl.) myös Länsi-Euroopan äärioikeistosta ”Apes, Populism and the Extreme Right” -teemalla! Maija Setälä luennoi puolestaan suorasta demokratiasta ja demokratian uusista innovaatioista. ISSS:n puolella, Jyrki Käkönen, joka oli eläköidyttyään siirtynyt laitokselta hoitamaan Tallinnan yliopistoon kansainvälisen politiikan professuuria, organisoï ja piti kaksikin luentosarjaa. ”Construction of Europe” ja ”Policy Making Institutions in Europe”. Nämä välitettiin verkossa myös tamperelaisille Master ’s Programme in European Studies -ohjelman opiskelijoille. Vastaavasti valtio-opin puolella välitettiin verkossa useammankin Tallinnan yliopistossa opettavan virolaisen opettajan (Raivo Vetik, Anu Toots, Leif Kalev) kurssit Tampereella opiskeleville. Loppua kohti laitoksen opetus ja opetusmuodot kansainvälistyivät kovaa vauhtia ja tietotekniikkaa käytetään monipuolisesti hyväksi opetuksessa.

Itsenäisen laitoksen viimeinen toimintavuosi, vuosi 2010, ei ollut onnellisin laitoksen historiassa. Yliopiston hallinnon suuri rakennemuutos nosti esiin paineita, joita ei aiemmin oltu koettu. Oli valittava, pyritäänkö jatkamaan perinteisessä, verraten homogeenisessä ja tutussa yhteiskuntatieteiden joukossa vai uudessa, moni- ja poikkitieteisessä johtamistieteiden joukossa. Kuten Tarja Seppä kumppaneineen tuonnempana (s. 165–166) yksityiskohtaisesti kertoo, ratkaisu ei ollut enää laitoksen omista käsissä, semminkin kun valtio-opin ja kansainvälisen politiikan edustajat olivat ratkaisun suunnasta erimielisiä. Yliopiston hallitus teki ratkaisun johtamistieteiden suuntaan. Sen mukaan on alettu elää hyvässä sovussa ja yhteistyössä eri suuntiin. Edessä on kuitenkin vielä muutoksen vaikein osa, fyysinen muutto Pinni A -rakennukseen kesällä 2012. Lienee parasta tarttua vanhaan kansanviisauteen: vierivä kivi ei sammaloidu!

YHTEISKUNTATIETEELLISEN TIEDEKUNNAN DEKAANEINA
TOIMINEET LAITOKSEN OPETTAJAT

Yrjö Ruutu	02.08.1949–01.07.1950
Tuttu Tarkiainen	01.07.1954–31.10.1954 01.05.1963–31.07.1965
Pertti Pesonen	01.06.1966–30.05.1968 02.10.1969–30.06.1970
Olavi Borg	12.05.1976–31.12.1977 01.09.1990–31.07.1993
Osmo Apunen	01.01.1978–31.12.1980 01.09.1982–31.12.1988
Heikki Paloheimo	01.08.2005–31.07.2007

LAITOKSEN ESIMIEHET /
LAITOSNEUVOSTON PUHEENJOHTAJAT

Tuttu Tarkiainen	1952–1965
Pertti Pesonen	1965–1971
Klaus Törnudd Pesosen virkavapauden aikana	1970–1971
Osmo Apunen Borgin virkavapauden aikana	1972
Paavo Hoikka Borgin virkavapauden aikana	1972–1973
Osmo Apunen	1973–1975
Harto Hakovirta Apusen virkavapauden aikana	1975–1976

Osmo Apunen	1976–1985
Olavi Borg	1985–1988
Tatu Vanhanen Borgin virkavapauden aikana osa	1988–1992
Osmo Apunen	1992–2001
Jukka Paastela Apusen virkavapauden ajan	1992–1993
Jyrki Käkönen	2001–2007
Heikki Paloheimo	2007–2009
Tapio Raunio	2009–2010

Esimiesluettelon laatiminen laitosneuvostoja edeltävältä ajalta on salapoliiitehtävä. Ilmeisesti tehtävä kuului luonnostaan oppiaineen professorille. Pesosen lukuisien virkavapauksien ajalta löytyy yksi, Törnuddin esimieheksi määräämistä ajalle 1.7.70–30.6.71 koskeva tieto. Tämä on ylimalkaan ensimmäinen tiedekunnan pöytäkirjoista löytyvä maininta laitoksen esimiehestä. Sama ongelma koskee Borgin pitkän virkavapauden aikaa 70-luvun alussa. Oletettavasti viranhoitajat hoitivat samalla esimietehtäviä. Tiedekunta teki tuolloin esitykset kanslerille laitosten esimiehistä. Kun laitoshallinto virallistui 1970-luvulla johtosäännön muutoksella, tilanne selkiytyi; laitosneuvostolla oli puheenjohtaja ja hänellä varahenkilö. Professorien (I kiintiö), muiden opettajien (II kiintiö) ja opiskelijoiden (III kiintiö) piti kolmikannan mukaisesti valita tuolloin edustajansa laitosneuvostoihin. Nämä tiedot on tarkoin dokumentoitu. Laitosneuvoston kausi oli vuoteen 1992 asti kalenterivuositain, mutta 1.8.1992 alkaen lukuvuositain. Kaikki asiat eivät kuitenkaan kulkeneet laitosneuvoston kautta. Käytännössä kummankin oppiaineen professorit hoitivat varsin itsenäisesti oppiaineensa asioita. Näin varsinkin Apusen ja Borgin vuosikymmeniä kestäneiden toimikausien aikana. Esimerkiksi oppiaineen sisäisiä talousasioita kuten tuloylijäämän käyttöä ei tuolloin koskaan käsitelty laitosneuvostossa, vaan kumpikin professori teki niistä päätökset. Sama käytäntö koski lyhytaikaisia sijaisuuksia, projektihenkilöstöä ja muuta oppiaineen sisäistä elämää.

MUISTELUJA

Unto Vesa
Pertti Timonen
Harto Hakovirta
Tatu Vanhanen
Jyrki Iivonen
Helena Rytövuori-Apunen
Sirpa Virta
Olavi Borg
Ilkka Ruostetsaari
Tarja Seppä et al.
Heikki Paloheimo

Kansainvälisen politiikan alkuvaiheista Tampereen yliopistossa – ja omasta pikku roolistani siinä

UNTO VESA

Kansainvälisen politiikan assistentti 1967–1973

Entrée

Kansainvälisen politiikan opetus Tampereen yliopistossa aloitettiin – uudestaan – vuonna 1966, ja siitä tuli heti valtavan suosittu oppiaine. Suosioon vaikutti varmastikin aineen uutuus, mutta myös opiskelevan nuorison kansainvälinen herääminen. Oppiaineena kansainvälinen politiikka sopi hyvin myös sivuaineena esimerkiksi historian ja tiedotusopin opiskelijoiden aineyhdistelmään. Professori Klaus Törnuddilla, joka virkaan astuessaan oli palvellut ulkoministeriössä ja joka oli kirjoittanut mm. YK:sta, kehityksmaista, Venäjästä ja Suomen ulkopoliitiikasta, oli merkittävä rooli opiskelijoiden kiinnostuksen herättämisessä ja mielenkiinnon suuntaamisessa toisaalta globaaleihin kysymyksiin, toisaalta kansainvälisen politiikan uusimpiin teorioihin.

Itse aloitin kansainvälisen politiikan tp. assistenttina 22-vuotiaana syyskuun 1. pñä 1967. Olin valmistunut Helsingin yliopistosta juuri toukokuussa, jolloin Tampereen virka tuli haettavaksi, ja ilmeisesti professori Jan-Magnus Jansson ja professori Göran von Bonsdorff suosittivat minua Törnuddille. Olin kirjoittanut pro gradu -tutkielmani von Bonsdorffin ehdottamasta aiheesta ”Integraatioteoriat ja pohjoismainen yhteistyö”, ja kenties todistusteni ja arvosanojeni lisäksi myös gradun tematiikan molemmat osat olivat ikään kuin ajan hermolla myös Tampereen näkökulmasta arvioiden.

Ensimmäinen nimitys oli loppuvuodeksi ja sitä seurasi kolme vuoden mittaista tp.-nimitystä, kunnes vuonna 1971 sain nimityksen kolmeksi vuodeksi. Tuosta kaudesta yhden vuoden olin virkavapaalla asevelvollisuuden suorittamista varten ja vuonna 1973 hain tutkimusassistentin virkaa Rauhan- ja konfliktitutkimuslaitoksesta ja siirryin 1973 sen palvelukseen, missä sitten myöhempi elämä on sujunutkin, tosin koko ajan varsin läheisessä yhteistyössä Poliitiikan tutkimuksen laitoksen kanssa.

Opetuksesta

Kun aloitin työni laitoksessa syyskuun 1. pnä 1967, Poliitiikan tutkimuksen laitos fyysisenä tilana oli kolme huonetta yliopiston päärakennuksen C-siivessä: yksi huone valtio-opin professorille, yksi kansainvälisen politiikan professorille ja yksi yhteinen valtio-opin ja kansainvälisen politiikan assistenteille. Valtio-opin professuuria hoiti tuolloin Pertti Pesonen, kansainvälisen politiikan professori oli Klaus Törnudd ja valtio-opin assistenttina Tapio Koskiaho. Laitoksen henkilökunta oli siis neljän hengen kokoinen. Lisäksi yht.lis. Väinö Huuska luennoi syksyllä 1967 painostusryhmistä ja puoluelehdistöstä.

Mutta jos opettajakunta oli pieni, niin opiskelijoita oli sitäkin enemmän ja nimenomaan kansainvälisen politiikan puolella. Assistentin opetusvelvollisuus olisi ollut vain kaksi viikkotuntia ynnä vastaanotot, mutta heti syyskuun alussa tulvi eteen toisenlainen todellisuus: proseminaareihin ilmoittautui kuutisenkymmentä opiskelijaa, joten oli tarpeen saada lisäopetustuntimääräykset kahdelle ylimääräiselle ryhmälle. Näin ollen heti syksystä alkaen ohjattavakseni tulikin kolme proseminaaria, jokaisessa parikymmentä opiskelijaa. Kolmen ensimmäisen proseminaariryhmän teemoiksi valitsin kansainvälisen politiikan teorit, Lähi-idän tilanteen ja Indokiinan sodan, kaksi jälkimmäistä paitsi niiden ajankohtaisuuden vuoksi, myös siksi, että niistä oli saatavissa kohtuullisen hyvin lähdekirjallisuutta yliopiston kirjastosta jo tuolloin.

Tässä yhteydessä onkin paikallaan tarkastella yhteistyötä yliopiston kirjaston kanssa. Kun kansainvälisen politiikan opetus aloitettiin, eivät kirjaston aineistot tältä osin voineet olla kovin laajat, mutta tilanne parani nopeasti. Tenttikirjoja ei välttämättä opiskelijoiden näkökulmasta ollut riittävästi, mutta kirjasto oli hankintapolitiikassaan hyvin aktiivinen. Törnudd ja minä teimme runsaasti kirjahankintaehdotuksia, ja kirjasto toteutti ilmeisesti kaikki toiveemme; englannin-, ranskan- ja saksankielistä alan kirjallisuutta saatiin kirjastoon hyvin. Samoin ehdottamamme kansainvälisen politiikan tieteelliset aikakauslehdet tilattiin kirjastoon. Lisäksi kirjasto palveli laitoksen henkilökuntaa siten, että saimme kaikki saapuvat lehdet vahtimestarien myötävaikutuksella tutustuttavaksemme ennen niiden sijoittamisesta lehtisaliin. Kun kierto ajan myötä paisui, sitä pyrittiin rajoittamaan siten, että kukin opettaja voi saada nähtäväkseen parikymmentä lehteä, mutta rajoitusta saattoi tietysti kiertää siten, että eri henkilöt laitoksella varasivat eri lehdet itselleen jolloin laitokselle saatiin kierrossa entinen määrä lehtiä. Kaiken kaikkiaan sekä kirjahankintojen että lehtitilausten ansiosta tilanne saatiin hyvinkin nopeasti

sellaiseksi, ettei kirjallisuuden puute esitelmien ja tutkielmien tekoa haitannut. – Aikanaan tärkeä ratkaisu oli myös yliopiston kirjaston saaminen heti 1967 YK:n tallekirjastoksi, mikä merkitsi sitä, että sinne saatiin kaikki YK:n asiakirjat. Myöhemmin kun tällä ei enää ollut entisenlaista merkitystä, vaan kaikki YK-aineistot tulivat kaikkien ulottuville digitalisoidussa muodossa, kirjasto oli vähällä tuhota kaiken kootun aineiston, mutta kiitos Tarja Sepän toiminnan koko YK:n sopimussarja saatiin v. 2004 pelastetuksi Poliitiikan tutkimuksen laitokselle, samaan huoneeseen, jossa ovat myös kaikki Suomen valtiopäiväasiakirjat.

Johtamieni proseminaari-istuntojen formaatti oli aluksi hyvin perinteinen. Jokainen opiskelija teki 15–20-sivuisen esitelmän, esitteli sen, opponentti kommentoi ja sitten mahdollisesti muut seminaarilaiset saattoivat sanoa jonkun huomautuksen. Tahti oli kiivas, koska joka istunnossa piti käsitellä kaksi esitelmää. Myöhemmin vuosina pyrin rohkaisemaan opiskelijoita siihen, että periaatteessa jokaisella olisi valmius sanoa jotakin jokaisesta esitelmästä. Samoin otin käyttöön sellaisen idean, että kirjallisten esitelmien lisäksi jokaiselle vuorostaan tuli velvollisuus esittää suullinen katsaus jostakin kansainvälispoliittisesta uutisesta. Idean tarkoituksena oli toisaalta rohkaista suulliseen esitykseen, toisaalta saada proseminareihin keskustelua ajankohtaisesta kansainvälisestä politiikasta. Kyllä sitä syntyikin, esimerkiksi syksyllä 1968, kun yhden proseminaarini aiheena oli Tsekkoslovakiassa miehitys ja siinä yhteydessä mm. väkivallaton vastarinta.

Muistaakseni vuonna 1968 otin myös käyttöön opiskelijoille suunnatun opetuksen arviointikyselyn, missä yhteydessä myös rohkaisin esittämään parannusehdotuksia. Ajan henkeä kuvastanee sekin varsin yleinen toivomus, että seminaari-istunnoissa saisi tupakoida, mikä joksikin aikaa sitten toteutuikin. Itselleni ehdotukseen suostuminen ei ollut sikälikään vaikeaa, että omissa laudaturseminaarin istunnoissani Helsingin yliopistossa Göran von Bonsdorff poltteli aina pikkusikarin tai pari. Sisällöllisesti proseminareista toivottiin vieläkin enemmän keskustelevia. Kun opiskelijat noina vuosina olivat yhteiskunnallisesti ja poliittisesti aktiivisia, keskustelua maailmanmenosta seminaareissa käytiin todella vilkkaasti.

Tarve useaan proseminaariryhmään joka lukukausi jatkui pitkään, ja sen lisäksi ohjasin kansainvälisen politiikan proseminaarin myös Tampereen Kesäyliopistossa vuosina 1968–70. Lisäksi luennoin siellä kansainvälisen politiikan peruskurssin 1968–70 ja 1972, kuten myös Länsi-Suomen Kesäyliopistossa Porissa 1968–69, ja tämän lisäksi vielä valtio-oppia Tampereen Kesäyliopistossa samoina vuosina. Näillä ylimääräisillä seminaareilla ja luentosarjoilla saatiin opiskelijatulva jollakin tavalla hoidettua.

Opetuksen lisäksi tehtäviini kuului tenttien vastaanotto: ensin cum laude approbaturin I osa ja myöhemmin myös kansainvälisen politiikan laudaturin ykkösosa. Eräs muistikuva noista vuosista on, että varsinkin Rosenaun toimittama teos *International Politics and Foreign Policy* tuotti monelle opiskelijalle tenteissä vaikeuksia, vaikka lopulta varmaan kaikki myös sen selvittivät. Toisaalta tuo teos oli kurssi vaatimuksissa erittäin hyödyllinen siinä suhteessa, että sen artikkelit rohkaisivat muutamia eturivin opiskelijoita kuten Raimo Väyrystä, Harto Hakovirtaa, Vilho Harlea ja Vesa Jaakolaa pro gradu -tutkielmissaan tai sitä seuranneissa tutkimuksissaan paitsi teoreettisiin pohdintoihin, myös mielenkiintoisiin menetelmällisiin kokeiluihin.

Proseminaarien lisäksi laajensin luento-opetusta kolmella uudella aihepiirillä: rauhantutkimuksen seminaarilla, poliittisen maantieteen karttakurssilla sekä luentosarjalla Kiinan ulkopoliitikasta.

Ensimmäinen rauhantutkimusseminaari järjestettiin syksyllä 1968. Sen organisoin sosiaalipsykologian assistenttin Uolevi Arosalon aloitteesta ja hänen kanssaan, ja se rakentui pääosin vierailevien asiantuntijoiden luentoihin (esim. Göran von Bonsdorff, Aimo Pajunen, Pekka Peltola). Kiinnostusta rauhantutkimukseen kuvastaa se, että lähes olemattomasta ennakkoinformaatiosta huolimatta – kun seminaari organisoitiin suurin piirtein ex tempore – opiskelijoita tuli mukaan viitisenkymmentä, mukana esimerkiksi Vilho Harle, Tapio Varis ja Raimo Väyrynen, kolme TAPRI:n myöhempää johtajaa Arosalon jälkeen! Lopputehtävänään opiskelijat saivat kirjoittaa ylös näkökohtia siitä, millaisin argumentein voitaisiin perustella rauhantutkimuslaitoksen sijoittamista Tampereelle (aineisto on tallella!).

Poliittisen maantieteen karttakurssille sain alkusysäyksen eräästä valtio-opin tentistä. Ehdotin assistentti Pertti Timoselle approbatur-tenttiin kysymystä, jossa oli Latinalaisen Amerikan kartta valtiorajoinen ja vastaajan piti osata nimetä valtiot. Tulos oli aika kamala: Argentiina, Brasilia ja Meksiko ehkä osattiin sijoittaa kohdalleen, mutta suurinta osaa valtioista ei. Mieleen jäi, että tuohon tenttiin sattui osumaan myöhemmin kuuluisa ulkomaantoimittaja Rauli Virtanen, joka ainoana antoi täysin oikean vastauksen. Kokemuksen innoittamana tein aloitteen poliittisen maantieteen karttakurssista ja pidin itse ensimmäisen syyskaudella 1970. Merkittävänä apuna oli jo tuolloin laitokselle tilattu, kuukausittain eri aihepiireistä täydentyvä saksalainen karttataulusarja oheismateriaaleineen. Toki karttakurssi oli perusteltua myös kansainvälisen politiikan oppiaineen historiallisia juuria ajatellen. Mutta ei sen kurssin käynnistämisellä ollut todellakaan mitään tekemistä Suomen geopoliittisen aseman kanssa niin kuin joku myöhempi tutkija on arvaillut.

Kiinan ulkopoliittikkaa käsittelevään luontosarjaani syyslukukaudella 1970 sain virikkeen – paitsi omasta kiinnostuksestani Kiinaan – myös siitä, että Uuden Suomen Uutisraporttia varten minulta tilattiin parikin oppiaineistoksi tarkoitettua artikkelia: Mao Tse-tungista ja Kiinan rajakiistoista. Vaikka lähdemateriaalista luentojen rakentamiseksi ei ollut puutetta, oli esimerkiksi Kiinan ulkoasiainhallinnon rakennetta koskevan luennon paikkansapitävyys kulttuurivallankumouksen melskeiden keskellä varsin epävarmaa. Olen myöhemmin kysellyt kiinalaisilta kollegoilta, missä määrin esimerkiksi Tshou En-Lai pystyi suojelemaan ulkoministeriötä pahimmilta melskeiltä, mutta en ole saanut asiaan täyttä selvyttä jälkikäteenkään. Itselleni tuonkin luontosarjan tekemisestä oli hyötyä myöhemmin, esimerkiksi Kiinan aseidenriisuntapolitiikkaa koskevassa tutkimuksessani ja Kiinan YK-politiikan tarkastelussa.

Kun laitos oli alkuvaiheessa hyvin pieni, on luonnollista, että yhteistyö yli linjarajojen oli kiinteätä. Niinpä laudaturseminaarin suorittaneille aloitettu gradupiiri, joka oli tarkoitettu tietyksi auttamaan tuon opiskelijoille usein merkittävän kynnyksen ylittämistä, oli molemmille linjoille yhteinen, samoin lisensiaattiseminaarit. Yhdessä tehtiin myös opintomatkoja Helsinkiin, jossa tutustuttiin Eduskuntaan ja Valtionarkistoon ja vierailtiin eri puolueiden puoluetuimistoissa. Yhdessä Tapio Koskiahon kanssa myös kokosimme laitokselle vuoden 1968 presidentinvaalien materiaalia: julisteita ja puheita. Samaten kävimme porukalla seuraamassa eri puolueiden puoluekokouksia, mikä puolestaan liittyi professori Pertti Pesosen tutkimushankkeeseen, jossa hänen tiimissään oli useita pitkälle edenneitä opiskelijoita.

Ylipäätään opiskelijoiden etenemistä ja valmistumista pyrittiin auttamaan monin tavoin ja hyvässä yhteishengessä. Se ei ollut vaikeaa, koska opiskelijoilla oli tuolloin korkea motivaatio – kenties taloudellisestikin – edetä nopeasti loppu-tutkintoon ja työelämään. Ja ensi vaiheen kansainvälisen politiikan opiskelijoista monet pääsivät hyvin nopeasti ja nuorina esimerkiksi tutkijauralle (kuten Raimo Väyrynen, Harto Hakovirta, Vilho Harle, Pertti Joenniemi, Anne Eskelinen), ulkoasiainhallintoon (esim. Hannu Mäntyvaara, Matti Pullinen, Vesa Jaakola), tiedotusvälineisiin, järjestö- tai elinkeinoelämään. Poliitiikan tutkimuksen laitos oli ensimmäisiä, joissa opiskelijoita kutsuttiin keskustelemaan kurssivaatimuksista ja opetuksen kehittämisestä ylipäätään – siis jo ennen kuin oli olemassa mitään virallistettuja laitosneuvostoja. Vuorovaikutus opiskelijajärjestön Iltakoulun kanssa oli myös hyvää - silloinkin kun laitoksen opetusta tai opettajia arvosteltiin Avisissa ja sen vastapainoksi perustetussa toisessa opiskelijalehdessä räväkästi tai loukkaavastikin.

Sekä valtio-opin että kansainvälisen politiikan kurssivaatimuksissa pyrittiin alan merkittävien perusteosten ja klassikoiden lisäksi rohkaisemaan opiskelijoita lukemaan ajankohtaisia kirjoja tai pamfletteja, esimerkiksi sellaisia teoksia kuin Wilfred Burchettin *Näin toimivat Vietnamin sissit*, Johan Galtungin *Yhteistyö Euroopassa ja Pentagonin paperit*. Samaa tarkoitusta palvelemaan toimitin monisteen *Puheenvuoroja Suomen ulkopoliitikasta* (1972, 57 s.), joka samalla avasi Poliitiikan tutkimuksen laitoksen opetusmonistesarjan. Julkaisussa oli mm. pari presidentti Kekkonen puhetta, pari Jaakko Blombergin analyttistä artikkelia sekä Paavo Lipposen ns. uuden ulkopoliitiikan linjanvetoon liittynyt artikkeli. Itse en noina vuosina julkaissut muuta Poliitiikan tutkimuksen laitoksen omissa sarjoissa, ennen kuin vuonna 1982 Osmo Apusen kanssa tutkimuksen *Suomen subtautuminen Kaakkois-Aasian sotaan* (99 s.), laitoksen Tutkimuksia -sarjassa jo No. 70.

Mielestäni oli ja on hyvä, että Poliitiikan tutkimuksen laitoksellakin on oma julkaisusarjansa. Siinä on ilmestynyt mittava määrä ensiluokkaista suomalaista valtio-opin ja kansainvälisen politiikan tutkimusta. Jos sen kaiken julkaisemista olisi pitänyt järjestää kaupallisten kustantamojen tai ulkomaisten peer review -lehtien kautta, niin paljon merkittävää suomalaista valtio-opin tutkimusta olisi jäänyt koskaan julkaisematta. Tampereen yliopistossa eri sarjojen välillä oli järkevä työnjako: Acta Universitatis Tamperensis julkaisi väitöskirjoja tai muuten merkittävimpiä tutkimuksia (kuten Raimo Väyrysen tutkimuksen *Conflicts in Finnish-Soviet Relations. Three comparative case studies*), Poliitiikan tutkimuksen laitos julkaisi omissa Tutkimuksia -sarjassaan laitoksen henkilöstön tai siellä väitelleiden valtio-opin ja kansainvälisen politiikan tutkimuksia, kun taas yliopiston Tutkimuslaitoksen sarjoissa julkaistiin ennen kaikki metodologiaan liittyviä teoksia.

Vaikka kansainvälisen politiikan opetus lähti liikkeelle kahden opettajan voimin, varsin pian opetusta voitiin laajentaa, osin uusien virkajärjestelyjen, osin tuntiopetusmääräysten ja osin ulkomaisten vierailijoiden turvin. Niinpä vuonna 1969 Pertti Joenniemi luennoi rauhantutkimuksesta ja kansainvälisistä ristiriidoista ja yhteiskuntaopin vt. lehtorin virkaa hoitanut Raimo Väyrynen kansainvälisten järjestöjen tutkimuksesta. Seuraavana vuonna Joenniemi luennoi uusista suuntauksista Suomen ulkopoliitiikan tutkimuksessa ja VTT Vilho Lukkarinen YK:n rauhanturvatoiminnasta. 1971 luennoitsijakaartiin liittyivät sitten uusina viranhaltijoina Harto Hakovirta, Vilho Harle ja professori Osmo Apunen. Alkuvuosi- en ulkomaisista luennoitsijavieraista on mainittava Peter Wallensteen Uppsalasta, joka syksyllä 1970 luennoi kehitys- ja vuorovaikutusteorioiden sovellutuksista kolmanteen maailmaan, Martin Sæter Oslosta, jonka luennot käsittelivät Euroopan

integraatiota sekä Malvern Lumsden Bergenistä, joka kevätkaudella 1973 luennoi Indokiinan jälleenrakentamisen politiikasta sekä politiikan psykologiasta kansainvälisissä suhteissa.

Merkittävä piirre kaikessa kansainvälisen politiikan opetuksessa oli, että lähes jokainen luentosarja perustui luennoitsijoiden omiin tutkimushankkeisiin ja ilmeni sitten myös julkaisutoiminnassa.

Tutkimusta, julkaisemista ja yhteyksiä yhteiskuntaan

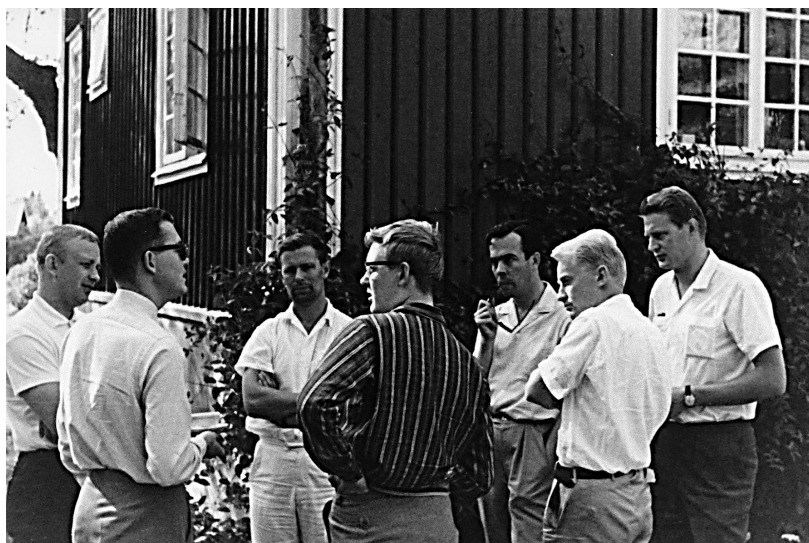
Oma julkaisutoimintani ei käynnistynyt vallan nopeasti, sillä ensimmäinen julkaisuni oli Aamulehdessä 20.5.1969 julkaistu artikkeli ”Luottamus rauhantutkimukseen”. Lähdin liikkeelle Karl W. Deutschista ja kerroin omasta osuudestani kansainvälisessä vertailevassa nuorisotutkimuksessa, johon osallistuin edellisestä vuodesta alkaen. Laajempi oma raporttini ilmestyi yliopiston tutkimuslaitoksen sarjassa sekä artikkelina Eino Hosian toimittamassa teoksessa *Future Prospects of the Youth* (1970, 181 s.). Seuraavina vuosina julkaisuja sitten alkoi tulla tiheämpäänkin tahtiin: artikkeleita ja kirja-arvosteluja päivälehtiin, Poliittikka- ja Sosiologia-lehtiin, YK-tiedotteeseen, järjestölehtiin jne. Tuolta ajalta tärkeimpinä pidän toimittamaani teosta *Sodat, kriisit ja rauhantutkimus* (1971, 179 s.), joka oli eräänlainen rauhantutkimuksen ohjelmanjulistus, sekä Harlen, Joenniemen ja Värysen kanssa yhdessä kirjoittamaamme *Asevarustelu ja aseidenriisunta* (1972, 259 s.). Suuri osa tuon ajan muista julkaisuistani käsitteli rauhantutkimusta, rakenteellista väkivaltaa kansainvälisessä järjestelmässä, Latinalaista Amerikkaa, YK:ta, Euroopan integraatiota ja turvallisuutta, kilpavarustelua, Vietnamin sotaa, rauhankasvatusta, pohjoismaista yhteistyötä – eli aikamoinen kirjo kiinnostuksen kohteita.

Samalla tavalla kuin kirjoitusten kirjo, oli myös ympäröivässä yhteiskunnassa pidettyjen esitelmien aihepiiri laava. Esitelmäkutsuja alkoi tulla varsin pian heti ensimmäisellä virkakaudella. Ensimmäisenä ehti Tampereen opiskelijoiden YK-yhdistys, joka halusi alustuksen Itä-Euroopan valtioiden välisistä suhteista. Seuraava pyyntö tuli Kokoomuksen Pohjois-Hämeen nuorten piiriltä tulla puhumaan kansainvälisestä kaupasta ja talousliittymistä. Aika monissa alkuvaiheen esitelmissä käsitteelin integraatiota ja pohjoismaista yhteistyötä gradunkin pohjalta, mutta sitten aiheiden ja kutsujien piiri laajeni: työväen- ja kansanopistot, kansalaisopistot, SDP, Suomi-Neuvostoliitto-Seura, Suomen Ekumeeninen Neuvosto, Luonto-liitto jne. Useimmiten näissä esitelmissä saattoi rakentaa oman tutkimuksen ja yliopisto-opetuksen varaan, mutta aina joskus annettiin haastavia aiheita, joiden eteen piti tehdä lisätyötä, kuten esimerkiksi Luonto-liiton päiville 1971 aiheesta ”Yhdistyneet

Kansakunnat ja inhimillisen ympäristön säilyttäminen”. Itse olen pitänyt tärkeinä näitä yliopiston ulkopuolella pidettyjä esityksiä ja pyrkinyt aina mahdollisuuksien mukaan vastaamaan pyyntöihin myöntävästi, koska ne avaavat yliopistoyhteisöä yhteiskuntaan. Nykyisin sitä sanotaan yliopistojen kolmanneksi tehtäväksi, ja siihen kuuluvat mielestäni olennaisena osana erilaiset asiantuntijatehtävät sekä tiedotusvälineiden, TV:n, radion ja lehtien, palvelu.

Kansainvälinen yhteistyö lähtee liikkeelle

Professori Törnuddilla oli tietysti jo virkaan astuessaan laajaa kokemusta kansainvälisestä yhteistyöstä, josta oli laitoksen suhteiden rakentamisessa hyötyä. Intensiivinen pohjoismainen yhteistyö alkoi heti monella rintamalla. Suurin osa ensimmäisten vuosien ulkomaisista yhteyksistä suuntautui pohjoismaihin. Jo ennen virkakauteni alkamista osallistuin elokuussa 1967 Pohjoismaiden turvallisuuspolitiikkaa käsitelleeseen seminaariin Gotlannissa. Suomesta mukana olivat

Kuva 6.

Pohjoismaisia kansainvälisen politiikan asiantuntijoita ryhmäkuvassa Ljugarnissa Gotlannissa elokuussa 1967. Henkilöt vasemmalta Keijo Korhonen, Krister Wahlbäck, Arne Olav Brundtland, Arto Mansala, Klaus Törnudd, Örjan Berner ja Kalevi Ruhala. Useat heistä ovat toimineet opettajina laitoksella. Kameran takana Unto Vesa.

Törnuddin lisäksi Jaakko Blomberg, Keijo Korhonen, Paavo Lipponen, Arto Mansala, Aimo Pajunen, Kalevi Ruhala ja Jaakko Valtanen, ja myös muista pohjoismaista ulkopoliitikan ja kansainvälisen politiikan tutkimuksen eturivin asiantuntijoita.

Lokakuussa 1968 oli vuorossa Pohjoismaisen Kesäakatemian piirien puheenjohtajien ja sihteerien kokous Tukholmassa; meillä oli Tampereellakin integraatiota käsitellyt työryhmä, jossa Törnudd oli puheenjohtajana ja minä sihteerinä. Niin ikään lokakuussa järjestettiin pohjoismaisen kansainvälisen politiikan opettajien neuvottelukokous Göteborgissa, jossa vertailtiin eri yliopistoissa annettavaa opetusta. Elokuussa 1968 pohjoismaisen valtiotieteilijöiden konferenssi kokoontui Jollaksessa; yhtenä aamuna herättiin uutiseen, että Neuvostoliiton ja Varsovan liiton joukot ovat tunkeutuneet Tšekkoslovakiaan, ja itse sain kääntää kollegoilleni Suomen TV:n uutisista eri tahojen lausuntoja miehityksestä.

Erityisen merkittäviksi tutkimusyhteistyön kehittämisen kannalta muodostuivat kuitenkin yhteydet pohjoismaisiin rauhantutkimuslaitoksiin. Jo vuonna 1968 Uolevi Arosalo veti minut mukaan aiemmin mainittuun kansainväliseen, Osloon laitoksen ja Johan Galtungin johtamaan kansainväliseen ”Images of the World in the Year 2000” -projektiin, johon myös Pertti Joenniemi ja muutama muu tutkija Suomesta osallistui, kukin tietyllä viipaleella suomalaisesta haastatteluaineistosta tehdyin raportein tai kansainvälisiä aineistoja vertailemalla. Toisen linkin pohjoismaiseen rauhantutkimukseen muodostivat parin vuoden väliajoin järjestetyt konferenssit. Ensimmäiset kolme oli järjestetty Norjassa, Tanskassa ja Ruotsissa, ja kolmannesta lähetettiin vetoamus Suomen opetusministeriölle ja suomalaisille tutkijoille, että seuraavaksi olisi Suomen vuoro. Tämän neljännen konferenssin vetovastuu tuli perustetulle tiimille, jossa Törnudd oli ryhmän vetäjä, ja käytännön valmistelut lankesivat pääosin syksyllä 1968 perustetun Tampereen rauhantutkimusryhmän harteille. Tämä neljäs konferenssi järjestettiin Kiljavalla kesäkuussa 1970, ja Uolevi Arosalolla, Pertti Joenniemellä, Raimo Väyrysellä, Pirjo Mikkosella ja itselläni oli sen organisoimisessa päävastuu. Se oli tärkeä näyttö myös rauhantutkimusryhmän kannalta, joka alusta alkaen oli toiminut rauhantutkimuslaitoksen Tampereelle perustamisen puolesta. Laitos aloittikin Tampereella syyskuussa 1970 toimintansa.

Ryhmä ehti julkaista kolme teosta *Rauhantutkimus tänään* -sarjassa vuosina 1970–71, toimittajina järjestyksessä Raimo Väyrynen, Pirjo Mikkonen ja Unto Vesa, kunnes sarja siirtyi vuonna 1971 perustetulle Suomen rauhantutkimusyhdistykselle. Ensimmäinen mainituista teoksista oli vieläpä omistettu ”perustettavalle rauhantutkimuslaitokselle”. Poliitikan tutkimuksen laitoksen historian kan-

nalta kyseiset kolme teosta ovat kuitenkin merkittäviä ja kiinnostavia myös siksi, että niiden kirjoittajat ovat lähes kaikki professori Törnuddin oppilaita, ja näin ollen artikkeleista käy erinomaisesti ilmi tuon ajan tutkimuksen ja opetuksen sekä opiskelijoiden kiinnostuksen suuntautuminen. Väyrysen toimittamassa teoksessa olivat kirjoittajina hänen lisäksi M. Antero Korhonen, Yrjö Norilo, Pertti Joenniemi, Pentti Kaaretsalo, Tapio Varis ja minä; Pirjo Mikkosen toimittamassa Vilho Harle, Uolevi Arosalo, Pertti Joenniemi ja Vesa Jaakola – molemmissa teoksissa kaikki artikkelit olivat yhtä lukuun ottamatta kvantitatiivisia metodeja hyödyntäviä. Kolmannessa, itse toimittamassani, oli sitten Joenniemen, Väyrysen, Törnuddin ja omien artikkeleideni lisäksi kääntämäni Johan Galtungin, Nils Petter Gleditschin sekä Malvern Lumsdenin artikkelit. Nämä kolme teosta yhdessä kertovat havainnollisesti myös Tampereen kahden laitoksen rinnakkaiselon alkuvaiheista, tutkimusorientaatioista ja yhteistyöstä.

Syyskuussa 1970 toimintansa aloittaneen rauhantutkimuslaitoksen ensimmäinen tutkijakaarti – Uolevi Arosalo, Pertti Joenniemi, Raimo Väyrynen – tuli kokonaisuudessaan ryhmän piiristä. Yhteistyö politiikan tutkimuksen laitoksen ja TAPRIn välillä oli siten alusta pitäen hyvin tiivistä, ja TAPRIn laajenevat kansainväliset suhteet toivat lisää ulkomaisia asiantuntijoita myös Poliitiikan tutkimuksen laitokselle. Hyvin pitkään keskeisiä olivat suhteet nimenomaan Osloon ja Uppsalan laitoksiin: keväällä 1971 Raimo Väyrynen ja minä osallistuimme PRION teoriaviikolle, mikä tarkoitti ennen kaikkea Johan Galtungin innostavia luentoja. Väyrysellä ja Peter Wallensteinilla – ja jossakin määrin itselläniikin – oli yhteisenä mielenkiinnon kohteena sanktiopolitiikan tutkimus. Myöhemmin teimmekin kolmistaan laajahkon tutkimuksen pohjoismaisen vuorovaikutusjärjestelmän rakenteesta ja kehittämisestä: *The Nordic System: Structure and Change, 1920–1970* (1973, 126 s.).

Merkittävä väline pohjoismaisen tutkimusyhteistyön kehittämisessä oli yhteispohjoismainen Nordiska samarbetskommittén för internationell politik, inklusive konflikt- och fredsforskning. Komitea oli Pohjoismaiden Neuvoston aloitteen pohjalta perustettu valmistelemaan pohjoismaisen rauhantutkimuslaitoksen perustamista – sitä ei vielääkään ole saatu aikaan – mutta valmisteluvaiheessa sen tuli edistää kansainvälisen politiikan sekä rauhan- ja konfliktintutkimuksen pohjoismaista yhteistyötä. Komitea rahoitti mm. konferenssien järjestämistä ja niihin osallistumista, ja niinpä esimerkiksi viidenteen rauhantutkimuskonferenssiin Fagerfjellissä Norjassa helmikuussa 1972 Suomesta osallistui parinkymmenen hengen ryhmä, josta suuri osa tamperelaisia kansainvälisen politiikan opiskelijoita.

Kerran komitea piti kokouksensa Tampereella, ja vierailun yhteydessä järjestettiin komitean jäsenten paneelikeskustelu; panelisteja oli paikalla suuressa luentosalissa enemmän kuin yleisöä, mikä on aina pikkuisen nolo tilanne järjestäjille.

Ei pohjoismainen yhteistyö kuitenkaan rajoittunut vain rauhantutkimuksen alalle. Esimerkiksi itse osallistuin edellä mainittujen lisäksi pohjoismaisten Latinalaisen Amerikan tutkijoiden kokoukseen Turussa 1970, pienvaltioiden tutkimusta käsitelleeseen seminaariin Oslissa 1971, ulkopoliittikan tutkimusta käsitelleeseen seminaariin Tampereella 1971 ja pohjoismaisen yhteistyön tulevaisuutta käsitelleeseen seminaariin 1972.

Vaikka pohjoismainen yhteistyö oli siis alusta alkaen hyvin keskeisellä sijalla laitoksen profilissa, muitakin lisiä kansainväliseen toimintaan itselleni vähitellen kertyi: kesällä 1969 perehdyin kansainväliseen oikeuteen London School of Economics'issa, syksyllä 1970 osallistuin sosiologien maailmankongressiin Varnassa ja syksyllä 1972 Bad Nauheimissa Länsi-Saksassa rauhantutkimusta ja -kasvatusta käsitelleeseen konferenssiin. Marraskuussa 1972 – ETYK:n Dipolin-vaiheen aikana – organisoin Helsinkiin kansainvälisen tiedemiesryhmän tapaamisen, jossa mm. Johan Galtung, Sverre Lodgaard ja Dieter Senghaas tarkastelivat aluillaan olevan ETYK-prosessin haasteita. Sekään ei ollut suuri yleisömenestys, mutta tiedotusvälineet noteerasivat sen kohtuullisesti, ja kiitoskirjeessään Galtung lohdutti että seuraavalla kerralla yleisönkin suhteen voidaan onnistua paremmin.

Eräs muisto syksyltä 1968 on minulle erittäin arvokas, koska se kertoo mielestäni paljon tuon ajan yliopistoyhteisöstämme sekä rehtori Paavo Koliasta. Sain yhtenä kauniina syyspäivänä Jukka Uunilalta sähköpostin, jossa hän kertoi minun voitaneen Suomalainen-lehden kilpailusta palkintona matkan Meksikon olympialaisiin. No minä lähetin rehtorille anomuksen virkavapaudesta olympialaismatkan ajaksi. Ilmeisesti heti kirjelmän saatuaan Koli soitti minulle ja sanoi, ettei se aivan noin käy, mutta kun minä olen perehtynyt rauhantutkimukseen – hän oli juuri vähän aikaisemmin saanut allekirjoitettavakseen tuntiopetusmääräyksen Arosalon ja minun johtamalle rauhantutkimuskurssille – niin minun pitäisi kirjoittaa uusi anomus, jossa ilmoittaisin, että olympialaisten yhteydessä tarkastelisin olympialaisten merkitystä rauhan kannalta, urheilun ja politiikan suhdetta sekä Meksikon hallituksen ja ylioppilaiden välistä konfliktia. Minä tein työtä käskettyä, kirjoitin uuden hakemuksen joka heti hyväksyttiin, ja olympialaisissa ja sen jälkeen perehdyin kaikkiin Kolin mainitsemiin aiheisiin – Meksikon olympialaiset tarjosivat runsain mitoin aineistoa kaikkeen – ja vieläpä pidin niistä sitten luennonkin mainitulla kurssilla.

Sillä tavalla noina vuosina opetus, tutkimus, julkaisutoiminta ja kansainvälinen yhteistyö kietoutuivat kiinteästi toisiinsa, ja sillä kaikella laskettiin perustaa laajenevalle ja vankalle kansainvälisen politiikan opetukselle ja tutkimukselle Tampereen yliopistossa.

Sortie

Oma lähtöni politiikan tutkimuksen laitokselta ja siirtyminen TAPRIin tapahtui vaiheittain kuin Cheshire-kissan häipyminen Liisan ihmemaassa. Syksyllä 1968 olin siis mukana perustamassa Tampereen rauhantutkimuksen ryhmää, jolla luotiin perustaa laitokselle. Kun sitten olin kansainvälisen politiikan assistentin virasta vapaana 1971–72 suorittamassa siviilipalvelusta Helsingissä Sokeain ammattikoulussa, Uolevi Arosalo lähetti ministeriölle anomuksen siitä, että voisin suorittaa loppupuolen palveluksestani Rauhantutkimuslaitoksella. Näin sitten tapahtuikin. Erääksi tehtäväkseni tuli toimittaa alulle pantua kansainvälistä lehteä *Instant* (vuodesta 1978 alkaen *Current*) *Research on Peace and Violence* sen toisesta numerosta lähtien, ja jatkoin sitä myös palattuani assistentiksi Poliitiikan tutkimuksen laitokselle. Tuon lehden toimittamista jatkui sitten seuraavat kaksikymmentä vuotta, kunnes vuonna 1990 katsoin että saa riittää. Nyt nuo lehden kaksikymmentä volyyymiä (1971–1990) on juuri saatettu digitalisoituna JSTOREn kautta kaikkien ulottuville kaikkialla. Vuonna 1973 hain sitten rauhantutkimuslaitokselta tutkimusassistentin virkaa ja sain sen. Siitä alkaen olen ollut TAPRIin palveluksessa, mutta pitäen yhtä tiiviisti yhteyttä Lapintielle, Attilaan ja Linnaan kuin olen aiemmin pitänyt Lapintieltä yhteyttä TAPRIin.

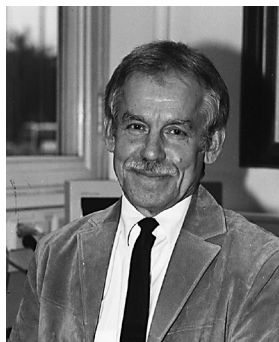
Politologiaa ja politiikkaa politiikan tutkimuksen laitoksella

PERTTI TIMONEN

Valtio-opin assistentti 1967–1985,

vs. apulaisprofessori 1976

Opiskelijana Yhteiskunnallisessa korkeakoulussa ja Tampereen yliopistossa

Aloitin opintoni Yhteiskunnallisessa korkeakoulussa syksyllä 1963 heti armeijan harmaista vapauduttuani. Pääsykokeita ei ollut; riitti kun kirjoittautui sisään. Tarkoitukseni oli opiskella lehdistö- ja tiedotusoppia ja tavoitteena toimittajan ammatti, jopa urheilutoimittajan.

Lehdistö- ja tiedotusopin opinnot tuntuivat kuitenkin perin kurssimaisilta ja hitailta, joten halusin opiskella vähän nopeammin, ja niin aloitin myös valtio-opin ja tilastotieteen opinnot. Poliitikasta olin ollut kiinnostunut lapsuudestani lähtien.

Valtio-opin professorina toimi Tuttu Tarkiainen, vanhan ajan professori ja herrasmies, joka pyysi anteeksi opiskelijoilta, jos joutui pitämään luentoja aikaisin aamulla. Toisaalta suullisiin kuulusteluihin ei kannattanut mennä kumiteräsaappaissa ja verryttelypuku päällä, jos aikoi saada suoritusmerkinnän. Myöhemmin tutustuin myös assistentti Väinö Huuskaan.

Kuriositeettina mainittakoon, että ensimmäisen proseminariesitelmäni tein puolueiden rahoituksesta. Aineistosta oli huutava pula. Toisin olisi nyt.

Keväällä 1966 valtio-opin professoriksi tuli Pertti Pesonen, jolta sain myöhemmin graduni aiheeksi Suomen sosialidemokraattisen puolueen edustajaehdokkaat vuonna 1966. Aineistoa kerätäkseeni marssin Tampereen työväentalolle puolueen Pohjois-Hämeen piiritoimistoon, jossa piirisihteerit Antti Halme ja hänen jälkeensä Eero Lindholm katselivat pitkin nenänvarttaan opiskelijanplanttua. Sain kuitenkin käyttööni puolueen jäsenkortiston.

Pesosen luona kävin muistaakseni kerran valittamassa aineiston ja muuttujien vähyyttä, mutta hän sanoi, että kyllä tästä gradu syntyy. Siinä oli gradun ohjaus siihen aikaan. Ja syntyi hän se gradu. Valmistuin vähän itsellenikin yllätykseksi keväällä 1967. Mieleeni on jäänyt tilanne, jolloin assistentiksi tullut Tapio Koskiaho

soitti, että Pesonen oli määrännyt hänet tarkastamaan graduni korrelaatiokertoimet jäsenäänestystuloksen ja varsinaisen vaalituloksen välillä. Korkeitahan ne olivat mutta oikeita.

Valmistumiseni jälkeen harkitsin useita vaihtoehtoja. Siirtyminen työelämään ei vielä houkutellut. Opiskelin kesäyliopistossa aikuiskasvatusta ja suoritin oikeustieteen peruskurssit loistavien opettajien, professorien Aulis Aarnion ja Olavi Heinosen johdolla. Pyrin Helsingin yliopiston oikeustieteelliseen tiedekuntaan ja pääsinkin. Tavoitteena oli toinen tutkinto. Valtiosääntökysymykset kiinnostivat.

Syksyllä 1967 jatkoin kuitenkin opiskelua Tampereen yliopistossa, nyt lehdistö- ja tiedotusoppia. Sen lisäksi auskultoin Tampereen työväenopistossa ja Ahjolan kansalaisopistossa saadakseni pätevyuden kansalais- ja työväenopistojen rehtorin virkaan.

Marraskuussa Pesonen palkkasi minut henkilökohtaiseksi tutkimusassistenttikseen. Tehtävänäni oli analysoida vuoden 1966 eduskuntavaalien tuloksia. Työpaikkani oli yliopiston kirjaston yläpuolella olevassa tutkijankammiossa. Opiskelun, auskultoinnin ja työn takia opinnot Helsingin yliopistossa saivat jäädä.

Keväällä 1968 sain pätevyuden kansalais- ja työväenopistojen rehtorin virkaan, ja minut myös valittiin Nurmeksen kansalaisopiston rehtoriksi. Samaan aikaan tuli haettavaksi myös valtio-opin assistentin toimi. Hain sitä, mutta minua ei valittu. Valituksi tullut ei kuitenkaan ottanut tointa vastaan, ja niin minut määrättiin hoitamaan kyseistä tointa. Siitä varsinaisesti alkoi kauan kestänyt työskentelyni Poliitiikan tutkimuksen laitoksella.

Töissä Poliitiikan tutkimuksen laitoksella

Olen aina viihtynyt yliopistossa, ensin opiskelijana, sitten tutkijana ja opettajana. Tosin työpaikkana yliopisto voi olla myös hirveä kovan henkilökohtaisen kilpailun ja erilaisten koulukuntariitojen takia.

Assistentin työ oli Poliitiikan tutkimuksen laitoksella varsin vapaata. Professorit eivät juuri hiillostaneet eivätkä niskaan puhaltaneet. Professorit vaihtuivatkin vähän väliä: Pesonen, Noponen, Sänkiaho, Borg, Hoikka, Vanhanen etc., mikä toi oman sävynsä työyhteisöön. Assistentin tehtäviin kuului lähinnä proseminaarien pito ja tenttien vastaanotto sekä pääsykokeiden suunnittelu ja tarkastaminen, oman tutkimustoiminnan ohella tietysti.

Proseminaareista on jäänyt mieleen lähinnä yhteiskuntatieteiden opiskelijoiden ja historian opiskelijoiden välinen jännite erilaisen lähestymistavan takia. Yhdessä ensimmäisistä vetämistäni proseminaareista oli harvinaisen kovatasoista

opiskelijajoukkoa – muun muassa Matti Hyvärinen, Erkki Kaukonen ja Mirja Ruohonen, myöhemmin kaikki tohtoreita ja professoreitakin.

Gradujen ohjaaminen kuului lähinnä professoreille, mutta toki sitä tekivät myös assistentit. Yksi yleisimmistä ohjeistani opiskelijoille oli, että he kirjoittaisivat sivun päivässä, niin kolmen kuukauden kuluttua gradu olisi valmis. Jos he kirjoittaisivat kaksi sivua, niin toisen päivän voisi sitten kerätä aineistoa.

Omasta väitöskirjatyöstäni mainittakoon, että Riitta (ent. Olkkonen, nyk. Lehtimäki) näkee varmaan vieläkin painajaisia valtavista korrelaatiomatriiseista, joita hän nuorena kanslistina joutui kirjoittamaan puhtaaksi. Väitöstilaisuudessa vastaväittäjänäni oli Borg, ja vanhan akateemisen tradition mukaan väittelijän tulee viedä vastaväittäjän vaimolle orkidea. Ei löytynyt orkideaa koko Tampereelta, joten Anja jäi orkideaansa paitsi.

Työssäni en muista juuri stressaantuneeni, ehkäpä apulaisprofessorin viran hoitamista lukuun ottamatta. Kolmen, neljän luentosarjan pitäminen tuntui varsin työläältä. Mutta saipahan joskus luennoida saarnastuolista; Lapinniemen kiinteistö kun oli Vapaakirkon omistama ja käsitti myös kirkkosalin.

Varsinkin 1970-luku oli yliopistomaailmassa kovaa poliittisen kuohunnan aikaa, mutta elo Lapintiellä oli varsin rauhallista ja suhteet opiskelijoihin ainakin omasta mielestäni korrektit. Opiskelijoiden poliittisessa kehittymisessä oli huvittaviakin piirteitä: eilen liberaali, tänään sosiaalidemokraatti, huomenna taistolainen. Rajua oli ajan riento.

Itse en opiskeluaikani osallistunut politiikkaan enkä ylioppilastoimintaan. Toki kävin Iltakouluun tai eri poliittisten ryhmien järjestämässä tilaisuuksissa. Valinta oli tietoinen, koska halusin varmistaa valmistumiseni.

Suurimpia tutkimusprojekteja

Suurimmista tutkimusprojekteista, joissa itsekin olin mukana, kannattaa mainita ainakin seuraavat kolme:

Ensinnäkin 1960-luvun lopulla käynnistyi puoluekokouksia koskeva tutkimushanke, mikä tiesi sitä, että gradua tekevien opiskelijoiden ohella me assistentit, minä ja Koskiaho, osallistuimme eri puolueiden puoluekokouksiin tarkkailijoina. Itselleni on jäänyt mieleen Sdp:n vuoden 1969 puoluekokous Turussa, jossa Kalevi Sorsa valittiin puolueen puoluesihteeriksi suuresta tuntemattomuudesta. Projektin tuloksena valmistui mm. Juhani Meriläisen gradu Järjestödemokratian toteutuminen Kansallisen Kokoomuksen puoluekokouksessa.

Toinen suuri tutkimushanke koski vuosien 1966, 1970 ja 1972 eduskuntavaaleja, ja sitä veti Pertti Pesonen. Pesosen toimittamassa teoksessa *Protestivaalit, nuorisovaalit*, joka ilmestyi vuonna 1972, 15 tutkijaa analysoi kyseisten vaalien koko prosessia. Oma artikkelini käsitteli edustajaehdokkaiden valikoitumista puoluejärjestön jäsenäänestyksessä.

Kolmatta isoa hanketta veti Sänkiaho, ja se koski vuoden 1982 presidentinvaaleja. Hankkeen tuloksena ilmestyi vuonna 1983 teos *Kun kansa valitsi Koiviston*. Lehtimiehet Yhtymä rahoitti julkaisun. Sänkiahon, joka kirjoitti teoksesta suurimman osan, ohella teoksessa on kuusi muuta kirjoittajaa. Omat artikkelini käsittelivät sitoutumattomia valitsijamiesehdokkaita sekä presidenttiehdokkaiden imagoja.

Muita aktiviteetteja Poliitiikan tutkimuksen laitoksella

Tavanomaisten pikkujoulujen lisäksi laitoksella ei ollut kovin paljon yhteistä sosiaalista toimintaa. Toki keväisin pyrittiin järjestämään jonkinlaiset ulkoruokintakauden avajaiset jossain kesäisessä paikassa. Lisäksi mieleeni ovat jääneet jyvaskyläisten ja turkulaisten kollegojen kanssa syksyisin tehdyt yhteiset seminaarimatkat Turun saariston entiseen lepra- ja mielisairaalaosaan Seiliin. Esimerkiksi edellä mainittu Koivisto-projekti ideoitiin siellä. Lapintiellä kokoontui myös sökörinki, johon kuuluivat muistaakseni ainakin Harto Hakovirta, Lasse Eskonen, Raimo Väyrynen ja Vilho Harle. Itse pysyttelin ulkopuolella.

Poliitiikan tutkimus ja varsinkin vaalitutkimus on nykykielellä ilmaistuna mediaseksikästä. Niinpä Koskiaho ja minä pääsimme vuonna 1972 television vaalivalvojaisiin kommentoimaan eduskuntavaalien tuloksia, koska Sänkiahon ”roknoosit” olivat menneet edellisissä vaaleissa pieleen, vaikka Sänkiaho itse oli niihin aivan syytön. Tästä alkoi omalta osaltani näihin päiviin jatkunut vaalien kommentointi eri medioissa. Toimittaja Aarno Laitisen lanseeraama termi ”päivystävä dosentti” sopii itselleni erittäin hyvin. Aloin myös 1970-luvulla kirjoitella kolumneja *Kansan Lehteen* ja harvakseltaan artikkeleita *Helsingin Sanomiin*. Vuonna 1983 siirryin *Aamulehden* kolumnistiksi, mikä jatkuu edelleen.

Muutama loppuarvio Poliitiikan tutkimuksen laitoksen toiminnasta

Jälkiviisaasti Poliitiikan tutkimuksen laitoksen toiminnasta voi esittää muutaman arvion.

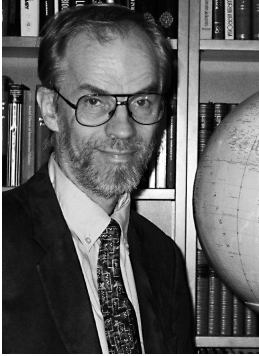
Suhteellisen pitkästä historiasta huolimatta valtio-opin/kansainvälisen politiikan opetukselle ja tutkimukselle ei ollut aikaisemmin muodostunut eikä ole myöhemminkään muodostunut selkeää omaa profiiliaan.

Laitoksen miehitys varsinkin alkuaikoina oli varsin vähäinen. Muutamalla professorilla ja assistentilla ei ihmeitä tehdä. Tyypillistä laitokselle on ollut myös professorin virkojen vt-vetoisuus. Se ei ole voinut olla vaikuttamatta laitoksen toimintaan.

YKK:n Tampereelle muuton jälkeen osa professoreista oli ns. matkalaukku-professoreja ja osa siirtyi tai haikaili siirtymistä Helsinkiin. Ajatus Helsingin ja muiden yliopistojen haastamisesta ei näkynyt laitoksen politiikassa.

Osa laitoksen henkilökunnasta – Huuska, Ruusala, Veilahti, Vanhanen etc. – tuli tavallaan akateemisen maailman ulkopuolelta ja liian myöhään. Heistä vain Vanhanen, joka on jatkanut menestyksellistä tieteellistä työtään näihin päiviin saakka, ehti meritoitua riittävästi.

Viimeistään siinä vaiheessa, kun Borg jätti aktiiviuransa politiikassa, laitokselle olisi tullut perustaa puolue- ja vaalitutkimukseen keskittynyt tutkimusyksikkö, jolla olisi ollut hyvät mahdollisuudet saada toimeksiantoja ja ulkopuolista rahoitusta ministeriöiltä, puolueilta ja erilaisilta järjestöiltä.

Muistikuvia ja mietteitä

HARTO HAKOVIRTA

Kansainvälisen politiikan opiskelija,
assistentti ja apulaisprofessori 1965–1992

I

Huomaan nyt laskiessani, että tulin viettäneeksi Tampereen yliopistossa ja tällä laitoksella noin 27 vuotta, ensin opiskelijana, sitten jatko-opiskelijana ja assistenttina, sen jälkeen Suomen Akatemian vanhempana tutkijana ja lopuksi apulaisprofessorina. Näinkin pitkäksi muodostuneesta ajasta kertyy epäluokainen määrä muistikuvia. Osa ehti vuosien varrella painua jonnekin, mistä niitä pystyy tavoittamaan vain vaivoin, jos lainkaan. Osa himmentyy. On myös niitä, joihin aika ei sanottavasti vaikuta, ellei sitten entisestäänkin vahvista ja selkiinnytä. Puhtaasti kuvitteellisiakin muistikuvia ihmismieli voi tuottaa, mutta niiden epätodellisuudestaan ei muistelija tiedä muuta kuin siinä tapauksessa, että ryhtyy niitä tietoisesti tehtailemaan. Minun ongelmani ei kuitenkaan tässä yhteydessä ole lainkaan ollut aineiston niukkuus, vaan vaikeus valita suuresta muistikuvien määrästä muutama sopiva aihe ja asia annettuun tilaan.

Pääsyni Yhteiskunnallisen korkeakoulun opiskelijaksi oli onnekkaan yrityksen ja valistuneen itsevaltiuden yhteistulosta. En enää tarkkaan muista miksi niin kävi, mutta hakupaperien jättö meni minulta ohi ja saatoin syyskuussa 1965 vain todeta olevani ilman opiskelupaikkaa lukuvuoden alkaessa. Menin kuitenkin taloon tutustumaan. Ilmoitustauluja katseltuani soitin ala-aulan kolikkopuhelimesta keskukseen ja pyysin yhdistämään rehtori Paavo Kolille. Myyntipuheestani ilmeisesti kohtuullisesti vakuuttuttuaan hän kehotti menemään oppilaitoksen kansliaan sanomaan, että rehtorin luvalla minut saa merkitä opiskelijaksi, ja näin sitten tapahtui.

Vielä saman lukuvuoden aikana sattuneet tapahtumat tekivät minusta täällä muiden opiskelijoiden tapaan yliopistolaisen, mikä tuntui ylennykseltä. Miten, jos mitenkään, koin yliopiston 70-luvun alussa tapahtuneen muuttumisen yksityisestä valtiolliseksi, sitä en muista. Mutta sen muistan, miten professori Urpo Harva

eräässä silloisessa keskustelutilaisuudessa varoitti valtiollistamisen johtavan perika-
toon.

Ainevalinnat tutkintoon eivät täällä silloisissa oloissa tuottaneet opiskelijalle suurta päänvaivaa. Valinnan varaa oli niukan puoleisesti. Yksi tavallisimmista yhdistelmistä lienee ollut se, mihin itsekin päädyin: valtio-oppi, sosiologia, kansantaloustiede, tilastotiede. Cum lauden puolivälissä valitsin edellytetyllä tavalla valtio-opin yleisen linjan ja kansainvälisen politiikan välillä päätyen jälkimmäiseen. Siinä saattoi olla oppituolin uutuudesta johtuvaa erityistä vetovoimaa. Ei minulla luonnollisestikaan silloin vielä ollut tietoa, että tämä oppituoli oli ollut olemassa jo aiemmin ja siis tullut tavallaan 60-luvulla herätetyksi uudelleen eloon. Lakkautuksen yhteydessä eläkkeelle lähtenyt silloinen oppituolin haltija Yrjö Ruutu kiteytti tuntonsa lakoniseen toteamukseen: ”Turhan miehen turha virka lopetettiin”, mutta tosiasiasahan hän oli ylen maineikas mies, eikä viran silloisella lakkauttamisellaakaan mitään kunnan tieteellisiä perusteita ollut, vaan sen tarve oli ilmeinen. Se katosi vain ikään kuin verhon taakse odottamaan uutta esiin astumistaan. Voin siis kaikkiaan sanoa päätyneeni opiskelemaan yhtä Tampereen yliopiston traditionaalista oppialoista. Ruudun seuraajaksi tuli opintojeni alettua Klaus Törnudd ja hänen jälkeensä Osmo Apunen vaiheessa, jolloin minulla alkoi lisensiaatin tutkinto häämöttää.

Nykyisenlaisista sokkeloisista tutkintovaatimuksista ei vielä ollut tietoa. Vaatimukset olivat rakenteeltaan klassisen yksinkertaiset. Mitään yleisopintoja ei ollut, paitsi kaksi pro exercitio -koetta valmennuskursseineen kielissä. Pakollisten kurssien vähäisyys mahdollisti nopean etenemisen, jos tenttikirjojen lukeminen sattui luonteelle sopimaan. Ei mikään vähäpätöinen näkökohta aikana, jolloin opintotukirahoista ei osattu vielä haaveillakaan. Sitä paitsi tällaisilla oppialoilla on niin, että kurseja käydään, mutta kirjoista, varsinkin klassikkoluokan monografoista, opitaan. Epäilemättä uskalias yleistys, mutta päti ainakin itseäni. Tilastotieteen peruskurssin tuloksen sain kotiin (8 neliötä) professori Eino Haikalalta postikorilla: ”Tuurilla vaan, tentti läpi”. Siltä kurssilta muistan joka tapauksessa yhä hyvin sen, kuinka Haikala julisti tilastotieteen tieteiden kuninkaaksi sillä perusteella, että kaikki muut tieteet tarvitsevat sitä. Julistus epäilytti, olihan valtio-oppi ilmiselvästi jalosukuisempi ja kunniakkaampi tieteenala.

Tutkintovaatimusten yksinkertaisuus oli kaikkea muuta kuin laadullisen vajavuuden merkki. Törnuddin tentittäväksi laittaman kansainvälisen politiikan kirjallisuuden laaturaso oli tuolloin – oppialan nykyaikaisten klassikoiden tulvan

jälkimmäisen aikaa – niin korkea, että vastaavaan on enää vaikea yltää: Hans J. Morgenthau *Politics among Nations*, Thomas Schellingin *The Strategy of Conflict*, Fred Iklén *How Nations Negotiate*, Inis Clauden *Swords into Plowshares*, Kenneth Waltzin *Man, the State and War*, James Rosenau'n toimittama lukemisto *International Politics and Foreign Policy* ja niin edelleen. Jokin aika sitten Kosmopolis-lehdessä arvioin alan nykyisten johdantoteosten jäävän keskeisten laadullisten kriteerien perusteella jälkeen vuonna 1968 ensi kertaa julkaistusta Karl Deutschin kirjasta *The Analysis of International Relations*, joka sekun pian sisältyi oppialan tutkintovaatimukseen Tampereella.

Valtaosa alan kirjallisuudesta heijasti tietenkin tuohon aikaan kylmän sodan realismia, josta moni opiskelija epäilemättä sai vahvaa paradigmaattista tartuntaa. Elettiin jo mainitsemani tapaan myös yhteiskuntatieteellisen positivismin ja behavioralismin kultakautta, mutta näiden vaikutus valtio-opin ja kansainvälisen politiikan vaatimukseen ei varsinkaan lähtötasolla ollut mitenkään päälle tunkevaa. Etenkin mainitsemani uusklassinen kirjallisuus oli metodologiselta kannalta katsoen enimmäkseen varsin traditionaalista. Behavioralistisen systeemiteorian vaikutus kuitenkin tuntui vahvana. Yleisilmapiiri yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa oli varsin skientistinen.

Kansainvälisen politiikan opetus laitoksella ei opiskeluaikani nähdäkseni pyrkinyt suosimaan tai hylkimään tätä tai tuota tieteellistä suuntausta, saati suoraan paimentamaan tai pakottamaan opiskelijoita johonkin suuntaan. Pikemminkin opetus oli tässä suhteessa varsin avointa ja yleensä valinnanvapautta suosiva ja omaa ideointia ruokkiva. Poliittisesti tiedostavimmat, joihin en itse millään muotoa lukeutunut, osasivat varmaankin parhaiten kyseenalaistaa oppialan kirjallisuudessa vallalla olleen realismin ja kylmän sodan oppeja.

Muistaakseni ehdin saada kandidaatin tutkinnon valmiiksi kansainvälisen politiikan lukijoista ensimmäisenä, toukokuussa 1968. Saattoi johtua siitä, että tiedekuntasihteeri soitti ja kehotti (ystävällisesti höynäytti) saapumaan tummasa puvussa tiedekuntaneuvoston kokoukseen. Siellä sitten pöydän päässä seisten kuuntelin ilmoituksen tutkinnon valmistumisesta ja otin vastaan professorien onnittelet. Kaikkiaan tilaisuus minun näkökulmastani muistutti ritariksi lyömistä.

Laitoksen ja oppilain lisensiaatin työn ja väitöskirjan tekemiseksi tarjoamissa edellytyksissä ei voinut olla mainittavaa vikaa, koska niissä puitteissa sai alkunsa usean tulevan professorin ja tutkijan ura. Mistään nykyisten tohtorikoulujen tapaisista instituutioista ei vielä ollut tietoa. Jatko-opiskelijat kävivät perinteisluonteisessa lisensiaattiseminaarissa totuttautumassa tieteellisen keskustelun tapoihin ja

tyyleihin saaden siellä myös kommentteja omiin tutkimuspapereihinsa silloin, kun kokivat itse ajan sille otolliseksi. Samoin sopi luonnollisestikin ottaa tarpeen mukaan omia tutkimusasioita esille yksityisemmin professorin kanssa. Mahdollisista omia papereitani koskeneista keskusteluista lisensiaattiseminaarissa minulla ei juuri muistikuvia ole, mutta olinkin aikoja poissa saatuani apurahoja tutkimusmatkoihin.

II

Opetustoimintaani täällä sisältyi seminaareja, analyysiharjoituksia, kansainvälisen järjestelmän perustietokursseja, luentosarjoja ulkopoliittikan teoriasta ja muista aiheista sekä luonnollisesti myös tenttien vastaanottoa. Opetus oli kaikkiaan mieluisaa työtä tarjoten paljon myös muistissa pysyviä keventäviä episodeja. Mutta kun pitkään samassa paikassa opettaa, liika rutinoituminen alkaa epäilemättä uhata.

Tutkimus- ja kirjoitustyölle laitos ja virka tarjosivat suhteellisen otolliset puitteet. Mitään sellaista tutkimusohjelmaa ei laitoksella tai oppilinjalla missään vaiheessa ollut, jonka olisi saattanut kokea ahdistavaksi tai rajoittavaksi oman tutkimustyön kannalta. Eri tahoilla tuntui olevan jatkuvasti jotain vireillä, joten ilmapiiri oli varsin tieteellinen, vaikkei sen voi sanoa minään säännönmukaisena ja kiinteänä keskusteluna ilmentyneen. Mitä 1960- ja 1970-luvun apuvälineisiin tulee, oli kirjoituskoneita, paperia ja hiilipaperia, kuten myös erinäisiä tarvikkeita, jotka jo jonkin verran vähensivät virhelyöntien kohtalokkuutta. Ensimmäisten mac-classic mikrotietokoneiden tulo joskus 1980-luvulla sai minut jotenkin epäluuloiseksi ja jäinkin käyttötaidossa jälkeen. Tallentamista ja varmuuskopiointia pidin turhanpäiväisenä ja kaltaiselleni seikkailuhakuiselle miehelle sopimattomana toimintana – kunnes tuli surullisia seurauksia. Netin aikakausi tutkimustyössä ja ylimalkaan alkoi vasta sitten, kun olin siirtynyt muualle, joten tästä mullistajasta en sano nyt enempää.

Tutkimustyöni laitoksella kohdistui alkuun voittopuolisesti ulkopoliittikkaan, siinä ensin Suomen tapaukseen, sitten laajemmin kansainväliseen puolueettomuuteen ja edelleen myös alan yleistoriaan. Vuonna 1975 ilmestyi yhdessä Raimo Väyräsen kanssa toimittamani Suomen ulkopoliittikkaa käsitellyt, projektimaisesti Suomen Akatemian tukemana toteutettu teos. Väitöskirjani vuodelta 1976 käsiteli Suomen ja Euroopan muiden puolueettomien maiden integraatiopoliittikkaa. Tällaiset aihepiirit veivät myös suurvaltojen, eritoten Neuvostoliiton, politiikan tutkimiseen ja johtivat kehittelemään kansainvälisen kuvapolitiikkankin analyysia. 1970–1980-lukujen vaihteesta lähtien kuvioon tuli mukaan pakolaisuuden

kansainvälispoliittisen dynamiikan tutkimus ja sen jatkona yhä enemmän myös globaaliongelmien ja niiden hallinnan yleisempi selvittely. Oheistyönä syntyi ensimmäinen kansainvälisen politiikan johdantoteokseni (1981). Jonkin verran harrastin myös valtio-opin puolelle kuuluvaa parlamentarismien tutkimusta, mistä oli tuloksena muun muassa pari artikkelia Suomen hallituksia ja hallitusohjelmia käsitelleessä kirjassa (1973), jonka toimitin yhdessä Tapio Koskiahon kanssa. Metodologisena koikeena toteutin samoihin aikoihin kansainvälisen asiantuntija-arvionnin Länsi-Euroopan integraation vaikutuksista kansainväliseen jännitykseen. Julkaisukanavien tarve oli jatkuva. Näin ollen myös laitoksen omilla nopeatoimisilla julkaisusarjoilla ja niiden liberaalilla julkaisupolitiikalla oli minulle huomattavaa merkitystä. Saman alan ja viranhakijaikäluokan tutkijakollegat edesauttoivat julkaisuvauhdin ylläpitämistä varsinkin omien meriittitöidensä pinoja kasvattamalla.

Laitoksen kannalta erityisasemassa ovat sellaiset projektimaiset, ulkopuoliseen rahoitukseen perustuvat tutkimushankkeet, jotka tuovat laitoksen piiriin lisäresursseja, ylimääräistä rahoitusta ja tutkija- tai tutkimusavustajakuntaa. Tällaisten projektien yhteydessä saattaa vapautua myös yksi tai useampi opetusvirka määräajaksi jollekin viransijaiselle ja saattaa käynnistyä suoranaisia viranhoidon ketjureaktioita. Omat tämän kaliiberin tutkimushankkeeni toteutin päästyäni Suomen Akatemian/Valtion yhteiskuntatieteellisen toimikunnan vanhemmaksi tutkijaksi vuosiksi 1979-1985. Osan tästä ajasta työskentelin ikään kuin laitoksen tutkijasetelliittina Hämeenkiiven kiinteistössä Hämeenkadulla naapurinani toinen satelliitti, parlamentarismiin syventynyt Tapani Turkka viereisessä huoneessa. Hämeenkiivi tarjosi Lapintiehen verrattuna ylivertaiset edellytykset katukahvilafilosofoinnille. Toinen tarkoitamistani hankkeista kehittäi puolueettomuuden teoriaa ja tutkimusta Suomea, Ruotsia, Sveitsiä, Itävaltaa ja Irlantia vertaillen. Se tuotti tulokseksi muun muassa teoksen *East-West Conflict and European Neutrality*. Toinen selvitteli maailman pakolaisongelmaa ja johti muun muassa kirjan *Third World Conflicts and Refugees: Dimensions, Dynamics and Trends* julkaisemiseen.

Niitä henkilöitä, joita laitoksella aikamani työskenteli ja jotka siis muodostivat myös välittömän laitos- ja tutkimusympäristöni, oli kaikkinsa useita kymmeniä. Suoranaisimpia myötävaikuttajia olivat eri tavoin professorit, tutkimusavustajat, pitkäaikaisimpina Risto Lehtinen ja Eero Palmujoki, jo mainitut ja muut yhteistoimittajat ja kirjoittajat sekä käsikirjoitusten julkaisukuntoon laitossa kanslistit. Jo tähän suppeampaankin luettelooni tulisi noin 25 nimeä, vaikka minua tutkijana onkin perusteltua pitää pikemmin yksityis- kuin yhteisajattelijana. Jatko-opintovaiheessa osana tutkimusympäristöäni olivat luonnollisesti myös ne lisensiaattise-

minaarit, joihin osallistuin. Tutkimustyöhön tulee paljon vaikutteita myös opiskelijoilta opetustilanteissa, varsinkin seminaarityyppisissä.

Tutkimustoiminta oppialallani kansainvälistyi kovaa vauhtia. Erityisesti amerikkalaisen tutkimuksen eurooppalaiseksi vastavoimaksi luodun European Consortium for Political Research (ECPR) -järjestön säännöllisin väliajoin toistuneet työryhmäkonferenssit alkoivat vetää myös suomalaisia tutkijoita puoleensa. Olin mukana jo näistä konferensseista ensimmäisessä Mannheimissa, jonne Arendt Lijphartin ryhmään professori Pertti Pesonen minut rekrytoi Hämeenkadulla vastaan tullessaan. Lijphart oli vakuuttunut Thomas Kuhnin paradigmateorian soveltuvuudesta ja siitä, että viimeisin vallankumouksellinen vyörytys kansainvälisen politiikan tutkimuksessa oli johtanut behavioralismin paradigmaattiseen hegemoniaan. Sittemmin osallistuin myös oppialan muiden järjestöjen, kuten IPSAn, ISAn ja NISAn järjestämiin konferensseihin suuren maailman eri kaupungeissa. Ei kertynyt vain kommentteja omiin papereihin vaan luontevasti myös lisää tutkijakontakteja, niin ulko- kuin kotimaisia. Työskentely erityisesti ECPR:n työryhmissä oli tiukkatahtista, mutta minun kaltaisiani tutkijoita ajatellen oli tarjolla myös kahvitaukoja ja vapaa-aikaa. Laajasti ottaen ilmeisesti myös laitokselle oli eduksi, että sen tutkijat lähtivät tällä tavoin mukaan alan kansainväliseen elämään. Yksi mieleen jäävimmistä tapauksista oli IPSAn maailmankokous Rio de Janeirossa vuonna 1982. Verraten laaja suomalaisdelegaatio asetui Copacabanalle Trocadero-hotelliin jäaden sinne konferenssin päättymisen jälkeen vielä ylimääräiseksi viikoksi. Matkan rahoittajillakaan ei voinut olla mitään tätä vastaan, kun jostain syystä kahden viikon matka tuli yhden viikon matkaa halvemmaksi ja kun oli selvää, että matkalaiset joka tapauksessa käyttäisivät kaiken ajan työn tekoon!

III

Hallintoasiat eivät sijoitu näiden muistelujeni keskiöön, vaikka monia vuosia laitosneuvostoon kuuluinkin. Poikkeuksena olivat vuodet 1975 ja 1976, jolloin sain professori Apusen muistaakseni vuoden kestäneen virkavapauden ajaksi hoitaakseni sekä kansainvälisen politiikan professorin viran että laitosohtajan tehtävät. Tuli myös laitosneuvoston puheenjohtajuus. Näihin vuosiin kulminoitui ns. demokraattisen ja kolmikanamallin välinen kamppailu yliopistojen hallinnan tulevaisuudesta, etenkin vasemmistolaisten opiskelijoiden ajaessa tiukasti demokraattista mallia. Tämä tuntui eri tavoin täällä myös laitosneuvostopolitiikassa. Neuvoston vasemmistojäsenten, varsinkin TYMRiläisten (Tampereen yliopiston marxilaiset ryhmät) määrätietoisiin pyrkimyksiin oli kuulunut muun muassa valtio-opin

ja kansainvälisen politiikan perinteisesti varsin länsimaisen tenttikirjallisuuden tasapainottaminen marxilaisilla teoksilla, jopa Neuvostoliiton perustuslailla. Laitosneuvoston puheenjohtajana keskityin etupäässä asioiden siirtämiseen ja tasapainoiluun. Puoluepolitiikassa kokemusta keränneen Lasse Eskosen muistan neuvoneen laittamaan asiat pöydälle, jos tulee vaikeuksia. Mieleen on jäänyt myös Olavi Borgin kanssa kutsusta tekemämme tunnusteluretki opiskelijoiden kokoukseen jossain Domuksen kellarikerroksen bunkkerimaisessa huoneessa himmeästi valaistujen mutkittelevien käytävien päässä. Ei meille siellä mitenkään käynyt, mutta emmepä tainneet paljon viisastuaakaan.

Opettajan tai tutkijan toiminta yhteiskunnallisissa ja kansainvälisissä tehtävissä, tieteellisissä yhdistyksissä, säätiöissä ja muussa sellaisessa ei kuulu laitoselämään yhtä suoranaisesti ja kiinteästi kuin esimerkiksi opetus ja tutkimustyö. Kuitenkin myös henkilökunnan jäsenten tuollaisilla oheisaktiviteeteilla on heijastusvaikutuksensa laitoselämään. Osaltani jotain tällaisia heijastuksia saattoi olla melko pitkäaikaiseksi muodostuneella jäsenyydelläni valtiotieteellisen yhdistyksen johtokunnassa, samoin venähtäneellä Politiikka-lehden päätoimittajuusjaksolla, jolloin siis lehden koko niin sanottu toimitus oli täällä (Lapintiellä) Risto Lehtisen toimiessa toimitussihteerinä.

Juuri ennen siirtymistäni muuallle ehdin osallistua jäsenenä opetusministeriön asettamaan työryhmään, joka selvitti suomalaisen kansainvälisten suhteiden tutkimuksen tilaa ja teki sen tulevaisuutta koskevan ehdotuksen, joka olisi merkinnyt muun muassa TAPRI:n siirtymistä Helsinkiin ulkopoliittisen instituutin yhteyteen. Tältä osin annoin merkitä työryhmän loppuraporttiin eriyvän mielipiteeni, koska katsoin sekä TAPRI:n että oman laitoksemme kannalta olevan eduksi, että TAPRI pysyy Tampereella. Työryhmän työllä ei ollut mainittavia välittömiä seurauksia, koska ministeriö edellytti yksimielisyyttä. Tämä oli silti tärkeä välivaihe alan suomalaisessa kehityksessä, jota pääministeri Ahokin näytti varsin kiinteästi seuranneen.

Tampereen virkavuosinani yleisin harrastus laitoksella lienee ollut tennis, jota eri vaiheissa ja eri koostumuksissa pelattiin Tampellan salissa, Kaupissa ja yliopiston tenniskentällä ynnä muualla, Lapintien aikoina nelinpelinäkin. Olavi Borgin mestaruuksista pienoisingolfissa laitoksella tiedettiin. Huononlaisesti päivänvaloa kesti nuoremman opettaja- ja tutkijakunnan piirissä kourallisen iltaharrastajia koonnut pokerin (sökön) peluu. Aika pian se kuitenkin päättyi omaan mahdottomuuteensa kolmen riippuvaisimman jatkaessa eräänä iltana peliä niin pitkään, että potissa alkoi kerralla olla assistentin viikkopalkkaa vastaavia summia. Mutta

tälle harrastukselle olisi tiukan paikan tullen löytynyt jopa ammatilliset perustelut politiikan ja pokerin tunnetuista samankaltaisuuksista. Joihinkin laitoksen virkistätymislaisuuksiin ja tohtorin karonkoihin saatoin tuoda soittajia huolehtimaan tanssi- ynnä muusta musiikista. Odottamaani henkilökohtaista taiteellista läpimurtoa ei kuitenkaan tainnut tulla. Mutta kuten vanhat blues-miehet sanovat, soittamisesta saa energiaa, ja soittajan itsensä kannalta se pätee soittotaidon tasosta riippumattakin.

IV

Täältä lähtöni jälkeen työskentelin alan professorina ensin pari vuotta Lapin yliopistossa ja sitten runsaat puolitoista vuosikymmentä Turun yliopistossa. Näinä myöhempinä vuosina tulin seurailleeksi Tampereen laitoksen elämää ja kehitystä vain suurpiirteisesti. Opettajaliikenne Tampereen ja Turun laitosten välillä oli vilkasta. Vasta virkauran viime vaiheissa laitoksen uudet tilat Linnassa alkoivat tulla tutuiksi tohtorikoulu Politun johtokunnan kokousten yhteydessä. Laitoksen sijoittaminen yliopiston uudessa rakenteessa johtamistieteiden ”skuuliin” jaksaa ihmetyttää. Olisin laittanut nimeni mielenilmauskirjelmään, jossa korostettiin yhteiskuntatieteiden joukossa pysymisen tärkeyttä, mutta se jäi, kun otaksuin asiaa koskeneen sähköpostidebatin jähmettymisen merkinneen kirjelmänsä hankkeen lopattamista. Asiassa täällä vähemmistöön jääneet voivat lohduttautua sillä, että tieteenalan oma perusluonne aina kuitenkin määrää todellista tutkimusta hallinnollisia rakenneratkaisuja vahvemmin. Ja paluuta vanhaankin voi yliopistojen ja niiden eri yksiköiden rakenteissa vuosien kuluessa tapahtua. Sellaista on nähty täällä ja muualla.

Apulaisprofessorin muistelmia vuosien varrelta

TATU VANHANEN

Valtio-opin apulaisprofessori ja professori
1973–1992

Kun kansleri V.J. Sukselainen nimitti minut yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa olevaan valtio-opin apulaisprofessorin virkaan joulukuun 3. päivänä 1973, olin Fullbright-stipendiaattina Kalifornian yliopistossa (UCLA) Los Angelesissa. Sain kanslerin päätöksellä virkavapautta kesäkuun loppuun 1974. Ennen Amerikan matkaa olin hoitanut Jyväskylän yliopiston yhteiskuntatieteiden apulaisprofessorin viransijaisuutta vuosina 1969–73.

Siirryin akateemiselle uralle käytännön politiikasta kesällä 1969. Olin nuoruudessani ollut maalaisliiton kansanedustajaehdokkaana Etelä-Hämeen vaalipiirissä kesän 1951 eduskuntavaaleissa ja myöhemmin työssä maalaisliitto/keskustapuolueen puoluetoimistossa Helsingissä vuosina 1958–69, viimeeksi tiedotus- ja tutkimusosaston osastopäällikkönä. Opin jossain määrin tuntemaan politiikkaa sisältä päin ja tutustuin moniin sen ajan poliittisiin johtohenkilöihin ja työntekijöihin, mutta koko ajan jatkoin opintoja. Kun sitten Olavi Borg keväällä 1969 kertoi minulle mahdollisuudesta ryhtyä hoitamaan yhteiskuntatieteiden apulaisprofessorin viransijaisuutta Jyväskylässä, tarjouduin tehtävään ja näin siirryin akateemiselle uralle, vaikka tiedossa ei ollutkaan vakinaista virkaa.

Jyväskylän vuosina opettelini luentojen pitämistä ja tenttien tarkastamista, joten minulla oli jo hieman kokemusta, kun aloitin luennot Tampereen yliopistossa syksyllä 1974. Täytyy tunnustaa, ettei minusta koskaan tullut hyvää luennoitsijaa. Sen ovat monet muutkin todenneet. Kun luentovelvollisuutta oli kuusi tuntia viikossa, jouduin jatkuvasti tekemään uusia luentosarjoja.

Kirjoitin luentojen sisällön pikakirjoituksella ja luin tekstejä suurelta osin paperista. Koska luentoihin sisältyi paljon asiatietoja, en voinut luottaa pelkästään muistiini. Valtio-opin peruskurssi toistui vuodesta toiseen, mutta muista luen-

tosarjoista vain joitakin saattoi pitää useamman kerran. Luentojen valmisteluun meni paljon aikaa.

Kävin Tampereella hoitamassa virkaani kolmena päivänä viikossa. Perheeni oli jo juurtunut Espooseen, joten emme ajatelleetkaan asuinpaikan muuttamista Tampereelle. Siitä oli tietysti ikävänä seurauksena se, että osallistumiseni yhteisiin rientoihin jäi vähäiseksi Tampereella. Espoon päivinä valmistelin opetusta tai yritin jatkaa tutkimushankkeita. Työtä riitti ympäri viikon.

1970-luku

Vanhoissa almanakoissa olevien hajanaisten merkintöjen mukaan olin 1970-luvulla pitänyt luentoja valtio-opin peruskurssin lisäksi ainakin poliittisten järjestelmien vertailevasta tutkimuksesta, Intian demokratiasta, vaalitutkimuksista, Suomen valtio- ja yhteiskuntajärjestelmän historiasta, politiikan tutkimuksen lähestymistavoista sekä Aasian, Yhdysvaltojen, Skandinavian maiden ja latinalaisen Amerikan poliittisista järjestelmistä. Luennoilla opiskelijoilla oli tilaisuus tehdä täydentäviä kysymyksiä, mutta ei keskusteluja paljon syntynyt. Mieleeni on kuitenkin jäänyt, että kaikki opiskelijat eivät pitäneet siitä, kun jouduin Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden osalta toteamaan, etteivät ne ole demokratioita.

Keskeiseksi tutkimusprojektikseni oli jo ennen Tampereella aloittamista hahmottunut poliittisten järjestelmien ja demokratian vertaileva tutkimus. Se heijastui luento-ohjelmaani. Pidin toki luentoja Suomenkin poliittisista oloista, mutta useimmat luentoni koskivat vieraita maita ja maanosia sekä kansainvälistä politiikan tutkimusta. Kokosin aineistoa ulkomaille tehdyillä tutkimusmatkoilla.

Ensimmäisenä tällaisena matkana oli Englannin ulkoministeriön kutsusta Lontooseen tehty matka heinä-elokuussa 1969, toisena Suomen Akatemian kustantama matka Uppsalassa sijaitsevaan Pohjoismaiden Afrikka-instituutin kirjastoon elokuussa 1970 ja uudelleen elokuussa 1971, kolmantena Suomen Akatemian matka-apurahalla tehty tutkimusmatka Lontooseen heinä-elokuussa 1972 ja neljäntenä jo edellä mainittu Fulbright-talvikausi Los Angelesissa 1973–74. Kalifornian yliopiston kirjastoissa keskityin latinalaisen Amerikan maiden poliittisten järjestelmien historiaa koskevan aineiston kokoamiseen. Siellä tutustuin joihinkin amerikkalaisiin tutkijoihin, joista mieleeni ovat jääneet erityisesti professorit Dwaine Marvick, Edward Gonzales, Neil Cutler ja tri Philip Gillette.

Amerikasta palattuani ensimmäisenä Tampereella tehtynä tutkimusraporttina oli Amerikan maita koskeva vertaileva tutkimus (Political and Social Structures.

Part I: American Countries, 1850–1973), jonka Poliitiikan tutkimuksen laitos julkaisi 1975. Toisena tutkimusraporttina oli vastaavanlainen Euroopan maita koskeva tutkimus (Political and Social Structures: European Countries, 1850–1974), jonka University Microfilms International julkaisi Ann Arborissa 1977. Kolmas raportti koski Aasian maita. Sitä varten kokosin aineistoa Lontooseen heinä-elokuussa 1975 tehdyllä tutkimusmatkalla ja Suomen Akatemian varattuneen tieteenharjoittajan apurahalla syys-marraskuussa 1976 Delhiin tehdyllä tutkimusmatkalla. Se olikin mielenkiintoinen matka.

Kiintopisteenäni oli vanhassa Delhissä majapaikkaansa pitävä Centre for the Study of Developing Societies. Siellä tutustuin useisiin intialaisiin tutkijoihin, joista erityisesti mieleeni jäivät Ramashray Roy, D.L. Sheth, Bashiruddin Ahmed ja Rajni Kothari. Asuin Gandhi Peace Foundation'in hotellissa. Intian kuukausia elävöittivät osallistumiset intialaisiin seminaareihin, juhliin ja häihin.

University Microfilms International julkaisi Aasian maita koskevan raporin 1977 (Political and Social Structures: Asian and Australasian Countries, 1850–1975) ja 119 maata kattavan yhteenvedon 1979 (Power and the Means of Power: A Study of 119 Asian, European, American, and African States, 1850–1975). Esitin siinä teoriani valtaresurssien jakautumisen ratkaisevasta vaikutuksesta vallanjakoon ja demokratiaan.

1970-luvun loppuvuosien matka-ohjelmaan kuului vielä Helsingin yliopiston kanslerin matka-apurahalla tehty matka Yalen yliopistoon New Haveniin kesäkuussa 1977, Kansainvälisen politiikan pohjoismaisen komitean apurahalla tehty tutkimusmatka Tukholman latinalaisamerikkalaiseen instituuttiin kesäkuussa 1978 ja Suomen Akatemian ja British Academyn kustantama matka Lontooseen kesä-heinäkuussa 1979. Käytin melkein kaikki kesät ulkomaille tehtyihin tutkimusmatkoihin, sillä talvikausina oli keskityttävä opetukseen Tampereella. Ensimmäisen ulkomaisen konferenssimatkan tein suomalaisten politiikan tutkijoiden kanssa 1978 Grenobleen Ranskaan, jossa oli ECPR:n konferenssi. Toisen konferenssimatkan kohteena oli Moskovassa 1979 pidetty IPSA:n maailmankonferenssi. Neuvostoliittolaiset tutkijat eivät erityisesti pitäneet paperistani, jossa sosialistisia maita ei luettu demokratioiden joukkoon.

1980-luvun alkuvuodet

Luento-ohjelmani jatkui 1980-luvun alkupuoliskolla samansuuntaisena kuin 1970-luvulla. Pidin luentosarjoja Suomen, Skandinavian, Euroopan, Etelä-Amerikan, Afrikan ja Etelä-Aasian poliittisista järjestelmistä, mutta myös empiirisistä

tutkimustekniikoista, demokratisoitumisesta ja biopolitiikasta. Luennoin aihepiireistä joista olin kiinnostunut ja joista uskoin tietäväni jotain hyödyllistä. Vartuneen tieteenharjoittajan puolivuotiskautena 1980 tein toisen tutkimusmatkan Intiaan (The Centre for the Study of Developing Societies) tammi-maaliskuussa 1980. Tarkoitukseni oli koota Intian demokratiaa ja yhteiskuntaoloja koskevaa lähdeaineistoa tekeillä ollutta kirjaa varten. Tapasin entisiä kollegoita, tutustuin moniin uusiin tutkijoihin ja haastattelin joitakin Intian poliittisia johtohenkilöitä. Tein myös junalla kiertomatkan ympäri Intian. Vuodenvaihteessa 1983-84 tein vielä uuden matkan Delhiin.

1980-luvun alkupuolella konferenssimatkojen kohteina olivat Firenze 1980, Pittsburgh USA:ssa 1982, Itävallan Salzburg 1983, Tuting Länsi-Saksassa 1984, Lund 1984, Moskova 1984, Milano 1985 ja Pariisi 1985. Näillä matkoilla tutustuin moniin tutkijoihin. Ensimmäisenä painettuna kirjanani oli Asian Research Servicen Hong Kongissa 1981 julkaisema ”Military Rule and Defense Expenditures: A Study of 119 States, 1850–1975”. Sen tekemisessä sain merkittävää apua ruotsalaiselta rauhantutkija Milton Leitenbergiltä (The Swedish Institute of International Affairs) ja intialaiselta Sreedhar Rao’lta (The Institute of Defense Studies, New Delhi). Toisena Hong Kongissa julkaistuna kirjana oli ”The Roots of Democracy: India Compared with its Neighbours” (1982). Kirjan teemasta keskustelin useiden intialaisten tutkijoiden kanssa. Erityisesti haluan mainita tri S. Devadas Pillain (Bombay), joka luki käsikirjoitukseni ja kommentoi sitä.

The Finnish Society of Sciences and Letters julkaisi 1984 yhteenvedon siihenastisista demokratia-tutkimuksistani (The Emergence of Democracy: A Comparative Study of 119 States, 1850–1979). Professorit Samuel M. Hines, Heiner Flohr, Albert Somit ja James S. Coleman auttoivat eri tavoin ja Jan-Magnus Jansson luki lopullisen käsikirjoituksen ja suositteli kirjan julkaisemista.

Loppuvuodet 1986–92

1980-luvun loppuvuosina ja 1990-luvun alussa jatkoin luentoja eri maanosien poliittisista järjestelmistä ja demokratisoitumisesta sekä empiirisistä tutkimustekniikoista. Luentojen uusina aihepiireinä olivat etniset konfliktit, etninen nepotismi, puolueiden mukautuminen yhteiskunnan rakennemuutoksiin, darwinilainen politiikan tutkimus ja hyvän yhteiskunnan rakenteet. Koko toimikauteni ajan hoidin yhtä seminaariryhmää, mutta seminaareista ei ole jäänyt mieleen tarkempia muistikuvia. Seminaariesitelmät olivat johdantona pro gradu -tutkimusten tekoon.

Kansainväliset yhteydet jatkuivat vilkkaina loppuun saakka. Varttuneen tieteenharjoittajan puolivuotiskautena vuoden 1986 alkupuolella olin tammi-helmikuussa vierailevana tutkijana Yalen yliopistossa, jossa keräsin aineistoa demokratisoitumista ja politiikan evolutiivisia juuria koskeviin tutkimushankkeisiin. Keskustelin useamman kerran professori Juan J. Linzin kanssa, joka kehoitti minua tutkimaan etnisiä konflikteja. Tapasin myös suuresti ihailemani demokratia-tutkijan Robert A. Dahl'in. Matkan huippukohtana oli tapaaminen sosiobiologian perustajan Edward O. Wilsonin kanssa hänen työhuoneessaan Harvardin yliopistossa 28.1.1986. Olin lähettänyt hänelle etukäteen politiikan evolutiivisia juuria koskevan tutkimukseni alustavan käsikirjoituksen. Hän innosti minua jatkamaan työtä ja piti oikeaan osuvana tulkintaani politiikan evolutiivista juurista.

Ohjelmaani sisältyi joka vuosi yksi tai useampia konferenssimatkoja. Vuonna 1986 konferenssimatkojen kohteina olivat Heidelberg, Washington ja Mogilany (Puola), vuonna 1987 Amsterdam ja Varsova, vuonna 1988 Bary (Italia), Washington ja Venetsia, vuonna 1990 Bochum (Länsi-Saksa), Amsterdam, Budapest ja Los Angeles, vuonna 1991 Essex (Englanti), Rabat (Marokko), Buenos Aires ja Barcelona ja vuonna 1992 Riika, Taipei, Chicago ja Lontoo. Jokaista konferenssia varten oli tehtävä eri paperi jostain tutkimuksestani. Näillä matkoilla tapasin kymmeniä tutkijoita, joista useimmat ovat jo unohtuneet. Biopoliittisen liikkeen johtajan Albert Somitin kanssa syntyi pitkäaikainen yhteistyö. Amerikkalaisen James W. Björkmanin kanssa organisoin ECPR:n työryhmän Amsterdamin konferenssiin 1987. Saksalaisen professori Dirk Berg-Schlosserin kanssa perustimme 1989 demokratisoitumista tutkivan IPSA:n tutkimusryhmän. Eurooppalaisten Aasian tutkijoiden konferenssissa Venetsiassa 1988 tapasin intialaisen kustantajan S.K. Ghain (Sterling Publishers), joka kiinnostui etnistä nepotimia koskevasta paperistani. Yhteydenpito johti kolmen kirjan julkaisemiseen New Delhissä. Jean Blondelin kutsusta kävin Firenzessä (European University Institute) pitämässä esitelmän tutkimuksistani marraskuussa 1988 ja toisen kerran marraskuussa 1991.

Monista muista yhteistyökumppaneista muistuvat mieleen esimerkiksi Mattei Dogan, Mary W. Maxwell, Erik N. Komarov, Hans-Dieter Klingemann ja Geoffrey Pridham. Euroopan Sosiobiologisessa Yhdistyksessä olin paljon tekemisissä puheenjohtaja Jan Windin ja sihteeri Vincent S.E. Falgerin kanssa.

Rehtori Tarmo Pukkila järjesti minulle mahdollisuuden käydä yliopistojen välisenä vaihtotutkijana Marylandin yliopistossa (College Park) tammi-toukokuussa 1989. Se oli tuloksiltaan merkittävä matka. Yhdyshenkilönäni College Parkissa oli professori Keith Olson. Viimeistelin kahden kirjahankkeen käsikirjoituksia. Tri

Dalton A. West (United States Global Strategy Council), jonka olin sattumalta tavannut Baryn konferenssimatkalla, luki demokratiaa koskevan käsikirjoitukseni ja auttoi minua saamaan kirjan julkaisijaksi Francis & Taylor kustantamon. Kirja "The Process of Democratization: A Comparative Study of 147 States, 1980-88" (New York: Crane Russak) ilmestyi 1990. Intialaisen Sterling Publishers kustantajan kanssa minulla oli jo sopimus etnistä nepotismia koskevan kirjan julkaisemisesta. College Parkin kirjastoissa täydensin aineistoa. Professori Ronald Terchek kommentoi käsikirjoitukseni ensimmäisen version tekstiä. Kirja "Politics of Ethnic Nepotism: India as an Example" ilmestyi 1991 New Delhissä. Seuraavana vuonna sama kustantaja julkaisi toisen kirjan "On the Evolutionary Roots of Politics" (1992), jota olin valmistellut monta vuotta, mutta jolle oli vaikea löytää julkaisijaa. "Etninen nepotismi" oli kompastuskivenä.

1990-luvun alussa jouduin organisoimaan kaksi Poliitiikan tutkimuksen laitoksella pidettyä pienimuotoista kansainvälistä konferenssia. Dirk Berg-Schlosserin kanssa järjestimme IPSA:n tutkimusryhmän (Democratization in Comparative Perspective) ensimmäisen seminaarin Tampereella 14.–17.5.1990. Osanottajia oli Suomen ja Saksan lisäksi Brasiliasta, Neuvostoliitosta, Sveitsistä, Intiasta, Ruotsista, Unkarista, Etelä-Koreasta, Hollannista ja Yhdysvalloista. Seminaarissa esitettiin 15 paperia. Muutamia seminaarissa esitettyjä papereita on mukana toimittamassani ja 1992 julkaistussa kirjassa "Strategies of Democratization" (Washington: Crane Russak). Toisena seminaarina oli Euroopan Sosiobiologisen Yhdistyksen konferenssi Tampereella 10.–12.8.1990. Siihen osallistui seitsemän ulkomaalaista tutkijaa. Suomalaisia ei minun lisäksi ollut muita.

Jätin apulaisprofessorin viran ja siirryin eläkkeelle kesällä 1992. Poliitiikan tutkimuksen laitoksen opiskelijat huomioivat eläkkeelle lähtöni julkaisemalla keväällä 1992 Iltakoulun virallisen äänenkannattajan (Anti) Tatu Vanhaselle omistetun kunnianumeron, jonka otsikkona oli "Tatu Vanhanen – suomalaisen valtio-opin työn sankari". Julkaisussa on selostettu ja analysoitu toimintaani apulaisprofessorina mielestäni oikeaan osuvalla tavalla. On hämmästyttävää, miten hyvin julkaisun toimittaneet opiskelijat (Heikki Heikkilä, Antti Apunen, Anu Hietala, Petri Koikkalainen, Tuula Laatikainen, Antero Mukka, Jukka Paastela, Marja Salonen, Tiina Sikiö ja Jorma Ylönen) olivat ymmärtäneet keskeiset ideani. Heidän esittämänsä analyysi on edelleen pätevä. Niin myös julkaisussa esitetty oma teesini siitä, että evoluutioteoria on otettava yhteiskuntatieteiden perusteoriaksi.

Lapintieltä maailmalle

JYRKI IIVONEN

Kansainvälisen politiikan assistentti ja apulaisprofessori, valtio-opin lehtori 1979–1988

Reittini politiikan tutkimuksen laitokselle Lapintielle ei kulkenut aivan tavanomaista rataa. Olin aloittanut valtio-opin opiskelun jo kesäyliopistossa 1970 (valtio-opin peruskurssi: Raimo Väyrynen, kansainvälisen politiikan peruskurssi: Unto Vesa, valtio-opin approbatur-tentti: Pertti Timonen). Mutta pääaineeni oli sosiologia ja siitä tein keväällä 1973 graduni. Opiskelin samalla kuitenkin myös valtio-oppia ja jatkoin sitä myös valmistumiseni jälkeen. Kiinnostuin alan tutkimuksesta kun toimin opiskelun ohessa Vilho Harlen tutkimusapulaisena hänen vuonna 1975 valmistuneessa väitöskirjatyössään. Lukukauden 1974–75 istuin Tampereelle juuri muuttaneen Osmo Apusen laudatur-seminaarissa ja tutustuin kansainvälisen politiikan teorioihin.

Kesällä 1975 siirryin Tampereen yliopiston tutkimuslaitoksen tutkijan tehtävästä yliaktuaariksi Tampereella tehtyyn Tilastokeskuksen asunto- ja elinkeinotutkimukseen. Ensimmäisten aktuaarikuukausien aikana sain valmiiksi myös Neuvostoliiton ulkopoliittikan ensimmäisiä vuosia käsitelleen kansainvälisen politiikan sivulaudaturtyön. Laudaturin kirjatentteihin en tuossa vaiheessa kuitenkaan ehtinyt, kiitos ansiotyön ja kahden tyttären.

Olin valmistautunut päättämään kansainvälisen politiikan opintoni tuohon. Mutta sitten helmikuussa, 27-vuotiaana, astuin kahdeksaksi kuukaudeksi varusmiespalvelukseen, Tampereen ilmatorjuntapatteristoon Vatialaan. Perheenisä alokkaana – ei täysin mahdoton tapaus, mutta selvää oli että tarvitsin hyviä lomasyitä. Ja löytyihän sellainen. Jos menisin tenttiin, olisin oikeutettu saamaan lukulomaa muutaman päivän. Minullahan oli kansainvälisen politiikan laudatur-tentit vielä suorittamatta. Niin minä sain lomani, ja ainoa poikkeama normaalikäytännöstä oli, että todella käytin lomani tenttikirjojen lukemiseen. Dougherty – Pfaltzgraff kävi noina päivinä tutuksi.

Armeijan jälkeen en saanut heti uutta työpaikkaa. Toimin siitä syystä tuntiopettajana sosiologian laitoksella ja luin toista laudaturtenttiä varten Adam Ullamin ja Zbigniew Brzezinskin teoksia. Samassa yhteydessä kävin läpi myös sivulaudaturtyöni, totesin sen täysin kelvottomaksi ja kirjoitin sen uudelleen. Kun kävin talvella 1979 keskustelemassa Osmo Apusen kanssa opinnoistani, annoin hänelle luettavaksi uusitun sivulaudaturtyöni. Kun olin sitten hakemassa häneltä opintokirjaan laudaturin yhteismerkintää, hän kysyi, olisiko minulla kiinnostusta tulla laitokselle vuodeksi kansainvälisen politiikan vs. assistentiksi. Kaikki varmaan arvaavat, mikä minun vastaukseni oli.

Sivulaudaturini myötä olin käynyt läpi Neuvostoliiton ulkopoliitiikan muotoutumista käsittelevää tutkimus- ja dokumenttiaineistoa. Siksi oli luonnollista, että suuntauduin alusta alkaen Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden kehityksen tutkimiseen. Valinta edellytti panostusta myös kielio-pintoihin sekä monipuoliseen neuvostoyhteiskunnan seurantaan. Tähän tarjoutui monia mahdollisuuksia. Jo kesällä 1980 sain ensimmäisen kerran Suomen ja Neuvostoliiton välisen tieteellis-teknisen yhteistoimintakomitean matka-apurahan Moskovaan. Tutustuminen IMEMO:n, INION:in ja Yhdysvaltain ja Kanadan instituutin tutkijoihin oli maalaispojalle mieleenpainuva kokemus. Tällaiset matkat olivat lisäksi omiaan häivyttämään nuoresta tutkijasta kaiken mahdollisen idealismin.

Opettamisesta

Työni politiikan tutkimuksen laitoksella oli pätkätyötä sanan perinteisessä merkityksessä. Vuoden assistentin sijaisuuden jälkeen työskentelin vuoden tutkijana ope-tusministeriön rahoittamassa Lenin ja Suomi –projektissa, jonka tuloksena syntyi muutama vuosi myöhemmin kolmiosainen historiateos. Kun luin myöhemmin oman lähes 100-sivuisen osioni Leninin ja Suomen suhteista vuosina 1918-1924, vaikutti jälki vieläkin varsin kelvolliselta. Työn valmistumisen jälkeen on ilmaantunut valtava määrä uutta arkistoaineistoa, mutta uudet tiedonmuruset eivät ole ristiriidassa noiden lähes 30 vuoden takaisten johtopäätösteni kanssa. Tämän projektin jälkeen seurasi uusia sijaisuuksia: jälleen vuoden assistentin sijaisuus, puoli vuotta valtio-opin lehtorina ja vuosi 1983 kansainvälisen politiikan apulaisprofessorina.

Työskentely pätkätehtävissä ei jälkeinpäin ajatellen ollut mitenkään rasittavaa. Vaikka tiesi tilanteensa vain muutaman kuukauden tai korkeintaan vuoden eteenpäin, säilyi aina vankka usko siihen että asiat kyllä selviävät jollakin tavoin. Ja niinhän ne selvisivätkin. Täytyy tunnustaa, että työskentely politiikan tutkimuksen laitoksen kaltaisessa työpaikassa on juuri valmistuneelle henkilölle etuoikeus

ja mahdollisuus johonkin uuteen. Jälkikäteen ajatellen parasta noissa Lapintien vuosissa oli tilaisuus olla tekemisissä satojen tamperelaisten opiskelijoiden kanssa. Monet heistä kuuluvat vielä 30 vuotta myöhemmin läheisiin ystäviini. Lähes kaikki toimittajaksi Tampereella opiskelleet kävivät myös valtio-opin luennoilla. Näin syntyi kontakteja, jotka ovat olleet erittäin arvokkaita nykyisessä viestintäjohtajan työssäni.

Monet tuntemani yliopistoihmiset pitävät opettamista ikävänä tehtävänä ja suhtautuvat siihen siksi vastentahtoisesti. Omista opettajankyyviistäni en tiedä, mutta minä nautin tuohon aikaan luentojen pitämisestä, proseminaareista, poliittisen maantieteen kursseista ja vastaavista. Tuohon aikaan laitoksilla oli vielä varaa maksaa myös ylimääräisistä luentosarjoista. Pari luentosarjaa on jäänyt erityisen elävästi mieleeni.

Pidin tuolloin ensinnäkin luentosarjan Kiinan poliittisesta kehityksestä 1840-luvulta nykypäivään. Kurssin kesto oli varmaankin 20 tunnin paikkeilla. Muistan yllättäneeni opiskelijat käymällä ensimmäisen tunnin aikana läpi kiinalaisen keittotaidon filosofiset perusteet, joiden kerroin muokanneen myös Kiinan poliittisen järjestelmän kehityksen. Olin kuvitellut löytäneeni tuon yhteyden valmistellessani luentosarjaani. Tässä yhteydessä on syytä muistaa, että Tampereella oli tuolloin vain yksi kiinalainen ravintola Murtokadulla lähellä rautatieasemaa. Monet kuulijat kertoivat myöhemmin arvioineensa kiinalaista ruokaa aivan uudella tavalla!

Neuvostojärjestelmän purkautuminen alkoi 1970-luvun lopussa Puolasta. Maassa oli poikkeuksellisen vaikea poliittinen tilanne koko 1980-luvun alun. Koska olin ollut yhteistyössä puolalaisten politologien kanssa ja olin tutkinut erityisesti uskonnon ja kirkon roolia siellä, päätin pitää luentosarjan Puolan poliittisesta kriisistä. Kyseessä oli yhden tentittävän kirjan korvaava cum laude -tason kurssi, joten en odottanut sinne kovinkaan suurta yleisömäärää. Väkeä tuli kuitenkin niin paljon että Lapintien metodistikirkon seurakuntasali oli revetä liitoksistaan. Istumapaikkoja oli vain osalle, joten loput istuivat lattialla eri puolilla salia. Yksikään pitämäni luento ei ole ollut minulle itselleni yhtä inspiroiva.

Tutkimisesta ja kirjoittamisesta

Lapintien vuosien tutkimustyöni keskittyi lähes kokonaan Neuvostoliiton poliittisen historian ympärille. Vaikka olin tuolloin kiinnostunut myös nykypäivän kysymyksistä, keskittyi tutkimustyöni aluksi lähes yksinomaan neuvostovallan ensimmäisiin vuosiin. Panostus ei ollut turha, sillä kun 1990-luvun alussa tutkin

Neuvostoliiton hajoamista, oli sen alkuvuosien tuntemuksesta kiistatta hyötyä. Aatehistoriallinen kiinnostus sai minut lukemaan läpi 45 osaa Leninin koottuja ja 13 osaa Stalinin koottuja sekä kymmeniä muita ajankohtaan liittyneitä kirjoja. Vuonna 1982 hyväksytyssä lisensiaatintutkielmassani käsitteelin ”Kansallisen ja kansainvälisen suhdetta venäläisessä vallankumousajattelussa”. Tältä pohjalta kasvoi lopulta väitöskirjani (1990), jossa tutkittiin kansakuntien itsemääräämisoikeuden doktriinin kehittymistä Venäjän sosialistien ajattelussa 1820-luvulta 1930-luvulle.

Myöhemmässä elämänvaiheessa kirjoittamisesta tuli yhä olennaisempi osa elämääni. Lapintien aikaan tämä harrastus oli vielä kohtuullista. Kirjoitin joitakin juttuja Aamulehteen ja Helsingin Sanomiin, mutta pääpaino oli tutkimuskirjoittelussa. Julkaisukanavina olivat laitoksen oman julkaisusarjan lisäksi mm. Poliittikka ja Ulkopoliittikka. Jälkimmäisen päätoimittajanakin ehdin toimia 1990-luvun alussa, mutta sekin oli jo toinen maailmanaika.

Vaikka Neuvostoliitto oli Suomen kannalta mitä merkittävin valtio, ei Suomessa ollut laajaa ja aktiivista Neuvostoliittoa tutkivien ihmisten yhteenliittymää. Ulkopoliittisessa instituutissa oli 1970-luvun alussa yritetty polkaista liikkeelle sovjetologisten tutkimusten sarja, mutta hanke jäi kesken. Tilanne alkoi muuttua 1980-luvun alussa. Opetusministeri asetti muistaakseni vuonna 1981 työryhmän, jonka tehtävänä oli pohtia suomalaisen Neuvostoliitto-tutkimuksen järjestämistä. Työryhmä pohti useita eri vaihtoehtoja mutta päätyi lopulta siihen, että keskittämistä parempi vaihtoehto oli hajauttaminen, että alan tutkimusta ja opetusta löytyisi kaikista suurista yliopistoista. Lisäksi pidettiin hyvänä, että opetus ja tutkimus hajautuisi useisiin eri oppiaineisiin. Yhdysvalloille tyypillistä aluetutkimuskonseptia ei tuolloin haluttu Suomeen.

Työryhmän toiminta toi kiistatta lisää kiinnostusta Neuvostoliiton ja Itä-Euroopan tutkimuksen järjestelyihin Suomessa. Näin kävi varsinkin sen jälkeen kun Neuvostoliiton ja Itä-Euroopan (sittemmin Venäjän ja Itä-Euroopan) tutkimuksen seura oli perustettu ja Idäntutkimus –lehti alkoi ilmestyä. Myös Tampereen yliopistossa oli muutama tutkija ja opettaja, jotka olivat alusta alkaen mukana tässä yhteistyössä. Myös opiskelijat osoittivat aiheeseen kasvavaa kiinnostusta. Olen tyytyväisenä pannut merkille, että Venäjän ja Itä-Euroopan tutkimisesta ja opettamisesta on tullut pysyvä osa politiikan tutkimuksen laitoksen toimintaa.

Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden tutkiminen oli 1980-luvun alun ilmapiirissä vielä melko rohkea teko. Julkista huomiota sillä tavoin kuitenkin sai. Radiolla ja televisiolla ei tuossa vaiheessa ollut vielä omia päivystäviä dosenttejaan, joten maisterina ja lisensiaattinakin pääsi helposti jonkinlaisen asiantuntijan

asemaan. Minulle syntyi 1980-luvun alussa erityisen hyvä yhteistyösuhde Aamulehden ja Ajankohtaisen Kakkosen kanssa. Ryhdyin kirjoittamaan edelliseen erityisesti kirja-arvioita. Tohlopissa taas vietin noina vuosina useita iltoja valmistellen ajankohtaisraportteja Hannu Vilpposen, Markku Laukkasen ja muiden kanssa.

Kansainvälisestä yhteistyöstä

Nykyisin kansainvälinen kanssakäyminen on normaali osa opiskelijoiden sekä opettajien ja tutkijoiden päivittäistä elämää. Aina ei näin ole kuitenkaan ollut. Kun oli kuitenkin valinnut tutkimusalueen, jossa suomalaista tutkimusta oli suhteellisen vähän, oli kansainvälisten kontaktien luominen ainoa keino pysyä mukana alan kehityksessä. Kuten monissa muissakin tapauksissa, myös neuvostoliittotutkimuksessa reitti maailmalle kulki pohjoismaiden kautta. Ruotsalaiset, tanskalaiset ja norjalaiset tutkijat olivat jo 1970-luvulla perustaneet yhteistyöorganisaation, jonka nimi oli Nordiska Kommitten för Öststatsforskning. Sen sihteeristön pääpaikka oli Uppsalan yliopistossa, puheenjohtaja Bjarne Nørretranders tuli Kööpenhaminan yliopistossa ja eräänlainen henkinen isä Thorolf Rafto Bergenin yliopistosta. Suomesta komitean hallitukseen kuuluivat Ilmari Susiluoto Helsingin yliopistosta ja Sune Jungar Åbo Akademiasta.

Kiertelin Ilmari Susiluodon kanssa erilaisissa idäntutkimuksen konferensseissa ja seminaareissa paitsi kaikissa Pohjoismaissa, myös Saksassa ja Englannissa. Yhteistyömme tiivistyi entisestään kun minut valittiin Jungarin tilalle pohjoismaisen komitean hallitukseen. Eikä kyse ollut vain siitä, että me kävimme muiden järjestämässä seminaareissa vaan järjestimme niitä myös itse. Vuonna 1983 Tampereen yliopisto isännöi kansainvälistä seminaaria, jossa tarkasteltiin totalitarismia Neuvostoliiton tutkimisen metodologisena ratkaisuna.

Neuvostoliiton ja Itä-Euroopan tutkijoiden yhteisön merkittävin tapahtuma oli viiden vuoden välein järjestettävä Neuvostoliiton (sittemmin Venäjän) ja Itä-Euroopan tutkimuksen maailmankongressi. Minun ensimmäinen maailmankongressini järjestettiin Garmisch-Partenkirchenissä Saksassa syys-lokakuun vaihteessa 1980. Tuohon aikaan lentäminen oli vielä vähemmän tavallista. Niinpä Garmischiin matkustettiin ensin Finnansalla Travemündeeseen, sitten junalla Saksan halki Müncheniin ja sitten toisella junalla viimeiset kilometrit Alppien juurelle. Matkoineen seminaarikäynti kesti lähes kaksi viikkoa. Saksassa tapasin monia sellaisia kollegoja, joiden kanssa tein seuraavien runsaan kymmenen vuoden aikana tiivistä yhteistyötä.

Pääsin mukaan myös kolmeen seuraavaan maailmankongressiin. Syksyllä 1985 kokoonnuimme Washingtoniin. Enpä silloin aavistanut, että vain runsas kymmenen vuotta myöhemmin siitä tulisi kotikaupunkini neljäksi vuodeksi. Vuoden 1990 maailmankongressi pidettiin Harroгатessa Keski-Englannissa. Se oli ensimmäinen maailmankongressi, jossa oli mukana myös Itä-Euroopasta tulevia tutkijoita. Vuoden 1995 maailmankongressi Varsovassa oli sikäli tärkeä, että sen yhteydessä päätettiin onnistuneen ja vuosia jatkuneen lobbauksen jälkeen seuraavan maailmankongressin (2000) järjestämisestä Tampereella. Silloin asuin kuitenkin vielä Washingtonissa enkä päässyt siksi mukaan.

Lopuksi täytyy vielä mainita yksi poikkeuksellisen mielenkiintoinen kansainvälinen kokemus. Kesällä 1983 sain laitokselle puhelun Pohjois-Korean suurlähetystöstä Helsingistä. Lähetystöneuvos Kim soitti ja tiedusteli, voisimmeko ottaa vastaan pohjoiskorealaisten yhteiskuntatieteilijöiden delegaation. Vastasin myönteisesti ja parin viikon kuluttua muutama pohjoiskorealainen saapui Lapintielle. Istuimme laitoksen kirjastossa ja puhuimme lähinnä Pohjois-Koreaan liittyvistä asioista. Keskustelun päätteeksi delegaation johtaja sanoi, että olisi kovin mukavaa jos me puolestamme voisimme joskus tulla vierailulle Koreaan. Jos tulemme omin toimin Moskovaan, he huolehtisivat siitä eteenpäin kaikesta.

Pidimme vieraiden lähtötoivotusta pelkkänä kohteliaisuutena. Mutta kun- kas sitten kävikään. Marraskuussa 1983 soi puhelimeni jälleen ja puhelimesta oli jälleen lähetystöneuvos Kim. Hän sanoi jotakuinkin näin: ”Minä soitan nyt siitä professori Apusen ja teidän Korean matkasta. Milloin haluaisitte tulla?” Niinpä me huhtikuussa 1984 astuimme Osmon kanssa Moskovan junaan. Moskovassa meidät vietiin Pohjois-Korean suurlähetystöön ja sieltä illalla lentokentälle. Sieltä lensimme Novosibirskin ja Irkutskin kautta Pjongjangiin. Vietimme maassa lähes kaksi viikkoa ja kävimme mm. Koreoiden rajalla. Meistä pidettiin hyvää huolta. Asuimme valtion vierastalossa mutta emme matkamme missään vaiheessa päässeet tutustumaan tavallisten korealaisten arkeen. Tästäkin huolimatta vierailumme Koreaan oli ainutlaatuinen kokemus. Sen pääsivät seuraavina vuosina kokemaan myös eräät muut tamperelaiset tutkijat ja yliopiston edustajat. Osmo ja minä olimme kuitenkin paikalla ensimmäisinä.

Elämää Lapintien jälkeen

Vuoden 1984 alusta pääsin nauttimaan kolmeksi vuodeksi Suomen Akatemian rahoitusta. Apuraha tuli tarpeeseen, sillä se mahdollisti väitöskirjatyon käynnistämi-

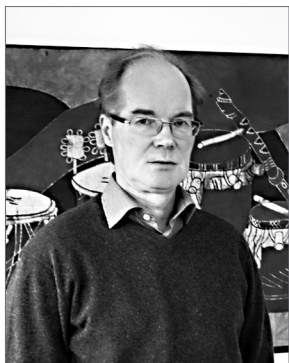
sen. Hyvän alkusysäyksen työlle antoivat ne kolme kuukautta, jotka keväällä 1986 vietin Lontoossa (London School of Slavonic and East European Studies). Minusta tuli noiden kolmen kuukauden ansiosta pitkäksi aikaa todellinen anglofili, jonka tärkeimmät tieteelliset kumppanit löytyivät Lontoosta ja muista brittilyopistoista. Lontoon kuukausien aikana ymmärsin lopullisesti myös sen, että monista positiivisista seikoista huolimatta yliopistomaailma ei ollut minun tulevaisuuteni. Vuoden 1987 alusta siirryinkin erikoistutkijaksi Ulkopoliittiseen instituuttiin Helsinkiin ja väittelin Helsingin yliopistossa helmikuussa 1990. Vaikka sain seuraavina vuosina dosentuurin sekä Tampereen että Helsingin yliopistoista, ei aikaa ole enää riittänyt vakaville akateemisille harrastuksille.

Kului taas runsas seitsemän vuotta ja hankin jälleen elämälleni uutta suuntaa. Kesällä 1994 tein aikaisempia loikkia suuremman hyppäyksen siirtymällä neuvottelevaksi virkamieheksi puolustusministeriöön. Sieltä lähdin heinäkuussa 1996 ”vaihtoon” ulkoministeriön virkamieheksi suurlähetystöön Washingtoniin. Toimin siellä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa seuraavana ministerineuvoksesta ja huolehdin mm. poliittisista suhteista Pentagoniin. Kesästä 2000 lähtien olen työskennellyt taas puolustusministeriössä, ensin neuvottelevana virkamiehenä ja vuoden 2002 alusta lukien viestintäjohtajana. Olen koko tämän ajan pysynyt uskollisena Tampereelle: olen tähän mennessä ehtinyt pendelöidä Helsinkiin jo lähes neljännesvuosisadan ajan.

Seitsemän ja puoli vuotta politiikan tutkimuksen laitoksella opetti paljon. Opin tutkimuksen alkeet ja paljon esiintymistaitoja. Jälkeenpäin ajatellen vajaa kymmenen vuotta on oikein hyvä aika työskennellä yliopistollisella ainelaitoksella. Paikkoja oli kuitenkin niukasti, joten kilpailu varsinkin nuorempien kesken oli kovaa. Pelin säännöt oli usein laadittu sellaisiksi, että kaikilla ei ollut samoja mahdollisuuksia menestyä. Minua itseäni vaivasi myös se rajamuuri, joka tuntui kasvaneen verraten suljetun yliopistoyhteisön ja sitä ympäröivän yhteiskunnan välille. Poliittikan tutkimuksen laitoksella tutkittiin politiikkaa, mutta kovin harvalla yksittäisellä opettajalla ja tutkijalla oli omakohtaista kokemusta politiikan tekemisestä, diplomatiasta ja muusta valtioiden välisestä yhteistyöstä tai työskentelystä virkamiehenä.

Tämän puutteen olen huomannut myös silloin kun olen ohjannut ja opastanut puolustusministeriön viestinnässä työskenteleviä korkeakouluharjoittelijoita (tähän mennessä noin 25 henkeä), joukossa myös monia oman laitoksen opiskelijoita. Heidän osaamisensa on korkeatasoista, kansainvälinen kokemuksensa laajaa ja työmotivaatio kaikin puolin kunnossa. Useat heistä ovat kuitenkin todenneet itse, että heidän saamansa yliopisto-opetuksen ja harjoittelun aikana saamansa

työkokemuksen välinen kuilu on melkoinen. Voi olla, että työelämässä tarvitaan enemmän teoreettisia valmiuksia ja analyttisiä välineitä. Mutta yhtä totta on, että yliopistoissa tarvittaisiin enemmän kokemuksia päivittäisestä hallintotyöstä ja politiikan arjesta. Tässä mielessä amerikkalainen vuorottelumalli – henkilövaihto hallinnon ja akateemisen maailman kesken – puolustaisi paikkaansa myös meillä Suomessa. Siitä hyötyisivät niin opettajat kuin opiskelijat.

Kolme näkökohtaa politiikan tutkimuksesta politiikan tutkimuksen laitoksella

TAPANI TURKKA

Valtio-opin assistentti, yliassistentti ja tutkija
1978 ja edelleen

Politiikan tutkimuksen kannalta 1980-luvulta 2010-luvulle ulottuva ajanjakso on kaikkinsa ollut erittäin mielenkiintoinen. Ajanjaksoon sisältyy mm. perinteisen valtio-keskeisen ajatus- ja toimintatavan problematisoituminen ei-valtiollisten toimijoiden merkityksen räjähdysmäisen kasvun myötä. Valtion poliittisen vallankäytön ja sitä vastaavan ajatustavan problematisoituminen on ollut perustavanlaatuista; valtion vallankäyttö on oikeudellistunut, se on joutunut toiminnassaan huomioimaan uudenlaiset sisällölliset rajoitteet.

Merkitykseltään yhtäläillä kauaskantoisia politiikan tutkimuksen kannalta ovat olleet uudenlaisen informaatioteknologia-välitteisen kommunikaation muotojen kehittyminen ja yhden yhteiskunnallisen ja poliittisen maailmanjärjestelmän romahdus.

Mainitut kehityskulut ovat tiivistyneet kaikille politiikan tutkijoille tutuiksi tulleisiin käsitteisiin ja ilmauksiin: Euroopan integraatioon, globalisaatioon, kansalaisten ja valtion etäännyttämiseen toisistaan, internetiin ja Neuvostoliiton romahdukseen. Ne ovat myös koskettaneet jokaista politiikan tutkijaa, ketä hyvinkin näkyvästi, ketä enemmän käytännöllisesti ja siksi huomaamattomasti. Sanottu pätee myös omaan toimintaani politiikan tutkimuksen laitoksella.

Politiikan tutkimuksen laitos ja politiikan tutkimuksen uudelleen perustaminen Virossa

Vaikka Neuvostoliiton romahdus oli pitkäaikaisen prosessin tulos, se oli silti järkyttävä kokemus. Siksi oli luonnollista että Neuvostoliiton tapahtumat, kehityskulut ja olosuhteet muodostuivat myös Tampereella paitsi Neuvostoliiton tutkijoiden myös muiden politiikan tutkijoiden ja opiskelijoiden huomion kohteeksi.

Aika oli otollinen tärkeiden havaintojen tekemiselle. Muistiini on piirtynyt esimerkiksi erään opiskelijan proseminaarissani esittämä havainto retoriikan muutoksesta NKP:n julkisissa dokumenteissa: NKP ei ollut enää etujoukko. Sen paikka oli nyt vallankäytön eturivissä. Johtopäätösten tekemiseen tästä havainnosta opiskelijan voimat eivät tuolloin riittäneet. Elettiin vuotta 1990. Muutos oli liian lähellä.

Neuvostoliiton romahtamisella 1980-luvun lopulla oli huomattavia vaikutuksia myös politiikan tutkimukseen Suomessa. Ne koskivat paitsi tärkeitä kysymyksiä tutkimuksen suuntaamisesta ja organisoimisesta myös hyvin käytännöllisiä ongelmia. Viimeksi mainituista yksi oli yhteyksien solmiminen uudelleen muodostuvaan politiikan tutkimukseen ja opetukseen Virossa.

Prosessi oli ilmeisesti yhteydessä laajempaan Suomen ja Viron kulttuuri- ja tiedesuhteiden uudelleenjärjestelyyn 1980-luvun lopun Suomessa. Kuten Jaakko Blomberg kirjoittaa muistelmateoksessaan *Vakauden kaipuu* (WSOY 2011, 33) kulttuurisuhteiden hoitamisen uudelleen järjestelyistä, uudelleen järjestelyt olivat merkittäviä. Suorien suhteiden kehittämiseksi Viroon avautui uusia mahdollisuuksia. Näin oli myös tiedesuhteissa, politiikan tutkimus mukaan luettuna

Politiikan tutkimuksessa uudet mahdollisuudet näkyivät jo vuoden 1990 Poliitiikan tutkimuksen päivillä 9.3.–10.3. 1990 Helsingissä. Päiville osallistui viisi virolaista politiikan tutkijaa, kolme Tarton yliopistosta (Raivo Vetik, Rein Toomla ja Juri Jekimov) ja kaksi Viron Tiedeakatemiasta (Peeter Vares ja Juhan Kahk). Tässä yhteydessä tähdellistä on kuitenkin se, että politiikan tutkimuksen päiviin liittyen virolaiset kollegat tekivät neljän päivän mittaisen vierailun Tampereelle, politiikan tutkimuksen laitokselle.

Tampereen vierailulla saattoi olla joltinenkin merkitys politiikan tutkimuksen kehitykselle Virossa. Uusien ja suorien yhteyksien muodostuminen ulkomaisiin yliopistoihin, tutkijavierailut ja opetuksen ja tutkimuksen yhteisprojektit, olivat perustavan tärkeitä politiikan tutkimuksen institutionalisoitumiselle ja kehitykselle Virossa. Poliitiikan tutkimuksen opetus oli aloitettu Tarton yliopistossa filosofian laitoksen suojissa vuonna 1989. Yhteyksien luominen läntiseen Eurooppaan, erityisesti Skandinavian maihin, oli vasta käynnistymässä.¹ Opetuksen ja tutkimuksen yhteisprojektien aika Tartossa näyttää varsinaisesti tulleen vasta 1990-luvun puolivälissä (ks. Vetik, em. artikkeli).

¹ Valtio-opin opetuksen käynnistämisestä yhteyksien muodostumisesta ulkomaille ks. Vetik, Raivo (2002): ”Political Science – Estonia”, Gesis, Leipzig Institute for the Social Science, at: www.gesis.org/knowledgebase/archive/politicalscience/estonia.

Viron tiedeakatemiassa politiikan ja kansainvälisten suhteiden tutkimus oli käynnistetty vuonna 1989 kansainvälisen ja yhteiskuntatutkimuksen instituutissa (The Institute of International and Social Studies). Tiedeakatemian professori Priit Järve piti politiikan tutkimuksen laitoksella lokakuussa 1990 luentosarjan (12 t) otsikolla ”The New Situation in Baltic Countries and Soviet Union”. Vuotta myöhemmin poliittinen tilanne oli muuttunut toiseksi, ja tämä näkyi vierailuluentojen aiheissa.

Tiedeakatemian tutkimusjohtaja Peeter Vares piti politiikan tutkimuksen laitoksella kaksi luentoa lokakuussa 1991. Ensimmäisen luennon otsikkona oli ”The Prospectives of the Baltic States in International Community”, toisen ”Valtio-opin tutkimuksen ja kehityksen näkymät Virossa”. Neuvostoliiton tiedeakatemian tutkija Vladimir Pastuhov luennoi 25.10.1991 aiheesta ”Neuvostoliiton poliittiset muutokset”.

Juha Holman ja Pertti Lappalaisen kanssa Tarton yliopistoon toukokuussa 1991 tekemäni matka tarjosi myös minulle mahdollisuuden tutustua paitsi uusiin olosuhteisiin myös uusiin mielenkiintoisiin virolaisiin tutkijoihin. Heistä mainitsen tässä filosofian professori Eero Loonen, jonka mietteet Francis Fukuyaman ”Historian loppu” artikkelista (1989) olivat mielenkiintoisia. Loonen pohdiske-luja Fukuyaman artikkelista saatoimme seurata laitoksella järjestetyssä seminaarissa norjalaisten politiikan tutkijoiden kanssa. Norjalaiset kollegat vierailivat Tartossa samanaikaisesti meidän kanssamme.

Tarton matka selvensi käsitystäni politiikan tutkimuksen ja opetuksen tuoloisista edellytyksistä Virossa. Yliopiston kirjaston kortiston pikainen selaaminen osoitti, että sotia edeltävän ajan saksalaisia politiikan tutkimuksen klassikkoja oli saatavissa, mutta sodanjälkeinen politiikan tutkimuksen kirjallisuus loisti poissaolollaan. Kirjallisuudessa oli 50 vuoden aukko. Tätä aukkoa Tampereen yliopiston politiikan tutkimuksen laitos pyrki osaltaan täyttämään Tarton yliopiston filosofian ja valtio-opin laitokselle kesällä 1991 osoittamallaan kirjalahjoituksella.

Sittemmin politiikan tutkimus on uudelleen organisoitu Virossa (ks. Vetikin em. artikkeli) moneen kertaan. Tartossa tämä on tapahtunut siten, että filosofia ja valtio-oppi erotettiin omiksi laitoksiksi vuonna 1992, jolloin yliopistoon perustettiin valtio-opin laitos (Department of Political Science). Sen sijoituspaikaksi tuli uusi yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Laitos on alusta lähtien antanut maisterin tutkintoon johtavaa koulutusta.

1990-luvun alussa politiikan tutkimuksen opetus käynnistettiin myös Tallinnan pedagogisessa yliopistossa (vuodesta 2005 Tallinnan yliopisto) ja Tallinnan

teknisessä yliopistossa, ensin mainitussa alusta asti maisterin tutkintoon johtavana koulutuksena, jälkimmäisessä aluksi vain kandidaatin tutkintoon johtavana opetuksena. Viron tiedeakatemian kansainvälisen ja yhteiskuntatutkimuksen instituutti liitettiin vuonna 1998 Tallinnan pedagogiseen yliopistoon.

Kuten edellä olen jo todennut, instituutissa on annettu politiikan tutkimuksen opetusta vuodesta 1998 lähtien. Nykyisin tämä tapahtuu Tallinnan yliopiston politiikan ja hallinnon tutkimuksen laitoksen (Institute of Political Science and Governance) puitteissa. Laitoksen kansainvälisen politiikan professorina on vuodesta 2007 lähtien toiminut Tampereen yliopiston politiikan tutkimuksen laitoksen emeritusprofessori Jyrki Käkönen. Kuten Vetik esittää em. artikkelissaan, 1990-luvun puolivälistä lähtien Virossa on annettu politiikan tutkimuksen opetusta myös useissa pienemmissä instituuteissa.

Virolaisten politiikan tutkijoiden keskushenkilöksi Tampereen yliopistossa muodostui nopeasti Raivo Vetik, joka vuonna 1989 oli puolustanut Riian yliopistossa tohtorin väitöskirjaansa Rawlsin oikeudenmukaisuusteorian metodologisista ongelmista. Vetikistä, joka oli toiminut ensin vuodesta 1995 alkaen Tarton yliopiston valtio-opin apulaisprofessorina ja sitten vuodesta 1998 alkaen ensin kansainvälisen ja yhteiskunnan tutkimuksen instituutin johtajana ja vuodesta 2001 lähtien julkishallinnon professorina Tallinnan pedagogisessa yliopistossa, myös muodostui säännöllinen vierailija Tampereelle. Vetikin useissa vierailuluennoissa 1990-luvulla aiheena olivat Viron kansallisuuskysymyksen eri ulottuvuudet.

Tästä aihepiiristä Vetik puolusti vuonna 1999 Tampereen yliopistossa menestyksellisesti valtio-opin väitöskirjaansa *Inter-Ethnic Relations in Estonia* 1988–1999. Virolaisen politiikan tutkijan tuskin on ollut helppo löytää toista yhtä ajankohtaista ja merkittävää tutkimusaihetta. Kansallisuus- ja etniset kysymykset ovat myös myöhemmin säilyneet Vetikin keskeisenä tutkimusaiheena.²

Tampereen yliopiston politiikan tutkimuksen laitoksen tuntuvin vaikutus politiikan tutkimuksen opetuksen kehitykseen Virossa on vuosina 1994–1996 toteutettu Nordic-Baltic Studies maisteriohjelma. Ohjelma toteutettiin usean Tampereen yliopiston laitoksen sekä virolaisten ja saksalaisten yliopistolaitosten yhteistyönä. Suomessa ohjelma toteutettiin Tampereen yliopiston *International School of Social Sciences* -yksikön koordinoimana. Ohjelman toteutuksesta vastaavana koordinaattorina Tampereen yliopistossa toimi apulaisprofessori Burkhard Auffermann

² Ks. esimerkiksi Vetik, Raivo & Jelena Helemäe (eds.), *The Russian Second Generation in Tallin and Kohtla-Järve: The TIES Study in Estonia*, Amsterdam University Press, 2011.

politiikan tutkimuksen laitokselta. Itse pidin huhtikuussa 2004 Tallinnan pedagogisessa yliopistossa luentosarjan EU-jäsenyyden vaikutuksista Suomessa.

Omat suhteeni Viroon ovat sittemmin muodostuneet tutkijoiden välisiksi suhteiksi, joissa useimmiten kohtaamispaikkana ovat kansainväliset konferenssit. Mielenkiintoni Virossa tehtyyn politiikan ja yhteiskunnan tutkimuksen on yhä säilynyt. Pystyvätkö virolaiset tutkijat säilyttämään mitään siitä omaleimaisuudesta, josta heidät on opittu tuntemaan? Joitakin positiivisia merkkejä tästä on olemassa.³

Jyväskylä-yhteys

Valtio-opin opetuksessa ja tutkimuksessa Tampereen yliopiston politiikan tutkimuksen laitoksella ja Jyväskylän yliopistolla on pitkät henkilö- ja yhteistyösuhteet. Olavi Borg käynnisti valtio-opin opetuksen Jyväskylän yliopistossa toimiessaan siellä yhteiskuntatieteen apulaisprofessorina 1966–69. Kun hän siirtyi professoriksi Tampereelle, toimi Tatu Vanhanen puolestaan usean vuoden ajan tämän vapaaksi jääneen apulaisprofessorin viran hoitajana Jyväskylässä. Vilho Harle puolestaan toimi Jyväskylän yliopiston yhteiskuntatieteen vs. apulaisprofessorina 1981–1982 ja valtio-opin vt. professorina 1992–1993.

Myös muihin valtio-opin opetusvirkoihin valikoitui henkilöitä Tampereelta, ensin Kyösti Pekonen ja Jouko Matilainen valtio-opin assistenteiksi ja paljon myöhemmin Pertti Lappalainen lehtoriksi kansalaisvaikuttamisen maisteriohjelman vuodesta 2007 alkaen. Jaana Kuusipalo puolestaan hoiti naistutkimuksen lehtoraattia vuosina 2006 ja 2008–2011. Itse hoidin valtio-opin yliassistentuuria syyslukukaudet 2006 ja 2008.

Myös toiseen suuntaan on ollut liikettä. Martti Siisiäinen valittiin Jyväskylän sosiologian assistentin toimesta järjestötutkimuksen yliassistentiksi politiikan tutkimuksen laitokselle vuonna 1992, missä virassa hän pysyi kevääseen 1993 asti, jolloin hänet valittiin sosiologian professoriksi Jyväskylän yliopistoon. Tuija Parvikko puolestaan hoiti valtio-opin yliassistentuuria lukuvuoden 2001–2002 ja järjestötutkimuksen professuuria syyslukukaudesta 2002 kevätlukukauden 2004 loppuun.

3 Tällainen on esimerkiksi se tieto, että Tallinnan yliopiston politiikan ja hallinnan (governance) laitoksella tarkastettiin 30.8.2011 laitoksen jatko-opiskelijan Peter Selgin väitöskirja *An Outline for a Theory of Political Semiotics*. Professori Rein Ruutsoon ohella työn ohjaajana on toiminut professori Risto Heiskala Tampereen yliopistosta. Työn toisena virallisena tarkastajana toimi Professori Pertti Ahonen Helsingin yliopistosta.

Heino Nyssönen on hoitanut kansainvälisten suhteiden eri virkoja syksystä 2009 alkaen.

Myös muutoin Tampereen ja Jyväskylän suhteet ovat olleet valtio-opin opetuksessa tiiviit. Valtio-oppia opetettiin Jyväskylässä Tampereen valtio-opin professorin valvonnassa aina siihen asti, kunnes valtio-opin professorin virka täytettiin Jyväskylässä vakinaisesti joulukuussa vuonna 1993. Alan tieteellisen jatkokoulutuksen alkuvaiheissa 80-luvulla tärkeät Seilin seminaarit perustuivat nekin ratkaisevasti Tampereen ja Jyväskylän laitosten yhteistyöhön Turun yliopiston vastaavan laitoksen kanssa. Laaja-alaisen allianssiyhteistyön luominen vuonna 2008 sen sijaan osoittautui mahdottomaksi, kenties molempien yliopistojen onneksi.

Oma yhteyteni Jyväskylän valtio-oppiin muodostui sitä kautta, että olin suuntautunut jo opintojen varhaisessa vaiheessa parlamentarismen tutkimukseen. Pro gradu tutkielmassani käsitelin parlamentarismen lähtökohtaa 1870- ja 1880-luvun Suomessa. Lisensiaatin tutkielmassani käsitelin samaa kysymystä Englannin kontekstissa nyt kuitenkin aiempaan opinnäytteeseeni nähden uudelta perustalta. Pro gradu tutkielmassani olin keskittynyt parlamentarismiin valtiollisen vallankäytön institutionaalisisena järjestelynä. Lisensiaatin tutkielmassani parlamentarismen lähtökohta kytkeytyi poliittisen ajattelun historiaan, eritoten Bolingbroken kuuluisan oppositiopolitiikan ilmentämään poliittiseen ajatteluun.

Perspektiivin muutoksen taustalla oli tutustumiseni John Pocockin *Machiavellian Moment* -teoksessa (1975) ja Quentin Skinnerin kaksiosaisessa teoksessa *Foundations of Modern Political Thought* (1978) rakentuvaan poliittisen ajattelun historian uustulkintaan, jossa liberalistinen valtiotulkinta väistyy klassisen republikanismin poliittisten oppien tieltä. Kun Kari Palosen keskeisenä tutkimusaiheena 1980-luvulla oli valtio-opin historian ohella politiikan käsitehistoria Saksassa ja Ranskassa, hyvä tutkimusyhteys muodostui välillemme aivan luontevasti.

Vähiten tämä ei johtunut siitä, että Palonen oli jo tuolloin perehtynyt erityisesti Skinnerin teoksiin ja artikkeleihin. Yksi ilmentymä yhteyden muodostumisesta välillemme oli se, että Palonen toimi lisensiaatintutkielmani toisena tarkastajana vuonna 1983. Toisena ilmentymä yhteydestä oli, että jo noihin aikoihin parhaani mukaan kommentoin hänen laajoja, sittemmin kirjoina julkaistuja politiikan käsitehistoriaa ja tekstin ja politiikan suhdetta käsitteleviä käsikirjoituksiaan.

Sittemmin Palosen ja minun yhteistyöni on edelleen tiivistynyt. Yhteinen mielenkiinnon kohde on ollut historiallisessa lähestymistavassa. Tältä osin keskeinen kehityspiirre on ollut siirtymässä historiallisesta lähestymistavasta yleisenä valtio-opillisen tutkimuksen perspektiivinä spesifin poliittisen ajattelun historian

tutkimukseen. Koselleckin edustaman saksalaisen käsittehistoriallisen tutkimuksen ohella tutkimus on metodologisesti perustettu Quentin Skinnerin ja vähäisemmässä määrin myös John G. A. Pocockin näkemyksille poliittisen ajattelun historiasta. Palosen kohdalla analyysin kohteena on ollut ennen muuta Max Weberin poliittinen ajattelu. Itse olen pitäytynyt Locken poliittisen ajatteluun.

Palosen tutkimukset poliittisen ajattelun historiassa ovat monipuolisia. Niihin sisältyy niin Skinnerin ja Koselleckin metodologioiden seikkaperäinen vertailu kuin myös Skinnerin työn laajempi analyysi vuonna 2003. Nämä teokset ja lukuisat niiden syntymistä edeltäneet ja seuranneet artikkelit ja kirjat ajoittuvat lähinnä Palosen ensimmäiseen kauteen Suomen Akatemian Akatemiaprofessorina, vuosiin 1998–2003. Oma väitöskirjatyöni valmistui vuonna 2000 Palosen akatemiaprofessuuriin liittyvässä projektissa ”Conceptual Change and Contingency”, jossa toimin tutkijana.

Palosen ensimmäinen akatemiaprofessuuri ja siihen liittyvä projekti merkitsivät poliittisen ajattelun historian tutkimuksen ennennäkemättömän nousun kautta ei vain Jyväskylän yliopistossa vaan monessa muussakin suomalaisessa yliopistossa. Jyväskylästä muodostui poliittisen ajattelun, erityisesti sen spesifin, Cambridge-vaikutteisen tutkimuksen keskus, jonka laaja seminaari-, jatkokoulutus- ja julkaisu- ja toiminta olivat olennaisia tekijöitä myös poliittisen ajattelun tutkimuksen kansainvälisten suhteiden verkoston laajenemisen ja lujittumisen kannalta.

Näiden aktiviteettien merkitys tunnettiin myös kotimaassa, viimeistään sen jälkeen kun Jyväskylän yliopistossa tehty poliittisen ajattelun tutkimus oli saanut huippuyksikön statuksen vuonna 2006. Yksikön organisoimat seminaarit ja jatkokoulutustilaisuudet vetivät osallistujia puoleensa myös Tampereen yliopistosta, politiikan tutkimuksen laitoksen ohella eritoten historiatieteistä ja naistutkimuksesta. Tämä johtui myös siitä, että huippuyksikön ”Politics and Art” -sektion vetäjäksi tuli Matti Hyvärinen Tampereen yliopistosta.

Palosen toinen Akatemiaprofessuurikausi vuodesta 2008 alkaen on merkinnyt aiempaakin läheisempää keskittymistä parlamentarismen tutkimukseen. Palosen mielenkiinnon kohteena ”Dissensus of Politics” -projektissa on parlamentarismi dissensuaalisen politiikan paradigmaattisena muotona. Debatti *pro et contra* on parlamentaarisen politiikan hallitsevin käytäntö. Myös muutoin parlamentaariselle debattikulttuurille ominaisen *fair playn*, reiluuden periaatteen, tulisi leimata valtakäyttöä ja siihen osallistumista. Palosen parlamentarismi-käsityksen perusta on Max Weberin poliittisen ajattelun tulkinna.

Omassa työssäni parlamentarismi on yhä keskeinen tutkimuskohde. Kuten väitöskirjassani, myös nyt Locken poliittinen ajattelu on työni lähtökohtana. Sen perspektiivissä tarkastelen nyt kuitenkin uusia vallankäytön ilmiöitä, ennen muuta ei-valtiollisten toimijoiden merkityksen korostumista politiikassa. Kun näistä toimijoista työni kannalta merkittävin on EU, olen asettanut sen tutkimukseni materiaaliksi. Samalla tutkimukseni on muodostunut EU-tutkimukseksi. Tätä se on erityisesti siksi, että integraation syveneminen on merkinnyt ennen muuta poliittisen vallankäytön radikaalia problematisoitumista oikeudellistumisen muodossa. Oikeudellistumiseen liittyvät ilmiöt ovat nyt keskeinen osa parlamentarismien tutkimusta niin EU:n kuin sen jäsenvaltioidenkin kontekstissa. Jyväskylä-yhteys toteutuu siten tänä päivänä myös EU:n tutkimuksessa, ja se on mahdollinen myös muissa ei-valtiollisissa yhteyksissä.

Uusi informaatioteknologia ja politiikan tutkimuksen laitos

1990-lukua voidaan oikeutetusti pitää myös internet-vuosikymmenenä. Internetin varsinainen läpimurto ajoittuu vuosikymmen puoliväliin, jolloin sen käyttö saavutti laajat yhteiskunnalliset mittasuhteet kommunikaation, palvelujen, tiedonhaun ja välityksen muotona. 1990-luvun alkuvuosiin ajoittuvat myös ensimmäiset laaja-alaiset hankkeet yhteiskuntien, talouksien ja kulttuurien uudelleen järjestämiseksi uuden informaatioteknologian avulla. Keskeisiä ilmentymiä tästä olivat tietoyhteiskuntastrategiat, joita julkaistiin, ja joiden täytäntöönpano aloitettiin, USA:ssa (v. 1991, 1993), Kiinassa (1992), Euroopan yhteisössä (1993) ja useissa Euroopan ja Aasian valtioissa. Suomen ”Kansallinen tietoyhteiskuntastrategia” julkaistiin v. 1995.

Tässä kontekstissa oli luonnollista, että myös politiikan tutkimuksessa heräsi mielenkiinto uuteen informaatioteknologiaan, erityisesti sen poliittisiin implikaatioihin. Nämä implikaatiot olivat puolestaan välittömiä ja välillisiä. Viimeksi mainittuihin kuuluivat esimerkiksi uuden informaatioteknologian mahdolliset vaikutukset demokratiaan ja valtiollisen vallankäytön vastaisiin järjestelyihin vallankäytön eri tasoilla.

Ensin mainittuihin taas kuuluivat esimerkiksi yksinomaan uuteen informaatioteknologiaan eksplisiittisesti kytketyt demokratiapohdinnat, joiden tuloksena oli spesifejä demokratiakäsitteitä, kuten esimerkiksi ”teledemokratia”. Laitoksella informaatioteknologian käytöstä julkishallinnossa väitellyt dosentti Auli Keskinen on erityisesti ansioitunut tämän käsitteen tunnetuksi teossa. Samaan ryh-

mään kuuluivat myös pohdinnat tietoverkkojen hyödyntämisestä kaupankäynnissä (e-commerce).

Implikaatioina välilliset vaikutukset olivat luonnollisesti vaikeammin havaittavissa. Myös siksi oli luonnollista, että tutkimus ja opetus keskittyivät politiikan tutkimuksen alueella aluksi informaatioteknologian välittömiin vaikutuksiin ja sille tuossa ajassa hahmoteltuihin muotoihin.⁴ Tässä katsannossa on paitsi ymmärrettävää myös paradoksaalista, että esimerkiksi Ted Beckerin ja Christa Slatonin vierailu Tampereen yliopistoon 90-luvulla ei saanut osakseen politiikan tutkijoiden keskuudessa sellaista huomiota, mitä heidän työnsä informaatioteknologian poliittisessa hyödynnettävyydessä muutoin olisi epäilemättä ansainnut. Informaatioteknologia loi 1990-luvulta lähtien omaa, myös politiikan tutkimuksesta eriytyvää todellisuuttaan.

Myös oma kiinnostumiseni uuteen informaatioteknologiaan tapahtui tutkimuksen valtavirran hengessä. Tätä valtavirtaa edustivat luentoni teledemokratiasta Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen eri yksiköissä vuosina 1996 ja 1997. Hiukan laajempaa perspektiiviä edustivat ne luentosarjat ja luentokurssit, joita pidin Juha Holman kanssa politiikan tutkimuksen laitoksella keväällä 1997 ja syksyllä 1997. Luennot oli tarkoitettu sekä kansainvälisten suhteiden että valtiopoliittisen opiskelijoiden. Juha Holman kanssa vuonna 1998 ulkoministeriölle tekemäni sektoritutkimus käsitteli informaatioteknologiaa ulkopolitiikan ja kansainvälisten suhteiden osatekijänä.

Sittemmin informaatioteknologian ja politiikan yhteydet ovat laitoksella olleet esillä ainakin Pertti Lappalaisen, Tapio Häyhtiön ja Jarmo Rinteen toimesta. Rinteen (2011) ja Häyhtiön (2010) väitöskirjat kertovat tematiikan vakiintumisesta osaksi politiikan tutkimuksen arkipäivää laitoksella. Molemmissa tutkimuksissa huomion keskipisteessä on kysymys politiikan ja kansalaisten suhteen omaehtoisen uudelleen rakentamisen mahdollisuudesta tietoverkkojen hyödyntämisen avulla. Sama tematiikka on esillä myös Pertti Lappalaisen vuonna 2005 ilmestyneessä tutkimuksessa ja Häyhtiön ja Rinteen vuonna 2008 toimittamassa kansainvälisen kirjoittajakunnan yhteisjulkaisussa.

⁴ Poikkeuksiakin oli. Tampereen yliopistossa sellainen oli sosiologiassa v. 1993 tarkastettu Heikki Mäkinen väitöskirja *Yhteiskunnan tieto*. Myöhemmältä ajalta merkittävä poikkeus on mm. Ilmari Susiluodon tutkimus (2006) Suuruuden laskuoppi: venäläisen tietoyhteiskunnan loppu, WSOY.

Murroskauden Venäjä-tutkimusta kansainvälisessä politiikassa rauhan- ja konfliktintutkimuksen pohjalta

HELENA RYTÖVUORI-ÄPUNEN
Kansainvälisen politiikan assistentti,
yliassistentti ja professori 1982–2006

Neuvostoliiton aikana laitoksen suhteet itänaapuriin olivat kahdenvälisiä ja Moskova-keskeisiä ja niitä hoidettiin pääkaupungin – Helsingissä sijaitsevan Ulkopoliittisen instituutin – kautta. Perustutkintotasoisesta koulutuksesta tämän-tyyppinen yhteydenpito jäi luonnostaan irralliseksi. Idäntutkimusta laitoksella toki harrastettiin; erityisesti on mainittava Jukka Paastelan marxismia ja kommunistisia puolueita koskeva tutkimus valtio-opissa sekä Jyrki Iivosen Neuvostoliiton ja vanhan Venäjän poliittisen kulttuurin tutkimus kansainvälisessä politiikassa. Idänsuhteiden kysymykset myös läpäisivät kansainvälisessä politiikassa keskeistä Suomen ulkopoliittikan ja puolueettomuuden tutkimusta (Osmo Apunen, Harto Hakovirta). Neuvostovallan hajoamisesta alkanut makrohistoriallinen murros kuitenkin avasi kokonaan uudenlaisia näkymiä tutkimusalalla. Sovjetologian erityispiirteistä kuoriutui Venäjä valtiona ja yhteiskuntana, jonka kehitystä, politiikkaa ja asemaa kansainvälisissä suhteissa voitiin tarkastella tieteenalan vakiintuneiden ja uudempien kriittisten lähestymistapojen avulla kuten mitä tahansa tutkimuskohdetta. 1990-luvulla uuden Venäjän tutkimusta inspiroi kehityksen ja konfliktin näkökulma, mikä sopi hyvin laitoksella 1980-luvulta alkaen toteutettuun rauhan- ja konfliktintutkimukseen. Tältä pohjalta oli luontevaa liittyä kansainväliseen tutkimukseen, joka oli löytänyt Venäjän demokratian ja kansainvälisen yhteistyön kehittämisen mahdollisuutena samalla kun imperiumin hajoaminen tarjosi konfliktintutkimukselle elävän työpajan.

Laitoksella oli 1980 opetuksen työnjakojärjestelynä luotu rauhantutkimusyksikkö, jonka tehtäviin kuului vastata yhteiskuntatieteellisen ja taloudellishallinnollisen tiedekunnan yhteisen yleisopintojakson ”Tiede ja yhteiskunta II: rauhan- ja kehityksen kysymykset” opetuksesta. Satapäinen opiskelijajoukko sai lukukausittain syksyyn 1984 asti päärakennuksen isossa luentosalissa X purtavakseen asiaa rakenteellisesta väkivallasta ja riippuvuudesta, ”dependenssistä”. Tentattavina

teoksina olivat Håkan Wibergin ”Konfliktteori och fredsforskning”¹ sekä Helsingin yliopiston Kehityskaupintutkimuskeskuksen ja ruotsalaisen Björn Hettnerin kehityskaupintutkimuskeskuksen ja kehitysteorioita käsitteleviä teoksia. 1990 alkaen kansainvälisen politiikan yliassistentin opetusala määriteltiin yli kymmenen vuoden ajaksi rauhan- ja kehitystutkimus. Opetustehtäviin kuului rauhan- ja konfliktintutkimuksen sekä kehitystutkimuksen teoria ja metodologia-kurssi, jolla opiskelijat aloittivat pakolliset syventävät opinnot vuosina 1993–95. Kurssin asema oli strateginen, sillä siinä ideoitiin pro gradun aiheita, jotka merkittävästi laajensivat kansainvälisen politiikan perinteistä aihepiiriä. 1996 alkaen tieteenalaopinnoissa (nyk. kandidaattiopinnot, ent. cum laude -taso) tarjottiin kansainvälisten konfliktintutkimuksen erikoistumisalaa, ”moduli”, kuten uusi termi kuului. Kun 1998 siirryttiin englanninkielisten Venäjää käsittelevien maisteriohjelmien vastuunopettajaksi konfliktintutkimuksen modulista vastaamaan tuli PhD Tarja Väyrynen.

Venäjä-ohjelmien käynnistyminen ajoittui vuosiin, jolloin Suomessa oli vastikään laskettu vesille EU:n tuoreen jäsenmaan uljain pursi: Pohjoisen ulottuvuuden politiikka. Historiallisesti ambivalentti suhtautuminen Venäjään ilmeni nyt huolena kontrolloimattomasta maahanmuutosta, järjestäytyneestä rikollisuudesta ja jopa rajan yli leviävistä tarttuvista taudeista. Mutta ennen kaikkea Venäjän avautuminen Eurooppaan koettiin suurena mahdollisuutena: maastamme tuli ”gateway”, Venäjän portti Eurooppaan ja toisinpäin. Suomen geopoliittinen asema Venäjän luoteisreunalla sai uudenlaista merkitystä kun kahdenvälisen idänsuhteiden problematiikka EU:n jäsenyyden (1995) myötä vaihtui EU:n ja Venäjän suhteiden tutkimukseksi. Syntyi ajatus, että Suomen ”Venäjä-osaamiselle” olisi käyttöä EU:n monenkeskisessä politiikassa. Opetusministeriössä valmisteltiin sarja toisiaan seuraavia Venäjä-ohjelmia. Hankerahoituksen tarjoamien erityisvoimavarojen avulla Poliittikan tutkimuksen laitoksella käynnistyi professori Osmo Apusen johdolla Venäjän ja Venäjän ja EU:n suhteiden tutkimukseen erikoistuva englanninkielinen maisterikoulutus, joka toteutettiin yhdessä yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan englanninkielistä koulutustarjontaa koordinoimaan ja hallinnoimaan perustetun International School of Social Sciences-yksikön (ISSS) kanssa.

Ensimmäinen englanninkielinen Venäjän tutkimuksen maisteriohjelma sai nimekseen ”European Integration, Social Change and Regional Cooperation with

¹ Teoksen suomennos (Rauhantutkimus ja konfliktiteoria, Tammi, Helsinki 1983) sai alkunsa näistä opetuksen tarpeista. Alkuperäisteos on julkaistu sarjassa Scandinavian University Books, Esselte Studium, Tukholma 1976; 2. painos Almqvist & Wicksell, Solna 1990.

Northwestern Russia”, lyhyemmin siihen viitattiin ”Gateway”-ohjelmalla. Se toteutettiin 1998-2000 opetusministeriön hankerahoituksella ISSS:n ohjelmalla, johon osallistui kolme oppiainetta: kansainvälinen politiikka ja sosiologia yhteiskuntatieteellisestä tiedekunnasta sekä aluetiede taloudellis-hallinnollisesta tiedekunnasta. Sosiologian ohjelman vastuupettajana toimi professori Harri Melin, kansainvälisessä politiikassa tehtävä oli Helena Rytövuori-Apusella ja aluetieteen ohjelmasta vastasivat professorit Olli Kultalahti ja Ilari Karppi. Hankerahoitus mahdollisti määräaikaisen professorin palkkaamisen upgrading-rahalla kunkin oppiaineen ohjelmaa toteuttamaan eli yliopisto antoi perusvoimavaroina alemman viran jäädyttämisestä syntyneen säästön. Ohjelmalla oli yhteiset ns. runko-opinnot, joihin kuuluivat myös hankerahan mahdollistamat vierailijaluennot ja kesäkoulut. Pakolliset opinnot järjestettiin kussakin oppiaineessa. Ohjelma toteutettiin yhteistyössä Pietarin Eurooppalaisen yliopiston ja Petroskoin valtionyliopiston kanssa. Sitä varten ISSS:n johtaja Osmo Apunen ja suunnittelija Leena Wilkman neuvottelivat tarvittavat yhteistyösopimukset Pietarissa ja Petroskoissa.

Kuva 7.

Professori Osmo Apunen neuvottelemassa Petroskoissa 1998. Oikealla Petroskoin valtionyliopiston kansainvälisen politiikan professori Valentina Maksimova, rehtori V.N. Vasiljev ja vararehtori A.V. Voronin. Petroskoin opiskelija Sergei Prozorov tulkkaa. Kameran takana suunnittelija Leena Wilkman.

Ohjelman nimi kertoo sisällöistä kolmessa oppiaineessa ja ohjelman esitteessä mainittu ”Gateway Approach” tavoitteesta luoda uudenlaista alueellista yhteistyötä. Jälkikäteen arvioiden näkökulma vaikuttaa kansainvälisen politiikan oppiaineen kannalta hieman rajoitetulta, sillä Venäjä ulottui ohjelmassa vain Moskovaan asti ja sitä lähestyttiin lähinnä Eurooppa-suhteina, ellei peräti vain Suomen lähialueina. Mutta taustalla oleva käsitteellinen viritys oli yleisempi ja ajalle ominainen; puhuttiinhan tuolloin ”alueiden Euroopasta” ja uusi kriittinen geopolitiikka visioi perinteisten valtiorajojen hälvenevän. Neuvostoajan Moskova-keskisyyden sijalla oli kiinnostus alueiden rajat ylittävään yhteistyöhön ja kysymys makrohistoriallisen murroksen seuraamuksista ihmisten elämäntätöjen tasolla.

Ohjelman kansainvälisen politiikan osuuteen haki 88 ja valittiin 18 opiskelijaa, joista 13 aloitti opinnot ja valmistui ohjelmasta; näistä puolet laitoksella jo opiskelevia ja loput Venäjältä, Puolasta, Georgiasta ja Yhdysvalloista. Sisarohjelmat sosiologiassa ja aluetieteessä laajensivat maakirjoja. Monikansallisen opiskelijaryhmän maistereiksi valmistuminen kahdessa vuodessa vaati opettajalta erityistä panostusta ja tekemisen momentti jäi mieleen palkitsevana. Valmistuminen tapahtui ajallaan keskimääräistä paremmin arvolausein, ja kolme jatkoi ohjauksessani väitöskirjaopintoihin tohtoroituen erinomaisin arvolausein (laudatur, laudatur ja eximia cum laude approbatur). Kaikki kolme (Sergei Prozorov, Anni Kangas ja Katri Pynnöniemi) ovat löytäneet uran Venäjän tutkijoina Suomessa. Yksi ohjelman opiskelijoista jatkoi väitöskirjaopintoihin brittiyliopistossa ja kaksi ryhtyi diplomaateiksi. Erityisen vaikutelman jätti liikuntaesteinen nuori nainen, jolle olin katsonut aiheelliseksi selittää, ettei yliopisto voisi ottaa vastuuta hänen turvallisuudesta kesäkoulussa Moskovassa 1999. Hänestä tuli kehitysyhteistyöasiantuntija Ruandassa, Haitissa ja vastaavissa kovimman luokan paikoissa. Opiskelijoihin kuului myös trubaduuri, jonka kitara tahditti yhteistä menoa. ”Komarovo”, reipas renkutus jossa matkataan ”Hyttylään”, piti kesäkoulubussin tunnelman hilpeänä Venäjän Karjalan kuoppaisilla teillä.²

ISSS loi kolmen oppiaineen ohjelmalle virkeän ja joustavan ympäristön. Suunnittelija Leena Wilkmanin työhuoneen ovi Attilan kakkoskerroksessa oli avoinna opiskelijoiden saada neuvoa uuteen maahan ja opintoympäristöön kotiutuesssa. Leena oli vastavalmistunut kansainvälisestä politiikasta, joten ohjeistus oli samal-

² Komár tarkoittaa hyttystä tai itikkaa. Komarovo on entinen Kellomäki, kylä Karjalan kannaksella lähellä Pietarin kaupunkia, joten pilke silmäkulmassa vedetty laulu sopi hyvin ohjelman rajoja ylittävän vuorovaikutuksen henkeen.

Kuva 8.

Kansainvälisen politiikan Gateway I -maisteriohjelma: Opettaja ja opiskelijoita.

la vertaistukea ja lujitti suotuisasti ryhmän sisäistä kiinteyttä. Kun nimittäin sopivankokoinen opiskelijaryhmä alkaa hyvässä sovussa kilvoitella keskenään, opettaja pääsee piiskaamasta kutakin erikseen ja voi keskittyä jalompaan puutarhurin tehtävään: varmistaa kullekin versolle sopiva kasvuympäristö. Gateway-ohjelma onnistui luomaan jotakin tästä omalakisesta ryhmädynamiikasta. Opettajana olin niin vaativa kuin ensimmäistä isompaa vastuusarkaansa tekevä vain osaa: teoriaa oli osattava *soveltaa* ja omintakeisia metodisia ratkaisuja kehiteltävä. Opiskelijat olivat onneksi sen verta kovaa ainesta, että kaikki selvisivät kuurista, ja tavan takaa laittoivat opettajansa koville. Eräs mieleeni jäänyt hetki on itsenäisyyspäivä, joksi opiskelija oli sysännyt luettavakseni 70 sivua reflektointejaan suvereenisuudesta. Venäläinen oli tottunut säästämään paperia ja printti oli pientä kuin Pravdassa. Kun ensimmäiset pro gradu-tutkielmat valmistuivat, vuodatin jonkun kyyneleen liikutuksesta ja helpotuksesta. Oli hienoa nähdä, kuinka nuoret ihmiset ylittivät itsensä ja *paikoitellen* kykenivät mielestäni briljanttiin, läpiajateltuun tekstiin, parempaan kuin mihin itse voisin pystyä. Tällaisen momentin kokeminen on opetta-

jalle paras kiitos. Ulkomaalaisista opiskelijoista vastuu myös painaa isompana, sillä heillä ei ole perhettä lähellä ja tarvittaessa tukemassa. Päinvastoin monella oli huoli sairaista vanhemmistaan neuvostojärjestelmän romahtamisen jälkeisissä olosuhteissa, joissa sairaalalla ei ollut tarjota potilaalle ruokaa eikä lääkkeitä.

Pro gradu-tutkielmissa opiskelijoita askarruttivat demokratiaan, kehitykseen ja sosiaalisiin ja poliittisiin siirtymätiloihin (”transitio”) liittyvät teemat. Tieteenalakohtaisen keskustelun laajempina taustadiskursseina piirtyy kysymys poliittisen toiminnan ja maantieteellis-geopoliittisen tilan muodostumisesta, ”kuvitelluista yhteisöistä” (Benedict Andersonin mielessä) ja ”konstruoiduista” identiteeteistä sekä diskurssin vallasta ja järjestymisestä (Foucault, Barthes) ja tradition tulkinnoista (Lotman, Eco). Poliitiikan tutkimuksen sarjassa *Studia Politica Tamperensis* (No. 8/2000) julkaistiin opiskelijoiden pro gradu-tutkielmien pohjalta toimittamani teos ”Russian-European Interfaces in the Northern Dimension of the EU”, joka on arvosteltu Ulkopoliittika-lehdessä 4/2000. Opiskelijoilla oli näin heti valmistuttuaan tutkielman ohella julkaistu artikkeli. Kolmen oppiaineen ohjelma loi myös oman ISSS:n julkaisusarjan, ”Gateway Papers”, josta syntyi neljä, brittiläisin ja venäläisin kirjoittajavoimin laadittua numeroa.

Gateway-ohjelma laajensi laitoksen tavanomaista oppiainesisältöihin perustuvaa opetustarjontaa englanninkielisellä erikoistumisalueen opetuksella. Tällaisen tarpeesta kertoi se seikka, että ohjelmaan haki joukko laitoksella jo opiskelevia. Kokeilua päätettiin jatkaa laitoksen perusvoimavaroin ja ohjelmasta syntynein säästöin: syntyi Gateway II, maisteriohjelma ”European Policies, Regional Cooperation and Transformation in North-West Russia”. 2000–02 toteutetussa yhden oppiaineen (kansainvälinen politiikka) ohjelmassa lähtökohtana oli eurooppalaisten politiikkojen arviointi, siis policy-tutkimus. Tällä kertaa opiskelijat, joita valittiin 8, olivat pääosin ulkomaalaisia – Yhdysvalloista, Iso-Britanniasta, Italiasta, Turkista ja Venäjältä. Ohjelma muodostui pieneksi kun opiskelijoita lopulta tuli vain 5. Kotimaisen sidosaineksen – opiskelijajoukon, joka jo tiesi ja osasi opiskelukäytännöt – puuttuminen näkyi ryhmän löyhyydessä: nyt oli kyse vain muutamasta yksilöstä. Tuohon aikaan laitoksella oli jo useita englanninkielisiä maisteriohjelmaa ja markkinat olivat selvästikin tyhjentyneet. Tulijoita kyllä oli perhekunnittainkin Euroopan ulkopuolisista maista, mutta vakavien hakijoiden massa jäi liian pieneksi lopputulosta ajatellen. Ohjelma kärsi heti kun muutama opiskelija jäi pois koulutuspäivän tarjoutuessa muualta. Se kuitenkin toteutettiin, sillä erikoisalojen maisteriohjelmien tarjoaminen oli kansainvälistymään pyrkivässä yliopistossa kasvukiidossa eikä pieni pääluku ollut erityisen poikkeuksellista.

Venäjällä Jeltsinin aika oli vaihtunut Putinin kauteen ja muutoksen momentti antoi tilaa jatkuvuuksien tarkastelulle. Yksi pro gradu selvitti, miten Putinin retoriikka aktualisoi vallan historiallisia symboleita; toinen tutki Putinin ”valtion rekonstituutiopolitiikan” ensimmäisiä vaiheita edustanutta ”superalueiden” ja funktionaalisen yhtenäisen tilan (”single space”) pystyttämistä. Kestoi aiheena oli edelleen EU:n Venäjä-politiikka. Kesäkoulut toteutettiin ISSS:n ohjelmoina, mutta muutoin Gateway II hoitui laitoksella. Vastuuopettajan tukena oli 1980-luvun puolivälissä maksullisen palvelutoiminnan tutkimuksen³ tarpeisiin laajennettu Rauhan- ja kehitystutkimuksen yksikkö. Outi Suominen, Marketta Saikku ja Seija Laalo-Ristilä olivat kukin vuorollaan mukana hallinto- ja järjestelytehtävissä, sillä laitoksen kanslialle ei erikoisohjelmien kirjavaa työtä ollut kohtuullista säilyttää. Yksi rouvista, tottunut Venäjän kävijä, piilotti Moskovassa koulun kassan ruplatukut vatsan päälle: ”Ei Venäjällä ryöstetä raskaana olevaa naista”. Siihen aikaan oli toimittava käteisellä ja seteleitä sai olla rutkasti ruplan romahdettua elokuussa 1998.

Kahden Gateway-ohjelman kesäkoulut pidettiin Petroskoissa (Petroskoin valtionyliopisto 1998), Moskovassa kahdesti (Moscow State Institute of International Relations eli MGIMO 1999 ja Moskovan valtionyliopisto M.V. Lomonosov Moscow State University 2002) sekä Tartossa (Tartton yliopiston Eurocollege 2001). Vieraita luennoitsijoita Tampereella ja kesäkouluissa oli yhteensä yli 50. Mukana olivat Richard Sakwa, Andrew Williams ja Vivienne Jabri Kentin yliopistosta, jonka kanssa laitos oli 1990-luvun alusta kehittänyt yhteistyötä mukaan lukien säännönmukainen opiskelijavaihto. Muita nimiä olivat mm. Didier Bigo, Brigitte Vassort-Rousset, Adrian Hyde-Price, Christine Sylvester, Yale Ferguson, Richard Mansbach, Elena Zdravomyslova, Juri Kihlin, Dmitri Trenin, Aleksei Malashenko, Aleksander Bukhvalov, Bo Petersson ja Pekka Sutela. Lisäksi kunkin kesäkoulun isäntäyliopisto tarjosi omat luennoitsijansa; esimerkiksi MGIMO:ssa prof. Juri Fjodorov piti täysimittaisen luentosarjan. Richard Sakwa luennoi kolmessa neljästä kesäkoulusta ja opiskelijamme pääsivät näin ennakkoon käsiksi hänen kulloinkin tekeillä olevaan kirjaansa. Vierailijamassa ja sen tuottama opetuksen volyymi kertovat, että laitos edisti vauhdilla länsieurooppalaisten ja venäläisten yliopistojen

³ Yliopiston maksullisena palvelutoimintana laitoksella hoidettiin 1984–6 Länsi-Kenian perusterveydenhuollon kehittämishanketta ja sen jälkeen saman alan sekä ympäristöpolitiikan tiedottajakursseja yhdessätoista itäisen ja eteläisen Afrikan maassa.

vuorovaikutusta. Tampere oli ”gateway” – solmukohta suomalais-venäläisessä yhteistyössä, joka toteutettiin osana laajempaa eurooppalaista verkostoitumista.

Oppiaineen eurooppalainen ympäristö laajentui merkittävästi sen seurauksena, että laitoksella yli viidentoista vuoden ajan (1990–2006) oli ECPR:n (European Consortium for Political Research) kansainvälisen politiikan ryhmän Suomen edustus (Steering Committee of the ECPR Standing Group on International Relations). ECPR/SGIR perusti 1999 tamperelaisten aloitteesta tieteenalan eurooppalaisen tohtorikoulutuskurssin (European International Relations Summer School, EIRSS), jonka hallinnosta ja taloudenpidosta Poliitiikan tutkimuksen laitos vastasi ensimmäisen kolmivuotisen syklin ajan. Kesäkoulujen järjestämisvastuu kiersi eri yliopistoissa. Ensimmäinen tohtorikurssi järjestettiin Tampereella Ahlmanin opiston tiloissa vuonna 2000.

Kuva 9.

European International Relations Summer School, Tampere 2000

Kerron Moskovan sessiosta, jonka johtajana ja vastuuopettajana toimin. Vuosikurssin 2005 aihepiiri käsitteli Venäjän politiikkaprosesseja ja kansainvälistä in-

regroitumista. Kurssi järjestettiin yhteistyössä isäntäinstituutiona toimineen Moskovian valtionyliopiston filosofisen tiedekunnan kanssa, missä MGU:n politiikan tutkimus⁴ tuohon aikaan sijaitsi. Yhteistyöpartnereina mukana oli myös viisi muuta eurooppalaista yliopistoa ja MGIMO Moskovassa.⁵ Eurooppalaisen kattojärjestön (ECPR/SGIR) kannalta 2005 oli ensimmäinen kerta jolloin koulu järjestettiin Venäjällä ja koko kahden viikon intensiivisessio EU:n jäsenmaiden ulkopuolella. Paradoksaalista vain oli, ettei Venäjä-yhteistyön eurooppalainen pioneerihanke voinut saada rahoitusta EU:n ohjelmista, sillä Venäjällä toteutettua toimintaa ei tilapäisistä poliittisista ja teknisistä syistä rahoitettu lainkaan. Katastrofilta vältyttiin kun avuksi tuli Venäjän humanistista tutkimusta rahoittava säätiö sekä pari isoa amerikkalaista ja saksalaista Moskovassa toimivaa säätiötä. Rahoituslähteitä oli kahdeksan, mukana myös Suomen opetusministeriö.

Työtiimi oli pieni: lisäksi professori Artur Demchuk MGU:ssa ja kesäkoulun administraattorin tehtäviä Tampereella tarmokkaasti hoitanut yht.yo. Saara Ollikainen (nyk. Särnä). Neuvottelin järjestelyvastaat Moskovassa ja niistä laadittiin dekaanien allekirjoittama sopimus. Avoimessa kansainvälisessä haussa kesäkouluun valittiin 26 opiskelijaa 18 eri yliopistosta ja 14 eri maasta. Suomalaisia oli kolme ja näistä kaksi laitoksen opiskelijoita. Opetus sisälsi neljä kurssia, metodologiasessiot ja opiskelijoiden väitöskirjatöitä käsittelevän seminaarin. Moskovassa järjestettyä kahden viikon intensiiviperiodia edelsi etäopetus, joka sovelsi tuohon aikaan uutta Moodle-opetusalustaa. Kursseja vetivät lisäksi jo mainitut Sakwa ja Demchuk sekä prof. Helmut Hubel (Jena) ja Dr. Mark Webber (Loughborough). Metodologiasessioista vastasi emeritusprofessori Osmo Apunen. Opiskelijat ja opettajat saivat jälleen kerran asua Varpusvuorilla kolossaalisena kohoavassa Moskovian valtionyliopiston päärakennuksessa kulkuluvan takana. Tällä kertaa kulttuurisiin kohtaamisiin ei kuulunut sellaista mitä oli sattunut Gateway II-ohjelman aikana, jolloin tamperelainen opiskelija eksyi Stalinin rakennuttaman valtavan ark-

⁴ Filosofisen tiedekunnan politiikan tutkimuksen osasto, Venäjän ja maailmanpolitiikan tutkimuksen oppituoli.

⁵ Friedrich Schiller University of Jena, Department of Political Science (Chair of Foreign Policy and International Relations); University of Kent at Canterbury, Department of Politics and International Relations; Loughborough University, Department of Politics, International Relations and European Studies; Pierre Mendès-France University of Grenoble; the Moscow State Institute of International Relations (MGIMO-University), ja Helsingin yliopiston Aleksanteri-insituutti. Viime mainittu ei osallistunut ohjelman toteuttamiseen mutta toi rahoitustukea.

kitehtuurin pimeään labyrinttimaiseen kellarikerrokseen seuranaan historian haamut ja aggressiiviset villikissat.⁶ Loppuarvioinneissa *EIRSS Moscow 2005 Session* jäi SGIR:in tohtorikoulutuksen kirjoihin menestystarinana. Opiskelijat kirjattiin Tampereen yliopistoon ja opintorekisteriin laitokselle kertyi 280 ECTS. Opiskelijoista moni on antanut kuulua itsestään menestyneenä Venäjän tutkijana ja jo professorina.

Opetusministeriö avasi 2003 haun uudessa kolmivuotisessa toimintaohjelmassa ”Suomi, Venäjä ja kansainvälinen yhteistyö”. Tein esityksen laitoksen johtajan luvalla, tällä kertaa mielessä yhteisen englanninkielisen maisteriohjelman kehittäely Pietarin valtionyliopiston kansainvälisten suhteiden tiedekunnan kanssa. Nyt puhuttiin eurooppalaisesta korkeakoulutusalueesta (EHEA), twinning-periaatteesta ja integroiduista opetussuunnitelmista sekä yhteistutkintotavoitteisesta koulutusyhteistyöstä. Rahaa tuli, mutta samaa rahaa oli hakenut pari muutakin tiedekunnan laitosta, ja näistä yksi taho kikkaili yliopiston yhteisen edun nimissä sateenvarjo-organisaation, jolle kaikki raha osoitettaisiin, taho itse jakajan paikalla. Seurasi vääntö, jonka lopputuloksena vaivoin saatiin laitoksen kannalta hakemuksen tarkoituksena vastaava lopputulos. Palaset tuntuivat kuitenkin itse asian puolesta lokahtavan kohdalleen kun Tampereen yliopisto hieman jälkijunassa liittyi opetusministeriössä ylitarkastaja Sirkka-Leena Hörkön myötävaikutuksella kehitelyyn Finnish-Russian Cross-Border University (CBU)-hankkeeseen ja dekaani Matti Alestalo tiedusteli kansainvälisen politiikan halukkuutta tehdä pilottihankeesitys, johon ohjelman toteutuksen edetessä tuotaisiin mukaan sosiologia ja muita tiedekunnan oppiaineita. CBU:n johtoryhmä (sittemmin neuvosto) hyväksyi Tampereen esitykset CBU:n kehittämissuunnitelman säännönmukaisissa vaiheissa 2004-2006. Syyskuussa 2004 Tampereen yliopisto liittyi CBU:n yhteistyösopimukseen yhdessä kolmen muun suomalaisen ja neljän venäläisen yliopiston kanssa.⁷ Tampere koordinoi CBU:n kansainvälisen politiikan (International Relations) pilottialan yhteistutkintotavoitteisen maisteriohjelman kehittämistä partnereina ennestään tutut Pietarin valtionyliopisto (Kansainvälisten suhteiden tiedekunta) ja Gateway-ohjelmien toteuttamiseen osallistunut Petroskoin valtionyliopisto (Kansainvälisen politiikan *kafedra* eli oppituoli). Ohjelmasta vastaavaksi professoriksi

⁶ Vaarallinen reittivalinta päättyi onnekaasti kun opiskelija huudolla johdatti taskulam-puin suunnistavat turvamiehet paikalle.

⁷ 2011 CBU:n yliopistoverkosto kattaa kymmenen yliopistoa. Ks <http://cbu.fi/fi/partneriyliopistot/>

Petroskoissa tuli Gateway I-ohjelmasta maisteriksi valmistunut ja Tampereella tohtoroitunut Sergei Prozorov. Pietarissa ohjelmasta vastasi professori Konstantin Khudoley apunaan lehtorit Dmitri Lanko ja Natalia Zaslavskaja. Mukana oli myös Pietarin Eurooppalainen yliopisto, jonka kanssa Poliitiikan tutkimuksen laitos oli järjestänyt yhteisen kesäkoulun Pietarissa 1997.

Tampereella CBU-rahoitus, jonka opetusministeriö löysi ulkoasiainministeriön lähialuevaroista, synnytti heti paineita vedättää muutakin toimintaa sen avulla. Suunnitelma pilottivaiheen maisteriohjelmaksi saatiin kuitenkin viimeisteltyä, yhteinen opetusohjelma tehtyä ja välittömät yhteensopivuusongelmat ratkaistua. Viime mainitut koskivat paitsi opintojen sisältöjä ja opetusmuotoja myös esimerkiksi koko mitoitussjärjestelmää ja arviointikäytäntöjä. Opetus aloitettiin ja kaksi suurempaa koulutustapahtumaa pidettiin: syyskoulu Tartossa 2005 ja kesäkoulu Pietarissa 2006. Jälkimmäisestä laadittiin CBU-yhteistyön tarpeisiin sopimus, jonka allekirjoittivat sekä rehtorit että vastuuopettajat Tampereella ja Pietarissa. Kaksiviikkoinen kesäkoulu Pietarin valtionyliopiston helteisellä kampuksella 34 opiskelijan ja vaihtuvien vierailijaluennointisijoiden kanssa jäi osaltani viimeiseksi koulutustilaisuudeksi ohjelmassa, sillä siirryin syksystä 2006 päätoimisen tutkijan tehtäviin. Kesäviikkoina Venäjällä ei tunnetusti saada lämmintä vettä, ja sitä ei jokuken mukavuuksiin tottunut opiskelija kärsinyt. Ohjelmassa projektiassistenttina toiminut YTM Corinna Wolff sen sijaan ei ollut mikään *Warmduscher* missään mielessä. Corinnan urheus, nokkeluus ja työmoraali olivat korvaamaton apu ja ilo väliin hankalissa työolosuhteissa rajan molemmin puolin.

Suomalais-venäläistä CBU-yhteistyötä täydentämään rakentui laitoksella 2004 alkaen toinen koulutuksen kehittämishanke, *Nordplus Neighbour*-ohjelman tukema ”The European North and EU-Russian International Relations”, joka toi mukaan Ruotsin (Lundin yliopisto) ja Viron (Tartton yliopisto). Päätöskonferenssi pidettiin Lundin yliopistossa 2006. Hanke ja siihen sisältynyt esitys Joint Degree-tavoitteisen koulutuksen kehittämisvaiheista on raportoitu Lundin yliopiston julkaisussa ”The Bologna Process on the Ground: Experiences of Nordic-Baltic-Russian Cooperation in Higher Education”.⁸ Tutkimuksen puolella laitos sai 2004 toteuttaakseen *Suomen Akatemian Muuttuva Venäjä-ohjelmaan* osallistuneen hankkeen ”Uusi ja vanha Venäjä Suomen ja Venäjän suhteiden siirtymäkeskukseluissa. Hankkeeseen osallistui 12 tutkijaa Suomesta, Pietarista, Moskovasta ja

⁸ The Centre for European Studies at Lund University, CFE Conference Papers Series, No. 1, 2007, toim. Jussi Laine, Bo Petersson, Sergei Prozorov ja Helena Rytövuori-Apunen.

Tartosta. Siinä kehiteltiin pragmatismien sovelluksia Suomen ja Venäjän suhteiden tutkimuksessa kolmella analyyttisellä ulottuvuudella: valtiotaito, institutionaalinen politiikka ja habituaaliset elämäkäytännöt. Projektissa väitellyt YTT Anni Kangas jatkoi jälkeeni CBU-koulutushankkeen hoitamista tämän tarjoamin erityisvoimavaroin.

Politiikan tutkimuksen laitoksen Venäjään liittyvien koulutushankkeiden kehittämisessä opetusministeriön Venäjä-ohjelmilla on ollut ratkaiseva merkitys. Niiden tarjoamin erityisvoimavaroin on voitu laajentaa alan opetustarjontaa ja kansainvälistyä opiskelijoiden, koulutustarjonnan ja tutkintojen kehittämisen mielessä. 1996–97 aloitettu pohjatyo ehti hyvin, kuten tarkoitus onkin, jättää pysyviä jälkiä ennen kuin yliopistouudistus 2010 poisti vastaavan lisävoimavarojen mahdollisuuden. Uudessa yliopistossa on kuitenkin uuden ajan merkit. Kun kansainvälinen politiikka osana yhteiskuntatieteellistä tiedekuntaa oli aktiivisesti kehittämässä Venäjään liittyvää ja sen tiedeinstituutioiden kanssa toteutettua koulutustoimintaa, vastaava kehittäminen kärki näyttää 2010 uudistuneessa yliopistossa siirtyneen business-aineiden suuntaan. Tämä lienee merkki murroskauden vaihtumisesta tavanomaiseksi kansainväliseksi kanssakäymiseksi, ja myös tässä yhteydessä Venäjän politiikan ja kansainvälisten suhteiden tutkimus on varmasti tarpeen.

Muisteluja

SIRPA VIRTÄ

Valtio-opin tutkija, assistentti ja yliassistentti
1985–1993

Aloitin syksyllä 1979 valtio-opin opiskelijan taipaleeni Poliitikan tutkimuksen laitoksella Lapintiellä. Metodistikirkon luentosali, jossa ajankulukseen saattoi lueskella hengellisempääkin materiaalia, toimi opetustilana ja tuli tutuksi alkuvuosina ennen kuin laitos muutti Lapintieltä Attilaan. Ainoastaan valtio-opin peruskurssi järjestettiin yliopiston päärakennuksen salissa A1. Tatu Vanhanen luennoi peruskurssin syyslukukaudella 1979. Muut valtio-opin opettajat tulivat tutuiksi laitoksella. Marja Jukola-aho piti ensimmäisen syksyn proseminaarin, Pertti Timonen luennoi vaalijärjestelmistä ja Olavi Borg puoluejärjestelmistä ja muista valtio-opin perusasioista. Lukuvuoden 1979–80 tutkintovaatimukset olivat vielä varsin marxilaispitoiset, joten ensimmäisen kirjatentin lukukokemus oli tyrmäävä ensimmäisen vuoden opiskelijalle. Tyrmäävä ei kuitenkaan tarkoittanut, että kokemus olisi ollut negatiivinen, pikemminkin päinvastoin, se vain lisäsi valtio-opin kiinnostavuutta pääaineena.

Samana syksynä valtio-opin opinnot aloittaneista opiskelijoista mieleen jäivät itseni lailla tutkijanuralle päätyneet Ilkka Ruostetsaari ja Matti Mälkiä. Myöhemmin hallintotieteilijäksi siirtynyt Matti häikäisi jo proseminaarissa opiskelutoverinsa. Kun Marja Jukola-aho kysyi lähdeviitettä matemaattiselta näyttävästä kaavasta *Matin* seminaarityössä, hän vastasi sen olevan hänen oma kaavansa ja todistavansa sen oikeellisuuden tarvittaessa. Ensimmäiset seminaarityöt ja kirjatentit menivät jotenkuten, ja opiskeluhistoriani ainoaan suulliseen tenttiin jouduin muistaakseni heti toisen kirjatentin jälkeen. Yhtä kirjaa en saanut läpi, joten Tatu Vanhanen oli tenttituloslistaan kirjoittanut sen kohdalle ”suulliseen tenttiin”. Jännitys oli valtava, kun istuin hänen ovensa takana odottamassa Lapintien laitoksen ahtaissa tiloissa.

Kutsuttuaan minut huoneeseensa Tatu avasi kirjan sisällysluettelon kohdalta ja kysyi, mistä tässä kirjassa puhutaan. En muista mitä vastasin, mutta helpottuneena ja suullisen tentin läpäisseenä kuitenkin poistuin paikalta vannaon mielessäni, etten ikinä enää joutuisi vastaavaan tilanteeseen.

Valtio-opin opiskelijoille kuului tuolloin myös kansainvälisen politiikan perusteet, joten Osmo Apusenkin luennot olivat ohjelmassa. Niistä jäi, jostain ihmeellisestä syystä, erityisesti mieleen ballistisen ohjuksen rakenne, joka piirrettiin liitutaululle. Valtio-opin opinnoista ja opettajista erityisen hyvin ja lämmöllä muistan vielä edellä mainittujen lisäksi Veikko Veilahden pitämät neuvottelutaidon kurssit, joista varmasti oli hyötyä kaikille opiskelijoille myöhemmin urallaan, ja Jukka Paastelan innostuneet ja innostavat luennot monista klassikoista ja teoreettisista kysymyksistä. Opettajien omat kiinnostuksen kohteet, kokemus ja oma-kohtainen poliittinenkin toiminta tekivät valtio-opista opiskelijalle kiinnostavan kokonaisuuden.

Vapaa sivuaineoikeus Tampereen yliopistossa on ollut opiskelijasukupolville suuri etu siinä mielessä, että opiskelija on saanut opiskella mitä on halunnut pääaineensa ohella. Itse päädyin parin vuoden hakuammunnan ja monien turhien luennoilla istumisten jälkeen julkishallintoon, julkisoikeuteen ja kansantaloustieteeseen. Pro gradun aiheeksi tuli naisten asema palkansaajaliikkeessä paljolti siitä syystä, että vielä 1984 kun äitiyslomalla kirjoitin graduani, laitoksen Pardem-projektista oli paljon aineistoja saatavilla ja käyttämättäkin.

Tutkijanuralle politiikan tutkimuksen laitokselle jäin sattumalta, mutta ilmeisen onnekkaan sattuman johdosta, koska siitä ura sitten urkeni. Hain Olavi Borgilta kokonaismerkintää tai gradumerkintää, kun hän kysyi onko minulla yhteiskuntatieteiden kandidiksi valmistuessani työtä tiedossa. Tuolloin 1985 maisterin arvon sai hakemuksesta kandidatuurin suorittettuaan. Vastasin, että ei ole työtä tiedossa, mutta jos ei mitään löydy niin ryhdyn kirjailijaksi ja kirjoittamaan proosaa. Olavi on myöhemmin kertonut, että vastaukseni sai hänet tarjoamaan tutkijanpaikkaa, joten niin jäin laitokselle tutkijaksi. Ensimmäinen tehtäväni oli toimittaa graduni laitoksen julkaisusarjassa julkaistavaan kuntoon.

Ensiaskleet tutkijana otin laitoksen sivukonttorissa tutkijanhuoneessa, joka sijaitsi jossain Hämeenkadun lähellä, mutta pian pääsin laitoksen tiloihin Arttilaan. Käytännön asioista vastaavat kanslistit olivat korvaamaton apu kaikissa asioissa: Raija Oksanen ja Merja Kantola (sittemmin Järvinen, toimi Riitta Lehtimäen sijaisena monta vuotta). Tutkijayhteisö 1986 koostui professoreiden lisäksi nuoremista opettajista ja tutkijoista, joista monet ovat kollegoita edelleenkin (ja osa nyt

jälleen samassa Johtamiskorkeakoulussa): Tapani Turkka, Pertti Lappalainen, Tarja Seppä, Eero Palmujoki, Juha Holma, Tuula Varis, Olli Simola ja Ilkka Ruostetsaari, sekä pari vuotta myöhemmin Jaana Kuusipalo.

Järjestötutkimuksen seura perustettiin 1986 ja järjestötutkimuksen traditioita ylläpitämään myös yksikkö, jolla ei kuitenkaan ollut varsinaista hallinnollista asemaa. 1980-luvun lopulla yksikkö tuotti lukuisia järjestötutkimuksia tilaustutkimuksina erityisesti ammattijärjestöille. Oma poliisitutkimusurani alkoi (jälleen sattuman sanelemana) heti 1986, kun kahvihuoneessa istuksissani tartuin ripeästi tilaisuuteen Olavi Borgin kysellessä ovelta, että kuka haluaa ryhtyä tekemään järjestötutkimusta Suomen Poliisien Liitolle. Kyse oli pidemmästä projektista, mikä oli ehkä päässy innostukseeni, ja Olavi Borgin kunniaksi on sanottava, että hän peitti hetkellisen epäröintinsä taitavasti. Epäröintiään hän perusteli myöhemmin niin, että kyse ei niinkään ollut siitä, etteikö naispuolinen tutkija olisi kykenevä ja pätevä tutkimusta tekemään vaan siitä, miten miehinen poliisikulttuuri ja siis tilaajaosuus asiaan sopeutuu. Ongelmia ei kuitenkaan tullut, paitsi joitakin lieviä myöhemmin uusien projektien yhteydessä, mutta niissä Olavi oli tiukasti ja oikeudenmukaisesti tukena (eikä koskaan puolella sanalla sanonut ”mitäs minä sanoin”).

1980-luvun loppu kului projektitutkijana, ja 90-luvun alussa toimin muuttaman vuoden myös opetustehtävissä, valtio-opin vs. assistenttina. Poliitikin tutkimuksen laitos oli työyhteisönä varmaankin hyvin tavanomainen yliopiston laitos, jossa erilaiset voimakkaat persoonat ja persoonalliset opettajat ja tutkijat tulivat keskenään juttuun milloin paremmin milloin huonommin. Muistot ovat kuitenkin pääasiassa positiivisia ja yhteiset vapaa-ajan riennot aina nousevat ylitse arkipäivän puurtamisen. Kesäretket Antaverkaan Ylöjärvelle ja erityisesti valtio-opin väen jokasyksyiset seminaa-

Kuva 10.

Ylöjärven Antaverkassa 1980-luvulla.

Alhaalta: Eero Palmujoki, Tapani Turkka, Pertti Lappalainen, Sirpa Virta, Tarja Seppä, Ilkka Ruostetsaari ja Olli Simola

rit Seilin saarella, Turun yliopiston Saaristomeren tutkimusaseman tiloissa, olivat ikimuistoisia. Seilin seminaareihin osallistui valtio-opin väkeä Turun, Tampereen ja Jyväskylän yliopistoista. Yleensä meitä oli 20–30 henkeä. Useana vuonna alkuaikoina olin ainoa naispuolinen osallistuja, mikä muuten ei haitannut itseäni eikä muitakaan, mutta yksi yhden hengen makuuhuone (jotka oli varattu professoreille) jouduttiin luovuttamaan minun käyttööni ja saunavuorot jouduttiin ottamaan käyttöön. Jälkimmäinen myönnytys tarkoitti käytännössä sitä, että kävin pimeässä illassa rantasaunassa pikaisesti, jotta miehet pääsivät saunaan, ja sitten istuin noin kolme tuntia yksin tv:n ääressä pöytäkirjassa ja odottelin juttuseuraa, kun muut osallistujat paransivat maailmaa saunalla. Mutta varhainen sovittautuminen ja totuttelu ainoan naisen rooliin oli hyväksi sekin, kun myöhemmin poliisitutkimuksen ja poliisikoulutuksen puitteissa jouduin vastaavanlaisiin tilanteisiin varsin usein.

Jatko-opinnot kuuluivat tutkimus- ja opetustehtävissä toimivien velvollisuuksiin (moraalisiin, ei virkavelvollisuuksiin niinkään). Tein valtio-opin lisensiaatin tutkimukseni projektitutkimusten myötä kertyneistä aineistoista. Poliisitoiminnan legitimiisyyttä tarkastelleen lisensiaatintutkimuksen toisena tarkastajana toimi professori Paavo Uusitalo. Ehdin olla vajaan vuoden myös VAKAVA-tutkijakoulun kirjoissa ennenkuin lähdin laitokselta, samoihin tehtäviin eli tekemään väitöskirjaani, mutta eri puitteisiin eli Poliisiammattikorkeakoululle (joka tuolloin oli vielä Poliisiopisto) Espooseen tutkijaksi. Kun tutkijakoulut aloittivat toimintansa, niihin valittujen tutkijoiden palkkaus oli niin alhainen, että projektitutkijana monta vuotta olleelle tutkijalle kyse oli tulotason romahduksesta. Palkkaus ei kuitenkaan ollut varsinainen syy Espooseen siirtymiselle vaan se, että poliisiaiheisen väitöskirjan tekemiselle oli eduksi päästä katsomaan poliisitoimintaa, koulutusta ja hallintoa myös sisältäpäin. Palasin sitten väittelemään politiikan tutkimuksen laitokselle huhtikuussa 1998.

Kokemuksia valtio-opin projektitutkimuksista¹

OLAVI BORG

Valtio-opin professorina 1971–1998

Vaali- ja puoluetutkimukset

Kiinnostus puolue- ja vaalitutkimukseen on Tampereen valtio-opissa ollut aina suurta. Poliitiikan tutkimuksen laitoksella tehtiin puolisen tusinaa väitöskirjaa ja liseniaattityötä näistä aiheista jo 1970-luvulla. Vuonna 1976 valmistui peräjälkeen kaksi alan väitöstyötä: Tapio Koskiahon vaaliliittoutumista sekä Pertti Timosen vaalikannatuksen yleistä selittämistä koskevat työt. Lisäksi sosiologian puolella valmistui Pertti Suhosen poliittisia mielipiteitä koskeva työ ja kunnallistieteen puolella Waldemar Bühlerin puoluekannatusta neljässä Etelä-Hämeen kunnassa koskeva työ. Vuosikymmenen alussa (1972) Raili Ruusala oli jo väitellyt luottamustehävien kasautumisesta ja jäsenten tavoitevalinnoista SDP:ssä sekä Antti Jaakkola laatinut vankan liseniaattityön vaalijärjestelmistä eurooppalaisissa kontekstissä. Kaikissa näissä töissä olin mukana ohjaajana tai tarkastajana. Oma mielenkiintoni ei kuitenkaan kohdistunut ensisijaisesti äänestämiseen ja puolueiden vaalikannatukseen, vaan enemmänkin vaalikampanjointiin.

Kun lehdistössä tapahtuva maksullinen vaali-ilmoittelu oli tuolloin vaalikampanjoinnin merkittävin ja myös kallein osa, oli tärkeää saada selville, miten tämä sotien jälkeen yleistynyt kampanjamuoto oli määrällisesti ja laadullisesti kehittynyt ja oliko sillä todella vaikutusta vaalimenestykseen. Niinpä tein vuosilta 1945–70 kattavan analyysin maan päälehdistä vaali-ilmoittelun kehityksestä. Mukana oli myös laskennallinen arvio ilmoittelun kustannuksista puolueittain ja eniten ilmoitelleiden ehdokkaiden osalta.

¹ Tämä muistelu perustuu teokseni *Elämä kertoo* (2010) IX lukuun, josta sivujen 206–237 teksti on lyhennetty ja osin uudelleen kirjoitettu. Kiitän Ilkka Ruostetsaarta tekemistään kommentista ja tarkistuksista sekä erityisesti energiapolitiittisia projekteja koskevien rahoitustietojen hankkimisesta.

Vaali-ilmoittelun volyyymiä pitkällä aikavälillä koskenut tutkimus ei herättänyt julkisuudessa juurikaan huomiota, mutta siitä oli jotakin tietä kiirinyt tieto Ruotsiin. Siellä käytiin tuolloin keskustelua vaalijärjestelmän muuttamisesta ja niinpä he pyysivät lupaa ruotsintaa tutkimukseni, jotta sitä voitaisiin käyttää hyväksi vaalijärjestelmäkeskustelussa. Näin sain ilmaiseksi ruotsinkielisen version tutkimuksestani. Myös Suomen vaaliviranomaisten piirissä tutkimus herätti niin paljon kiinnostusta, että vaalikysymyksistä tuolloin Oikeusministeriössä vastuussa ollut vanhempi lainsäädäntöneuvos Lauri Tarasti otti yhteyttä ja ehdotti yhteistyötä muutamien alan kysymysten selvittämiseksi. Eduskunnassahan oli juuri 1972–73 esillä koko vaalilainsäädännön uudistaminen, jota itsekin perustuslakivaliokunnan jäsenenä olin tekemässä. Tutkijan, asiantuntijan ja lainsäätäjän rooli leikkasivat kohdallani harvinaislaatuksella tavalla toisiaan! Niinpä jatkoimmekin yhdessä Tarastin ja maisteri Pentti Jonnisen kanssa alan tutkimusta ja saimme valmiiksi vuosikymmenen puolivälissä ensimmäisen perusselvityksen vaalikampanjoinnin eri muodoista Suomessa. Pentti Jonninen oli tehnyt aihepiiristä laitoksella jo valtiopuolueopin gradun, jota saatoimme käyttää selvitystyön pohjana. Hän jäikin sitten muutamiksi vuosiksi ministeriöön tekemään alan selvityksiä.

Olin huomannut että laudaturtutkielmien keskittäminen tiettyyn aihepiiriin helpottaa niiden valmistumista, kun voidaan muodostaa toimiva gradupiiri, jonka puitteissa opiskelijat verkottuvat ja alkavat ohjata ja kannustaa toisiaan. Niinpä 1970-luvulla laitoksella tehtiin runsaasti vaalikampanjatutkimuksia vaalipiireittäin ja teemoittain, jolloin saatiin kokoon aika kattava tiedosto. Eduskuntatyön ja neljän vuoden virkavapauden vuoksi yhteenveto tutkimuksista jäi kuitenkin tekemättä. Pertti Timosen 1976 ilmestynyt väitöskirja ehdokkaan vaalikannatuksesta ja Antti Tuomikosken 1980 valmistunut lisensiaattityö puolueorganisaation suorittaman kampanjoinnin vaikutuksesta vaalimenestykseen kruunasivat oivallisesti tämän verraten hajanaisen vaalikampanjointiprojektin saavutukset. Kysymys ei ollut keskitetystä suunnitellusta ja rahoitetusta projektista vaan samansuuntaisten tutkimusten kokonaisuudesta, johon omat käytännön kokemukset politiikasta olivat vahvasti vaikuttaneet. Pertti Timosen Oulun vaalipiiriä koskeva väitöstyö oli ensimmäinen kokonaisvaltainen yritys selittää, mistä seikoista ehdokkaan menestys vaaleissa keskeisimmin riippuu. Pari vuosikymmentä myöhemmin Ilkka Ruotsaari palasi teemaan tekemällä 1999 eduskuntavaaleista Pirkanmaan vaalipiiristä vastaavanlaisen kokonaiselvityksen (Politiikka 1999). Antti Tuomikosken lisensiaatin työ vuodelta 1979 puolestaan lienee ainoa, jossa on pyritty vaalipiirikohtaisesti selvittämään, paljonko puolueorganisaation oma aktiivinen työ lisää puolueen

vaalimenestystä. Paljon se ei muuten ole, korkeintaan muutaman prosenttiyksikön verran. Mutta marginaaleillahan voitot saavutetaan!

PARDEM – Edustuksellisen kansanvallan ja parlamentaarisen demokraatian toimivuus Suomessa -projekti

Johtamistani tutkimusprojekteista mittavin, yhteiskuntavaikutuksiltaan merkittävin sekä syntytaustaltaan erikoislaatuisin oli ns. PARDEM-projekti. Sen syntyyn kansanedustaja-ajan kokemuksilla ja pitkäaikaisella opetustyöllä työmarkkinajärjestöissä oli suuri merkitys. Poliitiikan tutkijalle ja valtio-opin professorille eduskuntatyöskentely oli arvokas ja mieleenpainuva kokemus, eräänlainen neljän vuoden ”opintomatka”. Tämä opintomatka jätti mielen pohjalle monta tutkimusajatusta itämään. Keskeisin niistä oli ristiriita sen kanssa, mitä alan oppikirjoissa ja luennoilla opetimme valtiollisesta ja yhteiskunnan poliittisesta päätöksenteosta ja miten se todellisuudessa näytti tapahtuvan. Kun puhuttiin ylevän kauniisti esimerkiksi ”lainsäätäjän tahdosta”, niin mitä se todellisuudessa, raadollisessa elämässä oli, mitkä voimat lopputulokseen vaikuttivat ja miten rationaalia päätöksentekoa lopulta oli? Näiden ajatusten kypsyminen tutkimussuunnitelmaksi vei pari vuotta.

Valtakunnallista peruspolitiikkaa leimasi 1970-luvun alkuvuosina Suomen talouselämän vahvat pyrkimykset assosioitua läntisille markkinoille integraatiokehityksen myötä ja pakottamana. Työmarkkinoilla puolestaan elettiin korporatiivisten piirteiden nopean vahvistumisen aikaa. Eduskunnassa ne kulminoituivat EEC-assosiaatioon liittyvien ns. talouden suojalakien säätämiseen, mikä oli sosiaalidemokraattien vaatima hinta talouden länsiorientaation vahvistumiselle. Näiden säätämisen yhteydessä kävi ilmi, että eduskunnan eli lainsäätäjän kädet olivat täydelleen sidotut siihen, mitä eduskunnan ulkopuoliset tahot, ennen muuta ammattiyhdistysliike ja työnantajajärjestöt sekä teollisuus näistä asioista keskenään sopivat. Eduskunta joutui jopa keskeyttämään istuntonsa, jotta järjestöt saivat lisää aikaa sopiaukseen asioista, jotka sitten tuotiin eduskuntaan ”siunattavaksi”, piirtoakaan niistä muuttamatta.

Samanaikaisesti näiden kotoisten politiikan ilmiöiden kanssa oli läntisissä tutkijapiireissä havahduttu talouden suurten korporatioiden vaikutusvallan kasvuun suhteessa kansallisiin parlamentteihin. Yhdysvaltalainen politologi Philippe C. Schmitter oli ensimmäisiä, joka artikkelillaan ”Still a Century of Corporatism” herätti ns. uuskorporatismia koskevan keskustelun tutkijapiireissä. Poliitiikan tutkijoiden eurooppalaisen kattojärjestön, ECPR:n vuosittaisissa kokouksissa

sa oli 70-luvulla lähes vakioisesti korporatismi-teema mukana. Itsekin tein 1978 Grenoblen kokoukseen, saksalaisen professori Lehmbuchin johtamaan työryhmään esitelmän korporatismista: ”Corporatism: a Threat or Remedy to the Liberal Democracies”. Professori Voitto Helander Turusta oli toinen suomalaisedustaja tuossa samassa työryhmässä. Sitten sattui pari seikkaa, jotka suuresti nopeuttivat pyrkimystäni lähteä tutkimaan työmarkkinajärjestöjen roolia valtiollisessa ja yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja edustuksellisuuden toteutumisessa.

Dosentti Ruusala oli jäänyt työttömäksi kun olin palannut takaisin hoitamaan professuuriani. Hän oli aktiivinen ihminen, joka haki intensiivisesti tutkijan tehtäviä ja apurahoja, mutta ne olivat kiven takana. Hän kysyi toistuvasti apuani. Sitten Mieltusen hallitusten (1975–77) aikana nousi yllättäen esiin kysymys keskioluen palauttamisesta vain Alkon liikkeistä myytäväksi. Panimoteollisuus näki tilanteen niin uhkaavana, että halusi saada selvyuden istuvan eduskunnan mielialoista suoraan edustajille tehtävällä kyselyllä. Tuolloin ei vielä ollut tapana eikä oikein mahdollistakaan tehdä edustajille tiedotusvälineiden ja muiden intresanttien taholta suoria puhelinkyselyitä; ei ollut kännykkäpuhelimia eikä edustajilla ollut omia suoria lankayhteyksiäkään, koska edustajilla ei ollut omia työhuoneita. Niinpä henkilökohtainen haastattelu tai postikysely oli ainoa tehokas keino edustajien mielipiteiden selvittämiseksi. Kun minuun Panimoteollisuuden taholta otettiin asiassa yhteyttä, ilmoitin ettei yliopiston laitos voi ottaa kontolleen puhtaasti lobbauksena tehtävää tutkimusta. Mutta jos keskiolutkysymys voi olla pieni ajankohtaisosa edustajiin kohdistuvaa laajempaa haastattelua, jonka pääasiana on eduskunnan valta-asema lainsäätäjänä ja suhteet vahvistuvaan työmarkkinajärjestelmään, niin tilanne on toinen. Kun yhteiskunnallisessa keskustelussa oli esillä useampia ajankohtaisia kysymyksiä, ne saattoi hyvin sijoittaa laajemman eduskunnan asemaa koskevan kyselyn yhteyteen. Niinpä lähdimme tekemään kaikkiin kansanedustajiin kohdistuvaa henkilökohtaista haastattelua. Laadimme lomakkeen, koulutimme joukon valtio-opin opiskelijoita haastattelijoina, sain luvan puhemies Ahti Pekkalalta tutkimuksen tekemiseen. Nyt dosentti Ruusalalle, josta tuli projektin vastuullinen tutkija, aukeni määräävä tutkijan pesti. Tutkimuksen päärahoittajana toimi Panimoteollisuus, joka maksoi tutkijan palkan ja kyselyn kulut.

Saimme haastattelut onnistuneesti suoritetuiksi, melkein kaikki edustajat suostuivat haastatteluun. Olin kirjoittanut henkilökohtaisen vetoomuksen lomakkeen ohkeen, koska suurin osa edustajista oli entisiä tuttujani ja työtovereitani. Tämä seikka varmaan vaikutti haastattelun onnistumiseen. Lukuisan haastattelijajoukon ilmestyminen eduskunnan kahvilaan ja ruokalaan herätti kuitenkin huomiota.

Vaikka olimme valmentaneet haastattelihoita esiintymään korrektisti ja erityisesti pukeutumaan siististi eduskuntaan mennessään, ilmeisesti joitakin ylilyönnejä tapahtui. 1970-luvulla siisteys- ja korrektiivsuvaatimukset olivat erittäin tärkeitä, koska ”risupartaisuus” ja ”resupekkaisuus” olivat tuolloin suurta muotia yhteiskunnallisesti aktiivisten opiskelijoiden joukossa! Mutta varsinaista näätä muutamissa haastatelluissa olivat herättäneet edustajien tiedontasoa mittaavat suoraluontoiset kysymykset. Näätä johti siihen, että lupasin puhemies Pekkalalle, että näiden kysymysten antamia tietoja emme tule julkaisemaan. Lisäksi vastaavanlaiset kyselyt päätettiin tulevaisuudessa saattaa puhemiesneuvoston ennakko hyväksynnän piiriin. Nykyisin tällaiset ongelmat ovat siirtyneet paljolti historiaan, koska edustajia voidaan lähestyä yksilöinä lähes milloin ja missä tahansa.

Pardem-projektin ensimmäinen apuraha-anomus Suomen Akatemialle 1977 ei tärpännyt. Se olikin näin jälkikätsannossa vielä aika hajanainen ja aivan liian laaja ”sateenvarjohanke”, johon oli mahdutettu suurin osa niin omista kuin muidenkin valtio-opin puolella Poliitiikan tutkimuksen laitoksella työn alla olleista tutkimushankkeista. Sen sijaan yhteistyö Oikeusministeriön kanssa tuotti pienen tutkimus-sopimuksen yhdistysrekisteriin perustuvan järjestökenttää koskevan kokonaisanalyysin suorittamiseksi. Tuolloin rekisteri ei vielä ollut ATK-pohjainen. Niinpä Marja-Liisa Veteläsuo joutui tekemään suuren manuaalisen työn luokittaessaan kaikki yhdistysrekisteriin 1919–75 viedyt yhdistykset muutaman perusmuuttujan suhteen. Hän teki aineistosta 1981 valmistuneen, järjestöjen määrällistä kehitystä järjestötyypeittäin 1945–80 koskeneen gradun. Työ julkaistiin myös Oikeusministeriön lainvalmisteluosaston julkaisusarjassa (12/1982). Aineistosta saattoi tehdä myös havaintoja järjestöjen elinkaaresta sen perusteella, miten säännöllisesti ne ilmoittavat rekisteriin mm. hallitustensa muutoksista. Luovutimme kertyneen perusaineiston Martti Siisiäisen käyttöön Jyväskylän yliopistoon.

Lopulliseen Pardem-projektiin en enää järjestökenttää kokonaisuudessaan liittännyt. Se olisi vaatinut sopivia tutkijoita ja resursseja, joita tuolloin ei ollut käytettävissä. Alustavasti suunnitellut kuntakohtaiset järjestökartoitukset jäivät myös tekemättä, joskin sattuman oikusta Vesilahden kunnasta saatiin tällainen totaali-kartoitus tehdyksi opinnäytetyönä kyseistä aineistoa lähtökohtana käyttäen.

Työmarkkina- ja elinkeinoelämän järjestöjä tutkiimaan

Vähin erin Pardem-projekti alkoi kiinteitä ammattiliittoja ja yleensä vaikutusvaltaisia työmarkkinajärjestöjä, erityisesti niiden johtoryhmien ja jäsenkentän työmarkkina- ja yhteiskuntapoliittisia asenteita ja mielipiteitä kartoittavaksi suur-

kyselyksi. Pohjustukseksi ammattijärjestöjen jäsenkentän laajoille kyselyille tein kolme esiselvitystä. Ensin tein selvityksen työelämän organisaatioiden ja politiikan suhteista aiemmin tehdyn kotimaisen tutkimuksen antamien tietojen synopsisina ”Työelämän organisaatiot ja politiikka” (55/1980). Toiseksi selvitin palkansaajien järjestövoiman kasvun vuosina 1945–80 (56/1980) lähinnä järjestöjen oman dokumenttimateriaalin pohjalta. Kolmantena pohjustustyönä ilmestyi vielä samana vuonna 1980 ensimmäinen kyselytutkimus, ”Ay-vaikuttajat ja yhteiskunta” (57/1980), joka sai osakseen runsaasti huomiota julkisuudessa. Olihan kysymys ensimmäisestä tutkimuksesta, jossa selvitettiin keskeisen tulopolitiikan tekijän, ay-eliitin näkemyksiä tulopolitiikan sisällöstä, keinoista ja onnistuneisuudesta niin, että neljän keskusjärjestön edustajat pääsivät arvioimaan ristiin toisiaan. Samoin selvitettiin muutamia arkaluontoisiaakin seikkoja kuten suhtautumista työtaisteluihin ja tuolloin kuumana vellonutta kasvavan toimihenkilöluokan ammatillisen järjestäytymisen eri variaatioita.

Varsinainen kuuma peruna syntyi vaikutusvalta-arvioista, joissa arvioitiin kymmenen yhteiskunnan tai valtiollisen elimen (valtion puolelta hallitus, eduskunta ja valtion virkakoneisto; työnantajajärjestöt, rahalaitokset ja suuryritykset; maatalouden etujärjestöt sekä kunnalliset elimet ja epäpoliittiset kansalaisjärjestöt) mahdollisuuksia vaikuttaa ihmisten elinolosuhteisiin. Kävi nimittäin ilmi, että ay-eliitti, jota haastatellut edustivat, katsoi itsellään ja työnantajajärjestöillä olevan enemmän vaikutusvaltaa kuin eduskunnalla ja puolueilla. Vain maan hallitus säilytti nipin napin ykkössijan! Tällaista asiointilaa, jonka eduskunnassa olin konkreettisesti kokenut, ei olisi saanut sanoa julki, saati sitten osoittaa pitävästi ay-eliitin omaksumaksi kannaksi. Olihan kyselyssä mukana puolisen tuhatta neljän ay-keskusjärjestön johtohenkilöä ja toimitsijaa, jotka kaikki olivat aktiivisesti mukana tulopoliittisessa valmistelu- ja/tai päätöksentekokoneistossa. Tulosta oli vaikea kiistää. Niinpä tiedotusvälineet suorastaan repivät 85-sivuisen raportin käsistämme. Samalla alkoi se jatkuva haastattelujen ja kommentointien vyöry niin TV:ssä, ääniradiossa kuin lehdistössäkin, jota sitten myöhemmät Pardem-projektin suurkyselyt jatkoivat aina 1980-luvun loppupuolelle saakka.

Tässä vaiheessa olimme saaneet Suomen Akatemialta vajaan 200 000 markan tutkimusapurahan, jolla pääsimme liikkeelle. Henkilöstöä projektissa oli perin vähän. Itseni lisäksi kiinteästi oli mukana vain dosentti Raili Ruusala kuolemaansa 1980 saakka ja sen jälkeen maisteri Juhani Pehkonen, josta tulikin sitten pitkäksi aikaa aisaparini projektin toteuttamisessa. Projektin tuottamasta aineistosta tehtiin myös opinnäytetöitä, joista erityisesti on syytä mainita Pertti Lappalaisen hyvä

gradu ammattiyhdistysedusteisten elinten olemassaolosta valtasuhdeongelmana. Myös Tapani Turkan vahvasti teoreettiset parlamentarismitutkimukset liittyivät teemastoon joskaan eivät perustuneet projektin tuottamaan aineistoon.

Pardem -projektista olisi ollut syytä tehdä yhtenäinen loppuraportti tai ainakin jonkinlainen tiivistelmäjulkaisu. Totta on, että laajatkään lehdistötiedotteet eivät sisältäneet juuri mitään työn teoreettisista taustoista ja tieteellisistä tavoitteista. Tuota loppuyhteenvedon puutetta olen voinut akateemiseen muistelmateokseeni (Elämä kertoo, 2010) liittyvällä vuoden 1982 kyselyn yhteenvedo- ja tilastojulkaisulla, ”Kun liitot maata hallitsivat” (2010), jossain määrin korjata.

Pardem-projektin seuraukset ja vaikutukset

Tällä laajalla työmarkkinajärjestöihin kohdistuneella projektilla oli paljon erilaisia seurauksia ja vaikutuksia alan tutkimustoimintaan. Ensinnäkin se itsessään tuotti useita kymmeniä opinnäytetöitä ja muita tieteellisiä julkaisuja, 90-luvun alkuun mennessä peräti nelisenkymmentä kappaletta. Ylempiä opinnäytetöitä projekti tuotti kuitenkin niukalti, vain kaksi siihen kiinteästi liittyntä lisensiaattityötä: Risto Niemisen ”Etujärjestöjen ja valtiovallan suhteet tulopolitiikan alkukaudella”, joka tarkastettiin 1981 ja Simo Komulaisen ”Palkansaajajärjestöjen toiminnallinen ja rakenteellinen yhteistyö”, joka puolestaan tarkastettiin 1986. Tosin Marja Jukola-Ahon lisensiaattityö ”Koulutuspoliittinen tavoitteen asettelu Suomessa” (1982) ja Ilkka Ruostetsaaren ”Maa- ja metsätaloushallinto, sidosryhmät ja konsultaatio” (1985) liittyivät myös Pardemin teemastoon. Maija Ojakosken väitöstyö yhteistointimintalain toimivuudesta elintarviketeollisuudessa oli eräänlainen kunnianhimoinen jälkisato hänen 1992 valmistuneesta gradustaan Suomen ”Elintarviketyöläisten liitto SEL ry. Ei ainoastaan leivästä” (1999).

Järjestötutkimuksen seura ja tutkimusyksikkö perustetaan

Pardem-projekti vireytti selvästi myös keskusjärjestöjen ja liittojen omaa tutkimustoimintaa. Jopa SAK:n kuuluisa ja mittava ”miljoonaprojekti” sai osittain pontta Pardem-projektista. Projektin myötä Poliitiikan tutkimuksen laitokselle alkoi tulla pyyntöjä järjestötutkimusten tekemisestä niin ammattiliitoilta kuin varsinaisilta kolmannen sektorin järjestöiltä. Niinpä päätimme perustaa laitoksen puitteisiin 1984 erityisen Järjestötutkimuksen yksikön sekä sen tueksi rekisteröidyn Järjestötutkimuksen seuran, jonka kautta voitiin joustavammin hoitaa tätä tutkimuskysyntää ohi yliopiston byrokratian. Järjestöopin lehtoraattia tuolloin hoitanut maisteri

Olli Simola laati seminaariryhmänsä harjoitustyönä säännöt kyseiselle yhdistykselle. Sen nimissä oli neutraalimpaa suorittaa kyselyjä työmarkkinakentässä, sillä laitoksen nimessä esiintyvä politiikka-sana vei ajatukset heti puoluepolitiikkaan, jota varsinkin monissa toimihenkilöliitoissa vierastettiin. Lisäksi Veikko Vennamo eräässä puheessaan syytti julkisesti laitostamme ”poliittisten tutkimusten” tekemisestä ja SMP:n parjaamisesta. Niinpä aloimme tehdä järjestötutkimuksia Tampereen yliopiston Järjestötutkimusyksikön tai Järjestötutkimuksen seuran nimissä. Järjestötutkimuksen yksikön toiminta laitoksen puitteissa oli luonnollista senkin vuoksi, että olemme ainoa korkeakoulu maassa, jossa järjestöoppi oli ollut pitkään oppiaineena Yhteiskunnallisen korkeakoulun peruina ja jossa oli sitä varten myös kiinteä opetusvirka, järjestöopin lehtoraatti. Lakkautimme opetusjaostoista tiedekuntaan ja laitokselle siirtyneen järjestöopin lehtoraatin 1986 ja muutimme sen järjestötutkimuksen professuuriksi. Virkaa hoiti aluksi Martti Siisiäinen Jyväskylästä, mutta sen vakinaiseksi haltijaksi tuli avoimen haun jälkeen laitoksen oma kasvatti, Jukka Paastela, joka oli tehnyt paljon tutkimuksia puolueista ja myös uusista poliittisista liikkeistä. Hänen päämielenkiintonsa on kuitenkin ollut poliittisen historian puolella.

Järjestötutkimuksen yksikön ja Järjestötutkimuksen seuran yhteistyönä tehtiin lukuisia ammattiliittojen, yhdistysten ja vastaavien yhteisöjen tilaamia tutkimuksia. Niissä saatoimme käyttää hyväksi Pardem-projektista saatuja kokemuksia ja myös identtisiä kysymysmuotoiluja, jolloin muutosvertailut mahdollistuivat. Tämä järjestely oli hyvä empiirisen tutkimuksen koulutuspaikka monelle nuorelle, juuri valmistuneelle maisterille, varsinkin jos aikoi jäädä tutkijan uralle tai jatkaa opintoja tohtorintutkintoon. Rahaliikenne ohjattiin alkuvaiheessa Järjestötutkimuksen seuran kautta, kunnes yliopiston käytännöt joustavoituivat ja kunnes seuran rahastonhoitajana pitkään toiminut Sirpa Virta kyllästyi toimimaan vapaaehtoisena palkkakonttorina kaikkine siihen liittyvine paperitöineen.

Yksi syy, miksi Pardem-projektista ei tehty laajempaa tutkimuksellista yhteenvetoa olivat juuri nuo lukuisat tilaustutkimukset eri ammattiliitoilta. Vaikka ne perustuivat ensisijaisesti liittojen omiin tutkimustarpeisiin, ne veivät runsaasti suunnittelu-aikaa, jossa jouduin lähes aina olemaan itse aktiivisesti mukana. Aineistona käytettiin liiton kanssa yhteistyössä laadittuja kyselyjä ja vertailutietoina liiton aikaisempia tutkimuksia tai Pardem-projektin tietoja, jos liitto oli ollut siinä mukana. Näitä tehtiin OAJ:lle ja Kunnallisvirkamiesliitolle 1981 (kummankin teki Juhani Pehkonen), sairaanhoitajille 1982 ja OAJ:lle 1983 (molemmat Borg ja Pehkonen) sekä vielä Virkamiesliitolle 1983 (Borg ja Aila Manninen). Parissa

tapauksessa tutkimus liittyi selvästi liiton lakkovalmisteluihin kuten jo mainittu Sairaanhoidajaliiton tutkimus 1982 sekä Juhani Mäkelän kanssa tekemäni Virkamiesliiton kevään 1984 lakonuhkaa koskeva tutkimus. Sairaanhoidajaliiton tutkimuksen kanssa jouduimme hieman hankalaan tilanteeseen, koska emme tienneet, että liitto aikoo käyttää tietoja lakkotaistelunsa valmistelussa. Virkamiesliiton osalta kysymys oli post festum -tilanteesta, jossa emme joutuneet niin sanoakseni ”narutetuiksi”. Myös muutamat sellaiset liitot, jotka eivät olleet mukana Pardem-projektissa halusivat nyt liitostaan samankaltaisen laajan järjestötutkimuksen. Tein sellaisen Jaana Kuusipalon kanssa 1988 Hotelli- ja ravitsemusalan yrittäjäliitosta. Myös maan suurinta koulutusala, merkonomikuntaa edustava Merkonomiliitto halusi tutkimuksen jäsenkuntansa rakenteesta, työtyytyväisyydestä ja koulutuksesta sekä edunvalvontansa onnistuneisuudesta (Olavi Borg, Päivi Kurikka & Sirpa Virta 1988).

Policing-tutkimus ja tasa-arvotutkimus

Pardem-projekti synnytti myös oheistuotteena pari kolme kokonaan uutta tutkimuslinjaa, joista vähin erin kehittyivät omat projektinsa. Kun Suomen Poliisien Liitto (SPL) halusi selvittää jäsenkuntansa työmarkkinapoliittiset mielipiteet sekä näkemykset poliisin työstä ja asemasta 80-luvun puolivälissä, ammuttiin lähitölkkaus laajemmallekin poliisikuntaa ja koko poliisitoimintaa koskevalle valtio-opilliselle tutkimukselle. Sirpa Virta, joka oli 1985 tehnyt Pardem-projektin teemastoon liittyvän tutkimuksen naisten asemasta suomalaisessa palkansaajaliikkeessä, erikoistui nyt tähän poliisikunnan ja laajemmin koko policing-alan tutkimukseen. Hän teki myös Poliisikunnan keskusliitolle SPL:n tutkimusta vastaavan tutkimuksen. Poliisijärjestöt olivat siinä määrin eripuraisia, että ne eivät mahtuneet saman tutkimuksen piiriin! Vuosikymmenen lopulla vuorossa olivat kuntatason yhteistoimintaosapuolten poliisiin kohdistamat odotukset (1989) sekä ”Poliisi yhteiskunnassamme” (1990). Lopuksi valmistui liseniaattitutkimus ”Lain ja järjestyksen politiikka” (1993) sekä siitä väitöskirja laajennettuna kansainväliseenkin poliisitoimintaan (1998).

Toinen tutkimuslinja, jota Pardem-projekti edisti, oli tasa-arvon ja varsinkin naisten aseman selvittely työelämässä. Kansainvälinen naisten vuosi oli synnyttänyt laitoksella jo yhden gradun Suomen poliittisten naisjärjestöjen toimintastrategiasta (Suomalainen Anneli – Honkanen Maija Liisa, 1978). Raili Ruusala puolestaan oli tutkinut vasemmiston naisjärjestöjä jo 60-luvun lopulla. Lea Ahoniemi teki (1984) gradun neljän suurimman puolueen poliittisista naisjärjestöistä.

Pardem-projekti tuotti nyt materiaalia ammattialakohtaisista ongelmista. Suomen työmarkkinathan ovat voimaakkaan segregoituneet sukupuolen mukaan. Tähän taas kytkeytyy vahvasti palkkauksen epätasa-arvoisuus. Sirpa Virta saattoi käyttää hyväkseen tätä materiaalia gradussaan ”Naisten asema suomalaisessa palkansaajaliikkeessä” (1985). Samanaikaisesti noussut naistutkimusaalto ja sen feministiset teoriat saivat aikaan myös paljon hämmennystä. Kokonaan uuden paradigman lumoihin joutuneet monet naispuoliset opiskelijat suorastaan eksyivät naisteorioiden viidakoihin ja gradut jäivät tekemättä, vaikka erityinen ohjausryhmäkin perustettiin teemastosta tutkielmaa tekeviä varten. Ne joiden työ sitoutui täsmälliseen ja konkreettiseen teemaan, yleensä selvisivät työstä. Muutama iloinen poikkeuskin oli. Hanna Kivelän melko teoreettinen ja vahva gradu, ”Yhteiskunnallinen liike naisten poliittisen toiminnan mahdollisuutena” (1990) ja Jaana Kuusipalon lisen-siaattityö ”Valtiokansalaisuudesta valtiofeminismiin” (1993) sopivat esimerkeiksi politologisen naistutkimuksen oppinäytteistä.

Uusien poliittisten liikkeiden ja energiapolitiikan tutkimus

Nämä kaksi teemaa, jotka alkoivat nosta päätään erityisesti 1980-luvun alussa rinnan vihreän liikkeen kanssa, on aivan aiheellista niputtaa yhteen. Niiden filosofiset juuret ovat nimittäin ekofilosofiassa ja ympäristökysymysten uudenaikaisessa esiinnousussa. Ensimmäiset ekofilosofiset julkaisut ilmestyivät jo 1960-luvulla ennen Rooman klubin kuuluisaa raporttia kasvun rajoista. Hallinnollisesti taas YK:n Tukholman ympäristökongressin 1970 vaikutti monissa maissa ympäristökysymysten hallinnollisiin järjestelyihin. Suomessakin alettiin puuhata erityistä ympäristöministeriötä. Puolueiden nuorisjärjestöjen ohjelmiin ympäristökysymykset tulivat 60-luvun lopulla ja viimeistään 70-luvun alussa.

Olin tuohon aikaan Imatran Voiman hallintoneuvoston jäsenenä (1978–85). Sielläkin ympäristöpoliittiset kysymykset nousivat keskusteluun, varsinkin kun Vaihtoehto ydinvoimalle -liike alkoi järjestää näyttäviä mielenosoituksia yhtiötä kohtaan. Olihan IVO ensimmäinen ydinvoimayhtiö maassa, kun Loviisan I reaktori oli alkanut syöttää sähköä valtakunnan verkkoon 1977. Esitin uudelle toimitusjohtajalle, DI Kalevi Nummiselle, että olisi varmaan syytä ryhtyä hankkimaan myös tutkimustietoa siitä, millaiset kansalaisten mielipiteet nopeasti politisoituvasta energiapolitiikasta oikeastaan ovat. Energiakysymykset olivat pitkään olleet vain asiantuntijoiden kysymyksiä, nyt niistä oli tulossa yleisen keskustelun kohteena olevia poliittisia kysymyksiä. Samoihin aikoihin pidin esitelmän maan energiantuottajien yhteisen Voimalaitosyhdistyksen vuosikokouksessa hotelli Hesperiaassa

(28.11.1984). Esitelmäni sovittuna teemana oli ”Mielipideilmasto ja energiapolitiittinen päätöksenteko”. Ihmettelin puheessani korostetusti, että maassa on kummallinen tilanne, meillä on vahva ministeriö ja energiaviranomaiset, mutta kuka johtaa maan energiapolitiittista keskustelua: kansalaisliike Vaihtoehto ydinvoimalle ja muu orastava vihreä liike. Viranomaistahot ovat keskustelussa lähinnä kuuntelijoita. Voiko tämä olla oikein?

Tuolloinen ylijohtaja Taisto Turunen KTM:stä istui eturivissä, osin hänelle sanani kohdistinkin. Kun tulin takaisin tuolilleni Turusen viereen, Taisto kuiskasi korvaani: ”No mitä meidän sitten pitäisi tutkia, tee pieni pohjapaperi asiasta.” Kysymys oli tietenkin yhteiskunnallisesti suuntautuneesta energiapolitiikan tutkimisesta, jota pitäisi ryhtyä tukemaan ja tekemään. Näillä IVO:n piirissä käydyillä keskusteluilla ja Turuselle tekemälläni pienellä paperilla oli kaksi konkreettista seurausta. Ensinnäkin alettiin parin vuoden välein seurata laajan kyselytutkimuksen avulla kansalaisten energiapolitiittisten mielipiteiden kehitystä. Energiayhtiöt ottivat vastuun tämän tutkimuksen rahoittamisesta, aluksi IVO yksin, myöhemmin myös TVO tuli mukaan.

Toinen alkuvaiheen uusien liikkeiden ja energiapolitiittisten tutkimusten merkittävä saavutus laitoksella oli EVY:n eli Energiapolitiittinen yhdistys – vaihtoehto ydinvoimalle, koko jäsenkunnan postikyselytutkimus. Toimittaja Elina Lampinen, jo hieman varttuneempi opiskelija, ryhtyi työhön toimittajan rutiinilla ja ammattitaidolla. Lomakkeen laadinnassa käytimme hyväksi eurooppalaisia nuorison ja kansalaisten asenteita mittaavia kysyksiä, joita myös Pesonen ja Sänkiaho olivat käyttäneet laajassa teoksessaan ”Kansalaiset ja kansanvalta” (1979). Erityisesti olimme kiinnostuneita EVY:n jäsenten valmiudesta erilaisiin vaikuttamiseen ja protestoinnin muotoihin demokraattisessa yhteiskunnassa. Elina Lampisen työ valmistui 1984 nimellä ”Uusien liikkeiden jäsenet. Esimerkkinä energiapolitiittinen yhdistys.” Työ oli ensimmäinen laaja kartoitus energiapolitiikan uusista aktivisteista ja heidän mielipiteistään.

Kun vihreät tulivat eduskuntaan kahden edustajan voimalla (Ville Komi ja Kalle Könkkölä) maaliskuussa 1983, opiskelijoiden kiinnostus uusiin liikkeisiin ja niiden tutkimiseen kasvoi räjähdysmäisesti. Vuosikymmenen loppupuolella tehtiin TäY:n valtio-opissa kymmenkunta vihreitä eri tavoin käsittelevää gradua. Lisäksi Jukka Paastela teki perusselvityksen otsikolla ”New social movements” (1987) ja itse kirjoitin samoihin aikoihin Massan ja Sairisen toimittamaan ensimmäiseen uusimuotoisten ympäristökysymysten oppikirjaan artikkelin vihreän liikkeen aatteellisista juurista ja kehityksestä Euroopassa poliittisena liikkeenä. Kun

kunnallistieteiden laitoksella oli aivan samanlainen buumi, päätimme kollega Risto Harisaloon kanssa yhdistää voimat ja tehdä yhteisjulkaisun parhaista uusista liikkeistä käsittelevistä graduista kummaltakin laitokselta. Eräänlaisen runkoartikkelin muodosti Markku Jalosen 1986 valmistunut gradu ”Vihreät valtuutetut. Empiirinen tutkimus 1984 kunnallisvaaleissa valittujen vihreiden valtuutettujen sosiaalisen taustan ja mielipiteiden pääpiirteistä”. Järjestimme kirjoittajille myös pienen virkeluentotilaisuuden, jossa Osmo Soininvaara kävi esittelemässä omia tuntojaan ja tietoa vihreän liikkeen taustoista ja tavoitteista. Kun kokoomateos ilmestyi 1988 nimellä ”Vihreää politiikkaa”, se närkästytti muutamaa Holkerin hallituksen taustavaikuttajaa siinä määrin, että saimme lunta tupaan. Tutkimme kuulemma joutavia ja vähäarvoisia asioita, politiikassa kun tähdellisempääkin tutkittavaa olisi! Arvatenkin kysymys olisi ollut ns. hallitun rakennemuutoksen tutkimisesta.

Viimeistään 1970–80-lukujen taitteessa oli selvästi havaittu, että energiapolitiikka tarvitsee nimenomaan yhteiskuntatieteellistä tutkimusta, koska siitä oli tulossa politiikan ja vallankäytön keskeinen osa. Laitoksella energiapolitiikan tutkimus lähti liikkeelle paljolti Ilkka Ruostetsaaren jatko-opintojen myötä. Ilkka sai 1985 valmiiksi ”Maa- ja metsätaloushallinto, sidosryhmät ja konsultaatio” -nimisen lisensiaattityönsä, joka liittyi vielä kiinteästi Pardem-projektin teemastoon. Tarkasteltiinhan siinä maa- ja metsätalouden keskushallinnon sidosryhmäsuhteita erityisesti eturyhmien välisen vuorovaikutuksen kannalta vuosina 1967–80. Hän tuli tiedustelemaan väitöskirjan teon mahdollisuuksia ja teemaa. Pardem-projekti oli muuttunut tässä vaiheessa lähinnä työmarkkinajärjestöjen kanssa bilateraalisti tehtäväksi sopimustutkimuksiksi, jotka olivat tavoitteiltaan varsin praktisia. Tähän teemastoon näytti vaikealta saada pitkäkestoista julkista rahoitusta, jollaista väitöstyö yleensä edellyttää. Energiatutkimus näytti lupaavalta uudelta alueelta niin teemaston kuin rahoituksenkin suhteen. Emmekä erehtyneet.

Juuri näihin samoihin aikoihin olin keskustellut energiapolitiikan yhteiskuntatutkimuksen tarpeesta KTM:n edustajien kanssa. Niinpä otin yhteyttä ministeriöön ja esitin Taisto Turuselle tekemääni pohjapaperiin viitaten, että tekisimme konkreettisen ehdotuksen tutkimuksen aloittamiseksi, kun sopiva tutkija oli nyt ilmaantunut näyttämölle. Päätimme keskittyä aluksi energiapolitiikan päätöksenteon ja hallinnon kysymyksiin, kehitykseen ja nykytilaan Suomessa. Ilkka Ruostetsaari teki teemasta tutkimusehdotuksen ja KTM:n energiaosasto lupasi lähteä rahoittamaan työtä ENERPO-projektin nimellä. Jo seuraavana vuonna Ilkka julkaisikin sovitusta teemasta laajahkon esiselvityksen. Sitä seuranneen väitöstyönsä hän sai valmiiksi 1989. Ruostetsaaren väitöskirja ”Energiapolitiikan määräytymi-

nen. Julkisten, kollektiivisten ja markkinaperusteisten toimijoiden asema Suomen energiasektorin politiikka verkossa”, oli ensimmäinen laaja alan selvitys maassamme. Laitoksella oli noina vuosina muutakin vahvaa harrastusta energiapolitiikkaan. Tutkittiin mm. Kollajan allashanketta (Ruostetsaari ja Säynäsalo 1988 ja Säynäsalo 1991) ja Kari Karjalainen keskeisten puolueiden ja etujärjestöjen suhdetta öljyyn (1988). Myös painostusryhmien vaikutusta vesihallinnon kehittämiseen tutkittiin (Arja Viitanen 1991).

Julkishallinnoitu ydinjätetutkimus eli JYT

Kun 90-luvun puolivälissä KTM:stä soitti ylitarkastaja Jorma Sandberg ja tiedusteli, voisinko neuvoa, kuka yhteiskuntatieteellisen energiatutkimuksen edustaja tai akateeminen tutkija voisi tulla ministeriön vastaperustettuun Julkishallinnoidun ydinjätetutkimuksen eli ns. JYT:in johtoryhmään, yhteydenotto ei minua yllättänyt. Olimmehan olleet eri tavoin tutkimusyhteistyössä ministeriön kanssa jo vuosia. Minua vain hämmästytti se, että asiantuntemusta tarvittiin vähäisen 250 000 markan suuruisen potin jakamiseen, joka tuolloin oli varattu yhteiskuntatieteilijöille. Vastasin ylitarkastajalle, että enpä kehtaa noin pientä rahaa varten ketään ehdottaa, mutta jos kokouksia ei ole paljon, niin voin hoitaa homman itsekin! Taka-ajatuksena minulla tietenkin oli, että jos edes pienen uuden rahahanan saa auki, niin voihan sitä aina yhteistoiminnassa samansuuntaisten intresanttien kanssa yrittää avata hieman enemmän! Niinpä sitten istuin monta vuotta (1994–2001) JYT:in johtoryhmässä ja vähin erin saatiin reviiriä laajennetuksi yhteiskunnallisesti painottuneeseen suuntaan. Mukana oli aluksi vain VTT:n Yhteiskuntasuunnittelu ja Jyväskylän yliopiston sosiologian laitos Tapio Litmasen hahmossa. Pian saimme mukaan Tampereen yliopiston Kunnallistieteen ja Tiedotustutkimuksen laitokset sekä vielä Helsingin yliopistosta Social och kommunalhögskolanin tutkijoita. Vähin erin yhteiskuntatieteilijöiden osuus oli jo noin miljoona markkaa vuodessa, josta käytiin kovaa kilpailua mukana olevien laitosten kanssa. Tämä tietenkin nosti hakemusten tasoa ja pakotti tutkijat tekemään parhaansa ja ennen kaikkea pysymään aikatauluissa, mikä sopimustutkimuksissa on ensiarvoisen tärkeää. Yliopiston keskushallinto vain alkoi pian ottaa eneneviä osuuksia hallintokuluunaan. Tampereella ne pysyivät kohtuullisina, aluksi vain 5%, mutta lopuksi jo 15%. Kuitenkin yliopistolta saattoi alkuvuosina saada palautusta tästä overheadista jonkin verran.

Näin alan tutkimuksille muodostui pitkäkestoista rahoitusta, joka mahdollisti parhaillaan jopa 3–5 tutkijan mukanaolon kuitenkin niin, että lisärahoitusta piti hankkia muista lähteistä. Yhteistyö erityisesti Jyväskylän sosiologian kanssa oli erit-

täin toimivaa; itse ensin väitetyään Tapio Litmanen alkoi toimia alan jatko-opin-
näytetöiden ohjaajana ja tarkastajana. Kolme laitoksemme projektitutkijaa, Pekka
Hokkanen, Jouni Ponnikas ja Matti Kojo tähtäsivät väitöskirjaan ja akateemiselle
tutkijan uralle. Kaksi väitöstä on jo ollut, Ponnikas tosin siirtyi lisensiaattityön jäl-
keen Oulun yliopistoon ja väitteli siellä. Projektin päällikkönä toimi tarmokkaasti
Pekka Hokkanen, joka vastasi vuosittaisten uusien hankesuunnitelmien laatimi-
sesta ja toimi samalla projektin keskeisenä tutkijana. Hän väitteli loppuvuodesta
2007. Kaiken kaikkiaan JYT-projektista tamperelaiset politiikan tutkijat ovat jul-
kaisseet yli 20 tutkimusta. Projektilla oli myös kiinteät kansainväliset yhteydet ja
useita julkaisuja kansainvälisellä areenalla. Useita kansainvälisiä ja kotimaisia ar-
tikkeleita sekä kokoomateoksia on julkaistu, ensimmäisenä ”Ydinjäte käsissämme”
-teos (1999), johon itsekkin kirjoitin artikkelin energiapolitiikasta yhteiskunnalli-
sena ilmiönä ja tutkimuksen kohteena. Valtio-opin tutkimusrahoituksen kannalta
tärkeää oli se, että pääosa rahoituksesta saatiin perinteisten yliopistotutkimuksen
rahoittajien Suomen Akatemian ja yliopiston omien resurssien ulkopuolelta. Täl-
laisia lähteitä olivat mm. Imatran Voiman Säätö, kauppa- ja teollisuusministeriö,
ympäristöministeriö, Tekes, Suomen ydinjätetutkimusrahoitus ja jopa Belgian ra-
dioaktiivisen jätteen ja rikastetun ydinmateriaalin virasto. Myös EU:n 6. puiteoh-
jelmasta saatiin näihin hankkeisiin rahoitusta. Vuosien 1995-2010 aikana saatiin
yhteensä noin 1,4 miljoonaa euroa ulkopuolista rahoitusta näihin hankkeisiin.

Projektin yhteydessä kertyi runsaasti kokemusta niin energiayhtiöiden toi-
minnasta ja lobbaustekniikoista kuin niiden hankkeita kritisoivien ja vastustavien
kansalaisliikkeiden toiminnasta. Keskeinen tutkimuskohde oli myös kunnallinen
päätöksenteko ydinjätteiden sijoituspaikasta päätettäessä. Se, että korkea-asteisen
ydinjätteen loppusijoituspaikaksi tuli Eurajoki, oli pääteltävissä jo ensimmäisen
ehdokaskuntakerroksen antamien tietojen perusteella. Tutkijaryhmä vieraili use-
ampaan otteeseen lopullisilla ehdokaspaikkakunnilla (Kuhmo, Konginkangas, Lo-
viisa ja Eurajoki) tarkkailemassa kuntalaisten kuulemistilaisuuksia ja hankkimassa
materiaaleja sekä haastattelemassa vaikuttajia. Toistuvat kontaktit johtivat siihen,
että tutkijoita alettiin myös kutsua paikallisiin ympäristöaktivistien tilaisuuksiin
alustajiksi ja asiantuntijoiksi. Näin teoria ja käytäntö kulkivat usein käsi kädessä.
Syntyi paljon hyvää tutkimusta ja sitä kautta uusia energiapolitiikan asiantuntijoi-
ta.

Väliportaan hallinto oli kolmas projektiteema, josta tehtiin useita graduja
ja josta oli parhaimmillaan työn alla kolmekin jatkotutkimushanketta. Ne olivat
erillisiä yksittäishankkeita, joista lopulta vain yksi, Markku Jalosen lisensiaattityö

valmistui ylempänä opinnäytteenä. Markku olikin ainoa, joka tämän teemaston edustajista työskenteli laitoksella projektitutkijana sisäasiainministeriön sopimustutkimuksessa. Projektin väliraportit valmistuivat hänen osaltaan suorastaan sotilaallisen täsmällisesti määräajassa eikä minulla hankkeen valvojana ollut juuri mitään huolta, kunhan aina väliin keskusteltiin työn ongelmista ja etenemisestä. Sellaisia projekteja on helppo johtaa. Mutta jos useampi projekti loppuraportteineen valmistuu samaan aikaan, eikä johtajalla ole kanttia antaa raportin mennä eteenpäin ilman huolellista läpilukemista tarvittavine korjauksineen, tilanne on hankala. Kerran jouduin marraskuussa lukemaan läpi ja tekemään tarvittavat korjaukset kiivaassa tahdissa neljään eri ministeriölle menevään raporttiin. Pelissä hän on aina myös laitoksen ja projektin johtajan luotettavuus yhteistyökumppanina. Jokin pienikin virhe tai väärin painotettu asia voi tilaajan päässä paisua suureksi. Silloin päätin että en koskaan enää pane itseäni tuollaiseen myllyyn, kun normaalit opetus- ja hallintorutiinit oli kuitenkin suoritettava. Lisäksi alkuvuosina projektien johtaminen oli täysin talkootyötä, myöhemmin niistä alkoi saada 2000–4000 markan kertapalkkion. Projektien yleiskuluista ja hallinnolta saaduista ylijäämän palautuksista kertyi kuitenkin sen verran puskurirahaa, että niistä saattoi saada muutaman kuukauden jatkoapurahan jollekin nuorelle tutkijalle ylimenokauden rahoitukseksi ennen kuin taas ehdittiin jostain lähteestä saada edes hieman pitkäkestoisempaa rahoitusta.

Neuvostoliitto ja Suomi -projektin synty

Kun Neuvostoliitto 1991 lopullisesti romahti ja Jeltsinin presidenttikaudella maan arvokkaat arkistot aukenivat, syntyi mahdollisuus uusiin ainutlaatuisiin poliittis-historiallisiin tutkimuksiin. Poliitiikan tutkijat olivat jo 80-luvun lopulla järjestäneet kaksi alan tutkijoiden yhteistapaamista ja seuranneet näin historian tutkijoiden esimerkkiä, joilla oli jo vanhemmat yhteistyösuhteet naapurin tutkijoihin. Tampereella toukokuun 23.–27. päivinä 1990 järjestetyssä kolmannessa yhteistapaamisessa laadittiin luettelo niistä aihepiireistä, joilla erityisesti toivottiin yhteistyötä harjoitettavan. Mukaan tulivat monet sellaiset aihealueet, joilla aiemmin ei voitu yhteistyötä lainkaan harjoittaa neuvostojärjestelmän suljetun yhdenpuolueen luonteen vuoksi. Yhteistyö oli Suomen puolelta aluksi Tampere-painotteista, mutta myös Helsingin ja Jyväskylän laitokset/yliopistot tulivat sittemmin mukaan. Valtiotieteellisen yhdistyksen puheenjohtajana toimi tuolloin professori Risto Sänkiäho Tampereen yliopistosta.

Varsinainen moottori ja liikkeelle paneva voima alan tutkimushankkeeseen tuli laitoksen dosentista Hannu Rautkalliosta. Hannu toimi valtio-opin, erityisesti poliittisen historian dosenttina laitoksella ja piti muutaman kiintoisan luentosarjan juuri sosialististen järjestelmien murrosvaiheessa. ”Moskovan päiväkirja 1989–1993” -teoksessaan hän viittaakin näihin seikkoihin. Rautkallio oli suorastaan suunnattoman innostunut uudesta tilanteesta. Hän oli onnistunut pääsemään Moskovan arkistoihin yhtenä aivan ensimmäisistä länsimaalaisista tutkijoista ja ensimmäisenä suomalaistutkijana. Hannu luonnosteli nopeasti hankkeen taustat ja hallinnoinnin. Vanhaan tapaan piti tehdä joukko virallisia sopimuksia arkistojen, tutkimuslaitosten ja yliopistojen kanssa. Utta oli se, että leimoja ei enää näissä sopimuspaperissa ja muissa ”probuskoissa” tarvittu entistä määrää. Tosin me laitoksella edelleen käytimme yhteydenpidossamme varmuuden vuoksi sekä voimassa olevaa laitoksen soikeaa että vanhentunutta neliskulmaista leimaa, jotta paperit näyttivät todella virallisilta! Hallinnosta sovittiin niin, että rahaliikenne kulkee Tampereen yliopiston kautta ja projektin puolesta siitä huolehtii jo pitkään idän tiedesuhteita harrastanut historian professori Ohto Manninen. Mannisella oli paljon kokemusta nimenomaan historian tutkijoiden yhteistyöstä neuvostoliittolaisten kanssa. Alkurahoitus saatiin Suomen Akatemialta, johon Rautkallio oli luonut tarmokkaaseen lobbaustyylinsä yhteyksiä myös korkealta venäläistaholta. Akatemian rahoitus ei ollut kuitenkaan mikään läpihuutojuttu, sillä poliittisessa historiassa ja yleensäkin historian alalla oli runsaasti vahvoja kilpailevia hakemuksia. Muistan kun keskustelimme toimikunnan puheenjohtajan Gustav Björkstrandin ja jäsen Marjatta Hietalan kanssa hankkeesta ja totesimme, että hanke on pakko aloittaa nyt kun arkistot ovat auki, tilanne voi piankin muuttua hankalammaksi. Niin sitten pian kävikin, arkistoja alettiin ”klassifoida” uudelleen, asiakirjojen saatavuutta kiristettiin ja osa arkistoista sulkeutui kokonaan. Merkittävä osa Venäjän suunnattomasta arkistomassasta oli ja on tosiasiaassa arkistovarastojen tasolla, joista tavoiteltavien dokumenttien löytäminen on usein työn ja tuskan takana.

Alkuperäinen työnimi myöhemmin laajentuneelle projektille oli ”Suomi ja Neuvostoliiton Kommunistisen puolueen keskuskomitea 1938–1962”. Hankkeessa käsiteltiin siis arkoja asioita maittemme välisissä poliittis-historiallisissa suhteissa, mutta tässä alkuvaiheessa kuitenkin vielä nootikkriisi ja sen jälkeiset vuodet jätettiin rauhaan. Kun olin tuolloin tiedekunnan dekaanina ja sitten yliopiston vararehtorina, jouduin hoitamaan yliopiston puolesta monia hankeeseen liittyviä hallinnollisia asioita ja käymään mm. Moskovassa allekirjoittamassa joukon sopimusasiakirjoja, tutustumassa arkistoihin ja yhteistyökumppaneihin.

Wladimir Shishkin oli Hannun vuokraisäntä ja hänen vaimonsa Tatjana, valan tehnyt kielenkääntäjä, Hannun ahkera ja välttämätön apulainen arkistotyössä. Hannu ei nimittäin ollut hankkinut venäjän taitoa, mutta tuli toimeen englannillaan. Kysyin Hannulta, miten oli mahdollista, että arkistoissa oli niin uudenaikaiset ATK-laitteet, monistuskoneet ja telefaksit, paremmat kuin meillä yliopistolla. Hän hymyili ja totesi, että arkistojen käyttöä edistää, jos läntiset yhteistyötahot auttavat tällaisten välineiden hankkimisessa! Niinhän se tietenkin on, palvelus palveluksesta. Esimerkiksi suuret saksalaiset, ranskalaiset ja yhdysvaltalaiset lehdet, kustantajat ja tutkimusinstituutit kopioivat suuria määriä materiaalia Moskovan arkistoista heti kommunismin romahtamisen ensivuosina.

Suomalaiset tekivät tärä arkistojen ”ryöstöviljelyä” varsin vähäisessä määrin. Poliittisen historian alalta tosin useammatkin yksittäiset tutkijat löysivät Rautkallion jälkeen nämä samat dokumenttiaarteet. Niiden käytössä oli kuitenkin monia hankaluuksia. Jukka Paastelalle, joka SKP:n varhaishistoriaa koskevaa teostaan varten tarvitsi tietoja Moskovan vanhemmasta puoluearkistosta, sattui hauska kuvaava tapaus. Jukka oli liittynyt Rautkallion projektiin tutkijaksi ja sai puolen vuoden virkavapauden. Hän opiskeli intensiivisesti venäjää, johon lisämotivaatiota antoi hänen intohimoinen oopperaharrastuksensa. Hän tulikin pian toimeen ilman kääntäjän apua selatessaan Kuusisen ja kumppaneiden 20–30-luvun kirjeitä, puheita ja puolueen pöytäkirjoja. Kun Jukka yhtenä päivänä pyysi arkistonhoitajaa, vanhempaa rouvashenkilöä, tuomaan hänelle nimetyt arkistolähteet, rouva ilmoitti, että niiden käyttöön tarvitaan Suomen kommunistisen puolueen lupa. Jukka ihmetteli asiaa ja sanoi asian järjestämisen olevan kovin vaikeaa, koska kyseinen puolue on Suomessa jo kokonaan lopettanut toimintansa ja lakkautettu! Syntyi vaivautunut hiljaisuus ja asia jäi silleen. Jukka soitti minulle illalla ja tiedusteli, mitä ihmettä hän voi asiassa tehdä? Sanoin että parasta olla pöyhimättä asiaa ja odottaa vain hiljaa. Ehkä jonkinlaisesta väärinkäsityksestä korkeintaan voisi puhua. Niinpä vain kävi, että parin päivän päästä pyydetyt arkistolähteet ilmestyivät Jukan työpöydällä selityksellä, että jotkin nuoret avustajat olivat sekoittaneet paperit. Tätä selitystä Jukka auliisti myötäili ja kiitti vuolaasti arkistorouvaa ja niin episodi oli onnellisesti sivuutettu. Projektien toteuttamisessa tarvitaan usein myös herkkiä ihmissuhdetaitoja!

Rautkallio julkaisi lukuisia kohua herättäneitä tutkimuksia tukeutuen Moskovan arkistojen lisäksi entuudestaan hyvin tuntemiinsa läntisiin arkistolähteisiin varsinkin USA:ssa ja Englannissa. Venäläisen yhteistyökumppaninsa Vladimir Tsernousin kanssa Rautkallio julkaisi dokumenttikokoelman ”NKP ja Suomi”,

joka tarjoili muutamia herkkupaloja mm. siitä, miten korkealla tasolla Neuvostoliiton hallinnossa tehtiin päätös Johannes Virolaisen 50-vuotispäivälahjaksi annetusta lypsykoneesta! Rautkallion lisäksi projektista julkaisivat varsinkin Manninen ja Paastela. Opinnäytteistä mainittakoon Jukka Renkaman väitöskirja Neuvostoliiton suojasääkaudesta 1957–61 (*Ideology and Challenges of Political Liberalisation in the USSR 1957–61*. Helsinki 2006). Kun Rautakallio toimi laitoksessa poliittisen historian dosenttina, tämä projekti toteutti oivallisesti alan tutkimusta ja opetustarpeita.

Valtaa ja eliittejä tutkimassa

ILKKA RUOSTETSAARI

Valtio-opin assistentti, yliassistentti ja
professori 1987–

Valtatutkimuksen ensimmäinen aalto Suomessa ajoittui 1960- ja 1970-lukujen taitteeseen, mikä johtui Ruotsin esimerkin ohella vasemmistopuolueiden poliittisen voiman vahvistumisesta 1960-luvun jälkipuoliskolla. Kettli Bruunin ja Antti Eskolan toimittamana ilmestyi vuonna 1969 *Taloudellinen valta Suomessa*, jonka suoranaisiksi lähtökohdaksi mainitaan Ruotsissa 1967 julkaistu Åke Ortmarkin teos *Maktspelet i Sverige*. Samoihin aikoihin, sittemmin kokoomuksen ja perustuslaillisen kansanpuolueen kansanedustajana toiminut sosiaalipsykologian professori Kullervo Rainio julkaisi oman teoksensa *Valta ja vallan käyttö* (1969). Poliittisella tasollakin valta noteerattiin: valtioneuvosto asetti vuonna 1970 jopa kaksi komiteaa pohtimaan vallankäyttöön liittyviä kysymyksiä (keskittymiskomitea, valtiosääntökomitea).

Pitkälti ensimmäisen aallon vaikutuksesta 1970-luvun alussa lähti liikkeelle uusi valtatutkimuksen aalto, jonka aloitti paljon keskustelua herättänyt lähinnä sosiologien vetämänä marxilaiseen lähestymistapaan perustunut tutkimusprojekti ”Tasa-arvon ja demokratian tutkimus TANDEM”, jonka tiiliskivimäinen lopuraportti *Demokratian rajat ja rakenteet* (Jukka Gronow, Pertti Klemola, Juha Partanen) julkaistiin vuonna 1977. Ainakin vielä syksyllä 1979 se oli Tampereen yliopistossa valtio-opin approbaturin tenttivaatimuksissa, mikä ei kyllä avautunut kovin helposti minulle ensimmäisen vuoden valtio-opin opiskelijana. Tosin koin sen kiinnostavammaksi ja enemmän ajatuksia herättäväksi kuin niinkään valtio-opin approbaturiin kuulunut dialektiseen ja historialliseen materialismiin perustu- nut Fjodor Burlatskin *Nykyajan valtio ja politiikka*.

Samana vuonna TANDEMin kanssa päättyi myös – osin sen vastapainoksi käynnistynyt – Helsingin yliopiston ”Demokratia ja tasa-arvo DETA” –projekti.

Ilkka Heiskasen kirjoittamassa projektin ensimmäisessä loppuraportissa *Julkinen, kollektiivinen ja markkinaperusteinen* (1977) käytetty verkostoanalyttinen lähestymistapa innoitti minua tutkimaan politiikan, hallinnon ja talouden välisiä vuorovaikutussuhteita. Osin 1980-luvun alkupuolelle ulottuneina valtatutkimuksen piiriin luettavina tai ainakin sitä sivuavina voidaan pitää Tampereen yliopiston politiikan tutkimuksen laitoksen PARDEM-projektia ja Åbo Akademin projektia ”System, transformation och responsivitet” (RESPO). Tämän jälkeen mielenkiinto valtaa ja vallankäyttöä koskevaa tutkimusta kohtaan hiipui Suomessa, ainakin suurten projektien muodossa.

Norjassa kansallinen valtatutkimusprojekti oli käynnistynyt jo vuonna 1972, kun maan hallitus asetti tutkimusryhmän selvittämään ”todellisia valtasuhteita”. Ruotsissa valtatutkimusprojekti käynnistyi norjalaisen esikuvan innoittamana vuonna 1985, kun Ruotsin hallitus asetti tutkimuskomitean ja ulkomaisista jäsenistä koostuvan asiantuntijaryhmän ”laajentamaan ja syventämään tietoa ruotsalaisen kansanvallan tilasta ja arvioimaan, onko yhteiskunnan yleinen virta viemässä yhteiskuntaa lähemmäksi ruotsalaisen kansanvallan ihannetta”. Myös Tanskassa on toteutettu vastaava laaja valtatutkimusprojekti.

Kun ruotsalaisen valtatutkimuksen loppuraportti julkaistiin vuonna 1990, se nousi myös Suomessa julkiseen keskusteluun. Varsin yksimielisiä julkisessa keskustelussa oltiin siitä, että myös meillä tarvitaan vastaavaa tutkimusta. Eduskunnassa tehtiin useita asioita koskeneita kysymyksiä. Tähän tarpeeseen viittasivat myös eräät elinkeinoelämässä tuolloin vaikuttaneet henkilöt, kuten Kauko Sipponen. Keskustelu valtatutkimuksen tarpeesta kuitenkin laantui vuoden 1991 eduskuntavaaleihin mennessä. TANDEM-projekti lienee ollut vielä liian tuoreessa muistissa.

Ruotsin valtatutkimuksen loppuraporttiin sisältynyt eliittejä koskenut osatutkimus innoitti minut aloittamaan Suomen eliittejä koskevan tutkimuksen. Tosin olin jo aiemmin soveltanut eliittilähestymistapaa tutkiessani energiapolitiikan päätöksentekoa ja vuorovaikutusverkostoja väitöskirjassani *Energiapolitiikan määrytyminen* (1989) ja sen esitöissä. Sain Suomen Akatemialta rahoituksen ”Suomalaisen yhteiskunnan valtarakenne” -tutkimusprojektiin, jonka loppuraportti *Vallan ytimessä* valmistui 1992. Samaan aikaan käynnistyi yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitoksella prof. Aulis Aarnion johtamana Valta Suomessa –tutkimusohjelma.

Tutkimukseni perustui postikyselyyn, joka lähetettiin tuhannelle politiikan, julkisen hallinnon, elinkeinoelämän, järjestöjen, joukkotiedotuksen, tieteen ja kulttuurin ylimmissä johtavissa asemissa toimiville henkilöille. Hankkeessa tutkittiin eliitteihin rekrytoitumista, eliittien välisiä vuorovaikutusverkostoja ja valtakä-

sityksiä. Eliittien ja kansalaisten valtakäsitysten vertaaminen tuli mahdolliseksi sitä kautta, että osin samoja asioita kysyttiin samanaikaisesti myös väestöä edustavalta otokselta Suomen Gallupin kautta. Suurta päänvaivaa tuotti sen pohtiminen, miten kiireiset päättäjät saadaan vastamaan. Pohtiminen tuotti kuitenkin hyvän tuloksen, sillä vastausprosentiksi muodostui 67%. Sittemmin vastausprosentit ovat heikentyneet niin omissa kyselytutkimuksissani kuin yleisemminkin Suomessa. Minun lisäksi tutkimusprojektissa oli tutkijana mukana YTM Jaana Kuusipalo ja tutkimusapulaisina YTM Eija Niemi ja yht.yo Aija Karttunen.

Nimitykseni Suomen Akatemian vanhemman tutkijan virkaan (nimike muuttui myöhemmin akatemiaturkijaksi) ja siihen liittynyt rahoitus teki mahdolliseksi jatkaa eliittitutkimusta 2000-luvun alussa. Nyt tarkoituksena oli selvittää, miten 1990-luvun suuri lama ja Suomen EU-jäsenyys olivat vaikuttaneet suomalaisen eliittirakenteeseen ja vallankäyttöön. Tällä kertaa projektin tutkimusapulaisena toimi YTM Kari Holttinen. Projektin loppuraportti ilmestyi vuonna 2003 nimellä *Valta muutoksessa*. Tämän tutkimuksen eliittejä koskevia havaintoja olen verrannut pohjoismaisten valtatutkimuksen tuloksiin vuonna 2007 *Comparative Sociology* -lehden kirjoittamassani artikkelissa.

Tätä ennen olin kuitenkin jo palannut väitöskirjani teemaan, energiapolitiikkaan, josta julkaisin vuonna 1998 tutkimuksen *Energiapolitiikka käännekohdassa*. Ideana on asiantuntijahaastatteluiden avulla selvittää, miten sähkömarkkinoiden vapautuminen 1990-luvun puolivälissä oli vaikuttanut energiapoliittiseen vallankäyttöön ja eliittirakenteeseen. Kun Suomen Akatemia sai useammankin politiologien ja sosiologien asiaa koskeneiden aloitteiden jälkeen vihdoin käynnistettyä kansallisen valtatutkimusohjelman ”Valta Suomessa” (2007–2010), saatoin jatkaa energiapoliittisen vallankäytön ja sen eliittirakenteen tutkimusta. Muista Pohjoismaista poiketen Suomen valtatutkimusohjelmaa ei siten toteutettu poliittisten päättäjien siipien suojissa. TANDEM-projektiin verrattuna julkinen keskustelu tästä tutkimusohjelmasta jäi olemattomaksi, vaikka ohjelman tutkijoiden yhteisjulkaisu *Valta Suomessa* ilmestyi ohjelmapäällikkö Petteri Pietikäisen toimittamana vuonna 2010.

Tutkimusohjelma rahoitti 21 tutkimusprojektia, joista yksi oli johtamani ”Suomalaisen energiapolitiikan hallinta: valtiollisesta kontrollista ja sääntelystä markkinaperusteiseen herruuteen?” Minun lisäksi projektissa tutkijoina olivat Tampereen yliopiston politiikan tutkimuksen laitokselta YTL Matti Kojo sekä Jyväskylän yliopistosta sosiologit YTT Tapio Litmanen, YTM Miikka Salo ja YTM Mika Kari. Kojon osaprojekti kohdistui ydinjätteen loppusijoitukseen. Ta-

voitteenani oli selvittää, miten EU-jäsenyyden ja ilmastopolitiikan kautta palannut sääntely oli vaikuttanut Suomen energiapoliittiseen vallankäyttöön. Tutkimukseni perustui väestöä edustavalle otokselle suunnattuun internetpohjaiseen kyselyyn ja eliittihaastatteluihin, ja sen loppuraportti ilmestyi vuonna 2010 nimellä *Energia-valta*.

Energiapoliittisen vallankäytön ja suomalaisen eliittirakenteen tutkimus ei kuitenkaan päättynyt politiikan tutkimuksen sulautumiseen osaksi Johtamiskorkeakoulua. Suomen Akatemia näet myönsi vuonna 2010 nelivuotisen rahoituksen professori Pami Aallon johtamalle ”Energiapolitiikka Euroopan integraatiossa” -tutkimusprojektille ja professori Heikki Paloheimon johtamalle ”Poliittinen valta Suomessa” -projektille, joiden rahoituksen turvin voin jatkaa energiapoliittisen vallankäytön sekä suomalaisen eliittirakenteen ja vallan verkostojen pitkän aikavälin muutosten tutkimusta. Paloheimon projektin tutkimuskohteena ovat ylimmät valtiotielimet ja niiden suhteet muihin vallankäytön instituutioihin, joihin muut Suomen Akatemian tutkimusohjelman projektit eivät eksplisiittisesti kohdistuneet.

Opetuksen laatujärjestelmän kehittäminen Poliitiikan tutkimuksen laitoksella

TARJA SEPPÄ¹

Kansainvälisen politiikan ja rauhantutkimuksen tuntiopettaja ja lehtori 1987–

Opetusneuvoston perustaminen

Laitoksen johtaja Jyrki Käkönen asetti opetuksen laatujärjestelmän kehittämiseksi työryhmän² syksyllä 2005 muun muassa tulevia tulosneuvotteluja varten. Ryhmä valmisteli esityksen laitoksen laatujärjestelmäksi syksyllä 2005. Hanketta kehitettiin edelleen ja ryhmä sai työnsä päätökseen vuoden 2006 lopussa. Työryhmä esitti muun muassa, että laitokselle perustetaan opetusneuvosto, jonka tehtävänä olisi laitoksen opetuksen laadun jatkuvaan kehittämiseen liittyvät toimet. Laitoksen opetuksen laatujärjestelmän periaatteet on esitetty Tarjan Sepän pedagogisessa kehittämishankkeessa³, jonka perusteella laitoksen opetuksen laatutyötä on jatkosakin kehitetty. Tämä raportti liitettiin myös osaksi laitoksen itsearviointiraporttia vuonna 2007.

Korkeakoulujen laadunvarmistus eli ne menettelytavat, prosessit tai järjes-

¹ Tarja Seppä vastuukirjoittajana; muut työryhmän jäsenet: Tapio Juntunen, Iltakoulun hallituksen jäsen 2006, aktiivi Iltakoulun toiminnassa 2007–2010; Maija Lumme, Iltakoulun lehden Antin päätoimittaja 2007–2009, Antin toimituskunnan jäsen 2005–2010, opetusneuvoston jäsen 2007–2010; Aki Luoto Iltakoulun hallituksen puheenjohtaja 2011, opetusneuvoston jäsen 2010–2012; Maija Mattila, Iltakoulun koulutuspoliittinen vastaava 2006, Iltakoulun puheenjohtaja 2007, Tamyn koulutuspoliittinen sihteeri 2008–2009. Kiitokset kommenteista iltakoululaisille Antti Kylänpäälle, Johannes Lehtiselle ja Katariina Mustasilalle.

² Mikko Lahtinen, Saara Simonen, Matti Kahra, Tarja Seppä. Syksyllä 2006 ryhmän kokoonpano muuttui siten, että Matti Kahran tilalle tuli Maija Mattila ja Mikko Lahtisen tilalle Pertti Lappalainen.

³ Tarja Seppä, Opetuksen laatujärjestelmä Poliitiikan tutkimuksen laitoksella. Pedagoginen kehittämishanke. Marraskuu 2006. Saatavissa http://www.uta.fi/laitokset/politiikka/esittely/opetuksen_laaturjarjestelma_POL.pdf

telmät, joiden avulla turvataan korkeakoulujen toiminnan laatua, määriteltiin Bolognan prosessissa erääksi tärkeimmistä kehittämishankkeista muodostettaessa eurooppalaista korkeakoulualuetta vuoteen 2010 mennessä. Korkeakoulujen laatu-järjestelmät olivat tai ovat keinoja tuon tavoitteen toteuttamisessa.⁴

Opetuksen kehittämisen lähtökohtana ja tavoitteena oli uudenlaisen opetus-kulttuurin kehittäminen. Tämä on luonteeltaan prosessi: laadukas opetus edellyttää pitkäjännitteistä kiinnostusta oppimisen ja koulutuksen kysymyksiin. Edellytyksenä on halu kriittisesti tarkastella omaan opetustoimintaan liittyvää toi-mintakulttuuria. Mikään laatu-järjestelmä ei sinänsä takaa opetuksen kehittämistä tai kehittymistä. Yliopisto-opetus ei kehity ilman kaikkien osapuolten, opettajien ja opiskelijoiden välistä yhteistyötä. Mikään sellainen laatu-järjestelmä ei ole us-kottava, missä ei ole opiskelijoiden panosta mukana; opettajien ja opiskelijoiden välistä suhdetta voisikin kuvata parhaimmillaan yhteistyösuhteeksi.

Laitoksen johtajan päätöksellä edellä mainittu työryhmä, nyt opetusneuvos-to-ryhmä, ryhtyi valmistelemaan laitokselle perustettavaa opetusneuvostoa, joka asetettiin 1.2.2007 johtaja Jyrki Käkösen päätöksellä:

”Tällä viestillä asetan Tarja Sepän puheenjohtajuudella Poliitiikan tutki-muksen laitoksen Opetusneuvoston nyt istuvan laitosneuvoston toimikauden loppuajaksi eli 1.2.2007 alkaen ja 31.7. 2007 päättyen.

Tarja Sepän lisäksi määrään jäseniksi suostumuksensa mukaisesti Eero Palmujoen, Tapani Turkan ja Mikko Lahtisen. Lisäksi puheenjohtaja voi kutsua opiskelijajäseniksi myös suostumuksensa mukaan Venla Virkamäen, Kaisa Immosen ja Arne Nystedtin. Opetusneuvoston tehtävänä tämän toi-mikauden puitteissa on tehdä esitys opetusneuvoston tehtävistä ja laadun ke-hittämiseen liittyvistä toimenpiteistä. Tämän opetusneuvoston työn pohjalta laitosneuvosto tulee asettamaan toimikaudekseen 1.8.2007–31.7.2010 ope-tusneuvoston, joka työssään on vastuussa laitosneuvostolle.”

Opetusneuvosto asetettiin toimikaudeksi 1.8.2007–31.7.2010⁵ ja sitä seuraava

⁴ Korkeakoulujen arviointineuvosto (2005), Korkeakoulujen laadunvarmistusjärjestel-män auditointi. Auditointikäsi kirja vuosille 2005-2007. Tampere: Tammer-Paino Oy.

⁵ Jäseninä olivat Tarja Seppä (puheenjohtaja, kansainvälinen politiikka), Tapio Raunio (valtio-oppi), Mikko Lahtinen (valtio-oppi), Eero Palmujoki (kansainvälinen politiikka), Hilikka Luukkonen (kansainvälinen politiikka), Marjo-Riikka Utriainen (kansainvälinen politiikka), Maija Lumme (valtio-oppi) ja Outi Nokkonen (valtio-oppi).

opetusneuvosto toimikaudeksi 1.8.2010–31.7.2012⁶. Opetusneuvostossa on ollut kahdeksan jäsentä, neljä kansainvälisen politiikan ja neljä valtio-opin edustajaa. Opetusneuvoston kokoukset ovat kuitenkin olleet avoimia kaikille ja niissä on ilahduttavan runsaasti ollut mukana sekä opiskelijoita että opettajia. Opetusneuvoston puheenjohtajana on toiminut Tarja Seppä ja sihteerinä Iltakoulun⁷ koulutuspoliittisista asioista vastaava opiskelija. Laitosneuvoston, opetussuunnitelmatyöryhmien ja opetusneuvoston keskinäiset suhteet asettuivat siten, että laitosneuvosto on ollut päättävä elin, opetussuunnitelmatyöryhmät tekevät esitykset laitosneuvostolle ja opetusneuvosto on innovoiva, suunnitteleva, keskusteleva ja myös toimeenpaneva taho. Opetusneuvostolle on selkeästi kehittynyt oma toimiva roolinsa opetukseen liittyvien teemojen ja asioiden foorumina.

Opetusneuvoston – opetuksen laatujärjestelmässä esitettyjen periaatteiden mukaisesti – tehtävänä on ollut:

- opiskelijoiden ja opettajien yhteistyön ja sen muotojen kehittäminen
- opintosuoritusten arviointijärjestelmän kehittäminen ja läpinäkyväksi tekeminen
- palautejärjestelmän kehittäminen ja hyödyntäminen
- erilaisten opetusmuotojen kehittäminen
- opintojen ohjausprosessien kehittäminen
- yliopistopedagogiikan kysymykset
- opetuksen järjestämiseen liittyvät kysymykset
- tasa-arvotyö.

Kuten jo mainittu, uuteen opiskelukulttuuriin kuuluu olennaisena osana opettajien ja opiskelijoiden parempi ja tiiviimpi yhteistyö. Tavoite on ja on ollut integroida opiskelijoita laitoksen toimintaan ja sen kehittämiseen. Tässä olemmekin onnistuneet varsin hyvin. Opettajat ja opiskelijat ovat yhdessä pohtineet ja suunnitelleet erilaisia tapahtumia, joissa on keskusteltu yhdessä opetuksen kehittämisestä ja erilaisista yhteistyömuotojen kehittämisestä. Tätä yhteistyötä korostaaksemme halusimme kirjoittaa myös tämän artikkelin yhdessä.

⁶ Jäseniä ovat Tarja Seppä (puheenjohtaja), Tapio Raunio, Ilkka Ruostetsaari, Eero Palmujoki, Tuulia Karjalainen (kansainvälinen politiikka), Minja Timperi (kansainvälinen politiikka), Santeri Ulkuniemi (valtio-oppi) ja Aki Luoto (valtio-oppi).

⁷ Iltakoulu ry on Tampereen yliopiston valtio-opin ja kansainvälisen politiikan opiskelijoiden ainejärjestö – <http://iltakoulu.org/>

Kuva 11.

*Opetusneuvoston työskentelyyn osallistuneita henkilöitä beinäkuussa 2011.
Vasemmalta yläriivi: Aki Luoto, Niko Jokihäärä (Iltakoulun puheenjohtaja 2008 ja laitosten neuvoston jäsen 2009–2010), Maija Mattila, Tapani Turkkala
Vasemmalta alariivi: Tapio Juntunen, Tarja Seppä, Ilkka Ruostetsaari*

Opetuksen ja erilaisten yhteistyömuotojen kehittämiseksi opetusneuvoston työskentelyssä olemme halunneet nostaa esille:

- palautejärjestelmän kehittämiseen ja hyödyntämiseen liittyvän prosessin
- lukuvuosipalautteen kehittämisen osana opetuksen kehittämistä
- lukuvuoden aloitusseminaarin ”Mitä tarkoittaa opiskelu Poliitiikan tutkimuksen laitoksella” tarkoituksen ja merkityksen laitokselle.

Palautejärjestelmän kehittäminen

Ennen opetusneuvoston valmistelua ja asettamista opetusta kehitettiin opiskelijan näkökulmasta tarkasteltuna 2000-luvun alkupuolella kahdella tavalla. Ensinnä, Iltakoulu toimi opiskelijoiden viestinviejänä laitoksen suuntaan monin eri tavoin. Toiseksi, laitoksen kahteen oppiainekohtaiseen opetussuunnitelmatyöryhmään valittiin lukuvuosittain opiskelijat. Opetussuunnitelmatyöryhmän opiskelijat asetti tiedekunnassa Iltakoulun esitysten mukaisesti.

Iltakoulun toimesta, yhdessä laitoksen kanssa, järjestettiin laitoshahvittalaisuuksia syksyisin ja keväisin. Kahveilla käsiteltiin ajankohtaisia opintoihin ja opetukseen liittyviä asioita, mm. harjoittelutukien jakamisjärjestelmää ja metodiopintojen riittävyttä opetussuunnitelmassa. Kahvien suosio oli suuri sekä opiskelijoiden että henkilökunnan keskuudessa ja monesti epäselviin asioihin saatiin selkeys.

Laitoksen pyynnöstä Iltakoulu keräsi opiskelijoiden mielipiteitä yleisellä tasolla opinnoista, opetuksesta ja laitoksen toiminnasta. Kyselyillä selvitettiin opetuksen kehittämistarpeita ja niitä järjestettiin satunnaisesti kulloisenkin tarpeen mukaan. Kyselylomake laadittiin usein yhdessä laitoksen kanssa ja Iltakoulu huolehti sekä sen toimittamisesta opiskelijoille että vastausten keräämisestä, tulosten analysoinnista ja mahdollisten jatkotoimenpiteiden esittämisestä.

Laitoshahvien ja palautekyselyjen lisäksi Iltakoulun edustajat tapasivat laitoksen johtoa ja muuta henkilökuntaa tarpeen mukaan epävirallisissa merkeissä. Tällä tavoin keskusteluyhteys oli koko ajan olemassa ja opetusta voitiin kehittää jatkuvasti.

Opetussuunnitelmatyöryhmien opiskelijaedustajat pyrkivät tuomaan ryhmien toimintaan opiskelijanäkökulmaa muun muassa kursseista, joita toivottiin järjestettävän. Iltakoulu piti yhteyttä ryhmien opiskelijajäseniin, jotka myös omatoimisesti saattoivat tiedustella laajemman opiskelijajoukon näkemystä opetuksen, ja erityisesti opetussuunnitelman, kehittämistarpeista.

Laitoksen opiskelijoiden edustajana Iltakoulu sopi luontevasti opetuksen kehittämisen yhteistyötahoksi. Iltakoulussa opetuksen kehittämisestä vastasivat 2000-luvun alkupuoliskolla hallituksen koulutuspoliittinen vastaava, varapuheenjohtaja ja puheenjohtaja. Iltakoulun aktiivisuus oli paljolti kiinni aina kulloinkin vastuussa olevista opiskelijoista. Haasteita toi erityisesti se, että hallituksen jäsenet vaihtuivat vuosittain. Tähän vaihtuvuuteen opetusneuvoston perustaminen ja sen kauden pituus ja jatkuvuus toivat tervetulleen parannuksen.

Opetusneuvoston ensimmäisiä tehtäviä vuonna 2007 oli opetuksen arvioinnin palautelomakkeen suunnittelu ja toteuttaminen, jossa laitoksen opiskelijoilla oli merkittävä rooli. Opiskelijoiden johdolla suunniteltiin ja toteutettiin ensimmäinen versio palautelomakkeesta. Lomakkeella haluttiin yhtenäistää kurssipalautekeruuta ja samalla myös ottaa opiskelijat osaksi palautteen keräämistä. Palautelomakkeesta keskusteltiin muun muassa opetusneuvoston kokouksessa 4.12.2007 (ks. liite). Opetuksen arvioinnissa on erityisesti kyse opiskelijan oppimisesta; Poliitiikan tutkimuksen laitoksella on puhuttu osaamisperustaisuudesta jo vuodesta 2006

lähtien. Aivan pulmatonta tämä tietystikään ei aina ole ollut. Palautelomakkeiden pohjalta vastaava opettaja on tehnyt palautteista yhteenvedon, jotka on käsitelty opetusneuvoston kokouksissa. Edelleen, näiden pohjalta opetusneuvoston opiskelijajäsenet ovat tehneet vielä kokonaisyhteenvedon laitoksen kaikkien kurssien saamasta palautteesta opetussuunnitelmatyöryhmien puheenjohtajille otettaviksi huomioon seuraavan opetussuunnitelman laadinnassa. Palautteen keräämistä on tällä tavalla pyritty myös hyödyntämään.

Työhön otettiin mallia muiden yliopistojen politiikan tutkimuksen laitosten ja ainejärjestöjen palauteomakkeista ja -tavoista, mutta toteutus räätälöitiin kuitenkin sopimaan Tampereen Poliitiikan tutkimuksen laitokselle. Lomakkeeseen haluttiin paitsi avoimia vastauksia, myös numeerista arviointia, jotta kehitystä voitaisiin seurata. Pitkä keskustelu käytiin siitä, täytetäänkö arviointilomake nimettömänä vai nimellä; lopulta molemmat vaihtoehdot käyttöönottaen. Lomaketta valmistelleet opiskelijat Maija Lumme ja Sinikukka Pyykönen arvioivat, että palautetta on helppo ja syytä antaa myös omalla nimellä, sillä opintojen tärkeintä antia on oppia arvioimaan muun muassa opetusta yhtä aikaa sekä kriittisesti että rakentavasti. Esitettiin kysymys siitä, kuka haluaa antaa ja kuka haluaa vastaanottaa nimetöntä palautetta.

Yhteistyö kaikessa kehitystyössä oli aivan avainasemassa, mikä vahvisti opiskelijoiden kokemusta tutkimusyhteisön jäsenyyden täysivaltaisuudesta. Kaikilla edellä mainituilla toimenpiteillä kehitettiin merkittävästi opiskelijoiden sitoutumista opetuksen ja laitoksen kehittämiseen, sekä avattiin keskusteluyhteyttä ja kehitettiin laitoksen yleistä ilmapiiriä positiivisemmaksi. Vuosittain kehittämistyöhön tuli mukaan myös uusia opiskelijoita, mikä vahvisti yhteistyön jatkuvuutta.

Lukuvuosisalautteen kehittäminen osana opetuksen kehittämistä

Opetusneuvosto päätti tammikuussa 2009 kurssipalautteen lisäksi myös yleisluontoisemman, vuosittain toteutettavan lukuvuosisalautteen keräämisestä. Lukuvuosisalautteen idea liittyi opetusneuvostossa tehtyyn laajempaan opetuksen kehittämistyöhön, jonka puitteissa esimerkiksi laitoksen verkkosivuille avattiin keväällä 2009 opetuksen kehittämissivusto opiskeluoppaineen.

Ilta koulu otti vastuulleen lukuvuosisalautteen keräämisen, palauteomakkeen kehittämisen ja palautteen käsittelyn. Opiskelijoiden ja laitoksen kesken sovittiin kevätlukukauden loppupuolella järjestettävästä yhteisestä keskustelutilaisuudesta,

”Simaa ja tippaleipää”, jossa palautteen anti käytäisiin läpi. Iltakoulu vastasi myös palautteesta tehdystä koosteesta sekä keskustelutilaisuuden etenemisestä.

Lukuvuosipalautteen tarkoituksena oli kerätä opiskelijoilta tietoa opetuksesta, jota laitos ei vielä tarjonnut, mutta jolle opiskelijat kokivat olevan kysyntää. Iltakoulun aloitteesta lukuvuosipalautteessa päätettiin kerätä myös tietoa siitä, miten oppiaineiden opinto-ohjelmat ja opetuksen tarjonnan laatu olivat vastanneet voimassa olevaa opintosuunnitelmaa kuluneen lukuvuoden aikana. Toisin sanoen, tavoitteena oli kerätä kriittistä ja rakentavaa tietoa siitä, miten opiskelijat kokivat opetustarjonnan palvelleen opintojen edistymistä ja henkilökohtaista oppimista.

Keväällä 2009 kerätty ensimmäinen lukuvuosipalautte päätettiin toteuttaa avoimilla kysymyksillä strukturoidumman vaihtoehdon sijaan, jotta vastaukset antaisivat eväitä mahdollisimman laajan keskustelun virittämiseksi. Kysymysten teemat jakautuivat neljään osaan käsitellen opetusohjelmaa (kurssitarjonta ja kurssien aikataulutus), opetuksen toteutusta (opetusmenetelmät, opetuksen laatu sekä opinnäytetöiden ohjaus), opetussuunnitelmaa (opintokokonaisuuksien sisältö, kurssitarjonnan vastaavuus opetussuunnitelman sekä tiedekunnan yhteisten opintojen kanssa) sekä käytännön asioita (asiointi henkilökunnan kanssa, opinnoista saatava palaute ja kurssikirjojen saatavuus).

Palaute laadittiin, koottiin ja käsiteltiin Iltakoulun perustamassa, kaikille opiskelijoille avoimessa koulutuspoliittisessa toimikunnassa, johon osallistui runsaasti opiskelijoita. Toukokuussa 2009 laitoksella järjestetty ensimmäinen palautetilaisuus keräsi paikalle runsaasti laitoksen henkilökuntaa ja opiskelijoita. Palautetilaisuus ajoi tehtävänsä – keskustelua virisi ja se eteni rakentavassa hengessä. Ensimmäisenä vuonna palautetta kerättiin tyydyttävät 30 kappaletta. Iltakoulu ja laitos jatkoivat lukuvuosipalautekäytännön kehittämistä edelleen vuosina 2010 ja 2011. Vuodesta 2010 eteenpäin palautetta alettiin kerätä myös sähköisessä muodossa. Palauteiden määrä kasvoikin tasaisesti kahden vuoden kuluessa, ollen keväällä 2011 jo 53 kappaletta.

Lukuvuosipalaute jatkoi jo muutaman vuoden toiminutta laitoshahvien ja toisinaan järjestettyjen opetuksen palautekyselyiden perinnettä. Uusi lukuvuosipalautekäytäntö vain istutettiin opetuksen kehitystyön laajempiin raameihin, jotka olivat hiljalleen kehittyneet vuosikymmenen loppupuolelle tultaessa. Lukuvuosipalautteen voidaankin katsoa edustavan osaltaan laitoksen ja Iltakoulun yhteistyöhön pohjautuvaa pitkäjänteisempää opetuksen kehitystyön perinnettä.

Lukuvuoden aloitusseminaari ”Mitä tarkoittaa opiskelu Poliitiikan tutkimuksen laitoksella?”

Opiskelijoiden mukana ololla Poliitiikan tutkimuksen laitoksen opetuksen laadunkehittämisessä on ollut suuri merkitys laitoksen hyvän hengen syntyemisessä. Osallistamalla opiskelijat opetuksen kehittämiseen on saatu aikaan yhteistyötä, josta on seurannut paitsi opetuksen kehittymistä, myös avointa ja rakentavaa keskustelua.

Keväällä 2007 ryhdyttiin opetusneuvostossa suunnittelemaan lukuvuoden aloitusseminaaria, jossa voitaisiin keskustella sellaisista kysymyksistä, jotka olisivat yhteisiä ja kiinnostavia kaikille Poliitiikan tutkimuksen laitoksella oleville. Seminaariin haluttiin mukaan paitsi uudet opiskelijat ja laitoksen henkilökunta, myöskin varttuneemmat opiskelijat, jotta seminaarista saataisiin hyvä ja yhteinen alku alkaneelle lukuvuodelle. Syksyllä 2007 ensimmäisen järjestetty seminaari sai erinomaista palautetta, mikä edesauttoi lukuvuoden aloitusseminaarin muodostumista jokavuotiseksi, laitoksen kaikki politologit yhteen kokoavaksi perinteeksi. Varsinaisen seminaarin jälkeinen seurustelutilaisuus laitoksella on vuosittain jopa kasvattanut suosiotaan, mikä kertoo myös siitä, että opiskelijoiden ja laitoksen henkilökunnan suhteet ovat hyvät ja keskustelevat. Syksyllä 2010 mukaan tulivat myös laitoksen ulkomaalaiset opiskelijat ja vaihto-opiskelijat, joten seminaarin toinen osa pidettiin englanniksi. Tilaisuus sai kiitosta osakseen myös ulkomaalaisilta opiskelijoilta.

Otsikolla Mitä on olla opiskelijana politiikan tutkimuksen laitoksella? järjestetty seminaari on myös osoittanut sen, että laitokselle valikoituu sanavalmiita opiskelijoita, sillä tilaisuuden keskusteluihin osallistuvat henkilökunnan ja pidemmälle ehtineiden opiskelijoiden lisäksi myös vasta opintonsa aloittaneita opiskelijoita. Seminaarin paneelissa ovat keskustelleet rinnakkain sekä ensimmäisen vuoden opiskelijat että emeritusprofessorit. Mainittu otsikko oli ensimmäisen (vuonna 2007) järjestetyn seminaarin otsikkona ja alaotsikkona ”Mitä tarkoittaa opiskelu Poliitiikan tutkimuksen laitoksella?”. Tästä jälkimmäisestä muodostui tulevien seminaarin pääotsikko, alaotsikoinaan ”Mitä iloa teoreettisista opinnoista?” (2008); ”Voiko yliopistossa tehdä politiikkaa?” (2009) ja ”Mitä iloa politiikan opinnoista kansainvälistyvässä ja uudistuvassa yliopistossa?” (2010). Syksyn 2011 seminaarin otsikko oli ”Maahanmuutto ja globalismi opiskelun ja tutkimuksen kohteena”.

Laitoksen loppu

Vuoden 2010 aikana Tampereen yliopistossa alkoi varsin mittava ja historiallinen yliopistouudistus, joka koskee muun muassa varsin perusteellisesti koulutuksen järjestämistä. Laitoksen henkilökunnan, samoin opiskelijoiden, Iltakoulun jäsenten keskuudessa vallitsi erilaisia näkemyksiä siitä, missä hallinnollisessa kontekstissa laitoksen paikka olisi, missä kontekstissa valtio-opin ja kansainvälisen politiikan opiskelu, opetus ja tutkimus parhaiten kukoistaisi. Vaihtoehtoina olivat ensin yhteistyö hallintotieteiden, myöhemmin kauppa-, talous- ja hallintotieteiden kanssa eli niin sanottu johtamistieteiden konteksti tai yhteiskuntatieteiden konteksti. Vaihtoehdot jäsenyivät kohtuullisen erilaisiksi: politiikan tutkimus osana yhteiskuntatieteitä tai osana hallinto-, talous- ja kauppatieteitä. Lähimmät yhteistyökumppanit olisivat erilaisia eri vaihtoehdoissa, joskin yliopiston hallitus kannusti ja kehotti koko ajan myös yksiköiden välisen yhteistyön kehittämiseen. Siitä kumpi viitekehys olisi siis parempi, vallitsi erilaisia näkemyksiä ja jakoi sekä laitoksen henkilökuntaa että opiskelijoita. Prosessin kuluessa oli myös mahdollisuus, että laitoksen oppiaineet voisivat sijoittua eri yksiköihin. Ilmassa oli oppiaineiden eriytymisen mahdollisuus.

Iltakoulun hallitus piti kokouksen illalla 31.8.2010, jossa se otti sen kannan, että laitoksen oppiaineiden olisi hyvä pysyä yhdessä, mutta pidättäytyi ottamasta kantaa minkään sijoittumisvaihtoehdon puolesta, vaikka kokoukseen tuotiin joidenkin hallituksen jäsenten luonnosteleva kannanotto laitoksen oppiaineiden yhteiskuntatieteiden yksikköön liittymisen puolesta. Kokouksen jälkeen Aki Luoto ja Johannes Lehtinen jatkoivat kannanoton hahmottelua yhdessä asiaa merkittävänä pitävien silloisten ja aikaisempien iltakoululaisten kanssa ainejärjestöstä irrallisena vetoomuksena. Vetoamus laitettiin seuraavana aamuna yleisesti sähköpostilistoille ja opiskelijoille sähköisesti allekirjoitettavaksi. Kahden vuorokauden aikana vetoomuksen allekirjoitti 226 henkilöä. Vetoomuksessa allekirjoittaneet totesivat näkevänsä luonnollisena molempien oppiaineiden sijoituspaikkana yhteiskuntatieteiden yksikön. Katsottiin, että tutkinnon ja siihen valmistavan opetuksen tulee jatkossakin vastata yhteiskuntatieteiden maisterin vaatimustasoa ja oman pääaineen oppiainekuvausta. Vetoomuksessa haluttiin korostaa myös laitoksen opetuksen ja tutkimuksen ainutlaatuista, ja merkittävää asemaa osana tamperelaista yliopistoperinnettä.

Politiikan tutkimuksen laitoksen johto sekä valtio-opin opettajien enemmistö kannattivat laitoksen oppiaineiden sijoittamista johtamistieteiden yksikköön. Kansainvälisen politiikan oppiaine esitti yksimielisen kannanottonsa 15.9.2010 pidetyn yhteistoimintatilaisuuden pöytäkirjan liitteessä. Siinä esitettiin politiikan tutkimuksen tai ainakin kansainvälisen politiikan oppiaineen sijoittamista yhteiskuntatieteiden tieteenalayksikköön. Tässä samassa yhteydessä Politiikan tutkimuksen laitoksen yksi emeritusprofessori ja eräät dosentit esittivät pitävänsä tärkeänä, että politiikan tutkimus sijoitettaisiin yhteiskuntatieteiden yksikköön. Perusteena he esittivät professori Vilho Harleen viitaten, että ilman politiikan tutkimusta yhteiskuntatieteet olisivat ”torso” viitaten samalla laitoksen ja Tampereen yliopiston perinteisiin.

Yliopiston hallitus päätti kokouksessaan 5.10.2010, että kansainvälisen politiikan ja valtio-opin oppiaineet liitetään osaksi perustettavaa johtamistieteiden yksikköä. Niinpä Politiikan tutkimuksen laitos lakkautettiin 31.12.2010. Laitoksen oppiaineiden toiminta kuitenkin jatkuu aktiivisena osana tätä uutta kokonaisuutta ja iltakoululaiset ovat olleet perustamassa keväällä 2011 uutta Johtamiskorkeakoulun ylioppilaat -kattojärjestöä. Iltakoulu ja ”laitoksen” opetusneuvosto jatkavat edelleen toimintaansa koulutuksen kehittämiseksi politiikan tutkimuksen kandidaatin- ja maisteritutkinto-ohjelmissa.

Liite

Opetusneuvoston kokous:

Laitoksen palautejärjestelmän kehittäminen 4.12.2007 / Tarja Seppä

- **Palaute**
 - o kaiken opetuksen tavoite on oppiminen
 - o palaute ja arviointi on oppimista
 - o laitoksella ei ole ollut yhtenäistä palautejärjestelmää, vaan kukin opettaja on kerännyt palautteensa itse
 - o millaista palautejärjestelmää laitoksella tarvitaan?

- **Palaute**
 - o Mikä on palautteen tehtävä, miksi palautetta kerätään ja tarvitaan?
 - o palautteen avulla opettaja voi kehittää opetustaan:
 - o *onko annettu opetus auttanut opiskelijaa oppimaan?*
 - o palautteessa tulisi aina keskittyä opiskelijan oppimiseen

- **Palaute**
 - o palautteen merkitys opiskelijalle: edistää omaa oppimistaan ja itsearviointikykyään
 - o opiskelijat arvioivat palautteessa omaa osaamistaan
 - o huom: opettajan tehtävänä on tehdä oppiminen mahdolliseksi
 - o palautteen kautta voidaan edistää myös opettajien ja opiskelijoiden välistä yhteistyötä

- **Palaute**
 - o *Miten palautelomakkeet tulee laatia?*
 - o tulee kysyä oppimisesta
 - o tulee kysyä itsearvioinnista
 - o tulee kysyä ryhmän merkityksestä
 - o tulee kysyä opettajan merkityksestä
 - o tulee kysyä tehtävistä
 - o palaute tulisi antaa nimellä

- **Palaute**
 - o kuka kerää palautteen?
 - o opettaja vai opiskelijat?
 - o palautteen hyödyntäminen?
 - o yhteenvedot opetusneuvostolle?
 - o opiskelijat keräävät ja tekevät yhteenvedot ja toimittavat yhteenvedot opetusneuvostolle? vain opettajalle?

- **Palaute**
 - o opiskelijoiden rooli vahvistaminen ja korostaminen oleellista palautejärjestelmän kehittämisessä
 - o opettajien ja opiskelijoiden yhteistyön kehittäminen oleellista toimivan opetuksen laatujärjestelmän kehittämisessä
 - o jossa kyse opetuksen kehittämisestä, uudenlaisen opetuskulttuurin kehittämisestä

Elämää politiikan tutkimuksen laitoksella 2004–2010

HEIKKI PALOHEIMO
Valtio-opin professori 2004–

Henkilöstö

Tampereen yliopistossa on maan toiseksi suurin politiikan tutkimuksen opetus- ja tutkimusyksikkö. Vain Helsingin yliopistossa on enemmän valtio-opin ja kansainvälisen politiikan resursseja kuin Tampereen yliopistossa. Kun syksyllä 2004 siirryin Turun yliopiston valtio-opin laitokselta valtio-opin professorin virkaan Tampereen yliopistossa, siirryin samalla pienemmästä laitosisyhteisöstä suurempaan. Suuren osan politiikan tutkimuksen laitoksen väestä toki tunsin jo entuudestaan, mutta oli joukossa myös uusia tuttavuuksia. Laitoksella sain hoidettavakseni perinteikkään viran. Se oli yksi niistä ensimmäisistä professorin viroista, jotka Yhteiskunnalliseen Korkeakouluun perustettiin vuonna 1945. Professorin virkoja pidettiin välttämättöminä, kun YKK:ssa jo 1930-luvulta alkaen saattoi suorittaa yliopistolliseen maisterin tutkintoon rinnastettavan yhteiskuntatieteiden kandidaatin tutkinnon. Perustetun valtio-opin professorin viran aikaisempia hoitajia olivat Jussi Teljo (1946–49), Yrjö Ruutu (1949–1951), Tuttu Tarkiainen (1952–65), Pertti Pesonen (1966–71), Olavi Borg (1971–98) ja Vilho Harle (2000–03).

Valtio-opin muista opettajista tuli lähin yhteistyöpiirini. Lukuvuonna 2004–05 Tapio Raunio hoiti toista valtio-opin professorin virkaa ja Jukka Paastela järjestötutkimuksen professorin virkaa, jonka opetustehtävät viran nimestä huolimatta olivat ajan mittaan kohdistuneet lähes yksinomaan valtio-oppiin. Paastela oli Tampereen yliopiston kasvatteja. Hän oli väitellyt vuonna 1985 Marxin ja Engelin puoluekäsitteitä analysoivalla väitöskirjalla ja hoiti politiikan tutkimuksen laitoksella valtio-opin lehtorin virkaa ennen kuin hänet vuonna 1990 nimitettiin järjestötutkimuksen apulaisprofessorin virkaan. Paastelan tutkimusote oli historiallinen. Professorin virassaan hän julkaisi laajoja historiallisia perspektiivejä analysoivia monografioita, puolueista, poliittisista aatesuuntauksista, hallitsemisjärjes-

telmistä ja erilaisista poliittiseen toiminnan muodoista. Tutkijana Paastela edusti realistista koulukuntaa, joka laadullisen tutkimusperinteen edustajanakaan ei ollut erityisen innostunut kaikista niin sanotun retorisen käänteen yhteiskuntatieteisiin tuomista vaikutuksista. Myös Raunio oli Tampereen yliopiston kasvatti. Hän oli väitellyt vuonna 1996 Euroopan unionin parlamentin puolueryhmiä käsittelevällä tutkimuksella, erikoistui tutkimuksessaan Eurooppa-politiikkaan ja on tuottelias, kansainvälisesti tunnettu tutkija.

Valtio-opin yliassistentin viroissa lukuvuonna 2004–05 toimivat Mikko Lahtinen ja Pertti Lappalainen, Tampereen yliopiston kasvatteja hekin. Lappalainen oli väitellyt vuonna 1992 poliittista osallistumista ja pluralistista valtiokäsitystä tutkivalla väitöskirjalla, Lahtinen vuonna 1997 Machiavellin oppeja Louis Althusserin viitekehyksestä analysoivalla väitöskirjalla. Ilkka Ruostetsaari oli tuolloin virkavapaana yliassistentin virasta ja keskittyi tutkimustyöhön akatemiattutkijan virassa. Ruostetsaarikin oli Tampereen yliopiston kasvatteja. Hän oli väitellyt tohtoriksi vuonna 1989 Suomen energiapolitiikkaa käsittelevällä väitöskirjalla. Väitöskirjan keskeisenä viitekehyksenä oli eliittiteoria. Eliittitutkimus ja energiapolitiikan tutkimus ovatkin siitä alkaen olleet Ruostetsaaren tutkimustyön painopistealueita.

Vuoden 2004 jälkeen opetusviroissa on ollut vaihtuvuutta sekä tutkimusvapaiden että muiden virkojen hoidon takia. Yliopistossahan on tavallista, että nuoremmat opettajat ovat usein virkavapaana omasta virastaan hoitaessaan varttuneempien kollegoiden sijaisuuksia joko omalla laitoksella tai jossakin muussa yliopistossa. Tapio Raunio (2005–06) ja Ilkka Ruostetsaari (2007–08) olivat välillä vuoronperä yhden lukuvuoden Turun yliopistossa valtio-opin professorin virkaa hoitamassa. Raunio palasi Turusta Tampereelle vuonna 2006 tultuaan nimitetyksi valtio-opin professorin virkaan. Se virka oli taustaltaan vuonna 1969 perustettu valtio-opin apulaisprofessorin virka, jota Tatu Vanhanen oli hoitanut lähes kaksikymmentä vuotta (1973–92) ja hänen jälkeensä legendaarinen Matti Wiberg vuosina 1994–2002. Oli hienoa saada Raunio laitoksen vakinaiseen virkaan. Hänen paluunsa Tampereelle vahvisti merkittävästi Eurooppa-tutkimuksen profilia yliopistossamme ja loi edellytyksiä lisätä yhteistyötä kansainvälisen politiikan Eurooppa-tutkijoiden kanssa.

Sami Borg hoiti professuuriani lukuvuoden 2007–08 kun olin Suomen Akatemian varttuneena tieteenharjoittajana. Aberdeenin yliopistosta juuri eläkkeelle jäänyt David Arter oli sijaisnani lukuvuoden 2009–10 kun olin sapattivapaalla Tampereen yliopiston UTACAS-tutkijakollegiossa. Myös Mikko Lahtinen toimi

saman lukuvuoden yliopiston UTACAS-tutkijana. Hänen tilalleen yliassistentin viran hoitajaksi palkattiin syyslukukaudeksi Sirke Mäkinen ja kevätlukukaudeksi Tiina Rättilä.

Jukka Paastela jäi eläkkeelle vuonna 2008, mistä alkaen Ruostetsaari on hoitanut tätä virkaa ja ollut virkavapaana yliassistentin virasta. Vuonna 2007 Pertti Lappalainen siirtyi Jyväskylän yliopistoon kansalaisyhteiskunnan asiantuntijuuden maisteriohjelman lehtoriksi. Tapani Turkka hoiti yliassistentuuria kevätlukukauden 2007 ja Pekka Kettunen lukuvuoden 2007–08. Turkka väitteli politiikan tutkimuksen laitoksella vuonna 2000 parlamentarismien lähtökohtia käsittelevällä väitöskirjalla. Turkka on toiminut politiikan tutkimuksen laitoksella pitkän ajan erilaisissa tehtävissä. Väitöskirjan valmistumisen jälkeen hän on toiminut enimmäkseen tutkijan tehtävissä. Tällä hetkellä hän toimii vanhempana tutkijana akatemiaprofessori Kari Palosen johtamassa, poliittinen ajattelu ja käsittemuutokset-tutkimuksen huippuyksikössä työskennellen kuitenkin Tampereella politiikan tutkimuksen tutkijayhteisössä.

Syksyllä 2009 Rauli Mickelsson tuli laitokselle valtio-opin toisen yliassistentin viran hoitajaksi. Mickelsson oli väitellyt Turun yliopistossa vuonna 1999 tutkimuksella, jossa analysoitiin Kokoomuksen ja SDP:n jäsenten käsityksiä omista puolueistaan. Vuonna 2007 Mickelsson oli julkaissut Suomen puolueiden historiaa, muutosta ja nykypäivää analysoivan monografian. Mickelssonin määräaikaiset kiinnitykset yliassistentin virkaan ovatkin vuodesta 2009 alkaen jatkuneet. Nimike vain on vuonna 2011 muuttunut yliopistonlehtorin tehtäväksi.

Tuntiopettajilla oli paljon vastuita politiikan tutkimuksen laitoksen opetuksessa. He pitivät tuntiopetuksena luentosarjoja, vetivät kandidaatintutkielma-seminaareja ja ottivat vastaan perusopinintojen kirjatenttejä. Näissä tehtävissä eri lukuvuosina toimivat muun muassa Ikponwosa Ekunwe, Tapio Häyhtiö, Jarmo Rinne, Erika Säynäsallo ja Tiina Rättilä. He kaikki olivat myös valtio-opin jatko-opiskelijoita. Ekunwe, Häyhtiö ja Rinne ovat sittemmin myös valmistuneet yhteiskuntatieteiden tohtoreiksi ja työllistyneet välittömästi koulutustaan vastaaviin työtehtäviin. Myös dosentit ovat pitäneet tuntiopetuksena luentosarjoja omilla erityisalueillaan.

Kansainvälisen politiikan oppiaineessa oli niin ikään juuri toteutunut sukupolven vaihdos. Osmo Apunen oli edellisenä vuonna jäänyt eläkkeelle professorin virasta, jota hän oli hoitanut 30 vuotta. Virka oli perustettu jo vuonna 1966 ja ennen Apusta virassa oli Klaus Törnudd vuodesta 1967 vuoteen 1971. Apusen jälkeen virkaan nimitettiin Vilho Harle, joka siirtyi tehtävään saman laitoksen valtio-opin

professorin virasta ja aloitti uuden virkansa hoidon syyslukukauden 2004 alussa. Harlen kanssa tulikin pidettyä paljon yhteyttä politiikan tutkimuksen laitoksen opetukseen liittyvissä asioissa. Harlen tehtäviin näet kuului kansainvälisen politiikan vastuuprofessorina toimiminen ja omiin tehtäviini vastaavasti valtio-opin vastuuprofessorina toimiminen. Tehtäviimme kuului vastata siitä että niin opetuksen suunnitteluun kuin sen täytäntöönpanoon liittyvät asiat oppiaineissamme sujivat. Varsinkin opetuksen suunnittelussa osa asioista oli sellaisia, että ne edellyttivät vastuuprofessorien yhteisiä neuvotteluja ja yhteistä kannanmuodostusta.

Toinen tärkeä yhteistyökumppani kansainvälisen politiikan puolella oli politiikan tutkimuksen laitoksen johtajana vuodesta 2001 alkaen toiminut Jyrki Käkönen. Rauhan- ja konfliktitutkimuslaitoksen johtajana aikaisemmin toiminut Käkönen oli tullut politiikan tutkimuksen laitokselle vuonna 1998, kun hänet oli nimitetty kolme vuotta aikaisemmin perustettuun, Euroopan unionin osittain rahoittamaan Jean Monnet -professorin virkaan. Poliitiikan tutkimuksen laitoksella vuonna 1990 väitellyt Helena Rytövuori-Apunen hoiti vuosina 2005–07 kansainvälisen politiikan kolmatta professuuria. Hänen vastuullaan oli suomalais-venäläiseen Cross-Border University (CBU) yhteishankkeeseen kuuluvan kansainvälisen politiikan maisteriohjelman johtaminen ja toteuttaminen.

Professorien lisäksi kansainvälisessä politiikassa oli lukuvuonna 2004–05 lehtori ja kolme yliassistenttia. Lehtorinvirassa toimi Tarja Seppä. Hän oli toiminut kansainvälisen politiikan päätoimisena tuntiopettajana jo vuodesta 1989 alkaen ja vuonna 2001 tehtävä oli vakinaistettu lehtorin viraksi. Yliassistentteina lukuvuonna 2004–05 toimivat Mika Aaltola, Eero Palmujoki ja Elina Penttinen. Yliassistentin virkojen hoitajat vaihtuivat melkein vuosittain. Vuonna 2006 Mika Aaltola lähti kahdeksi vuodeksi Michiganin yliopistoon professuuria hoitamaan ja sieltä palattuaan hän siirtyi ohjelmajohtajaksi Ulkopoliittiseen Instituuttiin. Elina Penttinen oli välillä tutkijana TAPRI:ssa, mutta palasi taas takaisin kansainvälisen politiikan opettajakuntaan vuonna 2011. Eero Palmujoki oli jonkin aikaa Turun yliopistossa hoitamassa Harto Hakovirralla vapautunutta valtio-opin, erityisesti kansainvälisen politiikan professorinvirkaa. Jonkin aikaa kansainvälisen politiikan yliassistentin virkoja hoitivat myös Anni Kangas, Katja Keisala ja Anne Koski.

Kansainvälisen politiikan puolella professorikunta uudistui vuonna 2008, kun Pami Aalto nimitettiin Käköseltä vapautuneeseen Jean Monnet -professorin virkaan ja Tuomas Forsberg oppiaineen kolmanteen professorin virkaan, jota Harto Hakovirta oli aikaisemmin hoitanut vuodesta 1984 vuoteen 1994. Hakovirran siirryttyä Turun yliopiston valtio-opin, erityisesti kansainvälisen politiikan profes-

suuriin häneltä Tampereella vapautunut virka olikin enimmäkseen ollut ”pakastetuna” vailla hoitajaa yli kymmenen vuoden ajan.

Politiikan tutkimuksen laitoksen kansliassa töitä teki kolme henkilöä, Minna Höijer suunnittelijana, Riitta Lehtimäki osastosihteerinä ja Raija Oksanen toimistosihteerinä. Höijer oli tullut suunnittelijan tehtävänsä vuonna 2003 ja vuonna 2005 tehtävä vakinaistettiin amanuenssin virkana. Hän on hoitanut muun muassa valtionhallinnon harjoitteluasioita, opiskelijavaihdon kansainvälisiä asioita ja toiminut laitoksen esittelijänä. Sekä Lehtimäki että Oksanen olivat olleet politiikan tutkimuksen laitoksella jo pitkään, Lehtimäki vuodesta 1975 alkaen ja Oksanen vuodesta 1977. Lehtimäki oli aloittanut työnsä politiikan tutkimuksen laitoksella apulaiskanslistina ja toiminut sen jälkeen kanslistina, toimistosihteerinä ja viimein osastosihteerinä. Hänen tehtäväkenttäänsä kuului niin laitoksen taloushallintoon kuin opintoasioiden hoitoon liittyviä asioita. Oksanen oli niin ikään aloittanut työnsä politiikan tutkimuksen laitoksella apulaiskanslistina, edeten siitä kanslistiksi ja toimistosihteeriksi. Hänen toimenkuvaansa kuului muun muassa opintorekisterin ja laitoksen kirjaston hoitaminen. Oksanen jäätävä eläkkeelle vuonna 2009 toimistosihteerin tehtäviä on hoidettu lyhytaikaisin virkamääräyksin.

Opetus

Suomalaisten yliopistojen politiikan tutkimuksen yksikköjen opetusprofiilit poikkeavat toisistaan. Jyväskylä on vahvasti profiloitunut politiikan teoriaan ja käsitehistoriaan sekä poliittisen kielen ja kulttuurin analyysiin. Turun yliopiston valtio-opin laitoksen profiilissa on korostunut poliittisten instituutioiden tutkimus sekä poliittisen toiminnan analysoiminen rationaalisen valinnan teorian viitekehyksestä. Vertailevan politiikan tutkimuksen perinne on erityisen vahva Åbo Akademin valtio-opin opetuksessa ja tutkimuksessa. Sen paremmin Helsingin kuin Tampereen yliopistojen politiikan tutkimuksessa ei ole ollut yhtä selvää painopistealuetta kuin edellä mainittujen pienempien yksikköjen toiminnassa. Sekä Helsingin että Tampereen yliopistojen politiikan tutkimuksessa on jatkuvasti ollut edustettuna laaja kirjo erilaisia suuntauksia ja lähestymistapoja. Olavi Borgin professorikaudella järjestötutkimus nousi valtio-opin keskeiseksi painopistealueeksi. Sitä varten laitokselle perustettiin erillinen vapaamuotoisesti toimiva järjestötutkimuksen yksikkö.

Tampereen yliopiston valtio-opin ja kansainvälisen politiikan opetus- ja tutkimusprofiiliin on vaikuttanut yliopiston omintakeinen oppiainekirjo. Missään muussa Suomen yliopistossa ei yhteiskuntatieteellisellä koulutusosalalla ole yhtä

monta eri oppiainetta kuin Tampereen yliopistossa. Tampereella politiikkaan kohdistuvaa tutkimustakin tehdään useammassa oppiaineessa kuin missään muussa maamme yliopistossa. Sitä tehdään valtio-opin ja kansainvälisen politiikan lisäksi ainakin sosiaalipolitiikassa, aluepolitiikassa, ympäristöpolitiikassa, kunnallistieteessä, julkishallinnossa, kansantaloustieteessä, filosofiassa ja historiassa.

Tampereen yliopiston oppiainerakenne on vaikuttanut niin valtio-opin kuin kansainvälisen politiikan opetus- ja tutkimusteemoihin. Valtio-opin puolella poliittisen historian on katsottu kuuluvan valtio-opin alaan, kun Helsingissä ja Turussa poliittinen historia on ollut erillinen oppiaine ja tieteenala. Tamperetta lukuun ottamatta julkishallinnon ja kunnallispolitiikan tutkimus kuuluu valtio-opin alaan. Tampereella niitä kumpaakin varten on omat tieteenalat, minkä seurauksena niin kunnallispolitiikan kuin julkishallinnon opetusta ja tutkimusta on valtio-opissa vähemmän kuin joissakin muissa valtio-opin yksiköissä.

Kansainvälistä politiikkaa alettiin uudelleen opettaa Tampereen yliopistossa vuodesta 1966 alkaen, jolloin oppiaineeseen perustettiin professorin virka. Aluksi kansainvälinen politiikka sisältyi valtio-oppiin erityisalana ja vähän myöhemmin valtio- ja hallintotieteelliseen koulutusohjelmaan suuntautumisvaihtoehtona. 1980-luvun puolivälistä alkaen kansainvälinen politiikka on ollut erillinen oppiaine, jolla on ollut omat tutkintovaatimuksensa.

Oppiaine on korostanut sitä, että kansainvälisen politiikan historialliset juuret eivät nouse vain valtio-opista vaan myös monista muista tieteenaloista, ja että oppiaineen tutkimus eroaa myös tutkimusmenetelmiltään melko paljon valtio-opin tutkimusperinteistä.

1990-luvulla Tampereen valtio-opin ja kansainvälisen politiikan oppiaineet korostivat erilaisia juuriaan ja toisistaan poikkeavaa identiteettiään. Monet valtio-opin opiskelijat ovat kuitenkin opiskelleet kansainvälistä politiikkaa tutkimuksen yhtenä sivuaineena ja vastaavasti monet kansainvälisen politiikan opiskelijat valtio-oppia. Vuodesta 2005 alkaen politiikan tutkimuksen laitoksen opetuksen suunnittelussa on kiinnitetty huomiota valtio-opin ja kansainvälisen politiikan samankaltaisiin piirteisiin ja mietitty mitä hyödyllisiä tuloksia resurssien säästöinä tai synergiaetuna voitaisiin saada tarjoamalla opetusta, jota opiskelija voi käyttää hyväkseen joko valtio-opin tai kansainvälisen politiikan opinnoissa. Vuonna 2011 uudessa Johtamiskorkeakoulussa käynnistynyt tutkinnonuudistus avartaa tavoittelun yhteistyön kenttää moniin muihinkin oppiaineisiin. Valtio-opin puolella yhteistyömahdollisuudet Johtamiskorkeakoulun muiden politiikkatieteiden kanssa näyttävät luontevammilta kuin kansainvälisen politiikan yhteistyö tällä suunnalla.

Ainakin valtio-opin puolella politiikan tutkimuksen laitoksen sijoittumiseen Joh-
tamiskorkeakoulun yhteyteen suhtauduttiin myönteisemmin kuin kansainvälisen
politiikan puolella.

Valtio-opin opetussuunnitelmien valmistelussa on ajoittain väännetty kättä
siitä, kuinka suuressa määrin oppiaineen tulisi opetus- ja tutkimustoiminnassaan
erikoistua joihinkin määrättyihin aihepiireihin ja vastaavasti kuinka tärkeänä pi-
detään sitä, että oppiaineen tutkintovaatimukset esittelevät monipuolisesti oppi-
aineen eri osa-alueita ja antavat opiskelijalle mahdollisuuden opintojen edetessä
keskittyä itse kiinnostavana pitämäänsä aihepiiriin. Tätä kädenvääntöä harrastet-
tiin valtio-opin opetussuunnitelmatyöryhmässä myös siinä vaiheessa kun kevätlu-
kukaudella 2005 ensimmäisen kerran osallistuin valtio-opin tutkintovaatimusten
uudistamiseen politiikan tutkimuksen laitoksella. Jonkin verran tiukkojen ja jän-
nitteisten keskustelujen tuloksena oppiaine valitsi linjan, jossa korostettiin tut-
kintovaatimusten monipuolisuutta ja opettajien mahdollisuutta antaa ainakin osa
opetuksesta sellaisista aihepiireistä, joita he itse tutkivat. Vähemmistöön jäänyt
suuntaus olisi halunnut profiloida Tampereen yliopiston valtio-oppia aikaisempaa
enemmän poliittiseen filosofiaan ja politiikan kielen analyysiin.

Vuonna 2005 muotoutui valtio-oppiin tutkintorakenne, joka pääpiirtein säi-
lyi ennallaan politiikan tutkimuksen laitoksen elinkaaren loppuun asti. Perusopin-
noissa kirjatenttien aihepiirit ovat jakaantuneet poliittiseen toimintaan, poliittisiin
järjestelmiin ja poliittiseen ajatteluun. Aineopinnoissa ja syventävissä opinnoissa
opiskelija on jo voinut keskittyä joihinkin määrättyihin aihepiireihin. Tarjolla on
ollut opintojaksoja politiikan teoriasta, poliittisesta kommunikaatiosta ja retoriik-
kasta, kansalaisyhteiskunnasta ja poliittisesta osallistumisesta, poliittisista institu-
utioista ja prosesseista, politiikan tuotoksesta, Suomen poliittisesta järjestelmästä,
Euroopan poliittisista järjestelmistä sekä Euroopan ulkopuolisista poliittisista jär-
jestelmistä. Samalla tutkintovaatimuksista poistettiin yksi Olavi Borgin 1990-lu-
vun lempilapsista: tulevaisuuden tutkimuksen opintokokonaisuus. Sen aihepiirin
asiantuntemusta kun ei laitoksen opettajakunnassa enää oikein ollut, eikä sitä tuos-
sa vaiheessa pidetty tärkeänä toiminnan kehittämisalueena.

Valtio-opin opettajien työnjako on vuodesta 2005 alkaen ollut pääpiirtein
seuraava. Joku oppiaineen professoreista on joka vuosi pitänyt valtio-opin johdan-
tokurssin. Ajatuksena on ollut, että opiskelijoille tarjottavan tieteenalan ensimmäi-
sen johdantokurssin luennoitsijan on oltava varttunut tutkija, jolla on laaja-alainen
yleissivistys oppiaineen eri alueilta. Yliassistentit ovat vetäneet aineopintoihin
kuuluvia kandidaatintutkimusmaseminaareja ja professorit vastaavasti syventäviin

opintoihin kuuluvia pro gradu -seminaareja. Pro gradu -seminaarien ryhmäjoissa on ollut väljä temaattinen työnjako. Eurooppa-politiikkaa tutkivat gradun tekijät on sijoitettu Raunion ryhmään, kunnallispolitiikkaa ja policy analysis -aiheita tutkivat opiskelijat Ruostetsaaren ryhmään, talouspolitiikkaa, vertailevaa politiikan tutkimusta tai vahvasti kvantitatiivisiin tutkimusmenetelmiin perustuvaa tutkimusta tekevät opiskelijat Paloheimon ryhmään. Oppiaineen vastuuprofessori on lisäksi pitänyt aineopintoihin kuuluvan kvantitatiivisten tutkimusmenetelmien ja aineistojen kurssin ja vetänyt jatko-opintoihin kuuluvaa jatkokoulutusseminaaria. Tutkintovaatimuksista löytyvästä nimestä poiketen sitä onkin kutsuttu avarammin oppiaineen tutkijaseminaariksi. Jatko-opiskelijoiden lisäksi myös oppiaineen väitelleet opettajat ja tutkijat ovat esitelleet tutkijaseminaarissa omia työpaperiteitaan ja tutkimushankkeitaan.

Kansainvälisessä politiikassa Vilho Harle pyrki heti professorinvirkaan tultuaan edistämään temaattista työnjakoa. Opettajien työvastuita jaettiin aihepiiriin mukaan. Professorien ohella myös kansainvälisen politiikan lehtori ja yliassistentit ovat jossain määrin osallistuneet oppiaineen temaattisten pro gradu -seminaarien vetämiseen. Viime vuosina kansainvälisen politiikan pro gradu -seminaarien temaattisen jaon runkona on ollut jako rauhantutkimukseen, Eurooppa-politiikkaan ja maailmanpolitiikkaan. Eurooppa-politiikka onkin se aihepiiri, jolla valtio-opin ja kansainvälisen politiikan oppiaineilla on viime vuosina ollut eniten opetukseen liittyvää yhteistyötä.

Tuntiopetuksessa jatko-opiskelijat ovat olleet keskeinen voimavara. Perusopintojen tenttien tarkastaminen on valtio-opissa hoidettu tuntiopettajien voimin, minkä lisäksi jatko-opiskelijat ovat pitäneet luentosarjoja oman väitöskirjatyönsä alalta. Kansainvälisen politiikan puolella yliassistentit ovat pääosin vastanneet oppiaineen perusopintojen tenttien vastaanottamisesta. Dosenttien käyttö opetuksessa on vaihdellut.

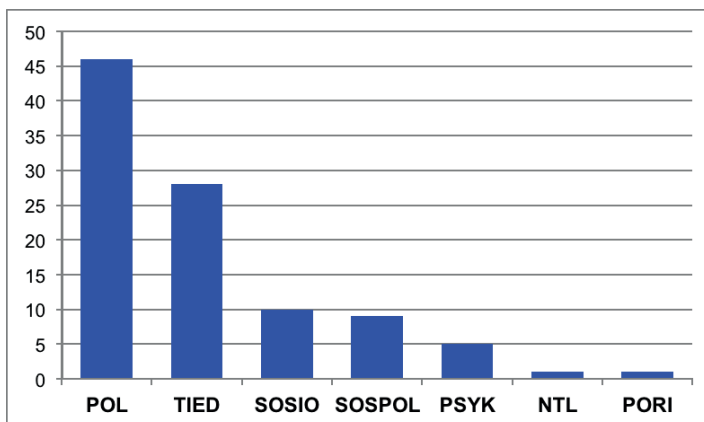
Politiikan tutkimuksen laitos on jatkuvasti ollut yksi International School of Social Sciences (ISSS) -yksikön tärkeimmistä taustavoimista. ISSS on vuosittain toteuttanut useita englanninkielisiä maisteriohjelmia, joihin myös ulkomaiset opiskelijat ovat voineet hakeutua. Poliitiikan tutkimuksen laitoksella kansainvälisen politiikan opettajat ovat antaneet opetusta ISSS:n maisteriohjelmissa enemmän kuin valtio-opin opettajat. Vuodesta 2006 alkaen laitoksella käytiinkin vilkasta keskustelua siitä, kuinka tarkoituksenmukaista on, että laitoksen oppiaineet sitoutuvat oppiaineen oman opetuksen lisäksi antamaan opetusta monissa eri maisteriohjelmissa. Raskas opetuskuorma kun todennäköisesti tarkoittaa sitä, että tutkimus-

työhän käytettävissä olevaa aikaa jää vähemmän. Maisteriohjelmiin sitoutumista koskevan tilannearvioinnin tuloksena politiikan tutkimuksen laitos vähensikin sitoumuksiaan ISSS:n maisteriohjelmien tuottajina. Vuodesta 2009 alkaen laitos oli toteuttamisvastuussa vain yhdessä maisteriohjelmassa. Se oli Master's Program in International Relations within Finnish-Russian Cross-Border-University (CBU).

Politiikan tutkimuksen laitos on vuosien mittaan ottanut melko suuria vastuuta myös valtio-opin ja kansainvälisen politiikan opetuksen antamisesta avoimena yliopisto-opetuksena. Taustalla oleva ajatus yleisestä kansansivistystyöstä sopii hyvin yhteen Tampereen yliopiston kansalaiskorkeakoulutaustan kanssa. Suurissa avoimen yliopisto-opetuksen vastuissa on myös omat ongelmansa. Sitoutuessaan avoimen yliopisto-opetuksen antamiseen laitos sitoutuu myös siihen, että opetus on korkeatasoista. Käytännössä enin osa avoimesta yliopisto-opetuksesta on ollut oppiaineiden jatko-opiskelijoiden antamaa. Jatko-opiskelijat ovat tästä saaneet vähän voita leivän päälle, mutta samalla opetustehtävät ovat monilla jatko-opiskelijoilla hidastaneet jatko-opinnoissa etenemistä.

Opiskelijoiden kansainvälisessä vaihdossa politiikan tutkimuksen laitos on ollut yksi yliopiston aktiivisimmista laitoksista. Yli puolet valtio-opin ja kansainvälisen politiikan pääaineopiskelijoista on opintojensa jossakin vaiheessa opiskellut yhden tai kahden lukukauden ajan jossakin ulkomaisessa yliopistossa. Vastaavasti politiikan tutkimuksen laitoksella on vuosittain ollut viidestäkymmenestä sataan (sic!) ulkomaalaista opiskelijaa, jotka ovat tulleet Tampereen yliopistoon lukukaudeksi tai lukuvuodeksi opiskelemaan valtio-oppia tai kansainvälistä politiikkaa. Yhteiskuntatieteellisestä tiedekunnasta 2000-luvulla ulkomaille opiskelijavaihtoon lähteneistä opiskelijoista yli kolmasosa ja joinakin vuosina lähes puolet (ks. kuvio 1) on ollut politiikan tutkimuksen laitoksen opiskelijoita!

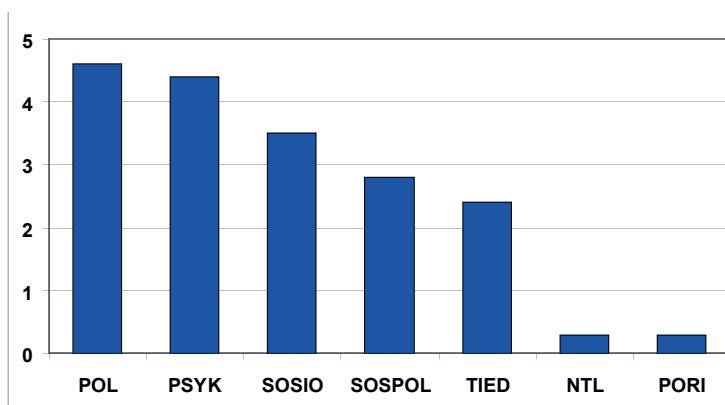
Politiikan tutkimuksen laitos on tarkasteltavana ajanjaksona ollut opetustoiminnassaan yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan tehokkain ja tuloksellisin laitos. Kalenterivuosina 2005–07 politiikan tutkimuksen laitoksella suoritettiin 4,6 tutkintoa laitoksen opetushenkilöstön henkilötyövuotta kohti (kuvio 2). Mikään muu yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan laitos ei opetusresurssieihinsa suhteitettuna tuottanut näin paljon tutkintoja. Psykologian laitos tuotti samana aikana 4,4 tutkintoa opetushenkilöstön henkilötyövuotta kohden, sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos 3,5 tutkintoa, sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos 2,8 tutkintoa, tiedotusopin laitos 2,4 tutkintoa ja naistutkimuksen laitos 0,3 tutkintoa opetushenkilöstön henkilötyövuotta kohti.

Lähde: Tampereen yliopiston suunnitteluosaston kokoamat tilastot

Kuvio 1.

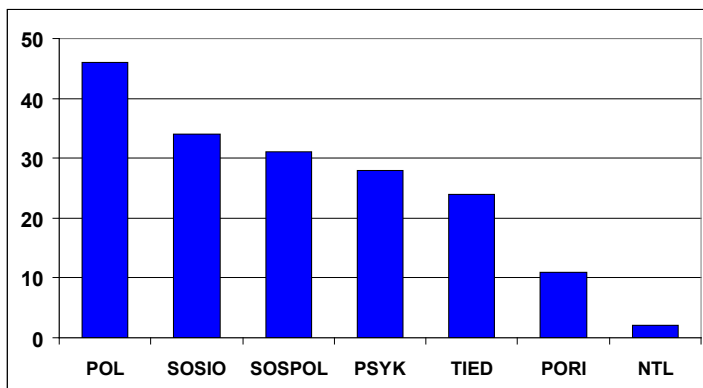
Kansainvälisen vaihtoon lähteneiden opiskelijoiden lukumäärä laitoksittain yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa vuonna 2008

Lähde: Tampereen yliopiston suunnitteluosaston kokoamat tilastot

Kuvio 2.

Tutkintoja opetushenkilöstön henkilötövuotta kohti laitoksittain yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa: keskiarvo vuosilta 2005–07

Lähde: Tampereen yliopiston suunnitteluyksikön kokoamat tilastot

Kuvio 3.

Tutkinto-opiskelijoita opetushenkilöstön henkilötuntia kohti laitoksittain yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa: keskiarvo vuosilta 2005–07

Politiikan tutkimuksen laitoksen opettajien työkuorma on ollut suurempi kuin yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan minkään muun laitoksen. Vuosina 2005–07 politiikan tutkimuksen laitoksella oli 46 tutkinto-opiskelijaa yhtä opetushenkilöstön henkilötuntia kohti (kuviot 3). Sosiologian ja sosiaalipsykologian laitoksella vastaava opiskelijamäärä oli 34, sosiaalipolitiikan ja sosiaaliryhtymien laitoksella 31, psykologian laitoksella 38, tiedotusopin laitoksella 24, yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan Porin yksikössä 11 ja naistutkimuksen laitoksella 2.

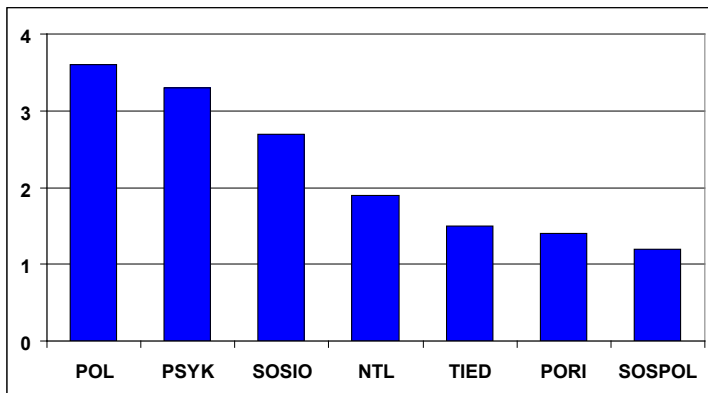
Tutkimus

Tutkimusprofiililtaan politiikan tutkimuksen laitos on ollut monipuolinen. Valtioopin puolella tutkimuksen painopisteitä ovat olleet kansalaisten poliittisen osallistumisen tutkimus, Eurooppa-politiikan tutkimus, yhteiskunnan valtarakenteiden tutkimus sekä politiikan teoriaan ja poliittiseen ajatteluun kohdistuva tutkimus. Jukka Paastela keskittyi 1990-luvun lopulla yksinvaltaisia ja harvainvaltaisia järjestelmiä koskevaan historialliseen tutkimukseen ja hankkeen päätyttyä 2000-luvun puolella terrorismia koskevaan tutkimukseen. Tapio Raunio on kiitettävällä tavalla kansainvälisesti verkottuneena keskittynyt Eurooppa-tutkimukseen analysoiden sekä poliittista päätöksentekoa EU:ssa että Eurooppa-politiikkaa koskevaa päätöksentekoa EU:n jäsenmaissa. Omat tutkimushankkeeni politiikan tutkimuksen lai-

toksella ovat kohdistuneet vaalitutkimukseen ja Suomen valtiollisen järjestelmän valtarakenteisiin. Ilkka Ruostetsaari on tutkinut energiapolitiikkaa ja suomalaisen yhteiskunnan valtarakenteita, Mikko Lahtinen politiikan teorian ja käsitteanalyysin erilaisia teemoja ja Rauli Mickelsson poliittisia puolueita. 1980- ja 1990-luvuilla harrastetun järjestötutkimuksen tilalle nousi 2000-luvulla kansalaisten uusien osallistumismuotojen, erityisesti internetissä tapahtuvan osallistumisen tutkimus. Siitä aihepiiristä valmistui vuosina 2010–11 kaksi väitöskirjaa (Tapio Häyhtiö ja Jarmo Rinne).

Kansainvälisen politiikan tutkimuksen pääalueita ovat olleet maailmanpolitiikka, Eurooppa-politiikka sekä rauhan- ja humanitaaristen kysymysten tutkimus. Vilho Harlen johtamissa tutkimushankkeissa on 2000-luvulla tutkittu kansallista identiteettipolitiikkaa ja geopolitiikkaa. Jyrki Käkösen johtama Jean Monnet -keskus on järjestänyt Euroopan periferioita käsitteleviä tutkimusseminaareja, joiden tuloksia on julkaistu antologioina. Helena Rytövuori-Apusen tutkimusprojekteissa on analysoitu Euroopan unionin idänpolitiikkaa. Vuonna 2011 politiikan tutkimuksen yksikössä käynnistyi kolme suurehkoa Suomen Akatemian rahoittamaa tutkimushanketta, Pami Aallon johtama tutkimushanke energiapolitiikasta Euroopan integraatiossa, Tuomas Forsbergin johtama hanke tunteista Venäjän ulkopoliitikassa ja johtamani hanke Suomen poliittisen järjestelmän valtarakenteiden muutoksesta.

Politiikan tutkimuksen laitos on vuodesta 1995 alkaen johtanut valtio-opin ja kansainvälisen politiikan yhteistä, valtakunnallista tutkijakoulua. Vuodesta 1995 vuoteen 2006 se oli nimeltään valtio-opin ja kansainvälisen politiikan tutkijakoulu VAKAVA. Jyrki Käkönen johti tutkijakoulun toimintaa 2000-luvun alusta vuoteen 2006. Vuodesta 2007 alkaen tutkijakoulun nimenä on ollut politiikan tutkimuksen tutkijakoulu POLITU. Vuosina 2007–09 tehtävänäni oli johtaa tutkijakoulun toimintaa. Vuonna 2009 tehtävä siirtyi Tuomas Forsbergille. Tutkijakoulutettavan tehtävät tutkijakoulussa ovat tarjonneet muutamille jatko-opiskelijoille taloudelliset mahdollisuudet keskittyä päätoimisesti jatko-opintoihinsa. Muut jatko-opiskelijat ovat rahoittaneet jatko-opintojaan erilaisilla apurahoilla tai ansiotyöllä, jonka ohessa jatko-opintoja on pyritty harjoittamaan. Niin valtio-opissa kuin kansainvälisessä politiikassa on kummassakin viime vuosina ollut noin 30 jatko-opiskelijaa. Kun jatko-opiskelijoiden ohjaus on ollut ensisijaisesti professorien vastuulla, on jokaisella professorilla jatkuvasti ollut noin kymmenen jatko-opiskelijan väitöskirjatyo ohjattavanaan. Vuodesta 2004 alkaen vuoden 2011 syksyyn mennessä valtio-opista on väitellyt 16 jatko-opiskelijaa, kansainvälisestä politiikasta 11.

Lähde: Tampereen yliopiston suunnitteluosaston kokoamat tilastot

Kuvio 4.

Tieteelliset julkaisut opetus henkilöstön henkilötyövuotta kohti laitoksittain yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa: keskiarvo vuosilta 2005–07

Julkaisujen määrällä arvioituna politiikan tutkimuksen laitos on ollut yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan tuloksellisin (kuviota 4). Vuosina 2005–2007 politiikan tutkimuksen laitoksen opettajat ja tutkijat julkaisivat keskimäärin 3,6 tutkimusta opetus henkilöstön henkilötyövuotta kohti. Psykologian laitoksella vastaava luku oli 3,3 tutkimusta, sosiologian ja sosiaalipsykologian laitoksella 2,7 tutkimusta, naistutkimuksen laitoksella 1,9 tutkimusta, tiedotusopin laitoksella 1,5 tutkimusta ja sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitoksella 1,2 tutkimusta.

Hallinto ja talous

Tampereen yliopiston hallintorakenne on poikennut monien muiden yliopistojen hallintorakenteesta. Yhteiskuntatieteelliseen koulutusalaan kuuluvia oppiaineita on Tampereen yliopistossa enemmän kuin missään muussa maamme yliopistossa. Lisäksi tämän koulutusalan oppiaineet on jaettu kahteen eri tiedekuntaan. Yliopiston sisäisessä päätöksenteossa laitokset, joita yliopistossa ennen vuonna 2011 toteutettua hallintouudistusta oli noin 35, ovat olleet itsenäisiä tulosyksiköitä. Tämä rakenne on antanut laitokselle suuremman ja tiedekunnalle pienemmän vastuun kuin useimmissa muissa maamme yliopistoissa.

Laitoksen hallintoasioiden hoitaminen on jakaantunut kolmeen tasoon, laitoksen sisäiseen tasoon, tiedekuntatasoon ja yliopistotasoon. Laitoksen sisäinen

hallinto on yhtäältä ollut erilaisten tutkinto- ja taloushallintoon liittyvien käytännöllisten asioiden hoitamista. Toisaalta se on ollut kahden oppiaineen kannanottojen muodostamista ja niiden yhteen sovittamista. Tästä näkökulmasta laitoksen sisäinen hallinto on ollut myös oppiaineiden välistä kilvoittelua opiskelijoiden ja tutkintojen määrissä ja oppiaineiden edunvalvontapolitiikkaa toimintasuunnitelmia laadittaessa ja resursseja jaettaessa.

Laitoksen edunvalvontapolitiikka yliopiston keskushallinnon suuntaan on ainakin resurssien kannalta ollut tärkeämpää kuin laitoksen edustajien osallistumisen tiedekunnan päätöksentekoon. Rahanjakopäätökset ja päätökset uusista viroista on tehty yliopiston keskushallinnon tasolla ja hajautunut tulosyksikkörakenne on johtanut tilanteeseen, jossa laitosten keskushallinnon suuntaan harjoittama lobbaustoiminta on ollut aktiivista. Vuotuisten tulosneuvottelun kylkeen ovat kuuluneet monenkirjavat lähetystöt, jotka eri laitoksilta ovat käyneet rehtorin luona omia toiveitaan ja vaatimuksiaan lobbaamassa. 2000-luvun ensimmäisenä vuosikymmenenä politiikan tutkimuksen laitos ei tässä resurssikilpailussa kovin hyvin menestynyt toiminnan tuloksellisuudesta huolimatta. Laitoksen vuotuinen budjetti oli vuodesta toiseen noin kahden miljoonan euron suuruinen. Kun kustannustaso nousi, budjetti kävi vuosien mittaan asiallisesti aikaisempaa tiukemmaksi. Palkkausmenot kuitenkin kasvoivat. Vuonna 2005 palkkoihin kului 52 prosenttia laitoksen menoista, vuonna 2000 palkkojen osuus menoista oli jo yli 60 prosenttia. Kun budjetin kokonaistaso ei sanottavasti kasvanut, se merkitsi vyön kiristämistä laitoksen muissa käyttömenoissa.

Jyrki Käkönen valittiin laitosjohtajaksi Osmo Apusen pitkän johtajakauden jälkeen vuonna 2001. Kun tulin politiikan tutkimuksen laitokselle töihin vuonna 2004, tulin yksikköön, jonka hallintokulttuuri oli muutosvaiheessa ja Käkönen halusi tätä muutosta ohjata keskustelemaan, oppiaineiden välisen yhteistyön lisäämistä korostavaan suuntaan.

Keväällä 2004 yliopistolle oli valittu uudet hallintoelimet kolmeksi seuraavaksi lukuvuodeksi. Tyytyväisenä ajattelin taloon tultuani, että saan työskennellä ensimmäiset kolme vuotta laitoksella verraten vapaana kaikista hallinnollisista tehtävistä. Toisin kuitenkin kävi. Jo syksystä 2004 alkaen sain kolmeksi lukuvuodeksi tehtäväkseni hoitaa Yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitoksen (YTI) johtokunnan puheenjohtajan tehtävää ja sen lisäksi elokuusta 2005 alkaen kahdeksi lukuvuodeksi yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan dekaanin tehtävää. Tehtävien hoito vei paljon aikaa, mutta niistä oli se hyöty, että opin nopeasti tuntemaan suuren määrän yliopiston hallintotehtävissä toimivia henkilöitä, joita en entuudestaan tuntenut.

Siitä taas oli hyötyä, kun heti dekaanikauden päätyttyä tulin valituksi politiikan tutkimuksen laitoksen johtajaksi toimikaudelle 2007–10. Lukuvuonna 2009–10 laitosjohtajan tehtävä tosin siirtyi Tapio Rauniolle, kun UTACAS-tutkijan sapativapaan aikana hallinnollisten tehtävien hoitaminen ei ollut sen paremmin sallittua kuin tarkoituksenmukaistakaan.

Niin YTI:ssä, tiedekunnassa kuin laitoksellakin olen kannattanut avointa ja keskustelevaa, mutta en jaarittelevaa ja tehotonta hallintokulttuuria. Laitoksella johtajan tehtäviin oli helppo tarttua ja jatkaa suurin piirtein niillä linjoilla, joita Käkönen oli laitosjohtajana noudattanut. Tapio Raunion vastuulle jäi sitten paljon suurempi urakka johtaa prosessia, jossa vuoden 2010 lopussa lakanneen politiikan tutkimuksen laitoksen toimintoja alettiin sopeuttaa uuden Johtamiskorkeakoulun rakenteisiin ja prosesseihin. Tähän prosessiin tuo raskautta se, että Tampereen yliopistossa on monia muita yliopistoja aktiivisempi kokoustamisen kulttuuri, hallintokulttuuri, jolle on ominaista runsas neuvottelevien palaverien pitäminen.

Sosiaaliset suhteet

Kun tulin politiikan tutkimuksen laitokselle töihin Attilan kiinteistöön vuonna 2004, tulin taloon, jossa kansainvälisen politiikan henkilökunnan työhuoneet olivat pitkän käytävän toisella reunalla ja valtio-opin henkilökunnan työhuoneet käytävän vastakkaisella reunalla. Arkipäiväinen sosiaalinen vuorovaikutus ei ollut kovin vilkasta. Laitoksella oli keittiö, mutta sinne ei juuri koskaan kerääntynyt yhdessä kahvia juomaan tai eväitä syömään. Jokainen haki kahvinsa keittiöstä ja palasi omaan työhuoneeseensa kahviaan juomaan. Se tuntui kummalliselta kun edellisessä työpaikassani Turun yliopiston valtio-opin laitoksella oli ollut tapana, että henkilökunta kokoontuu kerran päivässä samaan aikaan keittiöön kahvitauolle. Kahvihetken aikana tuli samalla puhuttua epävirallisesti erilaisista hallintoon, opetuksen suunnitteluun ja tekeillä olevaan tutkimustyöhön liittyvistä asioista.

Käkönen pyrkiin laitosjohtajana lisäämään henkilökunnan sosiaalista vuorovaikutusta aktivoimalla laitoksen pikkujouluperinnettä ja järjestämällä keväisin TYKY-päiviä, joiden ohjelmaan kuului sekä ulkoilua, liikuntaa että tulevan toiminnan suunnittelua. Omana laitosjohtajakautenani jatkoin tätä Käkösen aloittamaa perinnettä, minkä lisäksi pyrin lisäävään henkilökunnan vapaamuotoista yhteydenpitoa järjestämällä laitoksella kerran tai pari kertaa vuodessa bileitä, joissa oli tarjolla virvokkeita ja pientä naposteltavaa. Kun siirryimme Linna-rakennukseen vuonna 2006, huonejako laitettiin uusiksi. Tiloja ei enää jaettu niin, että kansainvälisen politiikan väki olisi ollut yhtenä ryhmänä käytävän toisessa päässä

ja valtio-opin väki vastaavasti toisessa päässä. Valtio-opin ja kansainvälisen politiikan henkilökunnan työhuoneita oli lomittain toinen toisensa vieressä. Tämän järjestelyn symbolinen merkitys uudenlaisen toimintakulttuurin ilmauksena oli suuri. Linnassa keittiötilat olivat aikaisempaa suuremmat ja antoivat aikaisempaa luontevamman mahdollisuuden yhdistää kahvitunti tai lounastunti yhteisiin epävirallisiin keskusteluihin. Käkönen loikin heti Linnaan siirryttyämme uuden perinteen: maanantaisin klo 12–13 pidettävän opettajien vastaanoton jälkeen olemme kokoontuneet yhdessä keittiöön lounaalle tai eväitämme syömään. Samalla on yleensä keskusteltu laitoksen, tiedekunnan tai yliopiston ajankohtaisista asioista, toisinaan taas ajankohtaisista yhteiskunnallisista asioista. Tärkeämpien asioiden puuttuessa on ollut lupa puhua pelkkää hömpää. Vuodesta 2005 alkaen vuoro-vaikutusta opiskelijoiden kanssa on lisätty järjestämällä joka syksy jotakin ajankohtaista teemaa käsittelevä syyskauden aloitusseminaari, jonka alustus- ja keskusteluosuuden jälkeen vapaamuotoista keskustelua on jatkettu laitoksella virvokkeita ja pikku purtavaa nauttien.

Politiikan tutkimuksen laitoksella jokainen työtoverini on piirtynyt muistiini omana persoonallisuutenaan. Vilho Harle oli professorina toimiessaan impulsiivinen ja puhelias karjalaispoika, jonka läsnäolo kokouksessa yleensä tiesi kokousajan kaksinkertaistumista. Jyrki Käkönen hoiti asioita omalla rauhallisella ja demokraattisella tyyllillään, mutta jaksoi samalla tämän tästä muistuttaa kuinka heikosti yliopiston keskushallinto toimi ja kuinka huonosti se kohteli politiikan tutkimuksen laitosta. Jukka Paastela oli monipuolisesti sivistynyt, riitoja karttava herrasmies, jota viehätti yhteiskunnallisten kysymysten pitkien historiallisten kaarien analysointi ja joka mieluusti jätti arkipäivän hallintotyöt muiden hoidettavaksi. Aina hyväntuulinen ja seurallinen Mikko Lahtinen on ollut poliittisen filosofian ja aatehistorian alueella oppiaineen voimavara, joka mieluusti on tarjonnut asiantunteustaan myös erilaisten kansansivistysaktiiviteettien käyttöön. Ilkka Ruostetsaaren tukeen on aina ollut helppo turvautua silloin, kun opetukseen tai oppinnätteiden ohjaukseen on tarvittu kunnallispolitiikan, valtarakenteiden analyysin, policy analysis -tutkimuksen tai ylipäätään empiirisen politiikan tutkimuksen vankkaa asiantuntemusta.

Pami Aalto, Tuomas Forsberg ja Tapio Raunio ovat politiikan tutkimuksen nuoria leijonia, joiden vauhti, tehokkuus ja tuotteliaisuus on pian eläkkeelle siirtyvän professorin silmissä näyttänyt hengästyttävältä. Koskaan ei tullut vastaan sellaista asiaa, josta Tarja Seppä ei olisi löytänyt mahdollisuuksia parantaa ja kehittää henkilökunnan ja opiskelijoiden välistä yhteistyötä. Tapani Turkkua on ollut

laitoksella tieteellisesti utelias debatoija, joka niin tutkijaseminaarin istunnoissa kuin epävirallisissa keskusteluissa on antanut palautetta ja tuonut uusia näköaloja niin jatko-opiskelijoille kuin varttuneemmille tutkijoille. Riitta Lehtimäki on ollut laitoksen hallintotoiminnan historiallinen muisti. Ilman hänen vuosikymmenien mittaan kertynyttä laajaa kokemuspiiriään ja vahvaa sitoutumistaan laitoksen asioiden sujuvaan hoitamiseen monien hallinnollisten ja käytännöllisten asioiden hoitaminen olisi usein ollut työlästä ja hankalaa.

Tässä työyhteisössä on ollut ilo työskennellä. Toivottavasti Tampereen yliopiston uusi Johtamiskorkeakoulu tarjoaa politiikan tutkimuksen välle yhtä innostavan ja kannustavan työpaikan.

LUETTELO POLITIIKAN TUTKIMUKSEN LAITOKSEN HENKILÖKUNNASTA

Luettelo on laadittu opetusohjelmissa esiintyvien nimien perusteella. Vuosiluku tarkoittaa, että ko. viran- tai toimenhaltijan tai sitä hoitavan (kansliahenkilökunta mukaan lukien) nimi on tuona vuonna esiintynyt ensi kerran laitoksen opetusohjelmassa. Mukana ei ole satunnaisia ja lyhytaikaisia luennoitsijavieraita, ei tutkimusavustajia tai laitoksella vain tutkimustyötä tehneitä henkilöitä. Tuntiopettajista on mukaan otettu toistuvasti opetustyöhön osaa ottaneet. Luettelossa saattaa esiintyä epätarkkuuksia ja tulkinnanvaraisuuksia.

Aalto Pami	2002	Helminen Eira	1976
Aaltola Mika	1996	Hiltunen Eeva	1994
Adjangba Moise	1984	Hirvonen Marke	2002
Ahonen Aune	1990	Höjjer Minna	2003
Alhonen Kari	1985	Hoikka Paavo	1972
Almaspour Aliakbar	2006	Holma Juha	1982
Apunen Osmo	1971	Huang Xiaoming	1995
Arter David	2008	Huida Pirjo	1987
Auffermann Burkhard	1986	Huuska Väinö	1963
Borg Olavi	1966	Hyvärinen Matti	1985
Borg Sami	1997	Hänninen-Salmelin Eva	1986
Bläuer Marja	1986	Häyhtiö Tapio	2002
Ekunwe Ikponwosa	2004	Höjjer Minna	2003
Eskelinen Anne	1975	Iivonen Jyrki	1979
Eskonen Lasse	1973	Jalonen Markku	1986
Forsberg Tuomas	2008	Joenniemi Pertti	1968
Grönlund Kimmo	2006	Jukola-Aho Marja	1974
Haapanen Pirkko	1975	Järvillehto Vuokko	1986
Hakovirta Harto	1973	Järvinen (o.s. Kantola) Merja	1978
Harle Vilho	1973	Kalela Jorma	1981
		Kangas Anni	2005

Keisala Katja	2003	Palu Helle	2007
Keskinen Auli	2002	Parvikko Tuija	2002
Kettunen Pekka	2007	Pehkonen Juhani	1980
Koivula Tommi	1999	Pekonen Kyösti	1972
Koski Anne	1999	Penttinen Elina	2000
Korhonen Pekka	2008	Pesonen Pertti	1965
Koskiaho Tapio	1966	Raivio Risto	1993
Kukkonen Onni	1960	Raunio Tapio	1997
Kuusipalo Jaana	1990	Rautkallio Hannu	1991
Kylliäinen Petri	1995	Rautniemi Lasse	1991
Kyröläinen Hannu	1976	Reims Anja	1975
Käkönen Jyrki	1994	Riihelä Hilikka	1975
Laalo-Ristilä Seija	2002	Rinne Jarmo	1999
Lahtinen (myöh. Veilahti) Veikko	1949	Ruhala Kalevi	1992
Lahtinen Mikko	1992	Ruostetsaari Ilkka	1986
Laitinen Kari	1997	Ruottinen Simo	2003
Lappalainen Pertti	1983	Rusi Alpo	1986
Laurila Kirsti	1969	Ruusala Raili	1973
Lehtimäki (o.s. Olkkonen) Riitta	1975	Ruutu Yrjö	1925
Lukkarinen Vilho	1969	Rytövuori-Apunen Helena	1978
Melasuo Tuomo	1985	Räntilä Veikko	1973
Merviö Mika	1990	Räntilä Tiina	1998
Mickelsson Rauli	2007	Sabet Amr	1997
Mäki Elinita	2006	Saikka Marketta	1997
Mäkinen Ismo	1986	Salmelin-Hänninen Eva	1986
Mäkinen Sirke	2006	Salmi Jorma	1988
Möttölä Kari	1981	Salonen Janne	2002
Niemelä (o.s. Grönfors) Leena	1976	Salomäki Anna-Riitta	2005
Niemi Tero	2001	Seitkari Olavi	1952
Noponen Martti	1968	Seppä Tarja	1987
Nyysönen Heino	2009	Siisiäinen Martti	1991
Närhi Veli-Jukka	1985	Simola Olli	1986
Oksanen Raija	1977	Sinikallio Pirjo	1992
Paastela Jukka	1980	Sirnö Ritva	1974
Pakasahti Aaro	1955	Sivonen Pekka	1978
Palmujoki Eero	1991	Sondermann Klaus	1982
Paloheimo Heikki	2004	Soroos Marvin	1991
		Suhonen Pertti	1971

Suominen Outi	1999	Ukkola Merja	1987
Sänkiäho Risto	1970	Uoti Asko	1988
Säynässalo Erika	2004	Vanhanen Tatu	1974
Tamminen Tanja	2007	Varis Tuula	1984
Tarkiainen Tuttu	1952	Veilahti (ent. Lahtinen) Veikko	1974
Teljo Jussi	1945	Vesa Unto	1967
Tiihonen Seppo	2007	Virta Sirpa	1991
Timonen Pertti	1968	Virtanen Pekka	1988
Toivonen Ilpo	1978	Vuosalo Leo	1966
Tolonen Juha	2007	Väyrynen Raimo	1969
Tuomi Helena	1974	Väyrynen Tarja	1999
Turkka Tapani	1978	Wiberg Matti	1994
Törnudd Klaus	1966	Wilkman Leena	1997

TUTKINNOT JA OPINNÄYTTEET

Pro gradu ja sivuainetutkielmat
Lisensiaatin tutkinnot
Väitökset

LAITOKSELLA SUORITETUT TUTKINNOT JA OPINNÄYTTEET

Laitoksella on aikojen kuluessa suoritettu 3–4:n eri tason tutkintoja. YKK:n varhaisvuosina oli mahdollista suorittaa vain kandidaatin tutkinto vuodesta 1930 alkaen. Aiemmin valtio-oppia opiskeltiin osana ammattitutkintoja kuten sanomalehtitutkintoa tai yleistä hallinnollista tai kunnallistutkintoa. Ensimmäisenä suoritettiin yhteiskuntatieteiden kandidaatin tutkinnon pääaineenaan valtio-oppi Sylvi Kauhanen vuonna 1932. Hänen kandidaatintutkielmansa eli gradunsa aihe oli ”Ulkovaltojen Saksaan kohdistama diplomaattinen saartopolitiikkaa ennen maailmansotaa”. Sylvi Kauhanen oli myös koko oppilaitoksen ensimmäinen kandidaatin tutkinnon suorittanut henkilö. Kun korkeakoulun perussääntö uudistettiin 1949, perustettiin ensimmäinen tiedekunta, yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Samalla annettiin tiedekunnalle oikeus myöntää tohtorin arvo sellaisella opiskelijalla, joka oli laatinut julkisesti tarkastetun ja hyväksytyt väitöskirjan. Näin riippumatta siitä oliko hän edennyt opinnoissaan ylioppilastutkinnon kautta tai esimerkiksi kansakoulupohjalta erilaisten opistotutkintojen kautta. Samalla perustettiin kandidaatin tutkinnon ja väitöskirjavaiheen väliin lisensiaatin tutkinto. Näin oli syntynyt YKK:n kuuluisa ”tohtoriksi ilman valkolakia” -väylä. Vielä yliopistoksi muuttumisen alkuvuosinakin enin osa tohtoreista oli kulkenut tämän ”kansanväylän” kautta.

Oppilaitoksen ensimmäinen lisensiaatti oli jälleen valtio-oppia pääaineenaan opiskellut henkilö, jo 1952 maaliskuussa ”Korean sotaan v. 1950 johtanut kehitys Kauko-idässä” -aiheesta tutkimuksensa tehnyt Onni Kukkonen. Hän toimi 60-luvun alussa valtio-opin ensimmäisenä assistenttina. Hänen lisensiaatin työnsä ja tutkintonsa voitiin kuitenkin hyväksyä vasta 1953 vuoden puolella, sen jälkeen kun tutkinnon tarkemmat määräykset ja työn arvosteluperusteet oli ehditty ensin tiedekunnassa käsitellä ja hyväksyä! Ensimmäiset valtio-opissa väitelleet tohtorit Tampereen yliopistossa valmistuivat vuonna 1968, ensimmäisenä Tatu Vanhanen ja kohta perään Väinö Huuska. Molemmat toimivat sittemmin pitkään laitoksen opettajina. Kansainvälisessä politiikassa ensimmäisenä laitokselta väitteli 1973 Raimo Väyrynen. Hänkin opetti pitkään laitoksella sekä valtio-oppia että kansainvälistä politiikkaa.

Tutkintojen osalta on syytä muistaa, että perustutkinnon eli gradun tekoa ja hyväksyntää vaatineen ylemmän korkeakoulututkinnon virallinen nimi oli vuoteen 1994 saakka yhteiskuntatieteiden kandidaatin tutkinto. Sen laajuus vanhassa opintoviikkojärjestelmässä oli 160 opintoviikkoa. Maisteri oli siihen saakka arvonimi, jonka sai joko maisteripromootion kautta tai erikseen anomalla. Vuodesta 1995 alkaen tuli maisteritutkinnoksi muuttuneen vanhan kandidaatin tutkinnon rinnalle uusi, alemmaa korkeakoulututkintoa edustava kandidaatin tutkinto. Se ei edellytä perinteistä vaativaa gradutyötä vaan pienemmän kandidaatin tutkielman ja koko tutkinto oli laajuudeltaan vanhassa opintoviikkojärjestelmässä 120 opintoviikkoa. Tämän historiikin liitteenä olevassa opinnäyteluettelossa on otettu huomioon vain vanhan kandidaatin tutkinnon ja uuden maisterin tutkinnon suorittaneet, jotka ovat tehneet perinteisen vaativan gradutyön. Myös ns. sivuainetutkielmat, jotka vastasivat gradua, on otettu huomioon. Hallinnollisesti perustutkinnon gradut hyväksyttiin 1970-luvun loppuun saakka tiedekuntaneuvoston kokouksessa, sen jälkeen ne siirrettiin laitosneuvoston kokouksen hyväksyttäväksi. Tämä seikka selittää senkin, miksi Harto Hakovirta kertomansa mukaan joutui pukeutumaan ykköspukuun ja menemään tiedekunnan kokoukseen 1972 vastaanottamaan kandidaatin tutkinnon suoritustaan ensimmäisenä opiskelijana kansainvälisessä politiikassa.

Tohtorin tutkintojen osalta on myös huomattava, että luetteloissa ei ole otettu huomioon sitä seikkaa, että alun perin kysymyksessä oli ”vain” tohtorin arvo, sillä muodollisesti tohtorin tutkinto siihen kuuluvine opintoineen perustettiin virallisesti vasta 1990-luvulla. Niinpä täsmällisempää onkin puhua valtio-opissa ja kansainvälisessä politiikassa väitelleistä henkilöistä eikä tohtorintutkinnon suorittajista.

Opintosuoritusluetteloista on vielä syytä mainita, että nyt julkaistavat luettelot ovat ensimmäinen yhtenäinen tiedosto laitoksen opinnäytteistä. Vuodesta 1932 vuoteen 1993 saakka on kyseiset tiedot julkaistu laitoksen Tutkimuksia-julkaisusarjan numerossa 125/1993. Näitä tietoja ei kuitenkaan ole koskaan viety ATK:lle. Siksi ne on nyt skannattu tähän luetteloon. Myöhemmät opinnäytteet on viety sekä yliopiston kirjaston että laitoksen omiin opinnäytetietokantoihin, mutta niihinkin on valitettavasti jäänyt aukkoja ja katkoksiaakin. Ne on nyt korjattu ja täydennetty. Teoksen toimittajana (O.B ©) en takaa, että luettelot olisivat nytään täysin virheettömiä. Niinpä toivonkin palautetta laitokselle, jos ja kun virheitä edelleen havaitaan.

Luetteloiden yhteyteen olen laatinut kaksi tilastollista yhteenvedoa, joista käy ilmi opinnäytteiden määrät oppiaineittain eri vuosikymmeninä, niiden kielijakautuma ja väitöskirjojen osalta myös osuus tiedekunnan opinnäytteistä. Muutama huomio näistä kokonaistilastosta on paikallaan. Valtio-oppi oli 90-luvulle saakka selvästi suosituimpi pääaine graduja määrällä mitattuna, sen jälkeen kansainvälisessä politiikassa on tehty enemmän graduja kuin valtio-opissa. On syytä muistaa, että kansainvälisen politiikan linjalla/kansainvälisessä politiikassa voitiin tehdä graduja vasta 1968 alkaen. Aikaisempina vuosikymmeninä kansainvälisetkin aiheet kuuluivat valtio-oppiin. Kaikkiaan ennen 60-lukua valtio-opissa oli tehty vajaa 40 gradua. Gradujen valmistumisen huippuvuosi oli lukuvuosi 2007-08 jolloin kummassakin oppiaineessa valmistui peräti 40 gradua. Selityksenä oli mitä ilmeisimmin tutkintojärjestelmän muutos, joka kiirehti saamaan työt valmiiksi vanhasa järjestelmässä. Jos kansainvälistymistä mitataan graduja kielellä, se alkoi vasta 90-luvulla, jolloin valtio-opissa tehtiin yli 20 ja kansainvälisessä politiikassa yli 50 gradua englanniksi ja muutama saksan kielellä. Itsenäisen laitoksen viimeisinä vuosina kansainvälisessä politiikassa jopa yli puolet graduista tehtiin englannin kielellä. Ensimmäiset englanninkieliset gradut ilmestyivät 70-luvulla, kummassakin oppiaineessa yksi, Moise Adjanga 1971 kansainvälisessä politiikassa ja Hisham M. Daoud 1975 valtio-opissa. Ulkomaalaiset opiskelijat luonnollisestikin lisäsivät merkittävästi englanninkielisten graduja määrää, mutta vilkastunut vaihtopopulaatio 90-luvulta alkaen sai myös monet suomenkieliset opiskelijat tekemään tutkielmansa englanniksi. Pieni erikoisuus laitoksen historiassa lienee se, että ruotsiksi ei koko laitoksen historian aikana ole tehty yhtään gradua! Vuosien 1932–2010 aikana laitoksen oppiaineissa ehdittiin hyväksyä 1507 gradua.

Väitöskirjojen osalta voidaan todeta, että ennen 90-lukua väitökset olivat harvinaisia koko tiedekunnassa, niin myös laitoksella. Pieni poikkeus oli 70-luku, jolloin valtio-opissa väitteli neljä ja kansainvälisessä politiikassa kolme henkilöä. Tällöin osuus koko tiedekunnan saldosta oli neljännes. 90-luvulla tohtorituotanto nousi räjähdysmäisesti koko tiedekunnassa. Tällöin laitos kilpaili tasapäisesti suuremman sosiologian laitoksen kanssa tohtorituotannossa, laitoksella väitteli 27, sosiologian laitoksella 29 henkilöä. Laitoksen väittelijät olivat valtaosaltaan valtio-opin edustajia, peräti 20. Itsenäisen laitoksen viimeisellä vuosikymmenellä kansainvälisen politiikan ja valtio-opin tohtoriluvut ovat tasoittuneet. Kaikkiaan laitoksen oppiaineissa on väitellyt 2010 loppuun mennessä 68 tohtoria.

LAITOKSEN OPINNÄYTTEIDEN MÄÄRÄT
VUOSIKYMMENITTÄIN

	30-luku	40-luku	50-luku	60-luku	70-luku	80-luku	90-luku	00–2010
<i>Kandidaatin/maisteritutkielmat eli gradut</i>								
Valtio-oppi	5	13	20	57	152	122	223	183
Kv-politiikka	-	-	-	20	118	74	249	271
<i>Graduista muun kuin suomenkielisiä (valtaosa englanniksi, muutama saksaksi)</i>								
Kv-politiikka	-	-	-	-	1	4	54	73
Valtio-oppi	-	-	-	-	1	0	23	16
<i>Lisensiaattityöt</i>								
Valtio-oppi	-	-	1	4	12	9	21	4
Kv-politiikka	-	-	-	-	6	8	10	3
<i>Väitöskirjat</i>								
Valtio-oppi	-	-	-	2	4	2	20	17
Kv-politiikka	-	-	-	-	3	2	7	11

VÄITÖSTEN MÄÄRÄT TIEDEKUNNAN ERI LAITOKSILLA

	Politiikan tutkimus valtio-oppi/kv.politiikka	Psyko- logia	Sosiaa- lipolit. sosiaa- lityö	Sosio- logia, sos. psykol.	Tiedo- tusoppi	Kirjasto- tiede, informa- tiikka ¹
50-luku	-	-	1	1	-	-
60-luku	2	2	2	4	4	-
70-luku	7	8	5	5	3	-
80-luku	4	5	1	6	4	5
90-luku	27	14	23	29	15	9
00–2010	28	13	40	51	42	3

¹ Oppiaine siirtyi 2001 toiseen tiedekuntaan; luvut mukana siirtoon saakka. Lisäksi 50-luvulla väitteli yksi henkilö kansansivistysopissa, 60-luvulla yksi henkilö aikuis-
kasvatuksessa ja yksi kansantaloudessa ja vielä 2000–2010 yksi kansantaloudessa.

VALTIO-OPPI
PRO GRADU- JA SIVUAINETUTKIELMAT
yhteisen oppiaineen aikana

- 1932 KAUHANEN, Sylvi: Ulkovaltojen Saksaan kohdistama diplomaattinen saartopolitiikka ennen maailmansotaa. (YKK:n ensimmäinen kandidaatti.)
HALONEN, Yrjö: Kansainvälisestä osuustoimintaliikkeestä.
- 1933 NISSILÄ, Niilo: ?
POHJOLA, Lauri: Kiltasosialismi Englannissa 1916–1922.
- 1938 LEHTO, Yrjö: Katsaus Suomen työväenliikkeen valtiolliseen toimintaan vuonna 1905.
- 1941 OKKERI, Arvo: Demokratia ja kansansivistys.
- 1942 HÄMÄLÄINEN, Rauha: Yhteiskuntatieto ja moraalitieteet.
- 1944 SALMI, Viljo: Vaalitavat, vertaileva tutkimus.
- 1946 ELORANTA, Tellervo: ?
- 1947 AHOLA-LUTTILA, Ilmari: Sosialistisen työväenpuolueen synty Suomessa.
HUTTUNEN, Lassi: Taistelu demokratiasta Amerikan Yhdysvalloissa 1789–1836.
- 1948 HELLE, Pentti: Painovapauden kehitys Suomessa.
HILPI, Heikki: Snellman ja demokratia.
TORNIVAARA, Pirkko: Yleiskatsaus Suomen säätyvaltiopäiviin.
- 1949 DEMIDOFF, Raina: Vallantasapaino Napoleonin sotien jälkeen.
IKÄHEIMONEN, Ilmi: Nuorsuomalaisen puolueen sisäiset suuntataistelut vuosien 1905–1908.
KUKKONEN, Onni: Vaalioikeuden- ja kelpoisuuden menetyksperusteet Suomessa.
LAINE, Olavi: Puolueettomuus ja sanktiot.
- 1950 KAREKALLAS, Toivo: Tšhekkoslovakian kriisi v. 1948.
MYLLÄRI, Toivo: Turvallisuusneuvoston toiminta vuosien 1946–1948.

- VÄÄNÄNEN, Pirkko: Suomen säännöllisesti suoritettut presidentin vaalit vuosina 1925, 1931 ja 1937.
- 1951 KNAAPI, Hilikka: Utilitarismi.
MARTINMÄKI, Pauli: Suomen vuosien 1929–1930 valtiollisten tapahtumien todellinen luonne ja syyt. Tutkimus oikeudellisesta demokratiasta kapitalismin kriisivaiheessa.
TUOMIKOSKI, Eino: Suomen suhteita ulkovaltoihin koskevat asiat.
- 1952 ENROTH, Kosti: Korporatiivisesta järjestelmästä.
RANTA, Jaakko: ?
RANTANEN, Kyllikki: Suomen kansalaisen perusoikeudet.
- 1954 HAIKARAINEN, Kauko: Julkiset joukkoesiintymiset äärimmäisen vasemiston poliittisena toimintamuotona Suomessa 1945-49.
LAURANTO, Pentti: Englannin parlamenttivaalit.
PAROVIRTA, Raili: Fasistinen korporatiivinen valtio.
- 1955 IKONEN, Veli-Pekka: Maalaisliiton suhtautuminen lapuanliikkeeseen 1929–1932.
KAUPPINEN, Paavo: Länsimaiset käsitykset valtion ja kirkon välisistä suhteista keskiajalla ja luontaisoikeuden aikakaudella.
RUUSALA, Väinö: Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän sosiaalinen rakenne (puolueohjelmien valossa).
- 1956 ISTANMÄKI, Armas: Suomen kuningaskysymys 1918.
KOLJONEN, Niilo: Neuvostoliiton kommunistinen puolue.
- 1957 VANHANEN, Tatu: Kansalaisten oikeudet Intian valtiosäännössä ja Nehrun vaikutus niitä koskevien määräysten sisältöön.
- 1958 RIPATTI, Viljo: Suomen kansanvaltuuskunta ja sen toiminta. Piirteitä hallitusvallan käytöstä punaisessa Suomessa vuonna 1918.
- 1959 KOMULAINEN, Ilkka: Puolueen keskuselinten ratkaisovalta Maalaisliiton osallistumisessa hallitukseen 1930- ja 1940-luvuilla.
- 1960 HUUSKA, Väinö: Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto (SAK) poliittisena painostusryhmänä 1950-luvulla.
ROSSI, Seppo: Suomen pääministerin asema.

- 1961 KAUPPINEN, Tauno: Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen, Suomen Kansan Demokraattisen liiton ja Maalaisliiton yhteistyö 1945-48.
LAUKKANEN, Erkki: Lapuanliikkeen syntyvaiheet ja ulkoparlamentaarinen toiminta talonpoikaismarssiin saakka.
- 1962 ESKELINEN, Eino: Pienet puolueet Yhdysvaltain presidentin vaaleissa 1920-1960.
JUNTUNEN, Pauli: Maalaiskylän poliittinen radikalismi.
KÄHKÖNEN, Helka: Brintonin vallankumousanalyysi ja Saksan vallankumous 1918.
SALMELIN, Pentti: Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen ja sen lehdistön suhteet. Sivulaudatur.
- 1963 HJELT, Pekka: Vilppulan asukkaiden äänestyskäyttäytyminen.
MÄKKELI, Eero: YKK:n ylioppilasäänestäjät. Poliittiset kannanotot syksyllä 1961 sekä äänestyskäyttäytyminen tasavallan presidentin valitsijamiesvaaleissa 1962.
SEPPÄLÄ, Erkki: Puolueitten eduskuntaryhmien asemat oikeisto-vasemmosto-dimensiossa ja niissä todetut vaihtelut vaalikausina 1954-1957 ja 1958-1961.
VALTIMO, Jouko: Pääministerin poliittinen johtoasema Englannissa.
VIRTANEN, Sakari: Puoluejärjestöjen toiminta Valkealassa II maailmansodan jälkeen.
- 1964 HUHTALA, Aarno: Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän (1945-1958) sosiaaliset rakennetekijät ja jäsenten järjestöosallistuminen.
LINDHOLM, Matti: Puolueettomien Itävallan, Ruotsin ja Suomen asennoituminen poliittisiin ja turvallisuusasioihin YK:n yleiskokouksen nimihuutoäänestyksissä vv. 1956-61.
MARKKANEN, Osmo: Maalaisliiton ehdokasasettelu Kuopion läänin vaalipiirissä vuosien 1945-1962 välisenä aikana suoritetuissa kansanedustajien vaaleissa.
PAKOMÄKI, Sunel: YK:n afroaasialaisen blokin ja sen jäsenmaiden toiminta Kongon kriisiä selvitettäessä.
TEIKARI, Erkki: Britannian painostusryhmien menetelmät niiden pyrkiessä vaikuttamaan hallitukseen ja parlamenttiin.
TUOMINEN, Vesa: Kansanäänestysjärjestelmä Sveitsin liittovaltiossa toisen maailmansodan jälkeen.

- 1965 AALTONEN, Raimo: Vallankumouksellisten ja reformististen käsityskantojen kilpailu Ruotsin sosiaalidemokraattisessa työväen puolueessa 1881–1909.
LAMPINEN, Esko: Väkivaltateesi Kiinan ja Neuvostoliiton välisessä kiistassa.
KOSKIAHO, Tapio: Suomen evankelisluterilaisen kirkon papit kansanedustajaehdokkaina vuosien 1919–1962 vaaleissa.
KUNELIUS, Paul: Länsi-Saksan liittopäivien vaalijärjestelmä.
MAUNULA, Reijo: Puolueettomuus ja sen ilmeneminen tarkasteltuna erityisesti Itävallan, Ruotsin ja Sveitsin ulkopoliitikassa toisen maailmansodan jälkeen.
SADEOJA, Olavi: Berliini idän ja lännen arvovaltopoliitikan punnuksena v. 1945–1961.
TEIKARI, Ulla: Saksan liittotasavallan puoluejärjestelmän kehitys.
TELEMÄKI, Matti: Yhdysvaltain presidentinvaalit 1960.
- 1966 LÄNSIPURO, Yrjö: Yksipuoluejärjestelmä neljässä Länsi-Afrikan valtiossa.
- 1967 HIRVI, Jukka: Yhdistyneiden Kansakuntien rauhanturvajoukot Kyproksella.
KURKELA, Matti: Määräenemmistöt ja määrävähemmistöt Tampereen kaupunginvaltuustossa.
LIEMOLA, Olli: Poliittiset äärimmäisyysliikkeet Saksan liittotasavallassa toisen maailmansodan jälkeen.
LINNA, Jukka: Salon seutukaavaliitto.
OKSANEN, Matti: Aloitteet ja R-aloitteet.
TIMONEN, Pertti: Suomen Sosialidemokraattisen puolueen edustajaehdokkaat vuonna 1966.
VUORISALMI, Lauri: Uusien kansanedustajien osallistuminen eduskuntatyöhön vuosien 1962–65 valtiopäivillä.

VALTIO-OPPI
PRO GRADU- JA SIVUAINETUTKIELMAT
linjajaon jälkeen

- 1968 HEIKKILÄ, Jarmo: Kysymys eduskuntavaalien määräpäivän muuttamisesta vuoden 1965 valtiopäivillä.
HYYTÄINEN, Pentti: Kyselytunnit eduskunnan työskentelyssä vuosien 1966 ja 1967 valtiopäivillä.
KUITTINEN, Pertti: SKDL:n eduskuntaryhmä puolueen hallitus- ja oppositiokaudella.
LAINEN, Pertti: Suomen kansanedustajat Pohjoismaiden neuvostossa.
METSÄNEN, Marjatta: Työaikalain muuttaminen vuonna 1965.
PUHARINEN, Lauri: Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen kahdeksan kohdan ohjelma 1966.
TIIHONEN, Pertti: Puoluekannattomuudesta ja puoluekannan ennustamisesta. Sivulaudatur.
- 1969 HEIKKINEN, Seija: Päätös puoluetoinnin tukemisesta.
HERMAJA, Sakari: Suomalainen radio- ja televisioyleisö presidenttiehdokkaiden kyselyohjelmien seuraajana.
HUUHTANEN, Taina: Budjetin lähetekeskustelut. Sivulaudatur.
JAAKKOLA, Arto: Tamperelaisten äänestysaktiivisuus tasavallan presidentin valitsijamiesten vaaleissa 1968.
JALKANEN, Martti: Painostuspoliittinen toiminta vuoden 1956 yleislakossa.
LEIVO, Kari: Suomen puolueiden valtakunnalliset opiskelijajärjestöt.
LEPPÄNEN, Keijo: Puoluejärjestelmän ulottuvuudet eduskuntaäänestyksissä.
LESKELÄ, Veikko: Johannes Virolaisen hallitus.
MÄNTYNEN, Urho: Suomen ortodoksisen kirkon ja Moskovan patriarkaatin väliset suhteet vuosina 1945-57: jurisdiktiokiista.
PERTTUNEN, Jukka: Laki valtion uudesta yliopistosta. Oulun yliopistoa koskevan lain syntyvaiheiden tarkastelu päätöksentekoteorian mukaan.
RISSANEN, Tapani: Keskustapuolueen kannatus kaupungeissa.
SONNINEN, Matti: Platonin käsitys valtiosta.
TABERMAN, Helena: Helsingin kunnallisvaalikampanjan pituus ja vaiheet vuonna 1968.
VALTA, Martti: Kansandemokratian synty ja sovellutus Saksan demokraattisessa tasavallassa.

- VATTULAINEN, Toivo: Kysymys äänioikeusikärajasta Suomen valtiopäivillä.
- 1970 AIROLA, Matti: Liberaalisen Kansanpuolueen synty ja ohjelma.
LAKOMÄKI, Juha: Rovaniemen kaupunki poliittisena käyttäytymisalueena.
MERILÄINEN, Juhani: Järjestödemokratian toteutuminen Kansallisen Kokoomuksen puoluekokouksessa.
MÄKINEN, Tapani: Ohjelmallisten tavoitteiden muuttuminen Maalaisliiton puolueohjelmissa.
PIHLAJANIEMI, Toivo: Kainuun kansanedustajat.
RINTAMÄKI, Pirkko: Naisten poliittinen osallistuminen ja sen kehitys: vertaileva tutkimus.
SAARTENOJA, Pentti: Hallitus- ja oppositioaseman vaikutus poliittisten puolueiden kannatukseen.
SAVINIEMI, Markku: Eduskuntatyön rationalisointi.
SOININEN, Mikko: Oikeusasiamiesinstituutio.
TIKKAINEN, Tapio: Iisalmi poliittisena käyttäytymisalueena.
VEHKAJOJA, Helena: Yksipuoluejärjestelmä kolmessa Itä-Afrikan valtiossa Keniassa, Ugandassa ja Tansaniassa.
VIRTA, Reijo: Rafael Paasion hallituksen suhteet eduskuntaan.
- 1971 HOLKKO, Leo: Kansanedustajien aktiivisuus eduskuntatyössä.
JOKI, Maija: Suomen Maaseudun Puolue.
KEMPPAINEN, Heikki: Paltamon kunta poliittisena käyttäytymisalueena.
KESKINEN, Marja: Huippu-urheilijat ja politiikka.
KHAN, Marketta: Intian poliittiset oppositiot.
KOIVUNEN, Kalevi: Sisäpoliittinen uutisaineisto Suomen päivälehdistössä.
KUHANEN, Ulla: Kiinnostus poliittisiin tapahtumiin. Sivulaudatur.
LAATIKAINEN, Erkki: Lehti-ilmoittelu Hämeen läänin pohjoisessa vaalipiirissä vuoden 1970 eduskuntavaaleissa.
NIKKANEN, Martti: Demokratia-käsitteen sisältö ja merkitys kommunistisessa ideologiassa.
PAAKKINEN, Lilja: Vaaliliittojen alueellinen kannatus vuoden 1968 valitsijamiesvaaleissa.
PARJANEN, Risto: Sosialidemokraattisen puolueen Kymen piirin aktiivijäsenistön asenne-erot.
PARTANEN, Väinö: Savonlinnan, Heinolan ja Mikkelin kaupunkien kun-

nallisista luottamusmiehistä vuosilta 1951–1969.

PEKONEN, Kyösti: Eduskunnan valiokuntien puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat.

PERÄKASARI, Antero: Ho Tsi Minh poliittisena johtajana.

PUHAKKA, Katriina: Valtion ja kirkon suhteet Pohjoismaissa. Vertaileva tutkimus vallitsevista kirkon ja valtion välisistä suhteista Tanskan, Norjan, Ruotsin ja Suomen välillä.

PUUKKA, Veli-Pekka: Vieraantuminen ja poliittinen kiinnostuneisuus.

RUOTSALAINEN, Ulla-Maija: Vaaleissa hylätyt äänestysliput ja äänestyslippujen virheellisiä merkintöjä aiheuttavat tekijät.

RÄNTILÄ, Veikko: Siuron työväenyhdistyksen tavoite ja tehtävät vuosina 1905–1930.

SAARINEN, Aino: Naiset lainsäätäjinä.

SAARINEN, Erkki: Kuuban sosialismi.

SUHONEN, Pertti: Puoluekannan pysyvyys ja äänestäjien siirtymävirrat vaalikaudella 1966–1970. Sivulaudatur.

SUOMINEN, Ritva: 1960-luvun opiskelijalevottomuudet Pohjois-Amerikan Yhdysvalloissa, Saksan Liittotasavallassa ja Ranskassa.

TURTIAINEN, Reijo: Lappeenrannan kuntaliitos ja kunnallinen demokratia.

VAINIONPÄÄ, Esko: SKP:n Helsingin, Satakunnan, Jyväskylän ja Lapin piirijärjestöihin v. 1965 ja v. 1969 liittyneet jäsenet.

YLETYINEN, Marjatta: Kunnallisvaltuutettujen vaihtuminen vuosina 1956–1968 Uudenmaan läänissä.

YRJÖLÄ, Pentti: Hallitusten jäsenten urat Suomessa vuosina 1945–1969.

1972

FABRITIUS, Harry: Isänmaallinen kansanliike ja kansainväliset ja kansalliset ainekset sen ideologiassa.

HANGASLAMMI, Leena: Eräiden valtion virastojen ylimmät virkamiehet.

JUKOLA, Marja: Kouluikäisien poliittinen aktiivisuus. Poliittikkaan kohdistuvan huomion ja poliittisen tietouden kasvu 10. ja 14. ikävuoden välillä.

NISKANEN, Paavo: Luokkaedut ja niiden puolustaminen Suomen eduskunnassa.

NIVALA, Lauri: Alueellinen vastakohtaisuus Suomen poliittisessa järjestelmässä.

TÖLLI, Matti: Eduskunta ja yleisradio.

VAINIO, Veli: Suomen Kristillinen Liitto.

VENNONEN, Pekka: Lehti-ilmoittelu vaalikampanjassa.

1973

- AHLBERG, Einar: Hallitusmuototaistelu vuonna 1918.
- ALHONIEMI, Matti: Poliittisen perusjärjestön puolue- ja poliittikkomieli-
kuvat. Forssan Työväenyhdistyksen jäsenistön arvioinnit puolueista, puo-
luejohtajista ja omasta perusjärjestöstään. Sivulaudatur.
- ARKIMIES, Risto: Korkeakouluneuvoston toiminta, asema ja tehtävät
sekä neuvostossa ja sen toiminnassa tapahtuneet muutokset vuosina
1966–1973.
- ESKONEN, Lasse: Puolueen strategian ja edustajien roolikäsitysten vai-
kutukset kansanedustajien äänestyskäyttäytymiseen: teoreettis-empiirinen
tarkastelu 1969 valtiopäivien eduskuntaäänestyksissä.
- KOKKARINEN, Veijo: Marxilaisesta valtioteorista. Valtion tehtävät ja rooli
erilaisissa yhteiskuntamuodostumissa.
- KOSONEN, Matti: Vuosina 1944–70 puolueiden keskushallituksiin kuu-
luneiden sosiaalisesta taustasta. Sivulaudatur.
- KÖPPÄ, Tapani: Maatalouspoliittiset arvot ja tavoitteet sosiaalidemo-
kraattisen puolueen ja keskustapuolueen lehdistössä syksyllä 1971. Sivu-
laudatur.
- LAASANEN, Juhani: Suomen poliittiset nuorisojärjestöt.
- MÖNKÄRE, Pirkko: Naiskansanedustajat eduskunnan valiokunnissa
1917–1971.
- NISSINEN, Hilikka: Poliittinen vieraantuminen: tutkimus poliittisesta vie-
raantumisesta eräässä kunnassa.
- PINTILÄ, Risto: Vaalimainonta lehdistössä vuoden 1972 eduskuntavaa-
leissa Turun läänin pohjoisessa vaalipiirissä.
- RAVANTTI, Heikki: Kirkon ja valtion taloudelliset suhteet.
- SISÄTTÖ, Outi: Tammivaaleihin johtaneet syyt puoluelehtien pääkirjoi-
tuksissa.
- TUOMISTO, Seppo: Tasavallan presidentin vaalittavan muuttamispyrki-
mykset vuosina 1920–1971 eduskunta-aloitteiden pohjalta.
- VAINIO, Tapio: Black Power -liike poliittisena ilmiönä Yhdysvalloissa.
- VALLIUS, Leila: Valtioneuvoston tiedonannot, ilmoitukset ja selonteot
eduskunnalle VJ 36 §:n mukaan.

1974

- HAASO, Olli-Juhani: Empiirinen tarkastelu tulo- ja meno-arvion muutta-
misesta Suomessa vuosina 1950–1971 .
- HAIKO, Harri – TURUNEN, Jorma: Puolueiden ja painostusjärjestöjen
suhtautuminen valtion keskushallinnon kehittymiseen Suomessa.
- HOLOPAINEN, Irma: Valtion tiedottamisesta: teoriaa ja käytäntöä. Sivu-
laudatur.

HÄMÄLÄINEN, Pekka: Suomen Kristillinen Liitto ja muut pohjolan kristilliset puolueet. Kristillisen politiikan ja kristillisten puolueiden tarkastelua sekä Ralf Heleniuksen esittämien ismimallien mukaisen muutokuvan laatiminen ”kristillisen puolueen ismistä”.

HÄMÄLÄINEN, Pentti: Lehdistö ja tulopoliittiset kokonaisratkaisut.

IKONEN, Arvo: Leninin valtiokäsitys. Leninin valtio-opillisten katsomusten vertailua Marxin ja Engelsin valtioteoriaan.

JOKELA, Raija-Liisa: Eduskunnan puhemiehet kansanedustajien sanan käytön valvojina vuosien 1945–1973 valtiopäivillä. Sivulaudatur.

JUVANKOSKI, Terttu: Intian kansalliskongressi.

KAJANNE, Kalevi: Ruotsin valtiopäivä uudistus.

KERÄNEN, Toivo: Kuntainliittomuoto vajaan mielislaitoksien hallintona.

LUOSTARINEN, Päivi: Suomen sosialidemokraattisen puolueen ja Keskuksapuolueen puoluesuhteet ja strategiat poliittisessa propagandassa: kolmen empiirisen tilanteen tarkastelu.

VIHMA, Pekka: Puolueet ja eläketurvan kehittäminen.

1975

DAOUD, Hisham M.: Political Parties and Pressure Groups in the Fabric of Lebanese Politics.

HARJU, Juhani: Mannerheim ja saksalaissuuntaus keväältä 1918.

HILTUNEN, Kari: Presidentti Kekkonen uudenvuoden puheet - Kekkonen ja Paasikiven uudenvuodenpuheiden sisällöllisiä piirteitä kartoittava tutkimus.

LAHTI, Usko: Poleeminen keskustelu puolueiden pää-äänenkannattajissa kansanedustajainvaalien 1972 vaalitaistelussa.

LASSILA, Kyösti: Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitto TVK työmarkkinapoliittisessa kentässä.

MANKA, Jussi: Valtio-oppineiden työhönsijoittuminen.

MAUNU, Laura: Kouludemokratia. Sivulaudatur.

NIEMINEN, Risto – NORONEN, Pentti: Etujärjestöjen ja valtiovallan suhteista tulopoliittisissa kokonaisratkaisuisissa.

OITTINEN, Kaarina – RAUTANEN, Marja: Suomen valtiollisen kehitysyhteistyön hallinto ja sen uudistaminen.

PUIKKONEN, Martti: Ympäristöhuollollisten lausumien esiintyminen puolueiden ohjelmissa ennen vuotta 1974 ja vuoden 1974 aikana.

PÖLÖNEN, Kalevi: Valtionyhtiöiden ohjaus ja valvonta Suomessa.

SALIN, Pentti: Keskushallinto viidessä Euroopan valtiossa.

TEIRILÄ, Erkki: Koululaiskuljetusten järjestäminen kunnan koululaitoksen puitteissa.

TOIJONEN, Vesa: Tärkeintä on voitto, ei osanotto. Tutkimus vaali-ilmoittelun sisällöstä muun poliittisen propagandan ja yhteiskunnallisten informatiovirtojen osana Tampereen kunnallisvaaleissa vuonna 1972.

TOLVANEN, Toivo: Eduskunnan oikeusasiamiehen vaikutus lainsäädännölliseen uudistustyöhön ajalla 1945-1972.

TUOMIKOSKI, Antti: Yrityksen ja valtion keskushallinnon ulkoisen tiedoustoiminnan vertailua. Sivulaudatur.

1976

HELMINEN, Eira – KUOKKALA, Mirja: Suomen teollisuuden keskusjärjestöt ja EFTA- ja EEC-sopimukset; Tutkimus teollisuuden keskusjärjestöistä kahden päätöksentekoprosessin valmisteluvaiheessa.

HIHNALA, Sakari: Puoluesidonnaisuudesta sitoutumattomuuteen.

HYVÖNEN, Pauli: Maanpuolustusaiheisen lehdistökirjoittelun sisällönanalyysi.

JANKKILA, Hilkka: Puolueiden alueellinen kannatus Lapin vaalipiirissä ja kannatukseen vaikuttaneita tekijöitä 1950-, 1960- ja 1970-luvulla.

JESKANEN, Riku: Työttömyys ja yhteiskunnan valtajärjestelmä.

JONNINEN, Pentti: Vaalikampanjan rakenne ja laajuus; Vaalikampanjan tarkastelu valtakunta-, piiri- ja ehdokastasolla vuoden 1975 eduskuntavaaleissa.

KARVINEN, Helena: Yritysdemokratian toteuttamisesta Suomessa.

LACKMAN, Matti: Pienviljelijäliikehdintä Pohjois-Suomessa pula-ajalta vennamolaisuuteen. Sivulaudatur.

LAITINEN, Aila: Suhtautuminen aluepolitiikan periaatteisiin.

MULARI, Anja: Kunnallisen demokratian toteutuminen Helsingissä, muissa kaupungeissa ja kauppaloissa, maalaistaajamissa ja avoimella maaseudulla. Valtakunnalliseen haastatteluaineistoon perustuva tutkimus kunnallisesta osallistumisesta.

MÄTTÖ, Mirja: Kysymys Kaarlelan kunnan liittämisestä Kokkolan kaupunkiin.

SISÄTTÖ, Seppo: Televisio ja vaalit. Television eduskunta- ja kunnallisvaali-ohjelmien seuranta 1960–1976. Sivulaudatur.

TEIVONEN, Raimo: Suomen hallitusten sosiaalipoliittiset ohjelmatavoitteet ja niiden toteutuminen 1966–1972.

TUOMISTO, Jukka: Suomen aikuisväestön yhteiskunnallinen luokka-asema ja luokkatietoisuus. Sivulaudatur.

VUONOKARI, Erkki: Tampereen työväenopiston keskustelukokoukset vuosina 1899–1918. Sivulaudatur.

VÄÄNÄNEN, Juhani: Liberaalisen kansanpuolueen ja sen edeltäjien kansainväliset puolueyhteydet.

- 1977
- ALANEN, Rainer: Kunnan tuki vapaaehtoiselle sivistys- ja sosiaalityölle.
- HARTIKAINEN, Jorma: Erään vaalikampanjan rakenneanalyysi.
- HYTTINEN, Matti: Valikoivan lehdistötuen käyttöönotto ja eduskuntakäsittely vuosien 1970-1973 valtiopäivillä.
- KOMULAINEN, Simo: Suomalainen opiskelijapolitiikka. Sivulaudatur.
- KOSSI, Kirsti: Vaali-ilmoittelu lehdistössä.
- KOTIRANTA, Hilikka – SUOKAS, Merja: Ruotsinsuomalaiset ja eduskuntavaalit 1975.
- KÄRKI-MÄKINEN, Terttu: Suomen kommunistisen liikkeen ohjelmien valtiokäsitys.
- LAHOLA, Tapio: Kehitysalueiden työvoimatuki ja puolueet.
- LIUKONEN, Hannu: Yritysdemokratia työelämän valtakysymyksenä.
- LÄMSÄ, Rauno: Kehitysaluepolitiikka ja puolueiden tavoitteet. Sivulaudatur.
- PITKÄNEN, Tiina: Vaalimainonta sanomalehdissä. Kokonaiskartoitus eduskuntavaalien 1975 vaali-ilmoittelusta Uudenmaan läänin vaalipiirissä.
- PRUNNILA, Seppo: Rinnakkaisaloitteen asema ja käyttö. Valtiopäiväjärjestyksen 32 §:n tulkintaa.
- ROSENGREN, Hannu: Sosialistinen vallankumous ja puoluejärjestelmä DDR:n esimerkin valossa.
- TOIVONEN, Ilpo: Jarrutuskeskustelut Suomen eduskunnassa itsenäisyyden aikana.
- TURKKA, Tapani: Parlamentaarisen hallitusjärjestelmän muotoutumisesta Suomessa.
- VATANEN, Asko: Puoluelain synty ja sen vaikutukset vaalilainsäädäntöön.
- YLIELHO, Olavi: Suurporvariston poliittinen ideologia Suomessa 1918–1975.
- 1978
- HÄMÄLÄINEN, Pentti: Elinkeinoelämän etujärjestön ja valtiovallan vuorovaikutus. Tutkielma Keskuskauppakamarin järjestöasemasta ja yhteystistä valtion keskushallintoviranomaisiin.
- KAINULAINEN, Eeva: Suomen Nuorison Litto - sitoutumattoman nuorisojärjestön toimintavolyymien ja toimintaresurssien tarkastelu.
- KARJALAINEN, Mauno-Markus: Keskustayhteistyö.
- KEKOLA, Keijo: Väliportaanhallinto Ruotsissa ja Suomessa.
- KLAAVU, Jussi: Kainuun Läänisuunnitelma. Sivulaudatur.
- LAITINEN, Kari: Puolueiden tavoitteet kunnallislakia uudistettaessa.
- OTTINEN, Aulis: Väliportaan hallinnon uudistaminen.

PEHKONEN, Juhani: Euroopan monipuoluejärjestelmien kehitys 1945–77.

PIIPPONEN, Jyrki: Oulun yliopiston humanistisen ja luonnontieteellisen tiedekunnan opiskelijat ja heidän opintomenestyksensä. Sivulaudatur.

PYKÄLÄINEN, Heikki: Vaali-ilmoittelu Kymen läänin vaalipiirissä vuoden 1970, 1972 ja 1975 eduskuntavaaleissa.

RÖNTYNYN, Veijo: Suomen kommunistisen puolueen sisäiset ristiriidat 1960- ja 1970-luvulla.

SUOMALAINEN, Anneli – HONKANEN, Maija Liisa (kans. väl. politiikka): Suomen poliittisten naisjärjestöjen toimintastrategia kansainvälisen naisten vuoden ilmentäjänä.

TAPOLA, Jarmo: Vaalimainonta vuoden 1970 eduskuntavaaleissa Uudenmaan läänin vaalipiirissä.

1979

ANDERSSON, Kari: Eduskuntaryhmien muodollinen ja todellinen päätöksentekoasema Suomessa.

HARJU, Martti: Kunnallislain määränemmistösäännös ja puolueiden strateginen asema kunnissamme.

KALLINEN, Kaija: Hyvinvointi, hyvinvointivaltio ja SDP.

KEMPPAINEN, Markku J.: Pohjois-Suomen rajakauppa Ruotsiin ja Neuvostoliittoon toisen maailmansodan jälkeen. Rajakaupan luonteen talouspoliittista tarkastelua. II osa.

KETTUNEN, Tapani: Lainsäädäntöprosessiin vaikuttavista valtiokoneiston ulkopuolisista tekijöistä. Tutkimus kansaneläkeuudistukseen 1972 vaikuttaneista tekijöistä.

KOVANEN, Hannu: Aluepoliittisen näkökulman tulo maalaisliitto-keskustapuolueen puolueohjelmiin.

KUIVAMÄKI, Helene: Presidentin asema Irlannissa, Islannissa ja Itävallassa.

LEPONIEMI, Ilpo: Komiteat yhteiskuntapoliittisessa suunnittelussa.

PAASTELA, Jukka: Marxin ja Engelsin puoluekäsitteet.

PELTONEN, Markku: J.K. Paasikivi Kokoomuksen puheenjohtajana 1934–36. Sivulaudatur.

PEURA, Jari: Ammattiyhdistysjohtajat poliittisina päätöksentekijöinä.

ROINILA, Eija-Liisa: Suomen puolustusvoimien rooli poliittisen järjestelmän osana 1960- ja 1970-luvulla.

TALONEN, Jouko: Maalaisliiton uskontopoliittinen linja vuosina 1906–1944. Sivulaudatur.

- 1980 HÄMÄLÄINEN, Unto: Puolueyhtenäisyys ja muut puolueen perustavoitteet Kansallisessa Kokoomuksessa.
- KORHONEN, Timo: Valtiontalouden keskipitkän aikavälin suunnittelu (KTS) ja eduskunnan toimivalta. Sivulaudatur.
- KURONEN, Matti: Valtiollisen puoluetuen vaikutuksista Suomessa.
- KÖNINKI, Raili: Valta. Yhteiskunnallisen vallan tarkastelua marxilaisen yhteiskuntakäsityksen pohjalta.
- LEIVO, Reija: Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliiton STTK:n asema ja rooli toimihenkilöistyvässä työmarkkinakentässämme.
- MATTSSON, Eero: Tanganyika African National Unionin (TANU) rooli Tansanian poliittisessa järjestelmässä.
- NIEMELÄ, Jorma: Vapaaehtoinen järjestötoiminta päihdehuollossa.
- PATRIKAINEN, Iris: Eduskunta- ja kunnallisvaaleja koskevat muutokset. Tutkielma äänioikeudesta, vaalikelpoisuudesta, edustajien väestömäärän suhteesta ja ehdokasasettelusta poliittisen demokratian vallitessa.
- RAUTIAINEN, Pertti: Maalaisliiton perustamisvaiheet ja järjestöorganisaation kehitys toiseen maailmansotaan saakka.
- SIPPO, Pekka: Puolueiden suhtautuminen teollisuuden julkiseen rahoitukseen.
- TUOMINEN, Esa: Suomen kommunistisen puolueen 18. edustajakokous.
- 1981 KUURE, Tapio: Oikeusvaltio – luokkavaltio. Porvarillisen valtion oikeusmuodon ja luokkaluonteen suhteen tarkastelua.
- LAINEN, Auli: Kunnallisen nuorisotyön tila Keski-Suomen läänin kunnissa ennen ja jälkeen ”nuorisolain”.
- LAPPALAINEN, Pertti: Valtiovallan asettamien ammattiyhdistysliike-edusteisten korporatiivisten elinten kehitys vuosina 1940–1977 voima-suhdekysymyksenä.
- MUSTONEN, Sirpa: Valtio-opin opetussisällön suuntautuminen yhteiskunnallisessa korkeakoulussa ja Tampereen yliopistossa lukuvuosina 1925–1980.
- NIEMINEN, Jukka: Etujärjestöt, komitealaitos ja työeläkejärjestelmän synty.
- NÄRHI, Veli-Jukka: Vallan muodot Pjotr Kropotkinin anarkistisen kommunismin teoriassa.
- PIRTTINIEMI, Juhani: Kansallisen Kokoomuksen nuorisojärjestöjen ohjelmallinen linja ja sen suhde emäpuolueeseen. Sivulaudatur.
- RAJAMÄKI, Raimo: Ammattiaseman ja toimeentulon vaikutus puoluevalintaan.

- ROSILA, Pertti J.: Kirkkojen maailmanneuvoston yhteiskunnallinen eku-
menia.
- TAMMINEN, Reijo: Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen hajaantumisen
ilmentyminen Hämeen pohjoisessa vaalipiirissä vuosina 1954–1959.
- TIAINEN, Leila: Kunnallisen teatterilaitoksen hallinnosta yhteiskuntako-
konaisuuden ja taidehallinnon osana.
- TOLVANEN, Mirjami – VESANMAA, Matti: Työmarkkinoiden virallinen
neuvottelumekanismi ja sen kehitys vuosina 1945–1980.
- VETELÄSUO, Maija-Liisa: Yhdistystoiminnan volyymi ja kehitys v. 1945–
1980 yhdistysrekisteritietojen valossa.
- 1982 KORKEAKOSKI, Esko: Vuolijoen kunnan nuorisopoliittinen suunnitelma
vuosille 1982–1986. Sivulaudatur.
- KOSONEN, Urpo: Sosialidemokraattien maanpuolustusideologia 1920-
luvulla. Sivulaudatur.
- MANNINEN, Aila: Puolueiden työsuojelupoliittiset tavoitteet vuosina
1945–1980.
- MIETTINEN, Simo: Virastodemokratia valtionhallinnon sisäisen demo-
kratian muotona.
- REKIMIES, Risto: Yhteiskunnallisen vallankäytön muutostrendit ja
uudentyyppinen päätöksentekojärjestelmä.
- VITIKKA, Veikko: Neuvostotalouden kehittyminen ennen suunnittelu-
kautta. Sivulaudatur.
- 1983 ANTILA, Hannu: Japanin poliittiset puolueet ja puoluejärjestelmän muu-
tos 1955–1983.
- ARO-HEINILÄ, Asko: Lasi- ja posliinityöväenliitto.
- HOSKOLA, Helena: Maataloustuottajain keskusliiton järjestö rakenne ja
järjestödemokratian toteutuminen keskusliittotasolla.
- MÄKELÄ, Raimo Juhani: Teknisten Liitto teknisten toimihenkilöiden
edunvalvojana.
- NIEMINEN, Hannu: Oppi proletariaatin diktatuurista.
- PARKKALI, Esa: Aseveliliikkeen merkitys Kokoomuksessa ja Sosialidemo-
kraattisessa puolueessa vuosina 1944–1948.
- RANTA, Margit: Suhteellisuuden toteutuminen kuntainliittojen liittoval-
tuustoissa ja -hallituksissa.
- RUOSTETSAARI, Ilkka: Maa- ja metsätalouden keskushallinnon sidosryh-
mäkonsultaatio vuosina 1967–1980.
- SIPPONEN, Vuokko: Nainen ja maailmansodan jälkeen käyty keskustelu
naisen roolista maanpuolustuksessa ja puolustusvoimissa.

- 1984 AHO, Lasse: Uusien puolueiden syntyyn vaikuttaneet tekijät ja tapahtumat Suomessa vuosina 1860–1973.
 AHONIEMI, Lea: Neljän suurimman puolueen poliittiset naisjärjestöt.
 ARHOSALO, Iris: Nainen kansanedustajana.
 HYVÄRINEN, Matti: Alussa oli liike. Tutkimus yhteiskunnallisten liikkeiden mahdollisuuksista kehittyneissä kapitalistisissa yhteiskunnissa.
 KUISMA, Päivi: Vuoden 1977 kunnallislaki demokratian toteuttajana.
 LAMPINEN, Elina: Uusien liikkeiden jäsenet: Esimerkkinä energiapoliittinen yhdistys.
 MÄLKIÄ, Matti: Työsuojeluhallinnon organisaatio ja toimintamuodot eräissä Euroopan maissa.
 PAJULA, Jaakko: Etujärjestöjen asema lainsäädäntöprosessissa. Esimerkkinä työsuhdeturvalain valmistelu ja hyväksyminen vuoden 1983 valtiopäivillä.
 PÄNKÄLÄINEN, Seppo: Maa-aineslain parlamentaarinen synty esimerkkinä ympäristönsuojelun ja omaisuuden suojan ongelmallisesta suhteesta. Eli 990 miljoonaa sorakuutiometriä myöhemmin. Sivulaudatur.
 VILJANEN, Heikki: Ahvenanmaa ja sen itsehallinto.
 VÄLIKANGAS, Vesa: George Orwellin käsitys valtiosta, puolueesta ja politiikasta.
- 1985 KAINULAINEN, Jukka: SAK:n yhteiskuntapoliittisen tavoitteenasettelun muuttuminen 1947–1981.
 MURTONEN, Tiina: Sosiaali- ja terveysministeriön sivuelinorganisaatioiden määrä, laatu ja rakenne.
 PELTONIEMI, Anneli: Yhteiskunnan ja luonnon välisen suhteen kaksi lähestymistapaa, ekologinen ja sosiologinen näkökulma.
 SAARI, Maija: Vaalimainontaa kansanedustajain vaaleissa 1983.
 SIMOLA, Olli: Näkökohtia poliittisen demokratisoitumisen dynamiikkaan, esimerkkinä antiikin Ateena, Sparta ja Rooman tasavalta.
 TIUSANEN, Sisko: Puolueiden alueellinen kannatus Kuopion läänin vaalipiirissä vuosien 1960–1983 eduskuntavaaleissa ja sosiaalisen rakenteen vaikutus siihen.
 VIRTA, Sirpa: Naisten asema suomalaisessa palkansaajaliikkeessä.
 WESTERLUND, Erkki: Toimiehtolainsäädännön säätäminen.
- 1986 JALONEN, Markku: Vihreät valtuutetut. Empiirinen tutkimus vuoden 1984 kunnallisvaaleissa valittujen vihreiden valtuutettujen sosiaalisen taustan ja mielipiteiden pääpiirteistä.

- JÄRVELÄINEN-KANNISTO, Maarit: Torpparilaitoksen vaikutus puolueiden kannatukseen Lounais-Hämeessä vuosina 1907–1945.
- KAUKONEN, Erkki: Tieteen organisaatio ja tiedepolitiikka Suomessa: Historiasta ajankohtaisiin ongelmiin. Sivulaudatur.
- KOIVISTO, Petri: Suomen sosialistinen työväenpuolue kommunistisen internationaalina ja vanhan työväenpuolueen aatteellisena seuraajana.
- LAPPALAINEN, Liisa: Verolautakuntauudistus vuonna 1977 ja sen vaikutukset.
- LIKAMAA, Markku: Vuosisadan vaihteen aktivistit.
- SUUTARI, Pertti: Kansanvallan kehittämisvaihtoehdot väliportaan hallinnossa osallistuvan ja lähidemokratian perspektiivistä.
- 1987 HUIKU, Seppo: Urho Kekkosen kansanvaltakäsityksen muotoutuminen 1926–1936.
- HÄME, Mikko: Islannin puolueet. Sivulaudatur.
- KOIVISTO, Terhi: Työaika poliittisena ja työmarkkinapoliittisena kysymyksenä Suomessa.
- KOIVUNEN, Ilkka: Työneuvosto ja yleiset tuomioistuimet; tutkimus erään komiteatyypin lainkäyttöelimen ratkaisutoiminnasta ja suhteista yleisiin tuomioistuihin.
- MANNER, Markku: Konsensus, pakko ja konflikti valtioteorian kannalta.
- MYKKÄNEN, Kari: Vaalijärjestelmät ja vaalikampanjointi Suomen, Ruotsin ja Norjan valtiollisissa vaaleissa.
- MÄKINEN, Ismo: Puolueiden suhtautuminen ympäristökysymyksiin.
- ORA, Heljä-Maria: Egyptin poliittinen järjestelmä ja hallinnollinen rakenne uuden valtakunnan aikana 1552–1070 eKr.
- PAUNONEN, Timo: Vihreä juuri: teema-analyysi uusien yhteiskunnallisten liikkeiden ideologisesta taustasta.
- RUUSILA, Kirsti: Vihreät kolmessa sitoutumattomassa sanomalehdessä. Tutkimus Helsingin Sanomien, Iltalehden ja Iltä-Sanomien Suomen vihreää liikettä koskevasta kirjoittelusta ajalla 1.1.1984–30.6.1985.
- STARK, Reijo: Australian puoluejärjestelmä.
- TAHVANAINEN, Aarno H.: Vanhustenhoito - tavoitteenasettelua Vantaalla vuoteen 2010. Sivulaudatur.
- TAPONEN, Aki: Populismi ja SMP.
- TUNKKARI, Matti – AHO, Mauri: Keskustapuolueen ja LKP:n puoluekokoukset 1970 ja 1982.

- 1987–88
- KOPONEN, Hannu: Huomioita normatiivisuudesta poliittisessa filosofiasa ja poliittisessa liikkeessä.
- KOVANEN, Pekka: Yleinen mielipide poliittisen kontrollifunktion toteuttajana.
- KURIKKA, Pauli: Privatisointi käsitteellisenä ja aatehistoriallisena ongelmana.
- PEUSSA, Jorma: Valtion virkaehtosopimusjärjestelmä ja neuvotteluosapuolten työmarkkinapoliittiset asemat.
- POHJOLA, Jyrki: Vuosien 1970–1987 eduskuntavaalit Oulussa – ekologien tarkastelu.
- SAVOLAINEN, Lea: Eduskunnan sisäisten työtapojen kehittäminen toisen maailmansodan jälkeen.
- TÄHKÄPÄÄ-SAIRO, Laila: Iitin, Kotkan ja Kouvolan kunnallisvaaliehdokaiden lehtimainonta vuoden 1984 kunnallisvaaleissa.
- TÖYKKÄLÄ, Esa: Moderni politiikka ja vaalimainonnan uudet muodot.
- UOTI, Asko: Parlamentaarinen valtion liiketoiminnan valvonta Suomessa. Tutkimus eduskunnan välittömistä ja välillisistä mahdollisuuksista ohjata valtion harjoittamaa liiketoimintaa parlamentaaristen valvontamekanismien näkökulmasta tarkasteltuna ja näiden mahdollisuuksien käytännön toteutumisesta erityisesti vaalikaudella 1983–87.
- 1988–89
- BORG, Sami: Jäsenistöt Suomen puolueissa.
- HAKANEN, Pekka: Euroopan parlamentti; sen asema, valinta ja tulevaisuus.
- KAARTINEN, Pirkko: Paavalin käsitykset esivallasta.
- KURIKKA, Päivi: Merkonomien järjestökiinnittyminen ja toiminta Merkonomiliitossa.
- KUUSIPALO, Jaana: Naisena politiikan huippupaikoille - Naisedustus Suomen hallituksissa ja naisministerien poliittinen ura vuosina 1926–1986. Sivulaudatur.
- LAHTINEN, Mikko: Antonio Gramscin puoluekäsitykset. Tutkimus Gramscin käsityksistä työväenluokan poliittisesta organisaatiosta politiikkakonseption valossa arvioituna.
- LAIVAMAA, Matti: Santeri Alkion keskusta-aate.
- NUPPONEN, Tarja: Lääninneuvottelukunta, aluehallinnon uudistaja.
- NURMINEN, Tapio: Puoluesysteemin funktionaalinen asema Suomen poliittisen järjestelmän valtarakenteessa: teoreettinen tulkintaviitekehys ja sen alustava soveltaminen.
- RAIVIO, Risto: Demokratian edellytykset seurakuntahallinnossa.

RAUTNIEMI, Lasse: Duaalitalousteoriat poliittisina ohjelmina.
 RIMMI, Riitta: Kansainvälisen olympialiikkeen suhde politiikkaan.
 RYTKÖNEN, Pekka: Ekologinen kriisi ja yksilön suhde auktoriteettiin.
 Näkökulma vihreään politiikkaan eräiden yhteiskuntateorian klassikoiden avulla.
 SALIN, Timo: Ajatuksia tulevaisuuden tutkimuksen yhteiskunnallisesta syntyypohjasta ja hyödyntämisen ulottuvuuksista.
 SINISALO, Esa: Tampereen kaupungin poliittiset käyttäytymisalueet.
 SUONENLAHTI, Juha: Rakenne ja politiikka: Tutkimus yhteiskunnan rakenteista, politiikan teoriasta ja uudesta yhteiskunnallisesta liikkeestä. Sivulaudatur.
 TOIKKANEN, Ulla: Suomen Pientalonpoikien Puolueen synty.
 VÄHÄKYLÄ, Leena: Sanomalehtien suhtautuminen vihreisiin eduskunta-vaaleissa 1983 ja kunnallisvaaleissa 1984 Tampereella ja Oulussa.

1989–90

HAKALA, Jukka-Matti: Kanadan puoluejärjestelmä.
 HANNULA, Jouko: Yöpakkaskriisi Suomen ja Neuvostoliiton välisissä suhteissa.
 HAUTALA, Harri: Unilateralismi, radikalismi ja Englannin työväenpuolue Labour Partyn vasemmiston ydinasepolitiikka 1957–1983.
 HAUTANIEMI, Kaarina: Ernesto Guevaran ihanneyhteiskunta ja sen toteuttaminen Kuubassa vuosina 1959–1965.
 HEIKKILÄ, Jouko: Sosialidemokraatit ja Suomen kansallisen autonomian puolustus.
 HEINILUOMA, Markku: Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto (SAK) ry./Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö (SAK) ry:n ja Suomen Metallityöväen Liitto ry./ Metallityöväen Liitto ry:n toiminta työväenpuolueiden yhteistoimintajärjestönä vuosina 1945–1975.
 HULT, Jorma: Kunnallisvaalien 1988 sitoutumattomat valtuutetut. Em-piirinen tutkimus valitsijayhdistysten listoista valittujen kunnanvaltuutettujen sosiaalisesta rakenteesta ja taustoista
 HÖRKKÖ, Tuomo: Suomen oikeusasiamiesinstituutio.
 JOKINEN, Heikki: Euroopan yhteisön alkoholipolitiikka.
 KIVELÄ, Hanna: Yhteiskunnallinen liike naisten poliittisen toiminnan mahdollisuutena.
 KORKEAMÄKI, Pasi: Marxilainen anarkistien menettelytapojen kritiikki I Internationaalista II maailmansotaan.
 LEHTINEN, Riitta: Pitkäaikaistyöttömät toimintaan – kokemuksia pohjoismaisesta aktivointiprojektista Tampereella.

RAUTAVUORI, Timo: Terrorismi hyvänä vihollisena eli vallankäyttö länsimaissa nyky-yhteiskunnassa.

RINTALA, Tuula: Suomen suurimmat puolueet ja Länsi-Euroopan yhdenytymiskehitys.

SAVELA, Antti: Puolueiden ja etujärjestöjen maatalouspoliittiset tavoitteet vuosina 1960–1987.

VETTENNIEMI, Erkki: Puolueessa mutta ei puolueesta. Trotskin suhde bolsevikkeihin vuoteen 1924 saakka.

VIRTANEN, Ilkka: YK:n rauhanturvatoiminta Libanonissa. Kokemuksia suomalaisesta valvontajoukosta vuonna 1988.

1990–91

AARVA, Pauliina: Terveysvalistus ja valtiovalta. Valtiolliset terveyskampanjat Suomessa 1980-luvulla. (sivuaineen tutkielma)

BLINNIKKA, Päivi: Sosialistinen naisemansipaatio. Venäläinen naisliike, sosialismi ja sosialistisen naisemansipaatioteorian toteuttaminen.

HÄLIKKÄ, Ari: Sosialidemokraattisen puolueen suojalakivaatimus 1970-luvun alussa. Talouspolitiikan tarpeet huomioonottava periaatteellinen ratkaisu EEC-sopimuksen hyväksymiseksi. Sivuaineen tutkielma.

LAPPETELÄINEN, Aki: Korporatiivinen asiantuntemus ja poliittinen päätöksenteko. Teoreettinen tarkastelu korporatiivisen asiantuntemuksen hyödyntämisestä rationaalisessa hallinnossa.

LAURILA, Paavo: OAJ:n kehitys painostusjärjestönä 1980-luvulla.

NIEMI, Eija: Suomalaisen partiojohtajien kehityskaanin liipiteet keväällä 1990.

PETÄINEN, Minna: Kansanedustajien tekemien asuntopoliittisten aloitteiden tarkastelu kolmen erilaisen hallituskoalition aikana.

PIETILÄINEN, Tuomo: Esitutkintalain säätäminen poliittisena prosessina. Erityisesti toimittajien tiedonhankintaa säätelevät pykälät. Sivuaineen tutkielma.

PYYKKÖ, Mika: Urheiluseurat palveluiden tuottajina kunnassa.

RAJAKANGAS, Marja-Liisa: Puolue ja puolueen lehti. Tutkimus Suomen Sosialidemokraattisen puolueen ja sen pää-äänenkannattajan välisestä suhteesta.

RANTANEN, Erkki K.: Kansalliset ja rodulliset ennakkoluulot eräässä Irakissa suoritettussa työprojektissa.

RISTIMÄKI, Eija: Hallituspuolueiden pakolaispoliittiset kannanotot puoluekokousasiakirjoissa vuosina 1973–1989.

ROSSI, Kalevi: Sanomalehtimainonnan vaikutus henkilökohtaiseen vaalimenestykseen Suomessa – demokratiaa vai ei.

SÄYNÄSSALO, Erika: Puolueet ja voimataloudellinen vesistöörakentaminen. Tapausesimerkinä Kollajan allashanke.

TUOMINEN, Pasi: Taloudellinen rikollisuus yhteiskunnallisena ilmiönä.

VANAMO, Heli: Itsehallinto, anarkiaa vai utopiaa? Itsehallintoidea klassisilla anarkisteilla ja utopistisocialisteilla.

VARKILA, Jorma: Puolueiden alueellinen kannatus Hämeen eteläisessä vaalipiirissä 1962–1987.

VIITANEN, Arja: Painostusryhmien vaikutus vesihallinnon kehittämiseen 1975–1985.

1991–92

AHO, Arja: Tutkimus äärioikeistolaisen Front national-puolueen noususta Ranskan viiden suurimman puolueen joukkoon.

AHO, Markku: Työelämän uudistus v. 1987–1988. Työlainsäädännön uudistaminen poliittisena prosessina.

HEIKKILÄ, Heikki: Poliitiikan näytökset ja prosessit. Poliitiikan ja julkisuuden yhteenkietoutuminen monimutkaisten kysymysten hallintana.

HEIKKILÄ, Katriina: Naisten suhteellinen osuus Oulun kunnallispolitiikassa 1980-luvulla. (sivuaineen tutkielma)

HYYSTINMÄKI, Tuula: Jäsenten osallistuminen puolueiden toimintaan. Tutkimus Suomen sosialidemokraattisen puolueen ja Kansallisen kokouksen jäsenistä Tampereella.

MIKKOLA, Tero: Poliitiikan kuvaaminen laajana, kompleksisena ja dynaamisena systeeminä: kuvauskeinojen esittelyä ja arvostelua.

MOKKO, Kari: ”Paksu nahka ja konstit järeillä”. Urho Kaleva Kekkonen sanomalehti Kalevan kirjoittelussa 1944–1956. (sivuaineen tutkielma)

OJAKOSKI, Maija: Elintarviketyöläisten Liitto ry. Ei ainoastaan leivästä.

OKSANEN, Annukka: Hillityt ja harmaat suomalaispoliitikot. Poliitikkoja esittävien lehtikuvien semioottista analysointia.

PALOHEIMO, Sini: Yhdysvaltain presidentinvaalit 1988.

PENTTILÄ, Antti-Jussi: Norjalaisen edistyspuolueen ideologia uusliberalistisen hyvinvointivaltioikäsiäksen ilmentymänä.

PURO, Risto: Ympäristönsuojelu Suomen hallitusten politiikassa 1980-luvulla. Hallitusohjelmien ympäristöpoliittiset tavoitteet ja niiden toteuttaminen hallitusten eduskunnalle antamien esitysten pohjalta.

SARVALA, Merja: Työmarkkinoiden aika, sen määräytyminen ja ilmeneminen palveluorganisaatiossa.

SNECK, Ritva: Informaatiosyhteiskunta Yoneji Masudan futurologisena mallina.

VUORENSYRJÄ, Matti: Kolme askelmaa matkalla kohti yhtenäistä järjestelmäteoreettista politiikkatiedettä – askelmina kriittinen rationalismi, teleonomia ja itseorganisoituminen.

1992–93

JÄRVENPÄÄ, Paula: The Political Role of the United States Supreme Court. Case Study: Abortion.

KANANEN, Mirja: Valiokuntaedustajien opinto- ja tutustumismatkat valtiopäivillä 1987–1990. Tutkimus eduskuntamatkailusta.

KOIVISTO, Pia: Antisemitismi ainutlaatuisena vihan muotona. Ilmentäjinä teoreettiset selitysmallit ja tapahtumakuvaus Neuvostoliitosta.

KOKKONEN, Yrjö: Eko-sosiaalinen markkinatalous globaalina ympäristöpoliittisena ohjelmana.

KURIKKA, Minna: Päivähoidon politiikan naispolitiikka.

LAITINEN, Päivi: El Partido Obrero de Unificación Marxista. Joaquín Maurinin ja Andrés Ninin poliittisen ajattelun kehitys ja vallankumouksellisen puolueen ideologia 1930-luvun Espanjassa.

LEVÄ, Kimmo: Tielaitoksen johtaminen 1960-luvulta 1990-luvulle. (sivuaineen tutkielma)

LINKOMIES, Laura: Labour migration within the European Economic Community: A theoretical framework and the prospects for the future.

LUJAMAA, Leena: Puoluejärjestelmä ja poliittiset puolueet Israelissa.

MUTTILAINEN, Jukka: Ihmisen biologisesta olemuksesta ja sen merkityksestä poliittisten aatteiden historiassa antiikista 1600-luvulle.

MÄKI, Elinita: Presidenttiehdokkaiden puheiden argumentaatio.

MÄNNISTÖ, Anssi: Muslimiveljeskunta ja moderni poliittinen islam Egyptissä.

MÄÄTTÄ, Paula: Samapalkkaisuuspolitiikka. Tasa-arvolain uudistamistoimikunta.

NIEMISTÖ, Heli: Santeri Alkion valtakipolitiikka - tavoitteena Suomen itsenäisyys.

NIKKANEN, Risto: Konsensus ja Suomen talouspolitiikka. Konsensusaalliset kehityspiirteet Suomen talouspolitiikassa toisen maailmansodan jälkeen.

NUOLIMÄKI, Annukka: Naisten rekrytoituminen eduskuntaan ja sen virallisiin johtotehtäviin vuosien 1945–1985 valtiopäivillä.

NUORTAMA, Johanna: Puolan katolisen kirkon poliittinen merkitys kommunistisessa Puolassa.

PURIMO, Rauno: Demarivoimin sosialismiin. Pälkäneen liikkeen sosialismiin siirtymisen malli.

PUUSAARI, Hille: Autoritaarisuus, muukalaisvastaisuus ja poliittinen vieraantuneisuus 1990-luvun alun Suomessa.

RUSANEN, Eeva: Koulutuspolitiikka koulutuksellisen tasa-arvon toteuttajana Suomessa.

RÄTTILÄ, Tiina: Teach me to think theory, professor! Thinking in a post-positivist mood about science and international relations theory.

SAKARI, Jukka: American ja German Local Governments, with Emphasis on Municipalities. A Comparison between American and German Local Government Structures, Local Government Forms and Ways of Political Participation in Municipalities.

SIPILÄ, Timo: Unkarin puolueet poliittis-historiallisen jatkumon valossa tarkasteltuna.

SUONIEMI, Kirsi: Päämääränä toimiva kokonaiseläkejärjestelmä. Tutkielma neljän suurimman puolueen eläkepoliittisten näkemysten heijastumisesta kansaneläkejärjestelmän muutoksiin.

TUOMINEN, Reijo: Nicaraguan sandinistinen liike.

TUOMINEN, Tanja: Äärioikeistolaisuus ja sen juuret Saksassa. Historiallinen tausta ja ilmenemismuodot erityisesti 1980- ja 1990-luvulla.

VILHUNEN, Sofia: Tampereen yliopisto – tehdas vai basaari? Tulosohjauksen ja toimintameno- ja budjetoinnin vaikutus yliopistokulttuuriin.

YRJÖLÄ, Jukka: Talouspolitiikan hoidon kolmijako-oppi ja enemmistöparlamentarismi. Tutkimus suomalaisen päätöksentekojärjestelmän valmistautumisesta EY-aikaan.

1993–94

AHO, Ulla-Kaisa: Henkilöstön osallistuminen yritysdemokratian muotona. Osallistumisjärjestelmien lainsäädännön lisääntyminen sekä sisällön muutos.

AHONIEMI, Lea: Higher Officer Education in Finland before the Winter War.

ANTTILA, Markus: Muutokset poliittisen vallan legitimitettiin peruslähteissä Tšekkoslovakian vuoden 1968 uudistusprosessissa.

HAKOLA, Aaro: Nuorten mielipiteet Suomen poliittisen järjestelmän toiminnasta. Ylioppilaiden poliittiset asenteet Etelä-Pohjanmaan ammattioppilaitoksessa.

JAPISSON, Teemu: Suomalaisen urheilun kahdet kasvot. Urheilun järjestökentän jakaantuneisuus tarkasteltuna Työväen Urheiluliiton ja Suomen Valtakunnan Urheiluliiton liikuntapoliittisten ohjelmien pohjalta.

JUTILA, Karina: Suomen Keskustan sisäinen päätöksentekoprosessi EY-jäsenhakemuksen jättämiskysymyksessä.

KAARIA, Satu: Herbert Spencerin evoluutioteoria – laissez faire -opin oikeutus?

KAINULAINEN, Anu: Thatcherismi uusoikeistolaisen ideologian ilmentäjänä – Thatcherismin suhde ammattiyhdistysliikkeeseen.

KOHONEN, Sanna-Maija: Naiset ja DDR:n vallankumous. Naisten yhteiskunnallisen aseman kehitys ja poliittisen naisjärjestön toimintamahdollisuudet Saksan demokraattisessa tasavallassa ja yhdistyneessä Saksassa. Tapaus Riippumaton naisliitto.

KUOKKANEN, Marjut: Puolueiden muotoutuminen Virossa 1988–1992.

KYLMÄKOSKI, Merja: Tout est bien? Jean-Jacques Rousseau'n käsitys ihmisen mahdollisuudesta olla onnellinen yhteiskunnassa.

LINJAKUMPU, Aini: Ekskursioita länteen. Reformistinen diskurssi islammista tarkasteltuna Michel Foucault'n tiedon arkeologian avulla.

LOGHMAN, Pireh Babi: The Rise of Nationalism in Kurdistan.

MAUNU, Anna-Maria: Euroopan yhteisön institutionaalinen muutos. Euroopan yhtenäisyyssiakirja ja Maastrichtin sopimus muutoksen välineinä.

MIKKOLA, Anna: Decision-making Process in the Foreign Trade Policy of Russia. Joint Venture - Challenge of the Future.

MUKKA, Antero: Mikä muuttui Vuotos-kysymyksessä? Vuotoksen tekoallishankkeen tarkastelua poliittisena prosessina.

PALOVAARA, Minna: Euroopan yhteisöistä unioniin – työelämän sääntely ja työmarkkinajärjestöjen osallistuminen.

PIEPPONEN, Susanna: Italian ja EY:n aluepolitiikan mahdollisuudet alueellisten erojen kaventamisessa Italiassa.

PONNIKAS, Jouni: Suomalaisen ympäristöpoliittisen keskustelun piirteitä. Kommunikatiivisen rationaalisuuden toteutuminen suomalaisessa ympäristöpoliittisessa keskustelussa vuonna 1988 valtioneuvoston ympäristöpoliittisesta selonteosta käydyin keskustelun perusteella.

RÖNKKÖ, Janne: Suomen alkoholipolitiikan muutos. Alkoholipolitiikan kehitys 1985–1989 alkoholin saatavuuden näkökulmasta.

SHIMOMURA, Kuniko: The Finnish technology policy in the 1980s: its decision-making and implementation.

SWIETOJANSKA-ADELEKE, Grazyna: Polish-Finnish Commercial Relations from 1945 up to the 1990s.

TAMMINEN, Pentti: Suomen julkinen kehitysapu, virallinen liturgia ja todellisuus vuoteen 1977.

YLÖNEN, Jorma: Liikuntapolitiikan rakenteet ja politiikan rajat.

FAGERLUND, Asko: Finlandia-palkintopeli. Sisältö-, motiivi- sekä päätös- ja pelianalyysi vuosien 1984–87 lehdistökirjoittelusta.

HOLTINEN, Jari: Valtio teknologisen muutoksen ohjaajana: teknologia-politiikan mahdollisuudet teknologisen muutoksen suuntaamisessa kohti puhtaampia teknologioita.

KAUHANEN, Anne: Perustulon valtio-opillinen taustakonteksti. Käsite-analyttinen esitys perustulomallien yhteyksistä valtio-opin teoriaan.

LAIHO, Marika: Teatteripolitiikka ja poliittinen teatteri Saksan demokraattisessa tasavallassa Erich Honeckerin kaudella. Yhteiskuntakriittinen teatteri DDR:ssä vuosina 1971–1989 osana Hankissin määrittelemää “toista yhteiskuntaa”.

LAINEN, Riitta: Suomen naisyhdistyksen äänioikeustoiminta vuosina 1884–1906.

LINTULAHTI, Matti: Suomen poliittisen järjestelmän tulevaisuuskuva ekologisen maailmankuvan näkökulmasta.

MARJAMÄKI, Kirsti: Tasavallan presidentin valtaoikeuksien muutokset: tausta, tilanne, tavoitteet ja tulokset.

MIETTINEN, Juha: From the British Union of Fascists to the National Front: An Analysis of the Sporadic Development of British Fascism, 1923–1994.

MUTKA, Pekka: Julius K. Nyerere ja ujamaa-sosialismi. Tansanian ujamaa-sosialismin ideaali ja poliittis-taloudellinen tavoitteenasettelu viisi-vuotissuunnitelmien 1963/64–1968/69 ja 1968/69–1973/74 aikana.

NIKKU, Annukka: Puoluejärjestelmä ja poliittiset puolueet Uudessa-Seelannissa.

NISKANEN, Tiina: Naisten yhteiskunnallinen osallistuminen jälkisosialistisessa Virossa

RAJAKANGAS, Ulla-Majja: Suomen ylioppilaskuntien liitto etujärjestönä. Tutkielma Suomen ylioppilaskuntien liiton (SYL) opintososiaalisen sektorin edunvalvonnasta 1980-luvulla.

RINNE, Jarmo: Poliitiikka ja poliittisen perusta: Poliitiikka-ilmion fenomenologinen tarkastelu.

RYTKÖNEN, Aino: Suomen Nuorisojärjestöjen edustajisto. (sivuaineen tutkielma)

SAVOLA, Heikki: Ulkopoliittisen päätöksenteon legitimoinnista – Eisenhowerin hallinto ja kiista Quemoy- ja Matsu-saarista 1954–1955.

SIMI, Hannu: Suomen markan ecu-kytkentä talouspoliittisena päätöksenä.

TAMMILEHTO, Pirkko: Suomen Kuluttajaliiton paikallisyhdistykset. Kyselytutkimus ennen vuotta 1992 perustettujen yhdistysten toiminnasta.

VALTONEN, Soili: Ateenan demokratia ja politiikan kuva Perikleen valtakaudella. Länsimaisen demokratian juurilla.

VÄHÄKAINU, Heikki: Regionalismi ja länsieurooppalainen kansallisvaltio: Belgian ja Italian regionalistisen kehityksen vertailu.

1995–96

EISCHER Heli: Jetzt wächst zusammen, was zusammengehört – Die deutsche Hauptstadtdebatte und die moderne Erscheinung des Nationalen.

HOBSON, Jim: An Analysis of Government Sponsored Welfare Expenditure and Human Aggression in 6 OECD Countries.

HOKKANEN, Pekka: Ylimpien valtioiden väliset valtasuhteet EU-Suomessa – neljä skenaariota edustautumisesta Eurooppa-neuvostossa.

KESKI-KORHONEN, Jutta: Euroopan unionin tasa-arvopolitiikan muotoutuminen vuosina 1957–1995.

KOSKINIEMI, Jukka: Suomen ammattiyhdistysten keskusliiton kesäkuun 1966 edustajakokousta edeltäneet sosiaalidemokraattien ja kommunistien neuvottelut.

LEHTONEN, Pekka: Vaalijärjestelmien ja poliittisen järjestelmän suhteet Virossa 1920–1995.

LÖPPÖNEN, Petteri: Tuttu Juttu -show'n osuus vuoden 1994 presidentinvaalin ratkaisussa, eli miksi televisioviihteen väitettiin ratkaiseen vaalin?

NYMAN, Petteri: Puolueettomuus – idealismia ja realismia. Suomen puolueettomuuskäsitteen kehitys ja uudet haasteet.

PENTTILÄ, Lea: Vallanvaihdos vaaliviestinnässä: ideologioista imagoihin. Tutkimus Martti Ahtisaaren julkisuuskuvan rakentamisesta työllä ja yhteistyöllä.

PITKÄNEN, Mika: TAE-sopimus – Suomen turvallisuuden taakka?

RANTALAINEN, Hannu: Huumepeikillä helvettiin – tutkimus suomalaisen huumeongelman konstruoinnista.

SALOMAA, Timo: Poliittisten päättäjien ja korkeimpien virkamiesten sidonnaisuuksien julkistamiskysymys.

SAVISAARI, Lauri: Puolueohjelmien kuluttaja. Tutkimus eduskuntapuolueiden suhtautumisesta kulutukseen ja kuluttajan asemaan yhteiskunnassa niiden periaateohjelmien perusteella.

SIVULA, Oili: Maankäytön suunnittelun ympäristövaikutusten arviointimenettely ajankäytön ja osallistumisen näkökulmasta.

SUHONEN, Veli-Matti: Ympäristönsuojelun poliittinen ohjaus: Poliittisen ohjauksen rakenteelliset edellytykset ja käytetyt ohjauskeinot.

SUOMINEN, Petteri: Viron hyvinvoinnin edellytyksiä. Viron energiapolitiikan tarkastelua osana poliittista päätöksentekojärjestelmää.

- TALLGREN, Jukka: Subjekti, toiminta, intressi. Toimintanäkökulma poliittisten intressien muodostumiseen.
- TIENSUU, Tanja: Kompleksisten järjestelmien kehityksen tutkimus.
- 1996–97
- HEIKKILÄ, Pertti: Poliittinen protestitapahtuma Suomessa 1979–1994. Tilastollinen analyysi kansalaisadresseista, mielenosoituksista ja suorasta poliittisesta toiminnasta.
- HIETALA, Mari: Trade Union OPZZ and Post-Communist Transformation in Poland.
- JUTILA, Tuula: Phare as an Instrument of Offensive Versus Defensive Structural Adjustment in the Light of Western Adjustment Approaches and Post-Socialist Country Characteristics. A case: Evaluation of Phare Banking Technical Assistance programme in Estonia.
- JÄNNE, Matti: Kilpailukykyä ja työllisyyttä. Tutkimus vuosien 1976–1996 finanssipolitiikan diskursseista.
- KAUPPINEN, Heidi: Eurooppalaista kulttuuria vai amerikkalaista viihdetä? – Euroopan unionin audiovisuaalinen politiikka kulttuurin vartijana.
- KOIKKALAINEN, Petri: Moderni valtio vai amerikkalainen kansakunta? Tutkimus 'politiikan' ja 'moraalin' suhteista viimeaikaisessa yhdysvaltalaisessa politiikassa ja politiikan teoriassa.
- KREFT-BURMAN, Katartzyňa: The Achievements and Failures of Polish Democratic Transition 1989–1997.
- KUJANSIVU, Alina: Die deutschen Länder und die europäische Integration – Entwicklung und Stand der Mitwirkungsmöglichkeiten der Länder in den Angelegenheiten der Europäischen union.
- KUPARINEN, Mari: Kansakunta retoriikkana. Liittokansleri Helmut Kohlin Bericht zur Lage der Nation -puheiden retorinen tulkinta.
- KURUNMÄKI, Kimmo: Maankäyttöpoliitikat osana paikallisia politiikkoja – Hämeenlinnan maankäyttöpoliitikkojen strategiat ja käytännöt.
- LANTTOLA, Päivi: Japanin elitistisen hallintotavan synty ja kehitys – Max Weberin byrokratiateorian ja klassisten eliittiteorioiden valossa.
- LOOTUS, Hindrek: Military Activities and the Environment: The Soviet Army in Estonia 1939–1994.
- MAIJALA, Jussi: Kansakokonaisuuden ajatus Isänmaallisen kansanliikkeen ideologiassa.
- OINONEN, Jukka: Nuoret suomalaiset. Nuoren suomenmielisen puolueen perustaminen vuonna 1894 sekä siihen johtanut kehitys.
- RENKAMA, Jukka: Kommunistisen puolueen valtamopolin kehittyminen Neuvostoliitossa vuosina 1917–1985.

SALONEN Marja: Korkeakouluopiskelijoiden valtionhallinnon harjoittelujärjestelmän evaluointi harjoitteluun osallistuneiden opiskelijoiden näkökulmasta.

1997–98

ADOMAKO, John Kofi: The Rise of Nationalism in the British West Africa in the First Half of the Twentieth Century: With Particular Reference to Ghana.

AHLSTRAND, Seija: Risto Rytin valtiomies- ja henkilökuva.

CARLSEN, Katri: Tourist Brochures - a Channel of Political Propaganda?

HALLIO, Kari: Euroopan tie liittovaltioksi. Saksan federalistiset pyrkimykset Euroopan unionissa.

HANHINEN, Salla: Japanin kansainvälistyminen ja ulkomaalaisten syrjintä.

JANTUNEN, Mika: EU:n ympäristöpolitiikan teoreettinen malli. Aika, valta ja politiikkaprosessi.

JUSSILA, Taru: Presidenttipeli ja noottikriisi. Venäjän nootin uutisointi Suomen presidentinvaaleissa vuonna 1994.

KAHELIN, Reijo: Kylä kehittämistyön tekijänä – esimerkkinä Oriveden Eräjärvi.

KECKMAN-KOIVUNIEMI, Hannele: Työtä jakamalla työllisyyttä ja vapaa-aikaa. Kunnallisvirkamiesliittolaisten suhtautuminen vuorotteluvapaaseen.

KONTTINEN, Outi: Elämän kysymyksiä ja määrittelyn politiikkaa.

Valtastrategia-analyysi alkio- ja sikiötutkimuksen lainsäädäntöön liittyvästä argumentaatiosta.

KORKALA, Ari: Kansanedustajien ympäristöintressien ja metsävisioiden ideologiset konstruktiot.

LAATIKAINEN, Tuula: Suomalaisen metsäsektorin lobbaustrategiat. Eurooppalaisesta metsäpolitiikasta perhemetsätalouteen.

LEPPÄNEN, Kirsi: Onko verkostossa voimaa? Verkostoituminen julkisten hyvinvointipalveluiden uudistamisen välineenä.

LESKELÄ, Maarit: Maahengestä julkiseen ilmapiiriin. Alkiolaiset piirteet kommunitaristisessa individualismin kritiikissä.

NARSAKKA, Laura: Pohjoismaiden neuvostossa käyty uudistuskeskustelu. Sisällönanalyysi parlamentaarikkojen pohjoismaisen yhteistyön uudistamista koskevista puheenvuoroista vuosilta 1991, 1992 ja 1995.

NISKANEN, Kaisa: Läheisyyden ja tehokkuuden retoriikkaa. Subsidiarietteittiperiaate Euroopan komission asiakirjoissa 1992–1996.

NOKSO-KOIVISTO, Riina: Yhteistyöllä puhtaampaan ympäristöön – Arvio suomalaisen ympäristöavun vaikutuksista Pietarissa.

NYKÄNEN, Pia: Tutkimus Etelä-Afrikan rotusortopolitiikan vaikutuksista kaupunkien suunnitteluun ja kehitykseen – esimerkkinä Mafikeng-Mmabatho, Johannesburg ja Port Elizabeth.

PALOKANGAS, Kaarina: Yksityisen yritteliäisyyden salliminen Neuvostoliitossa osana Gorbatsovin perestroikaa 1985–1990.

PERKKA-PAAJANEN, Noora: Keskitetystä paikalliseen? Tutkielma ammattiliiton ja kuntatyöntantajan yhteistyöprojektista.

PESOLA, Riitta: Nationalismi muutosvoimana itäisessä Keski-Euroopassa ennen ensimmäistä maailmansotaa.

PESONEN, Antti: Traditio tutkimuksen lähtökohtana ja päämääränä – Johdatus rationaalisuuden, tulkinnan ja oikeuden teemoihin.

PÖLKKI, Katri: Vetopelaajateorian sovellus Länsi-Euroopan maiden lainsäädäntöprosessiin.

SIKIÖ,Tiina: Miksi Lomé-sopimukseen kohdistuu muutospainetta? Yhteistyön syntyvaiheiden ja nykytilan tarkastelua regiimiteorioiden avulla.

TAKKINEN, Jan-Mikael: Vapaussodan Rintamamiesten Liitto (VRL). Poliittinen toiminta Tampereelta Mäntsälään 1929–1932.

URPALAINEN, Kristiina: Katalonian kansakuntakäsitys – puolueohjelmien tulkinta.

VALLI, Mari-Anne: Euroopan unionin tasa-arvnormien ulottuvuus ja vaikutukset naisten asemaan Espanjan sosiaaliturvajärjestelmässä.

KOIVUNIEMI, Jussi: Isänmaan asialla vai petturin tiellä? Lakonmurtaajat Suomessa 1920-luvun lopun lakoissa. Sivuaineen tutkielma.

LIIPPALA, Esa: Villit, pahat ja kesyt. Seksi ja väkivalta vaikutuskeinoina Modesty Blaise-sarjoissa. Sivuaineen tutkielma.

1998–99

AHOPELTO-MARJAMÄKI, Niina: Vuoden 1996 EU-vaalikampanjointi. Vuoden 1996 EU-vaaliehdokkaiden kampanjoinnin laajuuden, muotojen, rahoituksen, sisällön ja rakenteen peruskartoitus.

ALATERÄ, Tuomas J.: Vetopelaajat, lainsäädäntöprosessi ja hallitusten vaaka Itä-Euroopan ja Baltian uusissa demokratioissa.

AUNIOLA, Anna-Mari: Alueet politiikan keskiöön Euroopassa. Erityistarastelussa Suomen maakuntien liittojen edunvalvonta Euroopan unionissa.

GUANG-HAN, Chen: The Economic Reforms in Chinese Countryside.

GUTHWERT, Peter: Johtamisosaaminen valtionhallinnossa.

HENRIKSSON, Katja: Vastavalmistuneet kauppatieteiden maisterit ja jäsenyys Suomen Ekonomiliitossa.

ISOPOUSSU, Ismo: Populismi-käsitteen sisältö ja Perun APRA-liikkeen populistisuus.

JYRY, Päivi: NATURA 2000 -verkosto poliittisena ohjelmana – Valtavirassa ja vastatuulella.

KAARLENKASKI, Nina: Naisen karisma – Hertta Kuusinen.

KATAINEN, Jyrki: Saving Europe from Itself. Totuuksia ja uskomuksia Britannian konservatiivien Emu-retoriikasta.

KIILUNEN, Minna: Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusuudistuksen herättämä keskustelu Suomen Lääkärilehdessä vuonna 1993.

KOJO, Matti: Ydinjätteen aktivoimat. Paikallisen yhdistyskentän intressit, kannanotot, vaikutusmahdollisuudet ja toimintatavat mahdollisissa ydinjätteiden loppusijoituskunnissa.

KORTE, Pipsa: Viron kielipolitiikka. Venäjän kielen asema ja venäläiset kielivähemmistönä 1990-luvun Virossa.

KORTENIEMI, Hanna-Leena: Geopolitiikka ja metaforat. Yhdysvaltojen senaatin käymät ratifiointikeskustelut Pohjois-Atlantin puolustusliiton perustamisesta ja sen laajentumisesta vuosina 1949, 1952, 1955, 1982 ja 1998.

LAHTINEN, Pasi: Suomen kansan puolesta. Tutkimus Veikko Vennamon symboliikasta ja imagosta.

LEHTONEN, Janne: Iiro Viinaseen imago ja sen muutokset lehtikuivissa vuosina 1991–1996.

LEHVONEN, Johanna: American Indian Political Participation. Why and How the American Indians Have Participated in the Off-Reservation Politics in the United States.

MARJAMAA, Ulla: Organisaatioverkosto alueen kehittämisen välineenä, Euroopan unionin tavoite 6 -ohjelman toteuttaminen Etelä-Savon maakunnassa vuosina 1996–1997.

MERILÄINEN, Raija: Kuntalaki demokratian näkökulmasta.

MOILANEN, Katja: Vaalilupaukset. Tutkielma vaalilupauksen olemuksesta ja roolista suomalaisessa eduskuntavaalikamppailussa.

MYÖTYRI, Erkki: EU-jäsenyys uhkana ja mahdollisuutena – sisältöanalyttinen tutkimus Ilkan ja Helsingin Sanomien pääkirjoitusten päiväjärjestyksistä ja merkityksistä.

OUKKA, Elise: Euroopan komission ja intressiedustusryhmien välinen suhde.

PAAKKANEN, Tuomo: Euroopan unionin teknologiapolitiikka. Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen tavoitteiden toteutuminen ACTS tutkimus- ja kehittämisohjelmassa.

PAALANEN, Pia: Kiinan ulkomaisia investointeja kohtaan harjoittama politiikka ja ulkomaalaisyritysten pääsy Kiinan markkinoille. Tapaustudkimus Infosto Groupista.

PALJAKKA, Eevamaja: Myytit politiikan välineenä – tapaus sionismi.

PUNTILA, Minna: Maaseudun Tulevaisuuden metsäagenda vuosina 1972 ja -73 ja 1993 ja -94.

RAUTIO, Sari: Ongelmien konstruoiminen tiedotusvälineissä. Korruptioskandaalit 1990-luvun Espanjassa.

RUOHO, Jukka: Toimihenkilökeskusjärjestön imago Pirkanmaan alueen jäsenistön keskuudessa.

STIEKKINEN, Heidi: Korporatismi ja Euroopan unionin päätöksenteko.

TAVI, Juha: Saariosen-konsernin ympäristöpolitiikka ja sidosryhmät – evaluatiivinen näkökulma.

TOIVANEN, Mia: Maakuntien 5b- yhteistyöryhmät Euroopan unionin aluepolitiikassa. Tapausesimerkkeinä Etelä-Pohjanmaa, Etelä-Karjala ja Pirkanmaa.

TURUNEN, Harri: Analysing Political Business Environment - Systematic Approach to Political Risk Analysis in Developing Countries.

URHEMAA, Anu: Imatran Kansainvälisen Semiotiikan Instituutin tunnettavuus ja asema.

NIEMINEN, Jaana: Nuorsuomalaisen puolueen organisoituminen vuosina 1905–1908. Sivuaineen tutkielma.

1999–2000

ALHAVA, Marjukka: Onko Euroopan tuomioistuimen toiminta omavaltaista? Euroopan tuomioistuimen ja komission kannanottojen erot ja yhtenevyydet direktiivien välitöntä vaikutusta koskeissa oikeustapauksissa.

COLLIN, Tarmo: Jokerikortilla eduskuntaan. Kansanedustajaehdokas Leena Harkimon tunteikas vaalikampanja ja julkisuuden hallinta.

JANTUNEN Katja: Anwarin Reformasi-liike Malesian poliittisessa järjestelmässä.

JANTUNEN, Mia: Euroopan Unioni ja työelämän suhteet – Työmarkkinajärjestöjen välisellä vuoropuhelulla kohti sosiaalisempaa Eurooppaa?

JÄRÄ, Hanna: History at the Crossroads. Dealing with the Past in Estonia.

KORHONEN, Ilkka: Euroopan Unionin aluepolitiikka Kainuussa. Ensimmäiset tavoite 6 -hankkeet verkostotalousteorian näkökulmasta.

LAHTI, Miia: Euroopan integraatio, Suomi ja turvallisuuspolitiikka: neofunktionalistisen integraatioteorian toteutuminen kansallisen tason integraatiokeskusteluissa.

LEHTINEN, Mari: Koulutuspoliittiset tavoitteet ja hyvä yhteiskunta. Oi-

keudenmukaisuus- ja koulutuksen tasa-arvokäsitteiden käyttö Opettaja-lehdessä vuosina 1987–1997.

MYLLYKANGAS, Hannele: Suomen Yrittäjät ry:n tavoitepolitiikka vuosina 1991–1999. Esimerkkinä kaupan suurmyymälöiden rakentamishojuksen rakennuslainsäädännön uudistamisprosessissa.

NIEMINEN, Mikko: Yritysjohtaja poliittisena vaikuttajana. Tutkimus pieniä ja keskisuuria yrityksiä edustavien yritysjohtajien edunvalvonnasta yritystä ja sen toimintaympäristöä koskevassa poliittisessa päätöksenteossa.

NUKARI, Nina: Ministeri erosi – kaikki hyvin? Arja Alhon julkisuuskuva TV-uutisissa.

OIKARINEN, Karri: Kansanedustaja, avustaja ja kansalainen. Eduskuntaavustajien vaikutus kansanedustajien ja kansalaisten väliseen suhteeseen.

PELTONIEMI, Marika: Riippumaton vai riippuvainen. Kansanedustajan aseman tarkeastelua Suomen EU-kansanäänestyksen avulla .

REIJONEN, Satu: Ikkunoita osallistumiskäytäntöön. Tampereen kaupungin osallistumiskäytäntö kaupunkisuunnittelun ympäristökysymyksissä 1970–1998.

RISKI, Taina: Naisten Vuoksi -verkosto ja politiikan muutos. Pelinavaus uuteen poliittiseen kulttuuriin.

RÄMET, Vesa: Seurojen osallistuminen Suomen Pesäpalloliiton päätöksentekoon sekä tulevaisuuden odotukset ja Pesäpalloliiton rooli.

SARKOLA, Miia: Euroopan unionin demokratiavaje Euroopan parlamentin näkökulmasta.

SIRNÖ, Samppa: Chomsky, utopia ja todellisuus – chomskylainen anarkismi.

SUOTULA, Anne: Energisesti ydinvoimasta. Analyysi Suomen eduskunnan energiapoliittisesta keskustelusta 1990-luvulla.

TURJA, Tuomo: Skotlantilaisen nationalismin historia ja Skotlannin kansallisuolueen nationalistinen argumentointi vaaliohjelmassa 1974-1997.

VESTERBERG, Jukka-Pekka: Elektroninen demokratia John Deweyn ja deliberatiivisen demokratian näkökulmasta – tapaus Minnesota Electronic Democracy.

VÄHÄ-SIPILÄ, Mikko: Kun instituutiot kasvavat ihmistä viisaammiksi. Jean Monnet'n moderni institutionalismi.

2000–01

ALMASPOUR, Aliakbar: Iranin naisten asema eri aikoina – vasemmiston vaikutus iranilaisten naisten taisteluihin.

HAAVISTO, Sari: Rahaliitto uutisnäytöksenä. Helsingin Sanomien EMU-uutisoinnin sisällön erittely.

HAIMILA, Kirsti: Aluehallinnon koordinaatiotarve Suomessa.

HÄYHTIÖ, Tapio: Internetin mahdollisuus parantaa demokratiaa. Tiedon suhde poliittiseen toimintaan.

HEIKKINEN, Riikka: La cohabitation – ranskalaisen politiikan kumma-jainen. Presidentin ja pääministerin ongelmallisen yhteistyön poliittinen arviointi.

KUOSA, Tuomo: Globalisaation käyttöala. Yhteiskuntatieteellisten lehti-en globalisaatio 1990-luvun Suomessa.

LIFLÄNDER, Tiia: Suomen kansalliset tietoyhteiskuntastrategiat ja niiden diskurssit tietoyhteiskuntateorioiden ja asiantuntijuuden näkökulmasta.

LIUKKU, Petri: Suora demokratia, edustuksellisen järjestelmän vaihtoehto vai täydentäjä kunnallishallinnossa.

MERILÄINEN, Rosa: Onko narkomaani kansalainen?

Mikkonen, Minttu: Huonoa hallintoa vai poliittista kesäteatteria? Poliittiset tyylit Natura 2000 -luonnonsuojeluohjelmasta käydyssä kiistassa.

MÄKINEN, Sirke: Venäjä on Venäjä. Venäläisen Jabloko-yhdistyksen geopolittinen ajattelu: diskurssit vuosilta 1993–1997.

MÄNTYLÄ, Miia: Maastrichtista Amsterdamiin 1992–1997. Amsterdamin sopimuksen tuomat muutokset Euroopan unionissa eri integraatio-teorioiden näkökulmasta tarkasteltuina.

OKSANEN, Sirpa: Sankarittaresta selviytyjäksi. Naisen ja työn välinen suhde Soviet Woman ja Neuvostonainen -lehdissä vuosina 1976, 1987 ja 1991.

PIRTTINEN, Jukka: Diskurssianalyttinen tarkastelu Lippu-lehden vuosien 1992–1996 pääkirjoituksista.

TAHIROU-VARJONEN, Abdoul-Majid: The Politics of Genocide and Mass Media in Rwanda.

TOLONEN, Tarja: Sen pituinen se – kertomus 90-luvun nuorsuomalaisuudesta.

UOTILA, Salla: Muutoksesta ilmastossa ilmastonmuutokseen. Ilmastonmuutoksen diskurssit Helsingin Sanomissa ja ympäristövaikuttajien puheessa.

VAINIO, Suvi: Presidentti mediassa. Martti Ahtisaarta esittävien lehtikuvien semioottista analysointia.

VASAMA, Toni: Piikkinä lihassa - vastustuksen politiikkaa EU:ssa ja sen ulkopuolella. Tyylillinen analyysi Esko Seppäsen tavoista profiloitua integraatiiovastuustuksellaan.

VIRTANEN, Sanna: Maahanmuuttajat ja turvapaikanhakijat uhkakuvana Euroopan unionissa.

YLITALO, Jenni: Työttömyyden puolittaminen – mahdollon yhtälö? Työttömyyden käsitteen kilpailevat tulkinnat työllisysohjelmassa.

2001–02

AINASOJA, Jarmo: Teledemokratia uuden eklesian luojana.

ANTTILA, Päivi: Hyvä hallinto tavoitteena Suomen kehitysysteistyössä.

HEIKKINEN, Tanu: Kansallisvaltion suvereenisuuden muutos. Tutkimus suomalaisen suvereenisuuskustelun muutoksesta Suomen liittyttyä EU:n jäseneksi.

IKONEN, Marko: Kansallinen intressi Tarton yliopistossa 1987–1989.

KIANTO, Meri: Matkalla poliittiseen apatiaan? Ensimmäisen polven kommunitaristien tulkinta yhteisön, yksilön ja politiikan välisistä suhteista.

KOSKI, Sari: Monistinen ja dualistinen parlamentarismi Suomen perustuslaissa..

LAATIKAINEN, Outi: Aamulehden, Kalevan ja Keskiuomalaisen puolue-suuntautuneisuus. Mitä poliitikkojen haastattelut paljastavat sanomalehtien puoluesympatioista?

MARTIKAINEN, Anna-Mari: Naiskansanedustajien verkosto: naisten vahvaa yhteistyötä.

SALMINEN, Elina: Asennetutkimus 1950-luvun suomalaisista sanomalehdistä. Suomi, Neuvostoliitto, viholliset ja ystävät.

VANHANEN, Vesa: Kahden intervention vertailua: Pohjois-Venäjä 1918–1919 ja Itä-Pakistan 1971.

2002–03

ALVOITTU, Katja: Valiokunnat talouden globalisaatiosta - vapaata kauppaa, perusteltua protektionismia ja re-regulaatiota.

BARRERA, Edith: The North American Free Trade Agreement: After eight years, and the Neoliberal Political Economy.

ELORANTA, Elina: Meidän vai muiden Eurooppa? Toiseus Kansallisrintaman, MNR:n ja Vapauspuolueen Eurooppa-politiikassa.

HALME, Anna-Maija: Vihreä radikaalisuus ja muutosstrategiat. Tutkielma suomalaisen vihreän liikkeen ympäristöradikaaliuden muutoksista sisäisessä keskustelussa.

HARONOJA, Minna: Why to Vote Yes or No – The EU-Rhetoric of Esko Aho and Paavo Väyrynen.

IKPONWOSA, Ekunwe: Crime and Punishment. Spiral Effects of Imprisonment.

JOKINEN, Katja: EU:n perusoikeuskirja - politiikkaa vai juridiikkaa? Tutkimus politiikan oikeudellistumisen ilmenemisestä Euroopan parlamentin perusoikeuskeskustelussa.

KANGASNIEMI, Mia: Akateeminen ja poliittinen keskustelu kuntarakenteesta 1960-luvulta 2000-luvulle. Miten kuntien toimintaympäristön muutokset näkyvät kuntaliitosten puolesta ja vastaan esitetyissä argumenteissa?

KOPONEN, Kari: Retoriikkaa ja väkivaltaa. Terrorismi käsitteenä ja ilmiönä.

KYNSILEHTO, Anitta: Kansakunnan muuttuvat rakennelmat - vertaileva tutkimus paluumuuttajia koskevista parlamenttikeskusteluista Suomessa ja Ranskassa.

KÄRKKÄINEN, Aniina: Venäjän federaation poliittisen järjestelmän demokraattisuus.

LAUKKANEN, Janne: Ihmisoikeuksia määrittelemässä. Diskurssianalyysi YK:n lapsen oikeuksien raportointikierroksesta 1998–2000.

LINDHOLM, Katja: Paikallisuuden ja kansainvälisyyden ristivedossa. Taupaustutkimus Viron Vihreän Liikkeen tavoitteista ja toiminnasta.

MIKKONEN, Janne: Valtio-oppineiden työllistyminen. Opinnot, työökemus ja järjestötoiminta valmiuksien antajina.

NIEMELÄINEN, Jussi: Kulttuuriseen kotiin. Miten Toomas Hendrik Ilves ja Mart Laar rakensivat Virossa Pohjoismaata.

PULKKINEN, Antti: Analyysi Baskimaan radikaalinationalistien demokratiavaatimuksista.

PÖNNI, Maarit: Siirtolaisuuden vaikutus poliittiseen osallistumiseen – tutkimuksen kohteena Suomessa asuvat espanjalaiset.

RÄIKKÖNEN, Timo: Ilmastonmuutos riskiyhteiskunnassa - suomalainen ilmastopoliittinen keskustelu diskursiivisena konfliktina.

SALONEN, Kirsi: Kohti parempaa globalisaatiota? Diskursiivinen kehysanalyysi Suomen Attacin globalisaatiokritiikistä.

SEPPÄLÄ, Päivi: Avioraiskaus – kuoliaaksi vaiettu rikos. Avioliitossa tapahtuvan raiskauksen kriminalisointiprosessi Suomessa.

SINKKONEN, Teemu: Tarve väkivaltaiseen poliittiseen strategiaan. Espanjan anarkistinen ja fasistinen liike sisällissodan kynnyksellä.

SPIESSCHAERT, Wouter: Estonia's application for membership of the European Union.

TERÄNTÖ, Petra: Ydinturvallisuusdiskurssi ja valta: valtateoreettinen tutkimus Venäjällä käydyistä ydinturvallisuuskeskusteluista.

VALKAMA, Johanna: Euroopan unionin jäsenmaiden salaiset positiot. Millaisia kantoja esitettiin avoimuusasetuksen prosessoinnissa?

VÄLIMÄKI, Kirsi: Red Emigrants in the Soviet Russia and the National Legacy of Finnish Social Democracy. Study of Finnish Communist-Nationalism in 1918–1922.

2003–04

HAKULINEN, Laura: Theoretical Foundation of Liberal Democracy - Studied through the Key Concepts of the Tradition of Liberal Democracy.

HAUTANEN, Ritva: EU:n sotilaallisen kriisinhallintakyvyn rakentaminen vuosina 1999–2002. Uusi paperitiikeri Euroopan turvallisuusjärjestyksessä?

HIRVONEN, Kati: Keskustelupalstasta sähköiseen agoraan?

HÖYSNIEMI, Matti: Euroopan unionin terrorismin vastainen toiminta ja sen normatiivinen turvallisuusperusta.

KANTONEN, Sanna: Päijät-Hämeen yhteistyöryhmä rakennerahasto-ohjelmien hallinnoinnissa. Kolmikantayhteistyön ja rakennerahastolain tavoitteiden toteutumisen tarkastelua.

KESÄNIEMI, Jari: AKT:n Etelä-Afrikka boikotti.

KOIVISTO-LAMMINSIVU, Jaana: Miksi osallistua? Tutkimus osallistumiseen liittyvästä argumentoinnista.

KOSKIAHDE, Johanna: Seutukunta kuntalaisen osallistumisforumiksi? Poliittisten päätöksentekijöiden näkemykset seutukuntayhteistyön ja -demokratian kehittämisestä.

KURIKKALA, Maria: Ranska itse suurena vai suuren varjossa?

Tutkimus Ranskan ulkopolitiikan gaullistisesta jatkuvuudesta 11.9.2001 terrori-iskujen jälkeisenä aikana.

KURKIKANGAS, Satu: The Portrayal of the Restoration of Estonian Independence in Yleisradio's Television News – A Semiotic Analysis.

LATTU, Seppo: Ylikansallisen puolueideologian haasteet: Euroopan kansanpuolueen, Britannian konservatiivipuolueen ja kokoomuksen puolueohjelmien laadullinen sisältöanalyttinen vertailu.

LILJA Anssi: Korporatismista korporatismiin: Yritys murentaa keskitetyn työmarkkinamekanismin perusteita.

NIEMINEN, Jiri: Fantasia ja ideologia. Psykoanalyysin merkitys Judith Butlerin poliittisessa ajattelussa.

RÄMÖ, Marjo: Poliittinen osallistuminen internetin verkkokeskusteluissa – tutkimuskohteena Polemiikki-keskustelufoorumi.

UKKONEN, Sanna: Poliitiikka imagokamppailuna. Tarja Halosen ja Esko Ahon mediävälitteiset imagotyypit vuoden 2000 presidentinvaaleissa.

VIRTALA, Janne: Benjamin Franklinin hyve etiikka – Tutkimus uskonnollisten ja poliittisten aatteiden vuorovaikutuksesta.

2004–05

HALONEN, Lauri: Mielikuvat ovat tärkeämpiä kuin totuus – Propaganda ja sitä säätelevät sodan oikeussäännöt neljässä eri konfliktissa.

ISO-KETOLA, Hanna-Leena: Tasavallan presidentti – seremoniamestari vai ulkopoliitiikan taitaja? Analyysi presidentin yhteiskunnallisista rooleista ja niihin sisältyvistä valtaoikeuksista v. 2000 perustuslakiuudistuksen jälkeen

JAKOVUORI, Pekka: Internetin rooli kansanedustajan ja kansalaisen välisessä vuorovaikutuksessa.

MUURIMAA, Kristo: Vastalauseesta vastarintaan. Laiton poliittinen toiminta ja suvereenin vallan kritiikki.

MÄKINEN, Salla: ”Jos mies puhuu nyrkein ja nainen alistuu.” Parisuhdevälikivalta pääkirjoituksissa ja kolumneissa.

OKSANEN, Juhon: Valikoivaa kansainvälisyyttä – suomalaisten maahanmuuttopoliittiset preferenssit.

POKKINEN, Panu: A Comparative Perspective to the Development of Warfare – A Luttwakian approach to the General and Finnish Paradigms of War.

RAJALA, Kati: Kansalaisen uusliberalistiset piirteet suomalaisten tietoyhteiskunta-strategioiden retoriikassa.

ROSLAKKA, Ville: Kertomuksia demokratiasta antiikista teledemokratiiaan.

RYTÖHONKA, Tapani: ”Vain yksi on joukosta poissa, Sven Dufvaa siellä ei näy”. Kuokkavierastapahtumat suomalaisessa mielenosoitusperinteessä.

VIENOLA, Marjukka: Lapsen etu – käsite ihmisoikeutena ja käsitteen ilmeneminen turvapaikkamenettelyssä.

VÄLINORO, Matleena: Toimijan, tilan ja sukupuolen politisoituminen Lukas Moodyssonin elokuvassa Lilja 4-ever.

2005–06

ADOMEIT, Maria: Jacobin paini hyvän hallinnon puolesta. Euroopan oikeusasiamies unionikansalaisten oikeuksien puolustajana ja hallinnon uudistajana.

HAAPALEHTO, Teemu: Talous, suvereniteetti ja poliittisen yhteisön jäsenyyden ehdot. Vuosina 1991 ja 2004 ulkomaalaislakiuudistuksia koskeiden eduskuntakeskustelujen analyysiä ja vertailua.

HYNNINEN, Hannaliina: Sisällä on parempi – vai onko? Kansalliset lähtökohdat Maltaan ja Viron EU-jäsenyykeskustelujen perustajana.

KÄRENLAMPI, Outi: Historiaa, politiikkaa, historiapolitiikkaa. Tutkielma vuoden 1986 saksalaisen historiakiistan historiapolitiisesta luonteesta.

LAIHO, Marjukka: Transnational Cities Implementing EU External Aid – the Cases of Tampere and Turku.

MERO, Katja: Luonnon arvot ja talouden arvot vastakkain suomalaisessa ympäristöpolitiikassa.

MIKKOLA, Harri (yhdessä Juha Käpylän kanssa)

Pragmatismi, politiikka ja liberalismi. Johdatusta Richard Rortyn pragmatismiin ja sen suhteeseen politiikan tutkimukseen. Metateoreettinen tarkastelu.

MÄNNISTÖ, Mari: EU-tason sosiaalinen vuoropuhelu korporatistisena politiikkayhteisönä. Suomalaisten työmarkkinakeskusjärjestöjen osallistuminen määräaikaista työsuhteita koskevan direktiivin ja etätöiden puitesopimuksen syntyprosessiin.

NIIRANEN, Sanna: Agora vai kulissi? Kansalaisvaikuttamisen ja verkko-demokratian rooli tietoyhteiskuntaohjelmien toteuttamisessa.

PUPUTTI, Mikko: Oikeilla eväillä kohti globalisaation haasteita? Analyysissä Suomi maailmantaloudessa –selvityksen loppuraportista käyty yhteiskunnallinen keskustelu.

ROINILA, Anni: Vertaileva puolueohjelmatutkimus kolmesta keskieu-rooppalaisesta uuden radikaalin oikeiston puolueesta. Tarkastelussa Front National, Freiheitliche Partei Österreich ja Vlaams Blok.

SORVALI, Jaana: Eurooppalainen identiteettikamppailu. Turkin EU-jäsenyyden kannattajat ja vastustajat Euroopan parlamentissa.

TIKKAINEN, Päivi: Konteksti käsittehistoriassa. R. Koselleckin ja Q. Skinnerin teorioiden kontekstinäkemyksen vertailua.

TIKKANEN, Mikko: Avoimuus vai yksiulotteisuus? Herbert Marcuse ja Karl Popperin avoin yhteiskunta.

WALLIN, Elina: Eurovaalit 2004. Puolueiden vaaliohjelmat ja ehdokkaiden mielipiteet Helsingin Sanomien vaalikoneessa.

VAN AERSCHOT, Lina: Kehityksellä eroon eriarvoisuudesta – vai erilaisuudesta? Väestöpolitiikkaa ja talouskasvua koskeva diskurssi UNFPA:n vuosiraportin taustalla.

WOLFF, Corinna: Mikä kansa, mikä valta? Eurooppa-valmistelukunnan osallistujien käsitykset EU:n demokratisoimisesta.

2006–07

EKDAHL, Heidi: Transatlanttisen kuilun reunalla – yhdysvaltalaisen käsityksiä eurooppalaisista poliittisista toimijoista.

Heikkilä, Mikko: Taloudellisen syrjäytymisen vaikutus poliittiseen osallistumiseen.

KETOLA, Lassi: Suomen tenniseurojen toiminnan nykytila.

KOTKARANTA-RAAPPANA, Riitta: Euroopan unioni – kansallisvaltioiden federaatio. Euroopan unionin tulevaisuuskeskustelun federalistiset piirteet hallitusten edustajien puheenvuoroissa.

LEO, Nea: Kuluttavaa politiikkaa. Politisoitu kuluttajuus ja muuttuva kansalaisuus.

LUOKKANEN, Matti: Puuttuvan öljyn metsästys. Yhdysvaltojen ja Kiinan politiikkojen vertailu Kaspianmeren öljykilpailussa.

MAIJALA, Tiina: Intranet ay-organisaation sisäisessä verkottumisessa. Intranetverkon mahdollisuudet ja rajoitteet SAK:n organisaatorakenteessa.

METSÄNEN, Markus: Tutkimus sodan ja väkivallan moraalista – Brittien mielipiteitä Saksan kaupunkien pommituksista Toisessa maailmansodassa.

NIEMI, Johanna: Intellektuelli identiteettiä etsimässä. Erkki Vala Tulenkantajat-lehden poliittisena pakinoitsijana vuosina 1932–1939.

SILVOLA, Sakari: Fusku ja pajunköysi vai palvelus maalle? Irak-skandaalin ja Anneli Jäätteenmäen julkisuuskuva rakentuminen Ilkan ja Ilta-Sanomien pääkirjoituksissa ja kolumneissa.

YLÖNEN, Matti: Sovereign Ventures? – Transborder Corporations and the Politics of Offshore.

2007–08

AALTONEN, Olli: Valtioterrorismi vai legitiimi väkivallan monopoli – Valtion harjoittaman väkivallan analysointia Ferdinand Marcosin hallinnon kautta.

BACK, Eva: Sopimusyhteiskunta puolesta ja vastaan – etujärjestöjen debatti 1990-luvulla. (sivuaineen tutkielma)

CLARAMUNT, Alberto: Ydinvoiman tie ympäristön ystäväksi. Diskursiivinen analyysi ydinvoimaa puolustavista argumenteista ja niiden eroista 1989–1992 ja 1997–2001.

DAVIDSSON, Kaisu: ”Kansakuntana olemme puolemmen valinneet” – Nationalististen uhkakuvien tarkastelua Euroopan unionin laajenemiseen ja syvenemiseen liittyvissä eduskuntakeskusteluissa Suomessa vuosina 1994–2006.

DORFF, Jenni: Bomspotting. Identiteetti, toiminta ja kokemuksellisuus uudessa yhteiskunnallisessa liikkeessä.

EEVA, Paula: Digitaalista todellisuutta rakentamassa. Retorinen diskursiivinen analyysi televisiolähetysten digitalisoinnista käydystä eduskuntakeskustelusta.

ELOVAARA, Antti: Heijastuksia valkokankaalla. Ajankuva ja ideologisuus Hollywood-elokuvassa.

HAATAJA, Maija: Kamarilta koteihin. Poliisi parisuhdeväkivallan tilanteissa.

HALONEN, Ari: Suomen suurimpien puolueiden käsitykset Suomen sosiaalisyysprosessista 1944–1946.

HARTMAN, Eeva: Verkkodemokratia ja kansalaisten osallistuminen. Avoin Espoo –palvelu ja Kotikatu-projekti vertailussa.

HEILIO, Rita: Konservatiivinen ideologia ja sen kulttuuriset ulottuvuudet – hermeneuttinen tulkinta Geert Hofsteden kulttuuriteorian pohjalta.

HENTTONEN, Pekko: Samanlaiset ja erilaiset puheenjohtajaehdokkaat. Tutkimus poliittisesta ajattelusta ja puheesta Kansallisen Kokoomuksen puheenjohtajakilpailussa vuonna 2004.

HORTO, Simo: Kuluttamalla maailmaa muuttamaan? – Poliittisen kuluttamisen teorian marxilainen tarkastelu.

JÄRVINEN, Anna: Jyväskylän kaupunkiseudun kaupunkipolitiikka ennen ja jälkeen kuntaliitosten.

KAIJAMO, Mika: Lipposen linjalla uudessa Euroopassa – Diskursiivinen tulkinta pääministeri Paavo Lipposen vuosien 1995–2003 puheenvuoroista koskien Euroopan unionin vaikutusta Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa.

KAKKURI, Anu: Vuoden 1966 kansanrintamahallituksen synty – Urho Kekkosen toiminta ja motiivit päiväkirjamerkintöjen valossa kuvattuna.

KOSKINEN, Ilkka: Suomi matkalla Naton jäsenyyteen? 2000-luvun keskustelu ja sen taustaa.

KÄKI, Sanna: Voiko vastuuta myydä? Voiko omaatuntoa ostaa? Yritysten yhteiskunnallinen vastuu UPM-Kymmenen joukkoyhtiöiden osittain koskevassa Helsingin Sanomien verkkokeskustelussa.

LAHTINEN, Marjo: Etuja valvomassa Euroopassa – tapaustutkimus Elinkeinoelämän keskusliiton EU-edunvalvonnan rakentumisesta.

LEHTISMÄKI, Mirkka: Dalit-liikkeen identiteetin diskurssit virtuaalisessa yhteisössä Orkut.

LEHTIÖ, Mariia: Lipsuiko Ranskan ote? Tutkimuskohteena Libérationin, Le Monden ja Le Figaron uutisointi Euroopan unionin perustuslaista järjestetystä kansanäänestyksestä.

LINDEN, Vesa: Amerikkalainen demokratia ja sen viholliset – Yhdysvaltojen uuskonservatiivien käsitys demokratiasta.

LINDSTRÖM, Jukka: Semioottinen tarkastelu vuoden 2003 eduskuntavaalien televisiovaalimainoksista.

LUNDSTRÖM, Susanna: Perhe sukupuoli-instituutina. Perhekäsityksiä eduskunnan keskusteluissa parisuhdelaista ja hedelmöityshoitolaista.

MATTILA, Maija: Sukupuolittunut ehdokkuus? Tutkielma Pirkanmaan eduskuntavaaliehdokkaiden 2007 resurssista, motiiveista ja näkemyksistä.

MÄENPÄÄ, Tero: Ultimatum uusliberalismille? Uusliberalismin ulottuvuudet Nuorsuomalaiset rp:n politiikassa.

MÄKELÄ, Terhi: EU-jäsenyyden vaikutus Kyproksen konfliktiin.

MÄNNIKKÖ, Mari-Anna: Mitä järjestöt tekevät mielenterveysjärjestelmässä? – Järjestöjen toiminta suhteessa julkisen sektorin toimintaan.

NEVANRANTA, Emilia: Uskonto eurooppalaisessa identiteetissä. European Humanist Federationin ja Conference of European Churchesin kannanotot uskonnon asemasta Euroopan unionissa.

NIEMI, Janne: Eurooppaan unohtetut? Tutkimus suomalaisten europarlamentaarikoiden asemasta.

PEKKOLA, Elias: Massojen pelko. Johtolankoja suomalaisen sosiaalityön valtateoreettiseen tarkasteluun.

PERÄLÄ, Virpi: Suomalaiset rauhanturvaajanaiset ja operatiiviset tehtävät UNIFIL:n toimialueella 1991–1997.

POUKKA, Miika: Isänmaallisen kansanliikkeen valtiolliset tavoitteet.

RINTAKOSKI, Kari: Terrorismia vai rikollisuutta. ETA:n toiminta ABC:n, El Mundon ja El País:n sivuilla.

RUUSKANEN, Tuuli: Kun epäpoliittisesta tulee poliittista. Kuluttaja politiikan kentän uutena toimijana – esimerkkitaipauksena Reilu kauppa.

SIHVONEN, Juha-Matti: Nietzsche ja totuuden apokalypsi.

SYVÄLUOMA, Mervi: Säästöt ja valtionosuusjärjestelmä 1990-luvulla. Tutkimus kunta–valtio-suhteen muutoksesta ja ongelmista laman kourissa.

TORKKO, Helena: Ranskan sans-papiers-liike ja siirtolaisaktivismi: yhteisön käsitteen ja kollektiivisen toimijuuden paradoksit poliittisessa vastarinnassa.

VANHATALO, Nina: Hädän hetkellä – Amerikkalainen televisiosarja Third Watch amerikkalaisten kansallisen identiteetin rakentajana World Trade Center -iskujen jälkeen.

VIITANIEMI, Martta: Vapaus valita. Uusliberaali markkinaideologia hyvinvointivaltion haastajana.

2008–09

JURMU, Liisa: Kuntalaisten suorien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien kytkeytyminen edustukselliseen järjestelmään Oulussa.

KERÄNEN, Jarno: Despotismia vai demokraattista itsevaltiutta? Presidentti Lyndon B. Johnsonin vallankäytön valtateoreettinen tarkastelu.

LAHTI, Tero: Ammattiturheilijan sosiaaliturvaan tähdännyt lainsäädäntö poliittisena prosessina vuosina 1993–2000.

LEONOFF, Minna: Solidaarisuuden ja kilpailun ristipaineessa. Retorinen analyysi Saksan liittopäivillä ja liittoneuvostossa federalismiuudistuksesta käydyistä keskusteluista.

VALOVIRTA, Viljo: Viestinnällistyneen politiikan verkko. Tutkimus puolueiden verkkokampanjoinnista eduskuntavaaleissa 2007.

2009–10

IKÄHEIMO, Hannu-P.: Maahanmuuttajien integroituminen Pirkanmaan työmarkkinoille: työllistyneiden maahanmuuttajien näkökulma.

HIRSIMÄKI, Merita: Diskursianalyttinen ja retorinen tulkinta Euroopan Unionin perustuslaillista sopimusta käsittelevistä artikkeleista ratifoinnin aikana Suomen Kuvalehdessä.

HIRVONEN, Mira: Romaanikerjäläisten uhka – diskursianalyttinen tutkimus kerjäläisyydestä viranomaispuheissa ja verkkokeskusteluissa.

ISO-MARKKU, Elina: Searching for green interests, an analysis of whether Finnish environmental organisations fulfill their potential on the national and EU levels.

ISONIEMI, Ella: Kilpailukykypuhe globalisaatiostrategioissa. Suomalaisen talouspoliittisen keskustelun diskurssit 2000-luvulla.

JÄSKE, Petri: Suomalaiset ja länsimaiset poliittiset ideologiat.

KAHRA, Matti: Ilmastonmuutos ja turvallisuus. Turvallisuuskäsitysten diskursiivinen rakentuminen osana YK:n turvallisuusneuvoston ilmastomuutoskeskustelua.

KAURANEN, Anne: Rakkikoiria, asiantuntijoita vai palveluntuottajia? Kansalaisjärjestöjen merkitys, tehtävät ja suhde valtioon kehityspolitiikan alalla.

KERTTULA, Jaana: Demokratisoituminen ja kansainvälisen vaalitarkkailun kasvu 1990- ja 2000-luvuilla. Yleiset kehityspiirteet ja tapaustutkimus Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestöjen Slovakiassa suorittamista vaalitarkkailumissioista vuosina 1998–2004.

KOSKIMAA, Vesa: Kiinni, Irti. SDP:n eduskuntaryhmän ja ulkoparlamentarisen puolueen suhteen muutos vuosina 1960–2010.

KUUSNIEMI, Kuisma: Tie huipulle. Tampereen kunnallisvaaliehdokkaiden kyselytutkimus 2008.

LEHTOKETO, Tiina: Retoriikka ja argumentointi vuoden 2008 kunnallisvaaliehdokkaiden blogeissa.

METSOLA, Maija: Taistelun moraalista hävisimme, mutta arvomme jäivät. Kokoomusnaisten moraaliarvot vuosina 1945–1975.

MOILANEN, Jarkko: Realms of Cyberwarriors – Definitions and Applications.

MÄKELÄ, Antti T.: The Creative Powers of the Information Society: A Hayekian approach to the Finnish information society strategies.

MÄNNISTÖ, Sini: Vastamainonta – performatiivista häirinnän politiikkaa. Oikeutta Eläimille -yhdistyksen vastamainoskampanjat yhteiskunnallisessa määrittelykamppailussa.

SAVAGE, Joel Ryan: Comparison of the immigrant integration policies of Sweden and Finland in light of the EU framework on immigrant integration.

VIKMAN, Sofia: Valtadiskurssin hegemoniaa vai yksitoikkoisia totuuksia Euroopan integraatiosta? Diskurssianalyttinen tutkimus puolueiden eduskuntakeskustelussa esittämistä integraatiokannoista.

WINDIA, Merja: Ketä kiinnostaa! Kuntavaaliuutisointi Helsingin Sanomissa 1992–2008.

YAZICI, Resul Umit: The Role of the EU Education Policy within the Process of European integration: Old Discourse in a New Battle.

Syksy 2010

LUMME, Maija: Vakuutuskelvoton Itämeri? – Riskiyhteiskunnallinen diskurssianalyysi maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön Itämeritiedotteista.

LUOTO, Liisa: Me ja muut Akateemisen Karjala-seuran silmin.

MERILÄINEN, Maija: Kyllä kansa edelleen tietää. Retorinen analyysi Timo Soinin imagonluonnin elementeistä.

MIKKILÄ, Joonas: Visio Euroopan Federaatiosta. Eurofederalismi poliittisena ideologiana 2000-luvun alussa.

NURMILAAKSO, Minna-Liisa: Vastamainonnan voima. Kuva-analyysi kulluttamisen politisoinnista Voima-lehden vastamainoksissa 2001–2009.

KANSAINVÄLINEN POLITIIKKA PRO GRADU- JA SIVUAINETUTKIELMAT

- 1968 HAKOVIRTA, Harto: Suomen turvallisuuspolitiikka; edellytykset, päämäärät ja keinot.
HUOPAINEN, Pertti: Ulkopoliittinen keskustelu vuoden 1962 presidentinvaalien yhteydessä
JOENNIEMI, Pertti: Sosiaalisen aseman ja puoluekannatuksen vaikutus asennoitumiseen kansainvälisissä kysymyksissä.
KIURU, Kari: Ulkomaanuutisten suuntautuminen ja uutispolitiikan vaikutuspyrkimykset.
MATINVESI, Seppo: Pohjoismaiden puolueettomuus- ja puolustusliitto. Vuosina 1963–1966 käydyssä keskustelussa esiintyneiden argumenttien analysointia.
VÄYRYNEN, Raimo: Suomen ja Neuvostoliiton suhteiden ”yöpakkaskausi” v. 1958–1959 sanktiotoimien ja -teorioiden valossa.
ÄIJÖ, Toivo: Ydinaseiden leviäminen.
- 1969 HANTTU, Timo: NATO:n 1960-luvun strategia ja Länsi-Saksan suhtautuminen siihen.
HARLE, Vilho: Sosialististen valtioiden keskinäiset poliittiset suhteet 1960-luvulla.
HYVÄRINEN, Tapio: Kieltolaki ja ulkopoliitiikka v. 1919–32.
KORHONEN, M. Antero: Nationalismi, internationalismi ja militaristisuus. Vertaileva tutkimus Tanskan, Ruotsin ja Tšekkoslovakian miesopiskelijoiden poliittisista asenteista.
KÄNSÄKOSKI, Kalevi: YK ja Lounais-Afrikka.
MATILAINEN, Jouko: Sitoutumattomien maiden äänestyskäyttäytyminen YK:n yleiskokouksessa.
PULLINEN, Matti: Yhdysvaltain sotilaallinen apu Thaimaalle: motiivit ja vaikutukset.
REKOLA, Irma: Suomen sanomalehdistön kannanotot aseidenriisuntaan 1960-luvulla.
SALO, Reima: Suomen ja Neuvostoliiton suhteet ennen talvisotaa.
SAVOLAINEN, Jyrki: Länsi-Euroopan poliittinen Integraatio ja Länsi-Saksa.
SURAKKA, Mauno: WHO ja Suomi.
VARJOAHO, Anja: Turvallisuusneuvoston äänestykset vuosina 1956–1964.

ÄIJÄLÄ, Mikko: Indonesian ja Malesian poliittiset suhteet. Maiden välisen konfliktin ja sen syiden ja seurausten tarkastelua.

1970

AHO, Anneli: Yhdistyneiden Kansakuntien naisten asemaa käsittelevä toimikunta.

HIRVI, Hannu: YK:n rauhanturvaamisongelma ja 33 vallan komitea.

JAAKKOLA, Vesa: Etäisyys, stratifikaatio ja vuorovaikutus valtioiden välisessä järjestelmässä.

JALKANEN, Eila: Valtioiden välinen rauhanomainen vuorovaikutus.

KOLJONEN, Veli Pertti: Varsovan liitto, sen toiminta ja kehitys.

MUURMAN, Peter: Kyproksen kansainvälispoliittiseen asemaan vaikuttaneet voimatekijät vuosina 1959–70.

MÄNTYVAARA, Hannu: Erytysuhde erityiskokeessa. Vertaileva systeemianalyttinen tutkimus USA:n ja Englannin politiikan taustasta ja tuloksista Indokiinan ja Suezin kriiseissä.

NEVALAINEN, Eila: Länsi-Euroopan integraatiojärjestöt ja Sveitsin puolueettomuus.

PETÄINEN, Jori: Suomen Efta-kysymys 1959–61 tarkasteltuna ympäristötekijöille perustuvan ulkopoliittisen päätöksentekomallin avulla.

PYÖKÄRI, Arto: ECE itä-länsi -integraation edistäjänä.

TASKULA, Kari: Ammattiarmeija turvallisuuspoliittisena ratkaisuna -erityisesti Suomen kannalta tarkasteltuna.

VAINIO, Pekka: Keski-Amerikan taloudellinen ja poliittinen integraatio.

VIRSU, Raili: Suomen sanomalehdistön suhtautuminen lähi-idän kriisiin 1967.

1971

ADJANGBA, Moise: The West and non-West. A Study of Exploitation and Conflict among Nations in International Relations.

ALAJA, Markku: Japanin liitto USA:n kanssa ja puolueettomuus sen vaihtoehdona.

ALFTAN, Thomas: Itä-Afrikan federaatiohanke vuonna 1963.

HALONEN, Ilpo: Urho Kekkosen ulkopoliittiset lausunnot toisen maailmansodan jälkeisenä aikana. Sivulaudatur.

HEINONEN, Seija: Paavin asema kansainvälisessä politiikassa.

HONKANIEMI, Erna: Syvänmerenpohjan rauhanomainen hyväksikäyttö.

HYVÄRINEN, Tuija: Poliittisen ja epäpoliittisen eliitin suhtautuminen sanomalehdistöön.

KALLENAUTIO, Jorma: Talvisota ja kansainliitto. Sivulaudatur.

LAIHO, Jouko: Suomen evankelisluterilaisen kirkon kansainvälinen toiminta tarkasteltuna erityisesti kansainvälisen politiikan kannalta.

LINKALA, Pekka: Asiantuntija-arvion soveltaminen kansainvälisen politiikan ennustamiseen.

LÖNNROTH, Timo: Englantilaisen uuskolonialismin esiintyminen Keniassa.

MANNILA, Martti: George F. Kennan ja ”hillitsemisoppi” Yhdysvaltain ulkopolitiikassa. Sivulaudatur.

MIKKONEN, Pirjo: Yhteiskunnallinen mukautuminen ja kansainvälisyys. Pohjoismainen opiskelijatutkimus.

PIRKKALAINEN, Eeva: Yhdistyneiden Kansakuntien erityisjärjestöjen jäsenkysymysten tarkastelu perussääntöjen ja käytännön esimerkin valossa.

PULLINEN, Sinikka: Tiedonvälitys Lähi-Idän konfliktissa vuosina 1964–1967.

RIEKKOLA, Reijo: Intian ulkopoliittisen strategian kehitys ja kansainväliset suhteet v. 1947-1967.

RÖNKÄ, Antti: Saksan armeijalain ulkopoliittiset vaikutukset kilpavarustelutilanteessa 1913. Sivulaudatur.

SALONEN, Raili: YK:n jäsenvaltioiden suhtautuminen väestönkasvukysymykseen ja syntyvyyden säännöstelyn käsittelyyn yleiskokouksessa vuosina 1961, 1962, 1965 ja 1966.

TIKKANEN, Kalevi: Afrikka kansainvälisessä järjestelmässä: rakenteellinen analyysi.

1972

ALASALMI, Sakari: Johnsonin ja Nixonin kotirintama. Yhdysvaltojen sisäinen Indokiina -keskustelu New York Times International/ International Herald Tribune -sanomalehden uutisaineiston valossa.

GRANBERG, Seppo: Kiinan ydinasepolitiikka.

KAKSONEN, Riitta: Euroopan Neuvoston ihmisoikeuksien sopimus.

KAUPPINEN Risto: Kansainvälisepoliittiset uutiset puolueidemme pää-äänenkannattajissa.

KUOSMANEN, Pirkko: Kehitysapuun asennoitumisen argumentointi ja kehitysongelman ratkaisijat Suomen puoluelehdissä vuosina 1960–69. Sivulaudatur .

KYYNÄRÄINEN, Antti: Suomen virallinen tiedotustoiminta ulkomailla.

LEPPÄ, Pentti: Eräitä sovitustenmenettelyjä vähemmistökansallisuuksia koskevilla kiistoilla.

MIETTINEN, Liisa: Lähi-Idän pakolaisongelmia.

NIEMINEN, Raimo: Työnantajain organisoituminen kansainvälisellä tasolla ja heidän suhtautumisensa yhdistymisvapauteen.

PELTONEN, Anneli: Vuoden 1938 Tšekkoslovakian kriisi. Sivulaudatur.

- RANTALA, Ilari: Yhdysvaltain sitoutuminen Vietnamin kriisiin v. 1945–1955 päätöksentekoa analyysin pohjalta tarkasteltuna.
- UIMONEN, Kauko: Atlantin Liiton monenkeskeisiä ydinasevoimia koskevat kaavailut sekä Ranskan ja Länsi-Saksan suhde niihin. Sivulaudatur.
- UIMONEN, Risto: Paramilitääri väkivalta ja sisäinen sota kansainvälisessä politiikassa.
- VALLAST, Erkki: Yhdysvaltain strategiat Latinalaisen Amerikan yhteiskunnallisen kehityksen kontrolloimiseksi.
- 1973
- AARTELA, Antti: Kansainvälinen siviili-ilmailuyhteistyö ja integraatio lähinnä Pohjoismaiden kannalta tarkasteltuna.
- ESKELINEN, Anne: Suomen aseidenriisuntapolitiikka.
- HONKANEN, Selma: Unescon toimin ja Afrikan kehitysmaiden peruskoulutuksessa.
- JÄRVENPÄÄ, Raimo: Länsi-Saksan Israelin vuorovaikutuksen kehitys.
- KOIVISTO, Hannu: USA:n mustan väestönosan järjestäytymisen kansainväliset edellytykset ja seuraukset erityisesti separatistisen liikkeen osalta.
- KORPPI, Matti: Saksat Suomen ulkopoliitikassa.
- KOSKELA, Marja-Leena: China Lobby Yhdysvaltain ulkopoliittisena painostustekijänä. Analyysi sisäisten tekijäin vaikutuksesta ulkopoliittikaan. Sivulaudatur.
- KOSKELA, Markku: Taloudellisten aktoreiden vaikutus ulkopoliitikassa. Yhdysvaltain suuryhtiöt ja ulkopoliittinen päätöksenteko.
- KYÖSTIÖ, Antero: Norjan turvallisuuspolitiikka ja NATO.
- LEHTO, Tuija: Opiskelijoiden käsitys YK:n luonteesta ja roolista sekä tyytyväisyys YK:n toimintaan.
- MARTIKAINEN, Matti: Sanomalehtien suhtautuminen Suomen idänkauppaan vuosina 1959–60 ja 1969–70.
- MATTILA, Seija: Poliittiset vangit kansainvälisen toiminnan kohteena.
- MITRUNEN, Kari: Porkkalan palauttaminen.
- NIINIHARJU, Esa: Kanadan osallistuminen Yhdistyneiden Kansakuntien rauhanturvaamistoimintaan.
- PATOKALLIO, Pasi: Transnationaaliset suhteet kansainvälisessä järjestelmässä. Teorian ja empirian tarkastelua.
- REUNANEN, Tapio: Suomen antaman multilateraalin kehitysavun ulkopoliittinen merkitys. Sivulaudatur.
- ROUHE, Yrjö: Kiinan tavoitteet ja strategiat kolmannessa maailmassa.
- VILHUNEN, Jorma: Kehitysmaat Neuvostoliiton ulkopoliitikassa.

- 1974 ALHONEN, Kari: Rajakysymys Kiinan ja Neuvostoliiton välisissä suhteissa.
 CUKOVIC, Elina: Jugoslavian tie sosialismiin ulkopoliittisena ongelmana.
 GUSTAFSSON, Mervi: Euroopan talousyhteisön siirtotyövoima.
 HENTTONEN, Pirkko: Suomen lehdistön välittämä kuva kehitysmaakysymyksestä. Sivulaudatur.
 KUNTTU, Seija: Ulkopoliittiset kysymykset eduskunnassa vuosien 1949-1973 valtiopäivillä.
 WALLIN, Tapio: Tanskan ETYK-politiikka tarkasteltuna maan noudattaman ulkopoliittikan valossa.
- 1975 IIVONEN, Jyrki: Rauhanomainen rinnakkainolo Neuvostoliiton ulkopoliitikassa vuosina 1917-1945. Sivulaudatur.
 JUPPALA, Aino: Sosialistisen internationaalin rooli rauhan edistämisessä.
 KIRJALAINEN, Anneli: Etelä-Afrikan taloudellisten riippuvuussuhteiden vaikutus maan rotuerottelupoliittikkaan.
 LINKALA, Marja-Sinikka: Kansanedustajien asennoituminen kansainväliseen kehitysyhteistyöhön keväällä 1972.
 MANSIKKAMÄKI, Leena: Lentokonekaappaukset vuosina 1930-1973.
 NIEMINEN, Katja: Valtioiden väliset konfliktit ja niiden tausta: Pakistanin vuoden 1971 kriisi ja sen kehittyminen Intian ja Pakistanin väliseksi konfliktiksi.
 NIRONEN, Erkki: Sosialistinen integroituminen. Sivulaudatur.
 PELLINEN, P.: Suomen poliittisten puolueiden suhtautuminen puolustusmäärärahoihin sotiemme jälkeen.
 RANTALA, Anita: Australian Kaakkois-Aasian politiikka.
 SIPARI, Ritva: Namibian kysymys Yhdistyneissä Kansakunnissa.
 TIIPPANA, Pirjo: Jugoslavian sitoutumattomuuspolitiikka toimintaohjelmassa.
- 1976 KYRÖLÄINEN, Hannu: Suomen ja Neuvostoliiton välinen funktionaalinen yhteistyö vuosina 1918-1974.
 LAUNO, Peter: Naapurina Suomi. Neuvosto-Karjalan suomenkielisen sanomalehdistön asennoituminen Suomeen vuosina 1920-1937.
 LEPPÄNEN, Hanna-Maarit: Puoluelehdistö ja Urho Kekkosen rauhanaloitteet. Puoluelehtien suhtautuminen Urho Kekkosen läntistä rauhanpolitiikkaa edustaviin puheisiin.
 OLLI, Terttu: Oppositiovoimien taktiikka Chilen vallankaappausprosessissa.

- PAANANEN, Aki: SKP:n ulkopoliittinen linja 1944–1948.
- PARJANEN, Kyösti: Blokkien polysentrismi. Sivulaudatur.
- RAIMAN, Pentti: Puolueet ja Suomen EEC-kysymys 1961–63, 1967, 1969–73.
- TENNILÄ, Eero J.: Yhdistyneiden Kansakuntien tiedotustoiminnan tarkoitukset, organisaatio ja sen toiminta rauhan ylläpitämiseksi. Sivulaudatur.
- 1977
- BLÄFIELD, Antti – JALONEN, Olli: Joukkotiedotus ja dominanssi kansainvälisessä järjestelmässä. Sivulaudatur.
- HEINILÄ, Anneli: Atlantisen järjestelmän rakenteen muutos.
- KYRÖ, Marja – SUONPÄÄ, Raija: Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokouksen valmisteleminen NATO:n ja Varsovan liiton kommunistien valossa vuosina 1966–1972.
- MAULA, Riitta: Neuvostoliitto, Jugoslavia ja sosialistinen Internationalismi.
- PAAVONEN, Antero: Amerikkalainen militarismi ja Vietnamin sota.
- SAVOLAINEN, Marketta: Merialueet Norjan ulkopoliitikassa.
- SYRJÄLÄ, Juha: Ruotsin ulkopoliittinen doktriini.
- TIKKANEN, Risto: Selittämisestä ja selitysten tarkastelua yksinkertaisen mallin avulla.
- WIIO, Juhani: Kansallinen etu ja väestönkasvun rajat: Maapallon väestönkehitys Neuvostoliiton, USA:n, Kiinan ja Intian Bukarestin väestökongressin yhteydessä esittämien näkökantojen pohjalta tarkasteltuna. Sivulaudatur.
- 1978
- ALANKO, Juhani: Vertaileva analyysi kansainvälisten INGO- ja IGO-organisaatioiden kontekstuaalivaikutuksesta: kansainvälinen Punainen Risti ja Yhdistyneet Kansakunnat erityisjärjestöineen.
- HAAPAMÄKI, Lasse: Sosialistisen kansainyhteisön poliittinen integraatio kriisikomponenttien valossa.
- HOKKANEN, Hannu: Saksan Liittotasavallan idänpolitiikka sisäisten, sotilaallisten ja ulkoisten tekijöiden valossa; Konrad Adenauerin voimapolitiikasta Willy Brandtin sovinnon politiikkaan.
- HONKANEN, Maija Liisa – SUOMALAINEN, Anneli (yleinen linja): Suomen poliittisten naisjärjestöjen toimintastrategia kansainvälisen naisten vuoden ilmentäjänä.
- JALONEN, Riitta – SAARINEN, Eila: Suomen ulkopoliittinen riippumattomuus.

- KNUUTI, Heikki: Pohjoiskalottialueen turvallisuuspolitiikka.
 KUPARI, Ritva: Sitoutumattomien valtioiden merkitys maailman aseidenriisuntakonferenssijatuksen edistämisessä.
 LAHTINEN, Sole – KURSU, Marjaterstu: Maailmanpankin ja IDA:n kehityspolitiikka ja Tansanian kehitysstrategian muutos.
 MUSTONEN, Markku: Kehitysyhteistyö, erityisesti tekninen apu, lähinnä suomalaisten kannalta tarkasteltuna.
 OJANPERÄ, Eero: Neuvostoliiton YYA-sopimukseen perustuvat neuvottelet ja konsultaatiot.
 PÄIVÄRINTA, Reijo: Suomen sota-asekauppa v. 1945–1976.
 RYTÖVUORI, Helena: Interdependenssiretoriikka ja objektiivinen interdependenssi merioikeusuudistuksessa.
- 1979
- HEIKKINEN, Jukka: Kansalaisjärjestöjen toiminta muuttuvissa sisä- ja ulkopoliittisissa oloissa.
 LEHTINEN, Risto: Suomen ulkopoliitikan päättäjiä ja vaikuttajia. Tutkimus Suomen ulkopoliitikan poliittisesta eliitistä 1956–78.
 NIIRANEN, Teuvo: Suomen ulkopoliittinen valinta 1948. Tutkielma Suomen asemasta Neuvostoliiton naapurivaltiona kylmän sodan kiihdyntävaiheen aikana.
 PUTTONEN, Seppo: Tiedonvälityksen luonne valtion kansainvälisissä suhteissa ja oikeudellisen tahdon muodostumisessa.
 RINNE, Heikki: Vierastyövoimakysymys. Sivulaudatur.
 SIVONEN, Pekka: Pakottava, suostutteleva ja pelottava valta. Lockelainen perintö valtapoliittisen koulun maailmankuvassa.
 TASANEN, Ari: Lännen maailmanjärjestelmä 1970-luvulla.
 YLI-MATTILA, Heikki: Yhdysvaltain suhtautuminen Indonesian itsenäistymiseen 1945–1949. Sivulaudatur.
- 1980
- AALTO, Pekka: Rakenteellisen väkivallan käsite sosiologismien valossa.
 KEBEDE, Regassa: Neo-Colonialism and the Third World. The case of the United States – Ethiopian relations since the 1940's. Sivulaudatur.
 KIVEKÄS, Pekka: Karl Kautskyn käsitys imperialismista. Sivulaudatur.
 TANNINEN, Timo: UKTJ – kansainvälisen järjestelmän muutoksen tulos. Sivulaudatur.
 TOIVA, Päivi: Kansalaisjärjestöjen ulkopoliittinen toiminta. Case-tutkimus Suomen Rauhanpuolustajat – Fredskämparna i Finland ry:stä.

- 1981 HOLAPPA, Anita: Väestöliikkeet ja integraatio pohjoismaissa.
KÄMÄRÄINEN, Markku: Saksan kysymys Neuvostoliiton liennytysooliitikassa.
VANHATALO, Mervi: Puolueettomuusoliitikka ruotsalaisessa päivälehdissä EEC:n laajentumisen kausina 1961–1973.
- 1982 IMORU, Ganiyu: Transnational Corporations and Nigerian Development: Oil Industry. Sivulaudatur.
KARVINEN, Erja: Kansalaisjärjestöjen vaikutus valtion ulkopolitiikkaan. Suomen komitea DDR:n tunnustamiseksi.
LAURINSALO-LEHTONEN, Eeva-Helena: Suomen toiminta Unescossa funktionalistisen teorian valossa.
NYRHINEN, Marja: Saksan Liittotasavallan kristillisdemokraattisen puolueen suhtautuminen Länsi-Euroopan yhdyntymiseen puoluekokouskannottojen valossa.
SUNDSTRÖM, Mirja: Rakenteellisen vallan ilmentyminen öljypoliitikassa.
- 1983 HIITTIÖ, Eija: Alueellinen eriarvoistuminen ja transnationaaliset yritykset Euroopan yhteisön jäsenmaissa.
MÄNTYLÄ, Jorma: Diplomatian historian tarkastelua Max Weberin byrokratioteorioiden valossa. Sivulaudatur.
PALMUJOKI, Eero: Kilpailu ja konflikti. Tutkielma strategisen tasapainon perusteista ja niiden keinoista Yhdysvaltojen ulkopolitiikassa vuosina 1969–1982.
SERKKOLA, Ari: Kansainvälisen teknologiasiirtosäännösten luominen. Neuvotteluosapuolten tavoitejärjestelmien kuvaus.
VIRTANEN, Pekka: Suomen rakennusvienti Lähi-Itään osana kehitysmaihin suuntautuvaa teknologian siirtoa.
- 1984 HOLMA, Julia: Tiedon kehitys ja kehitystutkimus. Analyysi tiedon muutoksesta kehitystutkimuksessa ja tutkijoiden sekä tutkijayhteisöjen asemasta yhteiskunnallisessa käytännössä.
KARJALAINEN, Kari: Yhteiskuntajärjestelmien rinnakkainolon kauden ulkopolitiikan, kansainvälisten suhteiden, rauhanomaisen rinnakkainolon ja sodan marxilais-leniniläisestä määräytymisestä.
NERWEYI, Faik: Structural Power Relationships of Dependency.
OGBEIDE, Ifidon: Forms and Methods of Foreign Penetration into Nigeria.

- SEPPÄ, Tarja: Kansainvälisen järjestön järjestöideologian muuttuminen. Tapaus Unesco.
- VARIS, Tuula: Voiman käytön legitimointi Yhdysvaltojen ulkopoliitikassa. Tutkimus Guatemalan, Kuuban, Dominikaanisen tasavallan ja Grenadan interventioiden oikeuttamisesta.
- 1985
- HAAVISTO, Päivi: Kehitysyhteistyöprojektin syntyprosessi. Tarkasteltavana Suomen avulla toteutettavan Kenian vesihuoltohankkeen valmistelu-prosessi.
- HILTUNEN, Pekka: Yhdysvaltain sotilaallinen apu ja militarisoituminen Thaimaassa.
- KOKKARINEN, Helinä: Meksikon aseidenriisuntapolitiikka, tutkimus YK-dokumenttien pohjalla.
- MÄNTYSAARI, Mikko: Periferiasta teollistuvaksi maaksi. Unkarin kehitysprosessi maailmanjärjestelmän osana. Sivulaudatur.
- NIINIMAA, Leena: Saimaan kanavapäätös Suomen poliittisessa järjestelmässä.
- NUUTILA, Heikki: Parlamentaariset puolustuskomiteat ja puolustusuunnittelu.
- RANTANEN, Arja: Henry Kissingerin kriisidiplomatia Lähi-Idässä Jom Kippur -sodan aikana 1973.
- REPO, Paula: Regimen tehon ymmärtäminen vallan tasapainosysteemiin kuuluvien sääntöjen noudattamisena.
- SILKOSUO, Pekka: Monikansalliset yritykset Yhdysvaltain hallituksen sanktiopolitiikan välineenä.
- 1986
- ASHORN, Ulla: Tansanian kehityspoliitiikan suhde kehitysteorioihin.
- EIROLA, Martti: Itsemääräämisoikeus Kansainliiton mandaattijärjestelmän normina Lounais-Afrikan tapauksessa. Sivulaudatur.
- HAMUNEN, Ulla-Maija: Malesian sitominen kumin avulla osaksi brittiläistä imperiumia.
- HYTTINEN, Kari: Ydinsotaan suhtautuminen valtiolla käytettävissä olevana keinona Tampereen yliopiston kansainvälisen politiikan kurssikirjoissa vuosina 1961–1981.
- JÄRVILEHTO, Vuokko: Väkivaltaisen käyttäytymisen kirjallinen tyyppi - Tutkimus Latinalaisen Amerikan väkivallasta maagisessa realismissa.
- KAJANDER, Tuula: Dag Hammarskjöldin kriisidiplomatia Kongossa.
- LAHDENPERÄ, Raija: Suomalaisten naisdiplomaattien ura.

MELAKOSKI, Cai: Tampereen kaupungin kansainvälinen toiminta vuosina 1983–1985.

MERVIO, Mika: Harmonia (WA) japanilaisessa politiikan traditiossa. Tutkielma japanilaisesta intersubjektiivisestä käytännöstä ja sen tutkimisesta.

MÄKELÄ, Katriina: Argentiinan valtioterrori vuosina 1976–1983. Sotilasjuntan tuhoon johtaneet tekijät.

OINONEN, Tarja: Aseellinen propaganda Nicaraguan sandinistisessa valankumouksessa.

SAHLMAN, Heikki: Juche-ideologia partikulaarina ajattelumuotona ja ohjelmana.

TUOMISTO, Esa: Suomen ulkopoliittikan liturgia.

VATANEN, Soili: Kiinan modernisaatio.

VÄLIMÄKI, Erkki: Neuvostonäkökulma rauhanliikkeisiin. Neuvostonäkemys kapitalistisessa maailmanjärjestelmässä toimivista edistyksellisistä voimista kansainvälisten suhteiden toimijoina.

1987

HARTIKAINEN, Pentti: Vastahakoinen kumppanuus. Sanat ja teot kriisien hallinnassa. Tutkielma supervaltain deklaratorisesta ja toimintapolitiikasta kahdessa kriisissä.

HEININEN, Lassi: Ydinasekysymys Pohjois-Euroopassa 1980-luvun lopulla ja Nato-jäsenyyden ja vyöhyköinnin suhde Norjan politiikassa.

HOPEASAARI, Virpi: Gallialainen maailmanhorisontti – ranskalaisen oppikirjatekstin tulkinta.

LAINEN, Sirpa: Vietnamin trauma Yhdysvalloissa. Tulkinta johtajuuden rehabilitaatiosta Carterin ja Reaganin presidenttikausina.

KYTTÄLÄ, Tiina: Myllykirjeet vallan välineinä – yksityiskirjeet itsenäisen presidentinvallan instrumentteina Urho Kekkosen presidenttikausina 1956–1973.

LAVENTO, Tiina-Riitta: Transnationaalinen luonnonsuojelu ja sosiaaliset konfliktit kehitysmaissa: transnationaalisten suojeluorganisaatioiden osuus suojelukonflikteissa kolmen tapauksen valossa.

ROUVINEN, Pentti: Neuvostonäkemys taloudellisesta integraatiosta vuosina 1956–1972.

SAARELAINEN, Matti: ”Kuolema on parempi kuin elämä painostuksen alla!” Tutkielma Iranin islamilaisesta vallankumousprosessista.

UKKOLA, Merja: Professionalismista kansan demokratiaan. Tutkielma Ghanan asevoimien postkolonialistisesta kehityksestä modernisaatioteorian valossa.

- 1987–88 AHONEN, Anne: Raymond Aronin ajattelun suhde saksalaiseen neokantilaisuuteen, historismiin ja ranskalaiseen positivismiin. Tutkielma kansainvälisten suhteiden keskeisistä käsitteistä ja perusfilosofisesta yhtenäisyydestä Raymond Aronin ajattelussa.
 HUIDA, Pirjo: Tansanian kansallisvaltion rakennusprosessi – tulkinta Julius K. Nyereren poliittisen ajattelun ja toiminnan keskeisistä elementeistä.
 RUOTSALAINEN, Pirjo: Legitiimin vallan mahdollisuudet Latinalaisessa Amerikassa: karismaattinen auktoriteetti?
 SALMELIN, Leni: Teknologioiden ja kulttuurien konflikteista kehitys yhteistyöprojekteissa; esimerkkeinä vesi- ja terveydenhuoltoprojektit.
 SINIKALLIO, Pirjo: Synteesi brittiläisestä ja intialaisesta traditiosta. Tulkinta Mohandas K. Gandhin poliittisesta ajattelusta ja toiminnasta.
 SUMMA, Terhi: Ibn Khaldunin tulkintatraditiot: traditionaalinen orientalismin konstruktiiivinen tulkinta ja kriittinen orientalismin rekonstruktiiivinen tutkielma.
- 1988–89 FLEMING, Liisa: Yhteiskuntafilosofiset ja poliittiset sekä moraalifilosofiset ja eettiset ongelmat Irlannin vapaustaistelussa vuosina 1800–1921.
 HILTUNEN, Eeva: Zimbabwelainen journalistinen professio. Tulkinta The Heraldin ja The Sunday Mailin vuoden 1986 ympäristöartikkeleista.
 LINDQVIST, Mirva: Ydinteknologian kauppa Ranskan ulkopoliittikan traditiossa.
 NEVALAINEN, Helena: Yhdistyneiden kansakuntien mahdollisuudet kansainvälisten kriisien sovittelussa – case: Lähi-idän v. 1973 sota Israelin, Egyptin ja Syyrian välillä.
 PESONEN, Timo: Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimus ja Suomi. Tulkinta ihmisoikeuksia koskevien valtiokäytäntöjen traditioista.
 SUOVIRTA, Sirpa: Portugalin taloudellisen modernisaation dynamiikka Euroopan yhteisössä.
 VIENOLA, Mikko: Australian ja Uuden-Seelannin ulkopoliittisten valintojen legitimointi – Tulkinta legitimoinnin taustalla olevista ajatusrakennelmista.
 YLITALO, Outi: Keinojen ja päämäärien suhde Kansainvälisessä Punaisessa Ristissä: Etelä-Afrikan tasavallan hallituksen delegaation eristäminen kansainvälisessä konferenssissa 25.10.1989.
- 1989–90 HERRALA, Mervi: Vapautuksen teologia ja yhteiskunnallinen vapautuminen katolisissa sosiaalisen toiminnan doktriinissa.

HURU, Jouko: Suomen asevienti ja ulkopolitiikka. Päätöksenteko asevien-
nissä ja Paasikiven-Kekkonen linja.

JALONEN, Olli-Pekka: Sotateoriassa ja sotilaallisessa doktriinissa tapahtu-
nut kehitys. Vaikutukset Neuvostoliiton merivoimiin.

LEMPIÄINEN, Petri: Euroopan yhteisön integraatio ja Suomi – tulkinta
EYn yhdentymisen merkityksestä Suomen ulkopolitiikan päätöksenteon
tasolla.

LEPPÄNEN, Kalevi: Kansainvälisen solidaarisuustietoisuuden tyypittely.

MERILÄINEN, Ari: Itsekkyyttä solidaarisuuden naamion takana. Tutki-
mus Suomen kehityskaupasta ja sen säätelystä 1970-luvulla öljykriisin
jälkeen.

RAUTIAINEN, Jukka: SDP, Kekkonen ja kylmät kaudet Suomen ja Neu-
vostoliiton suhteissa 1945–1963.

1990–91

ARFFMAN, Jari – ISOTALO, Sari: Suomalaisen tiedepolitiikan luoman in-
tegraation merkitys tieteelle. Tulkinta Suomen Akatemian ja Euroopan
tiedesäätiön tiedepoliittisista teksteistä.

AUTIO, Sari: Suomalainen metsäalan professionalismi kehitysyhteistyö-
kontekstissa – tekstianalyysi Sambian metsäohjelman asiakirjoista vuosi-
ta 1981–1987.

DAHLMAN, Sonja: Leo Tolstoin rousseaulainen anarkismi.

HEISKANEN, Tarja: Muukalaisuuden maailmankuva. Tulkinta Helsingin
Sanomien vuosien 1973, 1979, 1983 ja 1989 pakolaisaiheisista artikkeleis-
ta.

HERRALA, Raija: Sodanjälkeinen Suomi ja liittoutuneiden talousjärjestel-
mä: Liittyminen Maailmanpankkiin, Kansainväliseen valuuttarahastoon
ja GATT-sopimukseen.

JORMANAINEN, Sari: Klinikon ja kyläläisten institutionaalisista toimin-
nan sääntöjärjestelmistä - tapauksena ripulitaudit Davirassa, Zimbabwes-
sa.

KEKÄLE, Vesa: Perestroika eskatologisena poliittisena prosessina. Andrei
Saharovin kuoleman semiosis ja sen teemojen kehkeytyminen.

LAUKKANEN, Kalervo: Merkitysisällön analyysi kansainvälisen politi-
kan tutkimuksessa. Neuvostojohtajien puhetekstien erittelyn kielifiloso-
fisia, hermeneuttisia ja semioottisia lähtökohtia.

LEPPÄLÄ, Asta: Naisten rauhanliikkeen logiikan fenomenologia.

LIIMATAINEN, Rainer: Sitoutumattomat maat ja ydinsulkusopimus.

LINTULA, Petri: Selbst in der Situation – Wege zur postmodernen Deu-
tung der Internationalen Beziehungen.

NIKKILÄ, Marja: Stalin ja kapitalistiset maat.
 PALONEN-TIKKANEN, Ulla: Miksi Yhdysvallat atomipommitti Japania? Atomipommitusstrategian tulkintojen merkityssisältöanalyysi.
 PIEKKOLA, Elisa: Kiinan kulttuurivallankumous sosiaalisten konfliktiteorioiden valossa. Koulutusjärjestelmän reformi.
 PITKÄNEN, Maarit: Autarkiastrategian vaikutus Burman taloudelliseen riippuvuuteen.
 POROLA, Jukka-Pekka: Euroopan yhteisön poliittinen yhteistyö ETYK-prosessissa 1972–1975 – Länsi-Euroopan poliittisen integraation uusi alku.
 SUVANTO, Mari-Brita: Koulutuksen merkitys japanilaisen yrityksen kansainvälistymiskehityksessä. Japanilaisten yritysten koulutuksesta Japanissa ja Iso-Britanniassa.
 UURTIMO, Yrjö: Yhdistyneiden Kansakuntien kehitysstrateginen ajattelu. Moraalinen ongelma ja ontologinen probleema modernissa tieteellisessä maailmankuvassa.
 VÄYRYNEN, Tarja: Tarkkailija vai osallistuja: Analyysi ja tulkinta Timehden Keski-Amerikan rauhanprosessia käsittelevistä artikkeleista.

1991–92

DE SOUZA, Fides Moreira: National Development Policies in Brazil During President Kubitschek's Administration 1956-1961. Modernization and Environmental Issues
 KOKKONEN, Kari: Onko NATO tarpeen? Sotilasliiton tarkastelua 1990-luvun lopun Euroopassa.
 LOUNEKARI, Merja: Sisilian mafian synty ja kehitys maailmanjärjestelmän ulottuvuutena.
 MIKKONEN, Ulla-Riitta: Valloittajan varjot nicaragualaisessa yhteiskunnassa; psykoanalyttis-hermeneuttinen tulkinta sandinistaisten tekstistä.
 MÖRK, Pia: Professionaalinen maailmankuva kehitysyhteistyössä. Tulkinta Finnidan ympäristöohjeistosta ja Tansanian metsätaloussuunnitelmas-
 ta.
 RAITTILA, Pentti: Idän uhka suomalaisten puheissa. Neuvostoliiton ja Venäjän uhkaa koskevat diskurssit ulkopoliittisessa kansalaismielipiteessä 1980-luvun lopulla. (sivuaineen tutkielma)
 RANTANEN, Johanna: Kukaan ihminen ei ole saari – analyysi ja tulkinta amnestyläisyydestä.
 RIIKONEN, Jouni: Kansainvälisestä järjestelmästä kohti maailmanyhteisöä – sukupolvenvaihdos ja kaupallistuvat lojaliteetit.

SUOMELA-CHOWDHURY, Pirjo: Kehitysyhteistyö globaalina resurssienhallintana. Analyysi Finnidan Ympäristövaikutusten arviointiohjeistosta.

TIRRONEN, Pia: Kehitysyhteistyöprojekti maailmankuvassa. Näkökulmana valta ja eurosentrismi – tulkinta SADCC-maiden ympäristötiedottajien teksteistä, joissa arvioidaan kehitysyhteistyöprojekteja.

TULOKAS, Pirjo: Tekstitulkinnallinen näkökulma neuvostoliittolaisen uuden ihmisen konseptioon pysähtyneisyyden ja perestroikan kausien yhteiskunnallista kehitystä heijastavana ilmiönä. (sivuaineen tutkielma)

TURUNEN, Merja: Vapaustaistelu vuorilla. Metafora-analyysi nicaragalaisesta aapiskirjasta ja sandinismi-ideologiasta.

VANHANEN, Hannu: Signaali – saksalaisen sotapropagandan kiiltokuva ja Uuden Euroopan airut toisessa maailmansodassa. (sivuaineen tutkielma)

VESTERINEN, Rita: Irakin kemiallinen ase ja arkkityyppi Saddam Hussein. Länsimaisen diskurssin rakennelogiikan tarkastelua legitimitettiin valossa.

VUORIMÄKI, Petteri: Integrated Europe – a fortress or a safe haven? A Study in the refugee and asylum policy of the European Communities prior to the implementation of the Single Market and an analysis of the probable changes thereafter.

1992–93

AKOLA, Marjut: Brittiläinen journalistinen professionaalinen maailmankuvaversio. Analyysi ja tulkinta Guardianin Saksojen yhdistymistä käsittelevistä uutisista.

BOEDEKER, Stina: Suomalainen matka Eurooppaan. Tutkimus suomalaisnuorten mielikuvista suomalaisuudesta ja eurooppalaisuudesta.

FERNANDEZ, Tarja: Modernisaatioprojekti Costa Rican Toisessa tasavallassa. Tulkinta José Figueresin teksteistä.

HANHIJÄRVI, Minna: Kansallisuuskonfliktit IVY:n alueella – nationalismi Venäjän Federaation kansallisuuspolitiikassa.

HANNIKAINEN, Tapani: Yleisradion TV-uutisten raportointi Neuvostoliiton vallankaappausyrityksestä elokuussa 1991. Genre-analyysi.

JANTUNEN, Tarja: Operaatio aavikkokilvestä aavikkomyrskyyn. Analyysi ja tulkinta Persianlahden konfliktin etenemisestä Yhdysvaltain presidentti George Bushin puheiden kautta.

KARVONEN, Pekka: Kansainvälisen ilmastopolitiikan diskursiivinen muotoutuminen. Tiedonarkeologinen analyysi YK:n ilmastopöytäkirjasta.

KOROLAINEN, Sari: Saksan kysymys Ranskan ydinasepolitiikan legitimaatiokkeinona.

KUSTILA, Teija: Kehitysteorioiden ja taloudellisen kriisin vaikutus Tanzanian terveydenhuoltopolitiikkaan. Esimerkkinä Muhimbili Medical Centerin hammaslääkäriskoulun kehittämisprojekti.

LIPPONEN, Satu: YK:n toiminta Persianlahden konfliktissa.

LONKA, Pekka: Valtion suvereniteetin problematiikka Länsi-Euroopan integraatiokehityksen uudessa vaiheessa.

LUOTO, Tarja: Venäjä-kuva suomalaisissa pilalehdissä 1899–1914. Semioottinen analyysi. (yhteistutkielma Marita SEULAMON, tiedotusoppi, kanssa)

MJEMA, Salome: Development and Democracy in Tanzania. A Study on the Changes of the two Concepts, 1967–1992.

MJEMA, William: Development and Grassroots Popular Participation: The Tanzanian Perspective, 1967–1991.

MUKAMURI, Billy B.: Concept and Context of Social Forestry Projects in Zimbabwe: An Attempt To Describe Factors Which Affect Local People's Participation In Social Forestry Projects.

MÄKINEN, Reijo: Presidentti Kennedyn kommunikaationaatioteetti ja strategiset siirrot Kuuban kriisin aikana.

MÖLSÄ, Terhi: Muurahainen, suuri ystävä ja politiikan naamiaiset. Semioottinen tulkinta virolaisten kansallisista omakuvista Viron poliittisessa uudistuskustelussa vuosina 1987–1990.

NORDLUND, Juha: Neutral Finland as a Member of the UN Security Council 1989–1990.

RUOTSILA, Markku: Reagan, konservatismi ja pahan valtakunta. Amerikkalaisen konservatiivisen antikommunismien kehitys ja huipentuminen Ronald Reaganin hallinnossa, 1947–1989. (sivuaineinen tutkielma)

SAIKKONEN, Ulla-Riitta: Meksikolaisen identiteetin dualistisuus. Tulkinta Carlos Fuentesin romaanista Tarina Heredian svusta.

TOLONEN, Anna: Implementing Health Programmes in the Third World. Analysis of the WHO Programming Principles with Respect to the Basic Needs Approach.

WILKMAN, Leena: Deutschland, einig Vaterland! Tulkinta Der Spiegelin Titel-artikkelikokonaisuuksien valokuvista Saksan yhdistymisprosessin aikana.

1993–94

AUBYNN, Anthony Keri: Sustainable Development: The Implications of Structural Adjustment Programme on Sub-Saharan Africa's Environment: A Case of Ghana's Experience.

- BOTTAS, Kari: Luontokokemus Zimbabween safarimatkoilla ja sen suhdemaan luonnonvarojen hallintajärjestelmään.
- HAAPALAINEN, Antti: Suomen EU-jäsenhakemus ja turvallisuuspolitiikan muutos. Suomen turvallisuuspolitiikan keskeiset haasteet ja ongelmat kylmän sodan jälkeen Maastrichtin sopimuksen valossa.
- HILTON, Heidi: International Policy Formulation for Climate Change. A Discourse analysis of the epistemic communities in the IPCC.
- HOTTER, Teri: A Global Management Policy for Tropical Forests. An Interpretation of the Political Role of Forestry Experts in the Making of the Tropical Forestry Action Plan.
- ISOTALO, Riina: Orientalismi, monologinen diskursi? Edward Saidin orientalismikritiikki ikkunaan 1920- ja 1930-luvun suomalaisen orientalismin diskursiiviseen tarkasteluun.
- JÄRVENPÄÄ, Jouni: Konfliktin ratkaiseminen ja Euroopan yhteisö. Funktionalistinen konfliktin ratkaiseminen kokonaisvaltaisena prosessina ja sen rakenne Euroopan yhteisössä.
- KALTAKARI, Maija: Karjala suomalaisessa maailmankuvassa. Tutkimus Suur-Suomi ihanteesta Akateemisen Karjala-Seuran propagandajulkaisuissa.
- KANANEN, Maarit: Turvallisuuspolitiikka Suomen idänsuhteissa YYA-sopimuksesta hyvän naapurisuuden ja yhteistyön sopimukseen. Tutkimus ulko- ja puolustuspolitiikan asemasta turvallisuuspolitiikan kokonaisuudessa.
- KOSKI, Anne: Valtiomies – valiomieheyttä ja maskuliinista virtuositeettia. Urho Kekkosen ja Elisabet Rehnin valtiotaito kuvasemioottisessa analyysissä.
- KÄRKI, Mika: Japan and Trade Liberalism. A Study of Liberalism in Japanese World Trade.
- LAITINEN, Kari: Yhdysvaltain ulko- ja turvallisuuspolitiikan muotoutuminen toisen maailmansodan jälkeen poliittisen realismin valossa.
- PAASILINNA, Taija: Italian liittyminen Schengen-sopimukseen. Schengen-ratkaisu ulkopoliittisena päätöksenä ja maahanmuuttopoliittisena kannanottona.
- PÖNTYNEN, Riitta: Perustarveajattelu kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyössä. Vertaileva tapaustutkimus Interpedian, Kansainvälisen Solidaarisuustyön ja Kirkon ulkomaanavun kehitysyhteistyöhankkeista.
- RUOTSALAINEN, Seppo: The Social Dimension as a Part of the European Integration Process.

TAMMINEN, Marko: Suomen turvallisuuspolitiikka 1940-luvun puolivälistä 1990-luvun alkuun. Tutkielma tärkeimpien kansainvälispoliittisten tapahtumien vaikutuksesta Suomen turvallisuuspolitiikan muotoutumiseen ja kehitykseen.

TAPANINEN, Sirpa-Leena: Newtonin jälkeistä yhteiskuntaa: analyysi ja tulkinta Trooppisten metsätaloussuunnitelmien kansainvälisestä viittehyksestä.

VALKEAJÄRVI, Sauli: Zimbabwen evankelis-luterilaisen kirkon kehitystoimisto ja Christian Care kehitystoimijoina Zimbabwessa. Kahden zimbabwelaisen kirkollisen järjestön rooli kansalaisjärjestöinä maaseudun kehittämässä.

VIHANTA, Jussi: ASEAN-maat regionalisoituvassa maailmantaloudessa. Talousyhteistyö vastauksena maailmankaupan uuhiiin.

VUORINEN, Satu: Andien pakti. – Yhdentymispyrkimykset Andien valtioissa.

1994–95

AALTOLA, Mika: Rigidity and Change. A Study of regionalistic language games in the Nikkei Weekly.

DEGNI, Filio: Development and Population growth in Africa.

JÄNNES, Laura: Environmental Movements in Japan – a study of the power relationship between the government and civil society .

JÄRVINEN, Pauliina: Valistuksen traditio ja afrikkalainen peruskirja - OAU:n ihmis- ja kansojen oikeuksien peruskirjan syvähermeneuttinen tulkinta .

KAKSONEN, Kirsi: Skottien poliittinen identifoituminen. Tulkinta skottilaisten sanomalehtien mielipidekirjoituksista vuosilta 1975, 1979 ja 1992.

KORHONEN, Pasi: Yleinen mielipide ulkopoliittikkaa selittävänä osatekijänä: Yhdysvallat 1945–47.

KORPINEN, Anu: The Role of Japan in ASEAN Countries. Discussion of Roles From a Hegemon to an Elder Brother.

KOSKI, Marianne: Kehitysyhteistyön kaupalliset tavoitteet: Suomen kehitysyhteistyön kehitysstrateginen ajattelu ja kaupalliset tavoitteet eri vuosikymmenillä .

LAITINEN, Aulikki: Is Japan Buying Europe? Japanese Foreign Direct Investment in The European Community .

LAURINOLLI, Teija: Ihmisoikeuksien ja kansalaisen käsitteiden sukupuolisdonnaisuus globaalina ongelmana. Feministinen näkökulma.

MÄKELÄ, Marko: Euroopan yhteisön komission uskomusjärjestelmä. Komission kansainvälistä järjestelmää sekä yhteisön ja kolmannen maailman välisiä suhteita koskevat konseptiot interdependenssin käsitteen valossa.

MÄKI-FRÄNTI, Heli: Pääministeri Felipe González Espanjan vahvojen johtajien traditiossa.

MÄNNISTÖ, Esko: ASEAN-valtioiden yhteisö Kaakkois-Aasian turvallisuuskompleksin osana.

NURRO, Sari: YK:n roolit rauhanturvatoiminnassa – Välittäjästä pakottamiseen.

PALONEN, Tapio: Suomen Keskusta ja kysymys Viron itsenäisyydestä. Realismi ja idealismi Keskustan ulkopoliittisessa toimintaohjelmassa.

PENNALA, Anne: Euroopan kumous 1989. Poliittista muutosta koskevan diskurssin tarkastelu konvention käsitteen valossa.

PENTIKÄINEN, Tapani: Convertir nuestro país en clave de bóveda: Tulkinta F. Moranin ehdotuksesta demokraattisen Espanjan Välimeren politiikaksi 1980.

PITKÄNEN, Pasi: PLO ja Israelin Rauha Galileaan -operaatio.

RAVI, Reetta: Euroopan unioni ja sen päätöksentekojärjestelmä Helsingin Sanomien laajentumisprosessin uutisoinnissa marraskuusta 1993 ke- säkuuhun 1994.

RONIMUS, Leena: Oikeistoradikalismi Saksassa – Fasismien uusi nousu.

SANTAHARJU, Riku: Universaalit ihmisoikeudet -käsitteen ontologisen perustuksen tarkastelu. Immanuel Kantin ihmiskäsitys modernin ihmisoikeuskäsityksen ontologisena puitteena ja ihmisoikeuksien universaalisuuden problemaattisuus.

SAUER, Kai: Saksan liittotasavallan ulkopoliitiikka, siihen vaikuttaneet tekijät ja Saksan liittotasavallan ulkopoliitiikan jatkuvuus kansainvälisessä järjestelmässä tapahtuneiden muutosten seurauksena.

SILTALA, Anne: Ympäristökysymykset valtioiden välisissä suhteissa. Analyysi Saksan ympäristösuhteista Puolaan ja Tshekinmaahan sosialismin romahduksen jälkeen.

TIUKKANEN, Sari-Maarit: Modernin valtion tematiikka islamin poliittisessa kielessä. Islamilaisten valtioiden yhteistoiminta ja poliittinen diskurssi OIC:n areenalla.

UOLIA, Kristiina: Yritysten diplomatian kaltainen toiminta eli kvasidiplomatia – Suomen ulkopoliitiikan taloudellinen agenda diplomatian vierailuinstituutiosta.

VANAMO, Kirsi-Marjukka: Suomen ulkopoliitiikka murroksessa. Tulkinta ulkoasiainministeriön gateway-teksteistä ja niiden sisältämistä Suomen kansainvälistä asemaa koskevista mielikuvista.

VIRKKUNEN, Tapio: A Regional Approach to German Foreign Policy: The Case of the Baltic Countries.

VITELI-HIETANEN, Mervi: The Role of the Emperor of Japan in guaranteeing the Political Changes in the Meiji Restoration 1868 and during the Occupation in 1945–1952.

WALLER, Mark: Images of the Alien. The Coverage of Japan in Time During the 1945–52 Allied Occupation.

1995–96

CLARKE, Kristi: Into the Warm Sunlight of Human Freedom: A Discourse Analysis of the Development of the Reagan Doctrine in Nicaragua.

GEIGER, Klaus: Keskiaikaiset traditiot vs. 2000-luvun visiot -suverenien sisäisten kriisien ratkaisussa.

GODDARD, Jaana: The Western Neglect of the East Timor Conflict: A Structural Analysis of the US, Australian and British Interests as an Impediment to Action.

HEIKKINEN, Eija: Rauha sodalla? Väkivallan oikeutuksen problematiikka saksalaisessa rauhantutkimuksessa.

HIRVENOJA, Henri: Formation of Japan's Foreign Economic Policy: Understanding the Diffusion of Policy Toward the European Union.

HOLOPAINEN, Niina: Materiaalinen ja psykologinen sodassa. Aseteknologia ja hyökkäyskultti Ranskan Kolmannen tasavallan sotilaspolitiikassa ensimmäisen maailmansodan loppuun.

HÄRKÖNEN, Riikka: Postkoloniaalisen feminismin diskursiiviset kentät; tutkimus postkoloniaalisen feminismin sijoittumisesta feministisen tutkimuksen kentälle.

LAIHO, Marko: Kansainvälisestä köyhäinhoidosta ja yhteisvastuusta vakuutusmaksuksi tulevaisuuteen. Kokoomuksen ja SDP:n kannattajien suhtautuminen kehitysyhteistyöhön 1990-luvun puolivälissä.

LINDSTRÖM, Minna-Marika: Sofistikoitunut intolerantti. Yhdysvaltain ulkopoliittisen viholliskuvan tarkastelu kulttuurisen makromallin avulla presidentti John F. Kennedyn kaudella 1961–1963.

MARKIN, Nat: Technology in Development: A Study of Knowledge Systems and Processes in Third World Peasant Agriculture: A Case Study of Ghana.

MARTIKAINEN-RODRIGUEZ, Annariikka: Vapautuksen ja katolisen perinteen välissä – CIMI:n, brasilialaisen intiaanilähetystyöorganisaation, luonnonsuojeluoirentaation tarkastelua syväekologisesta näkökulmasta.

MERTA, Jaana: Professionaalisen tiedon avulla tapahtuva politiikan ohjailu; analyysi Rion julistuksen normatiivisista perusteista.

NISSILÄ, Nina: Suomen diplomaatit ulkopoliittisina vaikuttajina vuosina 1917–1919.

NYYSSÖNEN, Jussi: Humanitaarinen interventio. Eksistentiaalisesta tragediasta omantunnon asiaksi.

NÄVERI, Katriina: Neoliberalism in the Context of Development: The Value Basis and the Implications for the Concept of Aid.

PARKKILA, Tarja: Etelä-Afrikan horjutuspolitiikka: horjutuksen kohteina Mosambik ja Angola.

PUDAS, Eeva: Suomen YK-politiikka. Puolueettomuuden todistamisesta keskinäisriippuvuuksien hallintaan.

SALOKORPI, Jussi: CFE-sopimus alueellisen sotilaallisen tilanteen ennustettavuustekijänä.

SILVENTOINEN, Katja: Rauhanomaisen muutoksen ongelma kansainvälisessä politiikassa: Hedley Bull ja Barry Buzan kansainvälisestä yhteisöstä.

SULKINOJA, Mika: Rakentavaa integraatiopolitiikkaa. Genealoginen tulkinta Barentsin euroarktisen yhteistyöstä.

SULKINOJA, Tytti: Radikaalia vakauttamista? Diskurssianalyttinen tutkimus Naton edustajien käsityksistä liittoumansa roolista Euroopassa kylmän sodan päätyttyä.

TAIPALE-SALMINEN, Krista: Yhdistyneet Kansakunnat ja valtion suvereniteetti – Retorinen tulkinta valtion suverenisuuden määrittelystä Pohjois-Irlannin ja Somalian tapauksissa.

YLI-VAKKURI, Leena: Problems in the expansion of the Western Security Regime. A regime analysis of the OSCE and its mission to Estonia.

1996–97

ANTTILA-KVÅLE, Hanna-Mari: Haitin pakolaisongelma ja Yhdysvallat. Haitin sotilasvallankaappauksen aiheuttaman pakolaisongelman ratkaisumahdollisuudet Yhdysvaltojen ajaman poliittisen prosessin kautta ja ympäristöpakolaiskeskustelun tarjoaman näkökulman valossa.

BENNEHARD, Guillaume: Regionalization around the Baltic Sea in Interaction with the European Union. The multi-level formation of a transnational region.

BJÖRKBÄCKA, Pia-Maria: Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan merkitys Euroopan unionin integraation syvenemiselle – analyysi Maastrichtin sopimuksen II pilarin aktualisoitumisesta Eurooppaneuvoston julkilausumissa.

ERKKILÄ, Hanna-Mari: The Change in the Concept of Security after the Cold War. The case of environmental security problem of Sosnovyi Bor Nuclear Power Plant.

EROLA, Marko: Humanismi ratkaisuna kansainvälisen oikeudenmukaisuuden ongelmaan. Kansainvälisen politiikan teorioiden, metodologian ja arvoteorioiden yhteyksien tarkastelua pragmaattisen filosofian näkökulmasta.

HULKKO, Johanna: Euroopan yhteisö ja unioni ETYK-prosessissa 1990-luvulla – Toimijan ja yhteisen politiikan edellytyksiä Euroopan turvallisuudessa.

KAISTI, Hanna: Ongelmajätekauppaa säätelevän Baselin sopimuksen muodostus ja muutos. Rakenteen ja toimijoiden keskinäisvaikutus regimemuutoksessa.

KEMPPAINEN, Anne: Tapaus Saksa: kansalaisuuspolitiikkaa kansakuntapolitiikkaa – käsitukset kansakunnasta maahanmuuton kontekstissa.

KOIVULA, Tommi: Charles S. Peircen filosofia Karl W. Deutschin kyberneettisen teorian kommunikaation symboloimisen ongelman ja yhteiskuntatieteen filosofian rakenne-toimija -keskustelun apuvälineenä.

LASSILA, Anni: Helsingin Sanomien Ruanda. Länsimaisen moraalin argumentti.

LEHTO, Tutta: Jacques Delorsin näkemys Euroopan yhteisöstä: Puheiden hermeneuttista tulkintaa personalismin aatetaustaa vasten.

LUOTO, Jari: Ulkopolitiikka ja ihmisoikeudet. Tutkielma Suomen ihmisoikeuspolitiikan muutoksesta monenkeskeisessä maailmassa.

MÖKKÄLÄ, Petri: Britannian ydinaseet Euroopan murroksessa. Britannian turvallisuus ja puolustus kylmän sodan jälkeisessä Euroopassa. Sivuaineen tutkielma.

NISSI, Sari: The Biodiversity Regime – A means for Global Economy. A Study on International Institutionalization of a Techno-Economic Discourse of Biodiversity.

OINAS, Suvi: The Poverty Alleviation Policy of the European Union and the Mid-Term Review of the Fourth Lomé Convention. A policy design writ large perspective.

PETÄJÄ, Pia: Kun lapsi on kaupan – Kansainvälisen lapsiprostituution todellisuuskuva.

RINKINEVA, Kristiina: Euroopan unionin yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka. Poliittisen integraation laajentaminen ja syventäminen integraatioteorioiden valossa.

TALLGREN, Katriina: Kun rikas rauha tuli toivoa köyhälle sodalle palauttamaan – Yhdysvaltain poliittisen minuuden tuottaminen viholliskurssin kautta Operaatio toivon palauttamisen aikana.

TAN, Susanna: Niukkuuden hallinta globaalien hyvinvoinnin taakka? Analyysi Brundtlandin komission kestävä kehitys -käsitteestä.

VÄLIJÄRVI, Satu: Näkökulmia valtion ja kansan suhteeseen. Tarkastelun kohteena Suomen ulkopoliittisen johdon EU-jäsenyyttä käsitteleviä puheita vuodelta 1994.

1997–98

AAKU, Päivikki: Of international justice in light of human moral ontology: an interpretive study of Finnish attitudes towards refugees.

AALTONEN, Minna: Regionaalinen näkökulma Japanin ulkopoliittikkaan: Tyynenmeren Aasia 90-luvun murroksessa.

ALVAREZ, Sonia: Education & Training as a Booster of European Integration.

CARLSON, Tiina: Eskatologiaa ja arkkityyppejä - kulttuurisemioottinen analyysi Aleksandr Solzhenitsynin kaunokirjallisesta tuotannosta.

DILLON, Clarence: Practical Reason for Decision Analysis in Foreign Policy: Rhetoric and Reason in the Question of Finnish NATO Membership.

DILLON, Kristin: Problems & Possibilities: Sovereignty & The Palestinian Struggle for Statehood.

DOTY, Anisa: Argumentative Strategies of Nation-State-Building in Malaysia: Management of Latent Ethnic Conflict.

HAAPALA, Henna: Karjalan tasavallan metsien suojelun kansallisia ja kansainvälisiä erikoisuuksia. – Retoriikka-analyysi Karjalan metsiä koskevasta keskustelusta.

HAKALA, Johanna: Identity and the Good in Feminist International Relations Theory. An Engaged Text Interpretation.

IMMONEN, Piia: Hiiri hallintohierarkiassa. Analyysi ranskalaisista yhteiskuntasuhteista Plantun pilapiirrosten kautta.

JANTUNEN, Tarja: Paradise Reconsidered. A constructivist study on the constitution of the identity of the state of Ecuador in the light of the formation of the Special Law for the Galapagos Islands.

JOKINEN, Jaakko: Talous- ja teollisuuspoliittinen vallankäyttö kansainvälisessä politiikassa Euroopan unionin jäsenmaiden keskinäinen kilpailu ja sen vaikutukset Suomen metsäteollisuuteen.

JOKINEN, Johanna: Magnetismi Euroopan Unionin turvallisuusfunktiona eurooppalaisessa turvallisuuskompleksissa. – Unkarin ja Liettuan yhteisöllistymisprosessien tulkinta.

KAARELSON, Kai: Monikansallisuuden haasteet uudelleen-itenäistyneessä Virossa. Viron etnisen konfliktin dynamiikka 1991–1998.

KARHU, Nina: Poliitiikka subsidiariteettiperiaatteen takana. – Taistelu käsitteen sisällöstä ja merkityksestä Euroopan unionissa

KARINEN, Risto: Suomen turvallisuuspoliittisen ajattelun perusteet. Nykyinen turvallisuusdiskurssi menneisyyden valossa.

KASESALU, Allan: Applying the Realist-Neoliberal Debate for an Explanation of Security Aspects of Germany's Contemporary Eastern Policy: the Nordic-Baltic Case.

LAAKSONEN, Annamari: Amerikkaa etsimässä – Kollektiivinen identiteetti Ronald Reaganin suuren huumesodan moraalidiskurssissa.

LEHMUS, Liisa: ”Uuden” Venäjän kasvot. Venäjän poliittinen orientaatio raja-alueilla.

MAASIK, Ingrid: Vaihtoehtona Venäjä. Poliittisen realismin valtiomiehen synty argumentatiivisessa diskurssissa Aleksandr Lebedin teksteissä.

OINAS, Marja: Uhuru na Kujitegemea – metafora-analyysi aapisten ideologiasta.

PAKARINEN, Mira: Suomi murroksessa kohti tietoyhteiskuntaa. Kansallistalvion ja ei-valtiollisen toimijan muutostaasteet.

PUUSTINEN, Satu: Valtion etu moraalaisessa maailmassa – Ranskan johdon humanitaarisuusretoriikka Ruandan kriisissä 1994.

PÄÄKKÖNEN, Tarja: Bosnia-diskurssin erilaistamisen ja samankaltaistamisen strategiat. Analyysi toiseuden tuottamisesta Timen Bosnian sotaa käsittelevissä artikkeleissa.

SEPPONEN, Teemu: Suomen eduskunnan rooli Euroopan yhteisöjen demokraattistamisapaineiden alaisessa päätöksenteossa.

TURUNEN-ZWINGER, Sari: Der Zusammenhang zwischen nationaler Identität und staatlicher Politik. Eine Analyse der neutralitätspolitischen Argumentation in der österreichischen Debatte zwischen 1992 und 1996.

VAINIO, Mika: Turvallisuus, stabiliteetti ja status. George Liskan allianssiteorioiden relevanssi Kanadan turvallisuuspolitiikassa 1990-luvulla maan Nato-jäsenyyden yhteydessä.

VAISMAA, Elina: Ecuadorin alkuperäiskansat muutoksen tiellä. Politisoitunut etnisyyden yhteiskunnallisena liikkeenä.

VARJONEN, Jukkapekka: Suomen puolustuspolitiikka kylmän sodan jälkeisen ajan vapauden, lama-ajan niukkuuden ja informaatioyhteiskunnan armeijan ihanteen ristiaallokossa. Suomen aseistautumiskysymyksen kehittyminen historiallis-empiriisen tutkimuksen valossa.

VERKKORANTA, Rae: Paikka auringossa. Metafora-analyysi etnisyyden ja toiseuden kokemuksista Belgian ranskalaismielisten vallonijohattajien puheissa.

WIBBEN, Annick: Narrating "Experience": Raymond Aron and Feminist Scholars Revis(it)ed – A subversive Conversation –
ZEDLAR, Nicholas C.: Heroes, Queers and Chicks: Heterophallogocentric Binarism in International Relations Theory and Praxis. A Postmodern Analysis of Gendered Nation-States.
ÄNGESLEVÄ, Päivi: YK:n kansakuntaohjelman toteutuminen Kambodzhassa. Rauhanturvaoperaatio UNTACin tarkastelua funktionalismin avulla.

1998–99

AHO, Kaisa: Ranska vastaan Greenpeace. Analyysi suvereenin valtion ja uuden yhteiskunnallisen liikkeen maailmankuvien välisestä törmäyksestä Ranskan viimeisten ydinkokeiden aikana 1995–1996.

AHOPELTO, Anu: Rauhanneuvotteluiden disartikulaatio. Tutkielma Israelin ja palestiinalaisten rauhanneuvotteluista sosiaalinen konstruktivismi tutkimusorientaationa.

GREKULA, Katja-Helena: Kansainvälinen yhteisö – moraalisen edistyksen airut? Kansainvälisen yhteisön toteutuminen konventionaalisiin sisältöihin the Carnegie Endowment for International Peace-komission raportin Balkanin konfliktia koskevissa käytännöissä.

HAKKARAINEN, Maija: Unionismin haaste rauhanvälitystoiminnalle. Pohjois-Irlannin unionismi näkökulmana konfliktin sovittelussa ja -ratkaisussa.

HEIKKINEN, Anna-Kaisa: Funktionalismi Euroopan unionin Venäjänpolitiikassa. Venäjän poliittinen kulttuuri ja Euroopan turvallisuus .

JÄNÖNEN, Jukka: Analyysi Yhdysvaltain ydinaseellisen pelotteen ja koersion soveltuvuudesta proliferaation ongelman ratkaisuun.

KAILA, Kristiina: Kansainväliset suhteet ja feminismi toisen ymmärtämisen kontekstissa. Onko mahdollisuutta vuoropuheluun?

KAISER, Mohammed: America and the New Era's World Order. An Assessment of the Post Cold-War World Order from Neorealist Perspective .

KARPPINEN, Jouni: Algerian valtionmuodostumisprosessi kontekstuaalisessa viitekehityksessä.

KARUBE, Takuya: Toward Human International Relations: Therapeutic Redescription of the Hobbesian State of Nature.

KOKKONEN, Merja: Konsensusta konferenssissa – LL/GDS-ryhmän oikeuksien muotoutuminen YK:n kolmannessa merioikeuskonferenssissa.

KOPONEN, Kati: Hyvä naapuri vai kansakunnan vihollinen? Yhdysvaltain interventioretoriikka Grenadan, Panaman ja Haitin tapauksissa poliittisen idealismin ja realismin kautta tarkasteluna.

KURIKKALA, Marja-Leena: Israel ja sosiaalisen todellisuuden valtasuhteet. Euroopan unionin rooli Lähi-idän rauhanprosessissa.

KUUSELA, Janne: Pohjoismaat ja Baltian turvallisuus. Vakauspoliitikkaa muuttuneessa lähiympäristössä.

LAMPINEN, Eeva: *Calling the Ghosts. A Female Story of War and Rape of Women.*

LEINONEN, Anu: Kiistatonta kehitystä? Pragmatistis-konstruktivistinen policy-analyysi Maailmanpankin ”A Strategy for Managing Water in the Middle East and North Africa” -ohjelmasta.

LEPOLA-HÖNIG, Sannaleena: The European Parliament and European Union’s environmental policy. How does the European Parliament appear to be a ”greener” institution than the European Commission and the Council of Ministers?

MATTILA, Emilia: Yhdysvaltain kansallisen tason ympäristöpolitiikka Bill Clintonin ensimmäisen presidenttikauden aikana.

MÄKINEN, Marianne: ’Itsenäisyytemme on ikuista.’ Tshetsheenihoitajien tshetsheenitaitelijoiden toimia oikeuttamaan pyrkivä legitimaation kieli ihmis- ja poliittisten oikeuksien diskurssin tradition puitteissa eurooppalainen kulttuuri tulkinnan lähtökohtana.

MÄLLY, Marko: Saksalainen federalismi yhdentyvässä Euroopassa. Analyysi argumentaatiosta ja intentioista CDU:n ja CSU:n puolueohjelmissa 1953–1998.

PARJANEN, Satu: Ilmasto muuttuu, muuttuuko politiikka. Sosiaalis-konstruktivistinen analyysi ilmastonmuutoksesta institutionaalisisena faktana.

PURRA, Mika: Trade Policy Formation of a Small European State in the Light of Friedrich List’s Theory of Economic Development. The Case of Finland.

RIKKILÄ, Leena: Tuleva onnettomuus. Teknologisen onnettomuuden uudelleentulkinta kansainvälisen politiikan kontekstissa – esimerkkinä Tshernobylin ydinvoimalaonnettomuus.

SAARELA, Kaisa: Etyj rauhan edistäjänä: vakauspoliitikkaa ja kriisinhallintaa.

SALMENSIVU, Jaana: Jugoslavian hajoaminen. Review of International Affairs lehden professionaalinen diskurssi etnonationalismin näkökulmasta tarkasteltuna.

SALO, Krista: Askel kohti ikuista rauhaa Euroopassa? Naton laajentumisretoriikan analyysi demokraattisen rauhan näkökulmasta.

TAIVALANTTI, Jani: Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Venäjänpolitiikka – Venäjää käsittelevät korkean tason Ety-julkilausumat kansainvälistä yhteisöä tuottavina illokutionaarisina akteina.

TIAINEN, Marika: Saksan maahanmuuttopolitiikka Euroopan unionissa: maahanmuutto-ongelman rakentuminen liittohallituksen teksteissä 1996–97.

TUOMINEN, Tatu: Informaatioteknologia Yhdysvaltain ulkopolitiikassa. Konstruktivistinen analyysi.

TUOMINEN, Teemu: Vietnamin vähemmistöpolitiikka.

TÄHTINEN, Lotta: Israel and the Issue of the West Bank Water – A Case of a Security Dilemma.

VIERTIÖ, Jussi: Komission hallintaa vai jäsenvaltioiden riitelystä? Euroopan unionin päätöksenteko pakkausdirektiivin säättämisen prosessin kautta tarkasteluna.

VIMPARI-SAVVIDES, Virve: Ihmisoikeuksien rooli osana ulkopolitiikkaa kylmän sodan loputtua – Yhdysvaltain ihmisoikeusdiskurssi Bill Clintonin ensimmäisellä presidenttikaudella.

1999–2000

AARNIO, Anu: Väestöpolitiikka Euroopan Unionin ja Kenian kehitysyhteistyössä. Tutkimus suvereniteetin muutoksesta.

ANDERSON, Cheryl Ann: Defining Democracy in the Phare and Tacis Democracy Programme: Some Implications of Conceptual Limits.

BERIDZE, Irakli: Humans, In-Humans and Capital Punishment in Russia: Window on the Normative Architecture of State and Society.

HANNULA, Outi: Virallist(ettu)a ruohonjuurta. Tieto, osallistuminen ja valta kehitysyhteistyön projektidiskursseissa.

HEIKKINEN, Ritva: Alueiden rooli eurooppalaisessa integraatiokehityksessä – Vertikaalinen integraatio Euroopan unionin policyna: Policyn sisällön analyysi ja hermeneuttinen tulkinta.

KANGASKORTE, Tarja: Valtiomiehiä rauhan asialla. Yhdysvaltain, Neuvostoliiton, Ison-Britannian ja Ranskan valtiojohtajien Saksojen yhdistymistä koskevien kannanottojen retorinen analyysi ja tulkinta realismin valossa.

KARE, Sanna : An Inquiry into the National Identity of EU Finland.

KAUPPINEN, Niina: Kansalaismielipide ja Suomen liittyminen Euroopan unioniin ja talous- ja rahaliittoon.

KEMISALO, Taru: Kongolainen valtioidentiteetti – lännen tuottaman suvereniteetin kvasikonstruktio?

KIVISTÖ, Kirsi: Etniset konfliktit Afrikassa, erityisesti Ugandassa.

KLEMETTI, Katariina: Euroopan unionin identiteetin rakentuminen toiseuden kautta; Euroopan unionin diskursiivisen vallankäytön analyysi Euro-Välimeri yhteistyössä.

KOLJONEN, Tuomas: Tarvitaanko CIA:ta? Turvallistamisen puheteot Yhdysvaltojen keskustiedustelupalvelun legitimiteetin rakentamisessa kylmän sodan jälkeen.

LAHTELIN, Päivi: Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimuksesta nousevan liberalistisen politiikan tradition tarkastelu.

LATVALA, Sirkku: Globalisaatio yksilöiden ja ryhmien välisissä suhteissa. Yritysten verkostoituminen globalisaation tuotteena ja tuottajana.

LEMOLA, Nonna: Ranskan kansalliset intressit Euroopan unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikassa.

LESSELINGUE, Laureline: Sustainable Development for the European Union: EU's Programs and Policies to develop the use of Renewable Energies in the Developing Countries of Asia.

MÖTTÖLÄ, Matias: Teknologian politisoituminen. Nokian ja Suomen valtion rooli kolmannen sukupolven matkapuhelinjärjestelmän (UTRA) standardisoinnissa.

NEVALA, Päivi: Kansalliset intressit Yhdysvaltain Kiina-politiikassa: Retorinen tutkimus Yhdysvaltain harjoittaman engagement-politiikan suhteesta maan kansallisiin intresseihin.

NISKANEN, Mika: Saudi-Arabian kuningashuoneen poliittisen aseman legitimiys.

NISKANEN, Milka: Liittovaltion kynnyksellä – Analyysi Euroopan unionin luonteesta.

OKSANEN, Liisa-Maaria: Ihmisoikeustodellisuuden rakentuminen sosiaalisella interaktiolla post-LOME-sopimuksessa.

PIIPARINEN, Touko: Utopian ja apologian dilemma kansainvälisten suhteiden argumentoinnissa – rortylaisen pragmatismen mahdollisuudet tasoaanlyysin deterministisyyden ymmärtämisessä.

PROZOROV, Sergei: Political Agency and General Practice: A Critical Policy Study of EU Tacis Assistance to Social Sector Reform in the Republic of Karelia.

PYNNÖNIEMI, Katri: Construction of Transport Corridors in the European North. From Vertical to Horizontal Order of Regionalisation.

RAAPPANA, Jani: ASEANin Alueellisen Foorumin (ARF) konfliktinhallintakäytäntöjen postmoderni tarkastelu.

RANTALA, Pauliina: A Machiavellian Scheme of the Human Condition of Russian Women as Contributors to Political Transition. An Inquiry through Contemporary Russian Women's Prose.

RAVOLA, Satu: Yksi vai kaksi Kanadaa? Globalisaatioprosessin yhteydet Quebecin nationalismiin voimistumiseen.

SIPPOLA, Sari: Monikulttuurisen valtion identiteetti: Nationalismi Espanjassa.

TUOVINEN, Pasi: Tšekkoslovakian kansalaisyhteiskunta ja transnationaaliset suhteet osana hallitusjärjestelmän muutosta vuonna 1989.

VESTICH, Joseph: The Para-diplomacy of Miranda -The Role of Tradition in the Constitution of Modern Identity in the Republic of Karelia.

VIRKKUNEN, Juhana: EY/EU:n funktionaalinen laajentumisprosessi – sekä maailmanyhteisön että jäsenyyskandidaatin tarpeiden täyttämistä.

VIRTANEN, Heidi: Vertaileva tutkimus Euroopan unionin ja Naton itään laajentumisen virallisesta legitimaatiosta.

YLÄJÄRVI, Erja: Kun paniikki on valtaa: Valtasuhteet kansainvälisessä finanssijärjestelmässä Indonesian talouskriisin valossa.

2000–2001

ALA-SOINI, Heli: Tavoitteena Kurdistan? Etnisyyden ja suvereniteetin tuottamisprosessi konstruktivistisesta näkökulmasta. Esimerkkeinä Turkin valtio ja Kurdistanin työväenpuolue PKK.

ALATALO, Päivi: "Islamin vihollisten" kahdet kasvot. Länsimaat Iranin poliittisessa diskurssissa.

HINTSANEN, Kai: Inkerinsuomalaiset lähialueilla ja maahanmuuttajina 1990-luvulla.

JAUHIAINEN, Heli: Tunteiden logiikka ja demokratia. Ihmistä arvostavan hallintokulttuurin sosiaalinen konstruktio.

JOENPOLVI, Kirsi: Kansainvälistä politikointia, kansainvälistä politisointia. Retorinen luenta Dalai Laman Tiibet-aktivismiin kansainvälisestä ulottuvuudesta poliittisen toiminnan erityisilmiönä.

KANGAS, Anni: Imag(in)ing The Northern Dimension: Semiological Analysis of a Finnish Foreign Policy Initiative.

KAUKINEN, Miika: Kiinan talouden globalisaatio. Taloudellinen analyysi Kiinan reformikauden vaikutuksista keskushallinnon asemaan.

KERÄNEN, Janne: Uusi sotateknologia ja puolustusperiaatteiden muutos Suomessa.

KOSTIAINEN, Hannele: Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön normatiivinen rooli kansakunnan määrittelijänä. Tarkastelun kohteena Etyjin mission toiminta Viron kansakunnan rakennusprosessissa.

KUUSJÄRVI, Mari: Malesian poliittinen modernisaatio Dr. Mahathirin argumentaatiossa

LAAKSO, Topi: Kuka kuuluu meidän ryhmään, kuka ei? Viholliskuvatutkimusta ja retoriikkaa hyödyntävä tarkastelu David Trimblen ja Gerry Adamsin puheista vuosina 1998-2000.

LAHTINEN, Merja: Venäjän identiteetit - Valtioidentiteettien rakentuminen Kosovon ja Tshetshenian sotien ja Putinin johtajuuden valossa.

LEHMUSKOSKI, Saara: Historiallinen mahdollisuus ja moraalinen velvollisuus. Retoriikka-analyysi Euroopan unionin itälaajentumispolitiikan argumentoinnista.

MERVOLA, Markus: 'Huonosti käyttäytyvä valtio': Serbian poliittinen jälleenrakentaminen ja integroiminen 'kansainväliseen yhteisöön' Yhdysvaltojen ulkopoliittisessa diskurssissa vuosina 1992-2000.

NAPOLA, Krista: Machiavelli, stratagem ja NATO: Javier Solanan puheiden retorinen tulkinta legitimiin harhauttamisen viitekehyksessä.

PIRHONEN, Kaisa: "Serbit ulos, NATO sisään ja pakolaiset takaisin". Yhdysvaltojen ja Iso-Britannian ulkopoliittisen johdon sotaretoriikka Kosovossa.

POHJOLAINEN, Carita: Yksilöstäkö kansainvälisen yhteisön vastuunkantaja? Yksilön kansainvälisten rikosoikeudellisten sääntövelvoitteiden sosiaaliskonstruktivistinen muutos Nürnbergistä Roomaan.

PRYOR MARTIN, Sarah: The Role-in-the-Making of Europol.

RAJAS, Jarmila: The Swinging Pendulum of Foucault: Flexibility in the Western Discursive Orderings of the Military-Environmental Problems of the Russian Northern Fleet.

REDEL, Ann: Regional Cooperation of Cities in the Baltic Sea Area -A Semiotic Approach to the 'New Hansa' Metaphor.

ROSENBACK, John: Euroopan yhteisöjen ulkopoliittinen yhteistyö ja unionin yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka valtioiden suvereenisuuden ja federalismin ristipaineissa.

SAGAT, Inanc Ibrahim: Perceptions of Greek Cypriot and Turkish Cypriot of the Cyprus Problem Then and Now: A study of contemporary Greek Cypriot and Turkish Cypriot nationalism.

SALONEN, Ville: Euroopan uusi turvallisuusarkkitehtuuri.

TAKKINEN, Terhi: Sustainable Development Reconsidered: A Semiotic Study of Russian Environmental Thinking.

WALLIN, Päivi: Valtion ulkopoliitiikka kulttuurisena konstruktiona. Suomen ihmisoikeuspolitiikan rakentuminen kansainvälisen järjestelmän murroksessa ja kansallisen poliittisen kulttuurin luomassa kontekstissa.

VANHALAKKA, Erja: Yhdistyneiden Kansakuntien asema kansainvälisessä järjestelmässä. Institutionalists-konstruktivistinen tutkielma järjestön roolista sen omasta näkökulmasta katsottuna.

WINBLAD, Elina: Tarina vallattomien nomadien tragediasta: rakenteellinen ympäristökonflikti Keniassa.

VUORISALO, Valter: Persuading Audiences of Israeli Geoidentity. A Rhetorical Analysis.

YLI-HAKKOLA, Inka: Saksan maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan konstruoituminen vuosina 1991–1999 – Valtion ja Euroopan unionin sisäisen turvallisuuden retoriikka laajan turvallisuusteorian viitekehyksessä.

2001–02

AHO, Laura: Turvallisuustodellisuus Yhdysvaltojen ilmastonmuutosdiskursseissa.

EIDELMAN, Anna: The First Separatist War in Chechnya.

HEIKKURINEN, Pia: The Liberal Utopia of Richard Rorty. A political philosophical quest for a better world and an alternative humanist approach to international relations.

HIETALA, Riina: Muukalaiset kansakunnan rajana - semioottinen analyysi maahanmuuttajien representaatioista lehtikuvassa.

HIRVONEN, Marke: Perinteiden velvoittamat: Yhdysvaltojen huumesota Perussa 1988–1992.

HOLOPAINEN, Heikki: Hegemoniaa internetissä. Tulkintoja Yhdysvaltain vientirajoituksista digitaalisille salaustuotteille.

HOSU, Alina: De-constructing Post-Cold War Romania. A Study in Security, Identity and Interests.

KAARLEJÄRVI, Jani: Euroopan integraation teoreettiset perusteet. Politologisten integraatioteorioiden ymmärtävä tulkinta taloudellisen liberalismin näkökulmasta.

KORPI, Kaija: Huumaavaa politiikkaa: Valtio ja kansalainen huume poliittisissa diskursseissa.

LAINEN, Leena: Turkey on the Way to Europe – The Other in Europe's/EU's Discourses.

LAUKKANEN, Eevi: Greening of New Zealand. Case Study on an Institutionalising Social Movement.

LAUTALA, Johanna: From the Dimensions of ICT Towards Surveillance Society Echelon; a global electronic panopticon or promoting security.

LINKALA, Kaisu: "Siunaan niitä jotka sinua siunaavat" – Kristillisen sionismin politiikka.

MÄKILÄ, Katja: Regiimin muodostuminen ja toimijuus: regiimiteoreettiset lähestymistavat Ottawan prosessiin.

MÄKINEN, Susa: Yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan Ranskan ja Saksan kilpailun kautta: Neorealistinen tulkinta yhteisöllisen politiikan rakentumisesta.

NIEMI, Tero: Hans Morgenthau vallan virran traditiossa. Valta myyttis-metaforisena kerrostumana ja Latvian öljyn tapaus.

NYSSÖLÄ, Niina: Valtion käyntikortti. Jälkimoderni näkemys arvoval-lasta Euroopan unionissa.

PELTONIEMI, Tommi: Sukupuoli turvallisuutta tuottavissa käytännöissä. Britannian ja Irlannin pääministerien totuus Pohjois-Irlannista Omagh'n räjähdysen jälkeen.

PIIPPONEN, Tiina: The Palestinians and Their Claim for the State of Their Own: Construction of Identities and Interests in Relation to Security/ Insecurity.

PIIROINEN, Sanna: Kansainvälisen yhteisön tuottaminen sopimustek-teissä: Englantilainen koulukunta, Wendt ja retoriikka kohtaavat.

SEIKKULA, Päivi: Kulttuuri kehitysyhteistyöhankkeen asiantuntijadis-kurssissa.

SUOMINEN, Raisa: Valtio ja terrorismi. Konstruktivistis-postpositivis-tinen tutkimus globaalien aikauslehtien kahdessa tapaustutkimuksessa käyttämistä subjektin ja vastasubjektin representaatioista.

TAMMINEN, Tanja: Albania tiedon ja vallan verkostoissa - foucault'lainen analyysi epänormaaliuden konstruktioista.

TANHUA, Hannele: Chances for alternative development? – A rhetorical study of PLAN International's argumentation of development.

YLITALO, Terhi: Tutkimus Itä-Timorin valtioidentiteetin rakentumisesta toisudessa.

2002–03

GERLANDER, Riitta: Kansallisista uhkakuvista yhteisiin ratkaisuihin? Arvio Euroopan unionin yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan suunnasta ja mahdollisuuksista 15 EU-jäsenmaan uhkakuvien vertailun perusteella.

HARJU-SEPPÄNEN, Mika: Muistijälkiä eli miten realismi, rationalismi ja idealismi näkyvät Yhdysvaltain ulkopoliitikassa - ja miten tätä voidaan tutkia metateoreettisessa mielessä kestäväällä välineistöllä.

HÄMÄLÄINEN, Sirpa: Eurooppalaisen identiteetin diskursiivinen konst-ruktio ja tuottamisstrategiat komission kertomuksissa.

KESKINEN, Annastiina: Euroopan unioni poliittisen identiteetin omaa-vana kollektiivisena toimijana: analyysi Ranskan ulkopoliittisen johdon Itävalta-boikotin yhteydessä antamista lausunnoista.

KONTRO, Paola: Constructing the Identity of the Catholic Church of Honduras in the 1990's. Issues on Poverty.

KÖKSAL, Akillioglu: President Putin's project of state and rhetorically re-actualized elements of traditions concerning the Russian state in Victor Cherkesov's argument for legitimacy.

LAHDENSUO, Riikka: Eurooppalainen pääkaupunki sisä- ja ulkopoliittikan rajapinnassa. Helsingin ulkopoliittikka 1992–2002.

LAHDENSUO, Sami: Poliittinen ehdollistaminen institutionaalisenä faktana ja valtiosuvereniteettia sosiaalisesti konstruoivana tekijänä - Tarkastelussa Euroopan unionin ja AKT-maiden välinen Cotonou-sopimus.

LEHTO, Jorma: Viron Nato-jäsenyys kansainvälisen yhteisön viimeaikaisen kehityksen valossa.

MUSTONEN, Tero: Snowchange and Temporal Borders of the Northern Indigenous Nations - A Geopolitical Inquiry of "Sápmi", Sámi of Finland and the Russian Federation.

NIEMELÄ, Marita: Yhdentynyt Saksa - yhdentynvä kansakunta? Diskursiivianalyttinen tulkinta kansallisen identiteetin representaatioista Saksan liittotasavallan poliittisen johdon puheissa 1997-2000.

NIEMIMAA, Kalle: Espanjan kansalliset intressit ja identiteetti EU-puheenjohtajuuskaudella 1.1.–30.6.2002.

PALU, Helle: Miten pahasta sodasta tehdään hyvä - turvallisuustodellisuuden rakentuminen illokutiivis-performatiivisilla puheakteilla Yhdysvaltojen virallisessa retoriikassa 11.9.2001 terroristi-iskujen jälkeen.

PIOTROWSKI, Daniel: The US Northern Europe Initiative: What's in a Name? Statesmen, Scholars, and the Conceptualisation of Foreign Policy Strategy.

PULKKINEN, Anu: Pysyvän poikkeustilan politiikka. Sodan oikeutus Yhdysvaltain uudessa turvallisuuspolitiikan strategiassa.

PYYKKÖ, Jarmo: Ympäristöjärjestöjen kansainvälinen metsäkampanjointi sekä niiden tuki metsänhoidon FSC-sertifoinnille – Analyysi diskurssin poliittisuudesta.

RAIJAS, Tiina: The Nuclear Weapon States Securing Their Power Interests – A Rhetorical Analysis of the Argumentation on the Suppression of Nuclear Terrorism.

SAVAŞOĞLU, Okşan: A Puzzle between the European Union and Russia. Discourse Analytic Study of Kaliningrad.

TAPIO, Tarja: Kaikille avoin unioni? Euroopan unionin ja Turkin välisten suhteiden tarkastelua EU:n kansallisten intressien valossa.

TERVA, Jyrki: Beyond Finlandization. An Analysis of Finland's Foreign Policy towards North-western Russia after the Cold War.

VESALA, Marja: Onko välittäjällä tai kulttuurilla väliä? Retorinen analyysi International Crisis Groupin Lähi-idän rauhansuunnitelmasta.
VIITANEN, Sanna: Peilin edessä: tulkinta Euroopan unionin omakuvasta.
VILLA, Susan: Kansalaisjärjestö konfliktien välittäjänä: Katolisen Communità di Sant'Egidion välitystyö ja Mosambikin tapaus.

2003–04

HAAHTELA, Johanna: "Us and Them". The Future of Europe at Stake – Values Defining the EU Society and the Case of Community Immigration Policy.

HAAPAMÄKI, Jukka: "Our Lifestyle is not under Negotiation" – The Sociological Presumptions in the Work of Amartya Sen and in the World Bank's World Development Report.

HEINOLA, Ulla-Mari: Pohjois-Atlantin liitto Naton turvallisuuskäsitys uuden vuosituuhannen vaihteessa – Retorinen tulkinta Naton pääsihteerin turvallisuusargumentoinnista.

ISOMÄKI, Riikka: Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusnäkemys: Kenen turvallisuutta, kenen turvattomuutta?

KALEVA, Anna: Reluctant Europeans – British European Policies from Macmillan to Thatcher Revisited.

KEPPO, Matti: Pahan jäljillä. Osama bin Ladenin viholliskuvan rakentuminen Newsweekin visuaalisessa diskurssissa.

KIVINIEMI, Piia: The Kyoto Protocol – a Case Study in Finnish Forest Politics.

KOPPANEN, Juhapekka: Laittoman legitimointi: narratiivinen ja argumentaatioteoreettinen analyysi. Kosovon interventiota koskevasta NATO:n retoriikasta.

LÖYTTY, Mia: Ison-Britannian koloniaalinen koulutusdiskurssi. Analyysi siirtomaaministeriön koulutusasiakirjoista vuosilta 1925 ja 1935.

PELKONEN, Jenni: Turvallisuus, tilaisuus ja toiseus. NATO:n ja ETYK:n eurooppalaisen turvallisuuden diskurssit ja dekonstruktio Bosnian sodan ajallisessa kontekstissa.

PIETILÄ, Piretta: Väliovet auki! Rajaesteraporttien retoriikka osana pohjoismaisen identiteetin konstruointia.

RANNANPÄÄ, Joni: Demokraattisen rauhan teorian pohjoinen ulottuvuus. Diskurssianalyttinen tulkinta Paavo Lipposen puheista.

RÄSÄNEN, Raisa: Rauhapolitiikkaa vai korkean tason toimijuutta? Euroopan unionin ulko- ja turvallisuuspoliittisen identiteetin muovaaminen.

SARTA, Katri: Tšekin ja Slovakian ympäristöarvot muutoksessa: Euroopan unionin ehdollistamispolitiikan oikeutuksen tarkastelua.

TERÄSLAHTI, Suvi: Turvallisuuden narratiivit – poststrukturalistinen tulkinta virolaisten Tshernobyl-veteraanien turvallisuuskäsityksistä marginaalisessa tilassa ja ajassa.

2004–05

FURUHOLM, Laura: ”Afrikan päivä koittaa”. Afrikkalainen renessanssi ja identiteetin muutos.

HARJUNHEIMO, Niina: Pakolaisuus, territoriaalisuus, transversaalisuus. Narratiivinen tulkinta pakolaisuuksien ja tilallisuuksien rakentumisesta pakolaisten omaelämäkerroissa.

HEIKKILÄ Jaana: Suomeen suuntautunut naiskauppa. Poliittisen yhteisön rajoja hämärtävästä objekti-ilmioistä rajoja rakentaviksi diskursseiksi.

HÄMÄLÄINEN, Svetlana: President Putin: New Symbol or Symbol of the New? Continuity and Change in the Russian Tradition of Authority in the Putin Era.

ILKKO, Mikko: Englantilainen koulukunta, alueellisuus ja pohjoinen ulottuvuus: Kylmän sodan jälkeisen pohjoisen rakenne ja muutos.

ILPPOLA, Katja: Aids, globalisaatio, turvallisuus. Retorinen analyysi Yhdysvaltojen ja Brasilian välisestä aids-lääkekiistasta WTO:ssa.

KUITTINEN, Liisa: Uljas uusi menneisyys. Tutkielma muistin poliittisuudesta ja Berliiniin rakennettavasta Holocaust-muistomerkestä.

LAUKKANEN, Wilma: Yhdistyneiden kansakuntien Global Compact -aloite kansainvälisen yrityksen yhteiskunnallinen vastuu -normin tuottajana.

MÄKELÄ, Marjaana: Samanlainen, erilainen Korsika? Ranskan tasavallan, territorion ja kansan yhtenäisyyden tuottaminen presidentti Chiracin puheissa 1998–2003.

MÄKINEN, Hanna-Mari: Erilaisuudessaan yhdistynyt? Narratiivinen analyysi Aristoteleen yhteisöteorian toteutumisesta Euroopan unionin turva- ja paikkapolitiikassa.

OJALA, Miia: Neorealistinen tulkinta Koillis-Aasian turvallisuusympäristön kehityksen problematiikasta. Koreoiden kysymyksen kautta tarkasteltuna.

SALMELA, Satu: Kumppani, vastustaja vai välittäjähahmo? – Venäjän identiteetin ja toimijuuden rakentuminen Kosovon kriisissä.

SALOMÄKI, Anna: Selviytymistarina Nokia-alustamiseen. Tulkintoja turvallistamisesta, Nokiaasta ja Suomesta.

SALONEN, Heli: Demokraattinen rauha Bill Clintonin ja George W. Bushin retoriikassa vuosina 1997–2004.

SANDQVIST, Anu: Aids turvallisuusuhkana. George W. Bushin hallinnon näkemyksiä aidsista ja Yhdysvaltain roolista aidsin vastaisessa työssä 2001–2004.

SANTANEN, Anton: Kohti yksilön ensisijaista moraalisubjektiutta: Michael Walzerin interventiokäsitysten kosmopoliittinen kritiikki.

SMOLANDER, Merja: Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan vesiongelma. Pragmaattis-funktionaalinen tulkinta Maailmanpankin vesiohjelman kehitysjatteluista.

VIIKKI, Tanja: Demokratia, olkaa hyvä. Yhdysvallat ja Afganistanin poliittinen jälleenrakentaminen ja perustuslakiprosessin synnyttämät monet narratiivit.

2005–06

AXELIN, Henni: Euroopan unionin ulkopoliittinen identiteetti – rakentuminen ja uudistuminen toimimalla Kosovon jälleenrakennuksen kolmantena osapuolena.

DEKEL, Avi: Pohjois-Korean juche-aate. Historia, rakenne ja poliittinen tehtävä

ERÄSTÖ, Tytti: Roistovaltiot Yhdysvaltojen ulkopoliitikassa: semioottinen näkökulma kylmän sodan jälkeiseen roistovaltiokäsitteeseen.

JALASJOKI, Laura: Vuoropuhelua vai vedätystä? Maailmanpankin konsultaatiokäytännöt ja kehitysnarratiivi vallankäyttönä.

JOUTSENJÄRVI, Liisa: Jäsenvaltioita poikkeustilassa – narratiiveja työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta, Schengen-alueesta ja euro-alueesta Euroopan unionin eriytyvässä integraatiokehityksessä.

JÄÄSKELÄINEN, Tanja: Peliä kovilla panoksilla. Irakin sodan syytyminen peliteoreettisena asetelmana.

KANTOMÄKI, Eeva: Kollektiivisen toiminnan ongelma Irakin kriisissä 2003 – Iso-Britannian ja Ranskan ulkopoliittiset identiteetit ja intressit Irakin kriisiin kontekstissa.

KARPPELIN, Minttu: Paikka Lähi-idän auringossa? EU:n ulkopoliittisen johdon sovittävän Lähi-itä-roolin rakennusprojektin retorinen analyysi.

KERVINEN, Riikka: Eurojoukot tai Suomen puolustusvoimat – vai molemmat? Analyysi Euroopan unionin yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehityskulusta sekä vaikutuksista Suomen turvallisuuspoliittisiin ratkaisuihin.

KOIVULA, Johanna: Barentsin Euroarktinen yhteistyö – Laajan turvallisuuden ja alueellisen yhteistyön näkökulmasta.

KÄPYLÄ, Juha (yhdessä Harri MIKKOLAN kanssa): Pragmatismi, politiikka ja liberalismi. Johdatusta Richard Rortyn pragmatismiin ja sen suhteeseen politiikan tutkimukseen. Metateoreettinen tarkastelu.

LAAKSONEN, Pia: Yhdysvaltain ydinasepelote – Ydinaseretoriikan kehitys ja muutos turvallisuuspoliittisissa dokumenteissa 1994-2005.

MARKKINEN, Tiina: Prostituutioon suuntautuva naiskauppa Euroopan unionin alueella ja EU:n identiteetin rakentuminen naiskaupan vastaisessa toiminnassa.

MARTIKAINEN, Hanna: Kamppailua valtiojärjestelmän puolesta? Tutkielma Yhdysvaltojen ja Venäjän yhteistyöpolitiikasta terrorisminvastaisessa taistelussa vuosina 2001–2005.

NIITTYMÄKI, Toni: Niin on ollut ja niin on aina oleva? Semioottinen analyysi pohjoisirlantilaisten historian oppikirjojen representaatioista ja poliittisuudesta.

OLLIKAINEN, Saara: Maskulinistinen kansainvälinen politiikka – Feministinen luenta Intian ja Pakistanin ydinkokeista käydystä keskustelusta.

OTTELIN, Riikka: Assimilaatiolla australialaiseksi – Diskurssianalyysi erään kansallisuuden laitamilta.

PENTTILÄ, Aino: Turvallisuus ja turvattomuus George W. Bushin hallinnon retoriikassa syyskuun 2001 terrori-iskujen jälkeen.

PIETILÄ, Heli: Guantánamon pidätetyt – oikeuden ja ihmisyyden ulkopuolella. Yhdysvaltain politiikan oikeutus hallinnon virallisissa kannanotoissa.

PIHLAMIES, Maarit: Oikeista syistä ja mahdollisen rajoissa? Vertailevaa aatehistoriallista tutkimusta ”realistien” käsityksistä valta- ja voimapolitiikan rajoista sovellettuna Yhdysvaltojen ulkopoliittikkaan 2000-luvun alussa.

PUUMALA, Eeva: ”Olipa kerran kansainvälinen politiikka...” Poeettinen narratiivi toiseuden institutionalisoitumisesta tieteenalan epistemologiaan.

RINTALA, Ulla: Ydinsulkusopimukseen perustuvan vallan tasapainon legitimointi. Ydinasevaltioiden retoriikka vastauksissa Intian haasteeseen.

RYTKÖNEN, Anni-Mari: Globaalin terveyden narratiivit: Analyysi Maailman terveysjärjestöstä maailmanlaajuisen terveysyhteisön määrittäjänä ja rakentajana.

SALMINEN, Anna: Truth and Another Truth – Being a Moderate Modest Witness of International Relations.

SARKONEN, Niina: ”Emme ole laittomia, olemme ihmisiä”. Liikkuvat muukalaiset symbolisen väkivallan kohteina sekä diskurssianalyttinen tapaustutkimus ”laittoman” siirtolaisuuden uutisoinnista espanjalaisissa sanomalehdissä.

SIRVIÖ, Heikki: Erilaisia sotajuttuja. Kirjallisuus politiikkana, ironia metanäkökulmana Veikko Huovisen teksteissä.

TIENHAARA, Taru: United We Stand – Divided We Are? Diverging European Views on the Transatlantic Partnership.

TISSARI, Arto: Proliferaation estämisestä ja ydinaserisunnasta vastaproliiferaatioon Yhdysvaltain yhteisöllinen turvallistamis-retoriikka ydinsulku-regiimin muuttamiseksi.

TOIKKANEN, Hanna: Bosnia kymmenen vuotta Daytonin jälkeen. John Rawlsin poliittinen liberalismi ja vakaan yhteiskunnan ihanne.

URPELAINEN, Johannes: The Interplay of Domestic and International Politics in a Hierarchic International System. The Case of EU–U.S. Climate Policy.

VANAGAITÉ, Milda: Morgenthauian Politics over Kashmir. Struggle for Power and Peace.

2006–07

HANSKA, Jan: They Are the Focus of Evil In the Modern World. Ronald Reaganin narratiivit Yhdysvaltojen identiteetin, viholliskuvan ja politiikan muokkaajina.

HONKANEN, Eveliina: Sierra Leonen konflikti ja sen ratkaiseminen Johan Galtungin konfliktiteorian valossa.

HURNONEN, Lilli: Metodina vastamuisti, työkaluna romaanihakmo. Kertomuksellinen tutkimusote Christine Sylvesterin feministisessä kansainvälisten suhteitten artikkelissa.

IMMONEN, Elina: Tarina kansakunnan pyhästä historiasta. Poliittinen uskonto ja sen ilmeneminen George W. Bushin puheissa.

JUUMA, Riikka: Hyvän hallinnon diskurssit etelän ja pohjoisen paikallishallintojen yhteistyöhankkeessa; hegemonisen diskurssin vaikutukset ruohonjuuritasolla.

HARRI, Kenneth: Globalizing Issue Networks & Hidden Transcripts: A Case Study on the Subordinate in Mumbai.

KOIVUNEN, Marianne: ”Latinalainen Amerikka –parka, niin kaukana Jumalasta ja niin lähellä Yhdysvaltoja”. Kriittisen geopolitiikan ilmeneminen Hugo Chávezin Yhdysvaltain vastaisessa retoriikassa.

LAHTI, Eeva: Naiset ja sukupuolten tasa-arvo Maailmanpankin kehitysdiskurssissa.

LAHTINEN, Marja: ”Näkymättömien satureiden” narratiivit – Lapsisotilaat kansainvälisessä politiikassa: inhimillisen- ja feministisen turvallisuuden kohtaaminen.

LAHTINEN, Sanna: ’Cool to Rule’ Humanitarian intervention, Rhetoric and the Tony Blair missions to Kosovo and Iraq.

LINDEMAN, Laura: Globaali kansalaisyhteiskunta gramscilaisen hegemonisen arkijärjen rakentajana.

LITMANEN, Panu: Takaisin politiikkaan. Pragmaattinen analyysi Euroopan unionin ja Venäjän energiasuhteista presidentti Putinin aikana.

NURMI, Jenni: Kansainvälisen ihmisoikeusverkoston toiminnan merkitys ja mahdollisuudet – Esimerkinä lapsityövoima Bangladeshissa.

PIETILÄ, Laura: Valtion vai yksilön ehdoilla? Valtioiden sitoutuminen Lasten ihmisoikeuksien sopimukseen relativistisen ihmisoikeuskäsityksen kritiikin näkökulmasta.

RAUHALA, Karoliina: ”Anna henkesi uudistaa tämä maa”. Paavi Johannes Paavali II:n julkilausumien merkitys Puolan Solidaarisuus-liikkeelle vuosina 1979–1981.

SORRELLS, Zachary R.: Why Do They Do What They Do? U.S. Foreign Policy Identity Studied Through the Discourse of Political Think Tanks, with a Focus on U.S. – Russian Relations.

SUNNARI, Jarmo: The CFSP Locked in Three Traditions. A Case Study of the Common Foreign and Security Policy of the European Union on Iraq Disarmament Crisis in January – March 2003.

SUOKAS, Janne: Sangatten keskus leirinä. Retorinen analyysi poliittisen tosiasian tuottamisesta Ranskan poliittisten johtajien lausunnoissa.

SUONIEMI, Tuukka: Realistinen ulottuvuus. Poliittinen realismi Euroopan integraatioprosessin selittäjänä.

TYRVÄINEN, Mikko: Kahden kerroksen turvallisuutta Välimeren rannoilla – turvallisuuspolitiikan tutkimuksen poliittisuus ja turvallisuuden tuottaminen EU:n ja Eurooppa–Välimeri-kumppanuuden arabimaiden kielipeleissä.

VOLKOVA, Janina: Energy Globalization: Oil Geopolitics in Central Asia. Big Race for the Caspian Oil.

2007–08

ABDALLAH-MIRAGLIA, Josephine: From 'here' and 'there' to 'here and there': an autoethnographic research journey into the boundaries of hybridity and the international through narratives of multiple nationalities.

AILIO, Jaakko: Foucault, Fanon ja Afrikan hiv/aids –epidemia globaalisuuden politiikka: kerronnallinen tutkimus paikallisten ihmisten kokemuksista.

ARVONEN, Sirpa: Islam ja politiikka Hamasin retoriikassa – konstruktivistinen näkökulma järjestön tuottamaan retoriikkaan Lähi-idän ilmapii-riissä.

ASHEESH, Sirkku: Kunnia ja murha Jordaniassa. Kunniamurhauutisoinnin diskurssianalyttinen tarkastelu ihmisoikeuksien valossa.

AUTIO, Emilia: Testing Waltzian Neorealism in a rhetorical analysis of India's power in post-Cold War world politics.

DA SILVA GÜRTLER, Cezar Augusto: Technological Innovations and the Social Implications within International Relations – The Case of Brazil and Finland.

GORELICK, Tiia: Ariel Sharonin vetäytymissuunnitelmaa koskeva retoriikka poliittisena toimimisena kontingentissa tilanteessa.

HALONEN, Riikka: Laittoman maahanmuuton ongelma Euroopan unionin hegemonisessa diskursissa ja kansalaisaktivistien vastarinnan diskursissa.

HARA, Riina: Suvereniteetti pakolaispolitiikkaa määrittelevänä käsitteenä Euroopan unionissa.

HIEKONEN, Nina: The Issue of Russian Identity.

HÄYRYNEN, Heidi: Euroopan unionin demokratian toimivuus – demokratia EU:n instituutioissa ja poliittisessa päätöksenteossa Robert A. Dahlin demokratiakriteerien kautta tarkasteltuna.

IHALAINEN, Heidi: ”Me saamme Intian loistamaan” – uusretorinen analyysi Intian NDA-hallinnon ulkopoliitikasta vuosina 1998–2004.

JÄÄSKELÄINEN, Susanna: Kamppailu arvojohtajuudesta. Hegemonisen vastustuksen näkökulma Ranskan politiikkaan Irakin kriisissä 2002–2003.

KORHONEN, Kaija: Euroopan unionin poliisiyhteistyö terrorismin torjunnassa ja kysymys integraation tilasta – Suomalaisen turvallisuusviranomaisten puheiden analyysi diskursianalyysin keinoin.

KOTIPELTO, Hannu: Kriisinhallinta demokratian ja turvallisuuden edistäjänä – Analyysi EU:n Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kriisinhallintaperiaatteista.

LAHTI, Suvi: Globaalitaloutta valjastamassa. Kaupan, kehityksen ja köyhyyden vähentämisen diskurssit WTO:n Aid for Trade -aloitteessa.

LAUTALA, Tiia: Demokraattinen usko. Yhteiskuntauskonnollinen retoriikka presidentti George W. Bushin puheissa.

MARKKANEN, Mikko: Yhdysvallat, Intia sekä Pakistan: Tutkimus Yhdysvaltojen tasapainottajavaltion roolista Intian ja Pakistanin välisessä turvallisuuspoliittisessa sekä sotilaallisessa voimasuhteessa alueellisen hegemonian näkökulmasta.

METSÄRANTA, Kaarlo: Muutos ja maailmanjärjestys – Case-tutkimus neostukturalismin ja Brasilian nykyisen hallinnon ulko- ja talouspolitiikan muutoksellisuudesta suhteessa neoliberalistiseen maailmanjärjestyseen.

NIEMI, Tommi: Aceh ja reinteegraatio: tutkielma suomalaisten kriisityöntekijöiden näkemyksistä Acehin reinteegraatioista ja reinteegraation teknisen ajattelun kritiikki.

NIEMINEN, Tuulia: Väärin äänestetty? Väärin johdettu? Akateemisen diskurssin identiteetikonstruktioit politiikan mahdollistajina siirryttäessä perustuslaillisesta sopimuksesta Lissabonin sopimukseen.

NOKELAINEN, Saara: Narrating dams, constructing norms – an analysis of constitutive stories of the transnational dam politics in the Lower Mekong River Basin.

NORMIO, Laura: Helsingin Sanomien ja Aamulehden suhtautuminen syyskuun 11. päivän terrori-iskuihin ja Beslanin koulukaappaukseen.

PALONEN, Joose: Kansallispeliä. Kamppailu kansallisista identiteeteistä jääkiekkoilija Maurice Richardia käsittelevissä teksteissä.

PAUKKUNEN, Samu: Rakenteellisen vallan analyysi Kaakkois-Aasian kriisistä – vertaileva tutkimus kriisin syiden tulkinnoista.

PETÄJÄ, Jenni: Epäilyttävä äiti, pikkukaupungin tyttö, seksuaalinen sadisti ja kiduttajan tyttöystävä. Feministinen tutkimus Lyyndie Englandin representaatioista Helsingin Sanomissa.

PITKÄRANTA, Elina: Intia ja energia – analyysi puuttuvan kapasiteetin vaikutuksista maan energiaturvallisuuteen ja kansalliseen voimaan.

POUTANEN, Kaisa: Sisällyttävä kansalaisuus? Euroopan kansalaisuuden tuottaminen Euroopan unionin yhteisen maahanmuuttopolitiikan diskursseissa.

PÖYRY, Pekka: Kamppailu Suomen linjasta Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa – Miten Euroopan integraatioteorioita tuotetaan suomalaisessa keskustelussa?

RAIVIO, Petri: Kansanmurha ilman murhaajia: Analyysi Yhdysvaltain ulkopoliittisesta Darfur-diskurssista.

RUUHONEN, Anu: "All the Stories We Tell." A Study of the Pervasive Elements of the American and Iranian Contemporary Rhetoric and of the Use of Religion for Political Purposes.

RÄTY, Pauliina: Kehitystä ja/vai turvallisuutta? Euroopan unionin turvallisuustodellisuuden diskursiivinen rakentuminen.

SAARINEN-JÄNNES, Mika: Kansainvälinen järjestelmä tutkimuskohtena: Muutos, samankaltaistuminen ja rakenteelliset prosessit Morton A. Kaplanin, Kenneth N. Waltzin ja Barry Buzanin malleissa, esimerkkitapauksena ETYJ.

SMOLANDER, Arja: EU:n identiteetti demokratia- ja ihmisoikeusarvojen puolustajana: retoriikan analyysi EU:n ehdollistamispolitiikasta suhteissa palestiinalaishallintoon.

SÖDERMAN, Sari-Anna: Välskärin kertomukset valta- ja valtiosuhteiden oppikirjana – katsaus Andreas Bäckin valtio-oppiin.

TAUBERT, Krista: 140 vuorokauden helvetti. Jolon panttivankitarinan toimijuutta ja identiteettiä rakentavat narratiivit Helsingin Sanomissa.

UUSI-PIETILÄ, Milla: Uhrista subjektiiksi. Kertomuksia raiskauksista Bosnian sodassa.

VANNINEN, Marja: Raping is like killing someone. Narratiivinen tutkimus seksuaalisen väkivallan kokemuksista sodissa.

VIITANEN, Reijo: Fasisminvastaisuudesta imperialisminvastaisuuteen. Nuorten oikeudet, demokratia ja rauha kansainvälisen kansalaistoiminnan periaatteina.

VIKKAMÄKI, Venla: Euroopan unioni monitasoisena poliittisena järjestelmänä – Esimerkkinä sosiaalipolitiikan päätöksenteko.

2008–09

CLAYDON, Anna: The Sustainability of Palm Oil. Defining and Solving the Problem in Civil Society Networks.

CONSTANTINI, Carlo: Transnational Justice and Peace Processes. How Transnational Justice affects peace processes and the specific case of Ugandan peace talks.

ETTALA, Marjaana: Maailmanpankki ja kehitystiedon politiikka. Postkolonialistinen näkökulma kehitysdiskurssiin.

HALKILAHTI, Jukka: Conflict(ing) narratives; scientific interpretations of the conflict between the government of Indonesia and Free Aceh Movement.

HEINO, Karl: The Clash of Civilizations: A Semantic Trojan Horse. Deconstructing Samuel Huntington's civilizational paradigm and demonstrating the function of fear in transforming the Clash of Civilizations into a self-fulfilling prophecy.

HURMALAINEN, Eeva: Construction of National Identity in Political Communication. An Analysis on Discourses of Security in Finland during the Crisis of the Caucasus.

KAIRENIUS, Pasi: Sodankäynnin vallankumous ja kansallisten asevoimien muutokset: Iso-Britannian sotilaallisen doktriinin kehitys kylmän sodan jälkeisenä aikana.

KANNINEN, Tiina: Forced Displacement, Humanitarianism and Written Encounters: Re-imagining the Political-Juridical at the Discursive Limits of Modernity.

KARSIKAS, Maiju: Euroopan unionin ulkopoliittinen identiteetti suhteessa Intiaan turvallisuuskysymyksenä – narratiivinen analyysi identiteetin rakentumisesta.

- KARVONEN, Katri-Maija: Seksuaalivähemmistöjen oikeudet, EU ja Puola. Seksuaalivähemmistöjen kiistetyt oikeudet Puolassa ja EU:n reaktiot vuosina 2005–2007.
- KUZNETSOVA, Anastasia: The Other Within: The role of the Russian speaking minority in relations between the Baltic states and Russia.
- LUUKKONEN, Hilikka: ”Asia ei kuulu meille”. Valtion suvereniteetin ja ihmisoikeuksien suojeluvastuun vastakkainasettelu Bosnian sotaa ja Ruandan kansanmurhaa käsittelevissä elokuvissa.
- MATTILA, Miia: Pienaseet kansainvälisellä agendalla. Analyysi YK:n ja IANSA:n pienaseargumentaation ja kansainvälisen yhteisön rakentumisesta.
- MONONEN, Juha: War or Peace for Finland? Neoclassical Realist Case Study of Finnish Foreign Policy in the Context of the Anti-Bolshevik Intervention in Russia 1918–1920.
- MÄNTYLÄ, Marko: Neljäs tasavalta: moraalivallankumous vai häpeällinen farssi? Kilpailevia kertomuksia Puolan valtiomuutoksesta ja paikasta Euroopassa vuosina 2005-2007.
- NAYDENOV, Cvetomir: European Union at the United Nations - Assessment of EU-27 Coordination within the United Nations General Assembly.
- NOVIKOV, Ilya: The Visa Curtain: The Problem of the Visa Regime between the EU and Russia.
- PELTOLA, Veli-Matti: Vuoden 2008 finanssikriisi ja globaali finanssiarkkitehtuuri – Markkinafundamentalismien loppu?
- POLIAKOVA, Olga: Immigration in Sweden: Security or Politics.
- POHJAMO, Katri: Köyhyyden vastainen taistelu. Retorinen analyysi Global Call to Action Against Poverty –verkoston merkityksestä köyhyyden globaalihallinnassa.
- RAJA-HANHELA, Anne: Peace and Security at Stake. An Analysis of the Security Arguments Justifying the EU Enlargement to Turkey.
- REPO, Juho: Ihanteet näkyvät mutta matka on vielä kesken: Laadullinen asennetutkimus rauhasta eli erilaisuuden hyväksymisestä Yhdysvalloissa.
- RUÅ, Savino: The Europeanization of the Ministry for Foreign Affairs of Finland.
- SALEH POUR, Sayed Ali: Security Environment of the Persian Gulf: An Analysis of U.S. and Iran’s Foreign and Security Policy.
- SALONEN, Miikka: Uhkana teknologia? tutkimus suomalaisen turvallisuuspolitiikan teknologiauhkista ja –diskursseista.
- SANDHIAJAYA, Riva: Coping with Terrorism Issue in a Region through

the Regional Institution; a Study case of Bali Bombing in Indonesia and ASEAN.

SHEY, Emmanuel: Europeanization of immigration policy as a challenge in the European Union policy Making Process: The case of immigrant integration.

SILLANPÄÄ, Anne: Pyhä lehmä? Uusliberalistinen ideologinen hegemonia eurooppalaisen maatalouspoliittisen arkijärjen haastajana.

TIKKA, Karoliina: Yhtenäisen Euroopan moninaiset arvot. Euroopan unionin normatiivinen toimijuus Euroopan parlamentin aborttipuheenvuoroissa.

VALOVIRTA, Anni: Ulkopoliitiikan sukupuoli. Feministinen dekonstruktio Euroopan unionin ulkopoliittisista diskursseista.

VAN TREECK, Tobias: Faith in Russia? Exploring National Identity Discourses on Russian Belonging and the Role of Religion.

VIUHKO, Hanna: Oikeudenmukaisuus ja tehokkuus kansainvälisessä ilmastoregiimissä. Retorinen analyysi regiimin toimijoiden vuoden 2012 jälkeistä ilmastopöytäkirjasta koskevasta argumentaatiosta.

2009–10

ABASKALOVA, Olga: Russian and Norwegian Approaches to territorialisation of geopolitical space in the arctic.

ALDIGHERI, Denis: Shaking Hands under the Baltic Sea. The Nord Stream pipeline and the Baltic Sea region.

HIETANEN, Laura: Atomipommikokemus Japanin ulkopoliitikassa. Menneisyyden läsnäolo nykypäivässä.

HULT, Laura: Maailma Monsantoan mukaan: Maineenhallinta ja PR-toiminta retorisenä määritelmäkkämpailuna.

JOENSUU, Marjo: Islamin uskon rooli Turkin EU -jäsenyyshdokkuutta pohtivassa laajentumiskeskustelussa.

JUNTUNEN, Tapio: Kämpailu Suomen turvallisuuspolitiikan linjasta ja turvallisuuden merkityksestä 2010-luvulle tultaessa.

KAMULA, Minna: Muuttuva suvereenius? Suvereeniteettikuvat ja niiden muutokset Serbian ja Georgian sisäisiä konflikteja käsittelevässä julkisessa diplomatiassa vuosina 2005–2010.

KEMPPI, Anna: Sota ei ole lapsen leikkiä. Lapsisotilaat uuden sodan ilmentymänä.

KERTTULA, Jaana: Demokratisoituminen ja kansainvälisen vaalitarkkailun kasvu 1990- ja 2000-luvuilla.

KILPELÄINEN, Suvi: Pohjoisen kansalaisjärjestöt pohjois-etelä-jaon ylläpitäjinä. Analyysi Oxfamin rakentamasta kehitysdiskursseista.

- KIVISTÖ, Hanna: Resurssi riippuvainen kansainvälinen politiikka. Skenaarioanalyysi maakaasumarkkinoiden geopolitiikasta.
- LAKIASUO, Lauri: The mongols, their wars and climate change.
- LEINO, Milla: Intian ydinasevaltion representaatiot. Diskurssianalyytinen tulkinta UPA-hallituksen ydinasepolitiikasta.
- MACZKA, Beata: (De-) Securitized East Polish discourse on Eastern partnership.
- MARTSENYUK, Daniel: Identifying the discourse of Kantian culture of anarchy in the context of post-Soviet sub-regional integration (EurAsEC and GUAM as a case study).
- MIETTUNEN, Katariina: Where is my vote? Iranilaisten kokemuksia Irnin vaalikriisistä – miten ja miksi protestit syttyivät kesällä 2009.
- METSÄLÄ, Jussi: Valtio niille, jotka ansaitsevat sen? – Theodor Herzlin poliittinen sionismi ja sen juutalainen vastustus.
- NAUNDORF, Sarah: A Reterritorialization of European Space? A study of two European cross-border regions.
- NIKKINEN, Saara: Kertomuksia karkotuksista. Tšetšenian konfliktin tulkinta tšetšeenikaunokirjallisuudessa.
- OTTELIN, Hanna-Leena: "Kolikon kaksi puolta". Euroopan unionin turvallisuuspoliittinen identiteetti ja sen tunnustaminen Kongon sotilaallisten operaatioiden yhteydessä vuosina 2003 ja 2006.
- ORTIZ, Ángel Iglesias: Conventional arms control: Strategies for security or for simulation? International regimes and the case of the European Union code of conduct on arms exports.
- PESONEN, Mari: Europeanisation of regional policy and governance in Finland – The case of Saarijärvi-Viitasaari sub-region.
- RANTANEN, Jaana: Konfliktin transformaatio: tapaustutkimuksena Afganistanin konflikti 2001, 2005 ja 2009.
- RISTSOO, Eva-Liisa: Russophone population in Finland and Estonia: Redefining the character of the international society in the Baltic Sea region?
- ROSALES SUAGO, Mauricio: The association agreement between central America and The European union: the dependency continues.
- SAHRAMÄKI, Iina: Ongelmana ilmastonmuutos. Konstruktivistinen tulkinta Euroopan unionin ja South Centren ilmastodiskursseista.
- SALMINEN, Mirva: Struggle over outsourcing of the security functions of the state: The case of September 16, 2007 shooting in Baghdad.
- SIMONEN, Saara: "Meillä on pitkä matka kuljettavanamme". Feministinen tutkimus sukupuolten välisen tasa-arvon edistämisestä suomalaisten ja afrikkalaisten kuntien välisessä kehitysyhteistyössä.

TAKKINEN, Nina: Takaisin Karjalaan! Muistin poliittinen näkökulma matkailumainontaan.

TUHKIO, Antti: Ilmastonmuutoksen turvallisuus – Kuoleman estämistä vai elämän edistämistä?

WAGNER, Lukas: The EU's Russian Roulette. An Analysis of Discourses of Council Presidencies on EU-Russia Relations.

VAINIO, Päivi: Turku kaupunkiverkostotoimijana. Q-metodologinen analyysi transnationaalista kaupunkitoimijuudesta.

VIHAVAINEN, Kiti: Pohjoinen ja etelä ilmastonmuutoksen näyttämöllä – postkoloniaalinen luenta Euroopan parlamentin ilmastokeskusteluista.

VIRKKUNEN, Helena: Theatre of denial. How the international community avoided interference in the rwandan genocide, examined by using Erving Goffman's theatrical frame.

VÄISÄNEN, Mikko: Yhdistyneet kansakunnat ihmisoikeusnormien määrittäjänä. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen ihmisoikeuksien edistäminen esimerkkinä yleismaailmallisen ihmisoikeusnormin vahvistamisesta ja rakentamisesta.

ZELENSKY, Mikhail: Changing the Energy Security Balance in the Baltic Sea Region: Building Regional Energy Security Complex and Community. Nord Stream gas pipeline case study.

Syksy 2010

HAAPAKOSKI, Hanna: Conflict Resolution from Cultural and Emotional Aspects: The Case of Israeli-Palestinian Young Politicians Peace Dialogue Programme.

HULT, Laura: Maailma Monsantoon mukaan: Maineenhallinta ja PR-toiminta retorisenä määritelmäkilpailuna.

KAMULA, Minna: Muuttuva suvereenius? Suvereniteettikuvat ja niiden muutokset Serbian ja Georgian sisäisiä konflikteja käsittelevässä julkisessa diplomatiassa vuosina 2005–2010.

KIVISTÖ, Hanna: Resurssi riippuvainen kansainvälinen politiikka – Skenaarioanalyysi maakaasumarkkinoiden geopolitiikasta.

VOICO, Olga: Putin's Russia and the New Concept of Power. An analysis of Vladimir Putin's power argumentation.

VALTIO-OPPI
LISENSIAATTITYÖT

- AHO, Seppo: Virkainjaon välttämättömyys. Keskustelut poliittisista virkanimityksistä 1970-luvulta 1990-luvulle. (1996)
- EFANA, Lawrence B.: Science policy and National Development. Two single study of a particular and general cases. (1978)
- FAGERLUND, Asko: Ympäristötieto, ympäristöongelmat ja ympäristöpolitiikka. (1997)
- HAKOVIRTA, Harto: Puolueettoman valtion integraatiopolitiikka: Tutkimus Suomen integraatiopolitiikasta ja puolueettomuuspyrkimyksestä 1947–1972. (1973)
- HUUSKA, Väinö: Työmarkkinoiden ja maataloustuottajien tärkeimpien keskusjärjestöjen poliittinen painostustoiminta Suomessa 1950-luvulla. (1965)
- HOKKANEN, Pekka: Ympäristövaikutusten arviointimenettely politiikkaverkostona – taustatutkimus kansalaisosallistumisesta ydinjätteiden loppusijoitushankkeessa. (2004)
- HYVÄRINEN, Matti: Alussa oli liike. Tutkimus yhteiskunnallisten liikkeiden mahdollisuuksista kehittyneissä kapitalistisissa yhteiskunnissa. (1985)
- JAAKKOLA, Antti: Suhteellinen laskentamenetelmä kansanedustajien vaaleissa. (1973)
- JALONEN, Markku: Kuntakorporatismi. Paikallinen sopiminen Suomen kunnissa 1994. (1996)
- JUKOLA-AHO, Marja: Koulutuspoliittinen tavoitteenasettelu Suomessa. Tutkimus puolueiden ja etujärjestöjen koululaitokselle asettamista tavoitteista sotien jälkeisenä aikana 1945–1975. (1982)
- KANANEN, Mirja: Poliittisen eliitin työmoraali Suomen eduskunnassa. Tutkimus eduskunnan poissaoloista ja valiokuntien kestityksistä. (1999)
- KARJALAINEN, Kari: Markkina-Suomesta Luonnon-Suomeen. (1994)
- KAUPPINEN, Paavo: Liberalismi Ruotsi-Suomessa. (Tutkielma liittyy sekä valtio-opin että historian alaan). (1965)
- KEMPPAINEN, Markku J.: Antti Chydeniuksen ajattelun aatteellisesta kerroksisuudesta. (1992)
- KOIKKALAINEN, Petri: Palaamisen politiikka. Moderniteetti ja historiallisuus 1980- ja 90-lukujen yhdysvaltalaisissa liberalismiin kritiikeissä. (1999)
- KOJO, Matti: Hyväksyttävyyttä hankkimassa. Kamppailu ydinjätteen loppusijoituslaitoksen paikanvalinnasta poliittisen tyylin näkökulmasta. (2005)
- KOMULAINEN, Simo: Palkansaajajärjestöjen toiminnallinen ja rakenteellinen yhteistyö. (1986)
- KOSKIAHO, Tapio: Vuoden 1966 vaalien valitut ja valitsematta jääneet kansanedustajaehdokkaat. (1971)

- KUKKONEN, Onni: Korean sotaan v. 1950 johtanut poliittinen kehitys Kauko-Idässä. (1953)
- KURUNMÄKI, Kimmo: Governance and Development Corporations. The Politics of Urban Regeneration in Britain and Finland. (2001)
- KUURE, Tapio: Yhteiskunnallisesti syrjäytynyt nuori aikuinen: politiikkakäsitys ja selviytymisstrategia. (1992)
- KUUSIPALO, Jaana: Valtiokansalaisuudesta valtiofeminismiin. Tutkielma naisten järjestäytymisestä ja naispoliittisista strategioista Suomen valtiollisessa politiikassa. (1993)
- KYLMÄKOSKI, Merja: "Je suis le citoyen". Jean-Jacques Rousseau's Idea of the Citizen, 1749–1771. (1998)
- LAASANEN, Juhani: Valtionapujen vaikutus kuntien talouteen. Kustannusperusteinen valtionapujärjestelmä kuntien taloudellisten erojen tasoittajana ja kuntien menojen lisääjänä. (1996)
- LAHTINEN, Mikko: Antonio Gramscin puoluekäsitteet. Tutkimus Gramscin käsitteistä työväenluokan poliittisesta organisaatiosta politiikkakonseption valossa arvioituna. (1991)
- LAPPALAINEN, Pertti: Kollektiivit, erityisen ja yleisen tuolla puolen? Tutkimus yhteiskunnallisten ryhmien suhteutumisesta individualismiin ja kollektivismiin. (1986)
- LINJAKUMPU, Aini: Islam, politiikka ja identiteetti. Poliittikan artikulaatio ja identiteetin politiikka. (1998)
- MÄNNISTÖ, Anssi: Egyptin poliittisen järjestelmän rakentuminen Mamelukkivallasta Mubarakin aikaan. Poliittisen järjestelmän profiilit ja Muslimiveljeskunnan valtiohanne Blondelin mallin valossa. (1995)
- MÄÄTTÄ, Paula: Equal Pay for Women and Men for Work of Equal Value. Just a Principle of the ILO? Comparative Approach to Equal Pay Policies of Selected Developing and Developed Countries. (1999)
- NIEMINEN, Risto: Etujärjestöjen ja valtiovallan suhteet tulopolitiikan alkukaudella. (1981)
- NÄRHI, Veli-Jukka: Kohti herruudetonta yhteiskuntaa. Neljän anarkistin käsitys valtiosta. (1985)
- OJALA-JYRÄNKI, Marjatta: Suomen sosialidemokraattisen puolueen puoluekokousten kuva ulkopoliitikasta 1918–1969. (1971)
- OJAKOSKI, Maija: Yhteistoimintalain toimivuus Suomen elintarviketeollisuudessa, yhteistoimintaa vai elämisvalhe? (1997)
- OKSANEN, Matti: Kansanedustajan rooli. (1971)
- PAASTELA, Jukka: Marxin ja Engelsin puoluekäsitteet. (1980)
- PEHKONEN, Juhani: Arvomurrosta vai kehityssessimismää. Tutkimus uusien arvojen omaksumisesta ja omaksujista Suomessa 1980-luvulla. (1986)

- PEKONEN, Kyösti: Individualistiset teorit valtion menotalouden kasvusta ja kysymys valtion olemuksesta: Kriittinen arvio. (1975)
- PIHLAJANIEMI, Toivo: Suunnittelu osana valtiiovallan käyttöä. Analyysi kokonaisvaltaisen suunnittelun soveltumisesta pluralistisen valtion valtarakenteisiin: esimerkkitapauksena Suomi. (1979)
- PONNIKAS, Jouni: Pohjois-Suomen aluepoliittiset toimijat, aluepoliittiset ohjelmat ja ympäristökysymys. (1998)
- RAIVIO, Risto: Poliittiset puolueet seurakuntahallinnossa. (1992)
- RANTALA, Kaarina: What can Russia learn from the Chinese foreign investment policy? (2000)
- RAUTNIEMI, Lasse: Duaalitalousmallit punavihreän ohjelmakirjoituksen taustana. (1991)
- RUOSTETSAARI, Ilkka: Maa- ja metsätaloushallinto, sidosryhmät ja konsultaatio. Maa- ja metsätalouden keskushallinnon ja sen sidosryhmien, erityisesti eturyhmien välisestä vuorovaikutuksesta vuosina 1967-1980. (1985)
- RUUSALA, Raili: Vasemmiston naisjärjestöjen tavoitteet ja toimintamenetelmät. (1967)
- RYTKÖNEN, Aino: Suomen Nuorisojärjestöjen Edustajisto 1946-1964. (1995)
- SUHONEN, Pertti: Liikkuva äänestäjä Suomen monipuoluejärjestelmässä. (1972)
- TIMONEN, Pertti: Kansanedustajaehdokkaiden alueellinen kannatuspohja ja sen muutokset. Ehdokasekologinen tutkimus maalaisliiton/ keskustapuolueen ja SKDL:n kansanedustajaehdokkaista Oulun läänin vaalipiirissä vuosien 1954, 1958, 1962 ja 1970 edustajainvaaleissa. (1972)
- TUOMIKOSKI, Antti: Järjestö- ja vaalitoiminnan vaikutus keskustapuolueen kannatukseen eduskuntavaaleissa. (1980)
- VANHANEN, Tatu: Poliittisen vaikutusvallan jakautuminen Intiassa. (1963)
- VIRTA, Sirpa: Lain ja järjestyksen politiikka. (1993)
- VUORENSYRJÄ, Matti: Julkisen hyödyke- ja palvelutarjonnan arviointi. Arviointikäytäntöjen käsite- ja argumentaatioanalyysi koulutuksen alueella. (1998)

KANSAINVÄLINEN POLITIIKKA LISENSIAATTITYÖT

- ADJANGBA, Moise: *The Legal Foundations of International Relations.* (1975)
- AHONEN, Anne: Diltheyn historiallisen järjen kritiikki ja poliittisen realismin epistemologia Raymond Aronin tuotannossa. (1992)
- AILIO, Jaakko: *The Politics of Global Governance of HIV/AIDS in Sub-Saharan Africa: The Case of Gender.* (2010)
- ALHONEN, Kari: Kiinan ja Neuvostoliiton väliset rajakiistat. (1984)
- ESKELINEN, Anne: Ydinaseettomat vyöhykkeet kansainvälisessä politiikassa. Tutkimus ydinaseettomien vyöhykkeiden teoreettisista perusteista sekä aloitteista ja suunnitelmista asestariisuntapoliittisina ratkaisuin. (1978)
- HARLE, Vilho: Ryhmien välinen konflikti ja ryhmien koheesio: teoreettis-empiirinen tutkimus. (1972)
- HEININEN, Lassi: Sotilaallisen läsnäolon ympäristövaikutukset Arktiksen rauhanaikaisella ”sotänäyttämöllä”. – Turvallisuuskäsitteen laajentamisesta kohti Arktiksen sääteleyjärjestelmää. (1991)
- HOLMA, Juha: Kehitysyhteistyöprojekti suunniteltuna ja ajallisaikallisena kehityskulkuna. Tutkimus Länsi-Kenian perusterveydenhuoltoprojektista vuosina 1984–85. (1991)
- HURU, Jouko: Aseviennistä ja ulkopoliitikasta. Tutkielma aseviennistä ja sen ulkopoliittisuuden aiheuttamista rajoitteista asevientipolitiikkaan. (1993)
- IVONEN, Jyrki: Nationalismi vai Internationalismi. Kansallisen ja kansainvälisen dialektiikka venäläisessä vallankumoustraditiossa dekabristeista Staliniin. (1982)
- JALONEN, Olli-Pekka: *Problems of security and disarmament: Non-Offensive Defence as an Alternative Approach to Security and Naval Disarmament in the Arctic.*(1992)
- JOENNIEMI, Pertti: Asevarustelu ja yhteiskunnan voimavarat. (1974)
- KOIVULA, Tommi: Maailmanpolitiikan ajankohtaisten kysymysten syntylogiikka. Norjalainen ja suomalainen henkilömiinaretoriikka aikamme kansainvälisten mediaprosessien kuvastajana. (2002)
- KYRÖLÄINEN, Hannu: Talous ja politiikka eri järjestelmän omaavien valtioiden suhteissa: Suomi ja Neuvostoliitto 1944-1979. (1981)
- LAINEN, Sirpa: Tennessee Valley Authority ympäristönhallinnan mallina. Tieteellis-teknisen professionaalisen toiminnan logiikka ympäristö- ja kehityspoliittisessa toimintaohjelmassa. (1992)
- MATILAINEN, Jouko: Arabimaiden äänestyskäyttäytyminen YK:n yleiskokouksessa vuosina 1954–1969. Kvantitatiivinen koheesioindekseihin perustuva tutkimus. (1975)
- MERVIÖ, Mika: Harmonia japanilaisessa kulttuurissa ja traditioissa sekä japanilaisen kulttuurin kohtaaminen kansainvälisissä suhteissa. (1991)

- MUKAMURI, Billy: Making sense of social forestry. A Study of Forestry Practices in Zimbabwe. (1993)
- MÄKELÄ, Arja: Santeri Alkion kasvatuskäsitys ja kansainvälinen politiikka- rauhanmalli Santeri Alkion ajatuksista. (1984)
- PALMUJOKI, Eero: Vapaus vai varmuus? Vietnamin toisen Indokiinan sodan jälkeisen ulkopoliitiikan ja ideologian tarkastelu. (1988)
- RYTÖVUORI, Helena: Ideasta yhteisöksi. Pohjoismaisen rauhantutkimuksen metodologisesta perustasta. (1983)
- SERKKOLA, Ari: Meaning and control of tuberculosis in Somalia. (1989)
- UURTIMO, Yrjö: Kehitysjattelun juuret. Vuosisatojen rikos – elämän peittäminen tiedon perustana. (1993)
- VARIS, Tuula: Kun Mustasta Saarasta tehtiin valkoisia. Analyysi pastoraalisesta vallasta Suomen Lähetysseuran Ambomaan työssä vuosina 1870-1925. (1989)
- VIERTIÖ, Johannes: Komission hallintaa vai jäsenvaltioiden omien etujen ajamista? Euroopan unionin päätöksenteon tarkastelua kolmen direktiivin päätösprosessin perusteella. (2002)
- VIRTANEN, Pekka: Kehitys, tutkimus, ja suvereniteetti. Tapaustutkimus antropologisen tutkimuksen roolista kehitysyhteistyössä. (1993)
- VÄYRYNEN, Raimo: Konfliktitilanteet Suomen ja Neuvostoliiton suhteissa v. 1948–49, 1958–59 ja 1961–62. Sanktiteoreettinen tutkimus. (1970)

VALTIO-OPPI
VÄITÖSKIRJAT

- AHONIEMI, Lea: Taistelu helikoptereista. Eduskunnan ja puolustushallinnon välisen asi-
antuntijavallan tarkastelu, esimerkkitaipauksena maavoimien tilausvaltuuskysymys.
1998 (2000)
- ALMASPOUR, Aliakbar: Iranin naisten asema. Oikeudet ja poliittinen toiminta. (2005)
- BORG, Sami: Velvollisuus vaikuttaa. Tutkimus suomalaisten äänestysosallistumisen perus-
teista ja eduskuntavaalien äänestysprosentin laskusta. (1996)
- EFANA, Lawrence Benjamin: Science policy Studies and National Development: The In-
ternational and Nigerian Situation. (1979)
- EKUNWE, Ikponwosa: Gentle Justice: Analysis of Open Prison Systems in Finland. A Way
to the Future? (2007)
- HEIKKALA, Juha: Ajolähtö turvattomiin kotipesiin. Liikunnan järjestökentän muutos
1990-luvun Suomessa. (1999)
- HIRSIAHO, Anu: Shadow Dynasties. Politics of Memory and Emotions in Pakistani
Women's Life-Writing. (2005)
- HOKKANEN, Pekka: Kansalaisosallistuminen ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä.
(2008)
- HUUSKA, Väinö: Etujärjestöjen painostuspolitiikka Suomessa. (1968)
- HYVÄRINEN, Matti: Viimeiset taistot. Taistolainen opiskelijaliike, kertomus ja retoriikka.
(1994)
- HÄYHTIÖ, Tapio: Demokratiaa vai toimintaa? Näkökulmia kansalaislähtöisen verkkopo-
liitiikan teoriaan ja käytäntöön. (2010)
- JUTILA, Karina: Yksillä säännöillä, kaksilla korteilla? (2003)
- KANANEN, Mirja: «Vapautusta eduskuntatyöstä saavat - - -» Tilastollinen ja normatiivi-
nen tarkastelu valtiopäiviltä 1970–1998. (2002)
- KAUPPINEN, Paavo E.: Suomen valtiosääntöjen aate- ja käsitehistoriallisesta taustasta.
Yleiskatsaus perinteiden alkuperään ja kehitykseen. (1992)
- KESKINEN, Auli: Towards User Empowerment; On Development of Utilisation of Infor-
mation and Communications Technology in Decision Making of Administra-
tions. (1999)
- KOSKIAHO, Tapio: Vaaliliittoutuminen eduskuntavaaleissa. Tutkimus puolueiden vaalili-
toista 1907–1975 ja vaaliliittoutumispoliitikasta vuosien 1970 ja 1972 eduskun-
tavaaleissa. (1977)
- KOSKIVIRTA, Kalle: Afganistanista Punaiselle torille. Glasnost 1989-1991 eräiden lehtien
ilmentämänä. (1996)
- KUURE, Tapio: Marginaalin politiikkaa. Marginaalista murtautumisen vaihtoehtoiset
strategiat. (1996)

- KYLMÄKOSKI, Merja: *The Virtue of the Citizen. Jean-Jacques Rousseau's Republicanism in the Eighteenth-Century French Context.* (2000)
- LAASANEN, Juhani: *Valtionaputasoitus. Kustannuserusteisen ja laskennallisen valtion-osuusjärjestelmän vertailu.* (1999)
- LAHTINEN, Mikko: *Niccolò Machiavelli ja aleatorinen materialismi. Louis Althusser ja Machiavellin konjektuurit.* (1997)
- LAPPALAINEN, Pertti: *Politiikan mahdollistuminen. Osallistuminen, suvereniteetti ja pluralistinen valtiokäsitys.* (1992)
- MÄKINEN, Sirke: *Russian Geopolitical Visions and Argumentation. Parties of Power, Democratic and Communist Opposition on Chechnia and NATO 1994-2000.* (2008)
- MÄNNISTÖ, Anssi: *Islam länsimaisen hegemonisen diskurssin kohteena. Myyttis-ideologinen sekä media- ja kuva-analyttinen näkökulma sivilisaatioiden kohtaamiseen.* (2000)
- NISKANEN, Paavo: *Puolueet luokkaetujen vaalijoina Suomen eduskunnassa 1960-luvulta 1990-luvulle.* (2008)
- OJAKOSKI, Maija: *“Milläs selität kun toinen ei kuuntele”. Yhteistoiminta työelämän laatukysymyksenä.* (1999)
- PAASTELA, Jukka: *Marx's and Engels' concepts of the parties and political organizations of the working class.* (1986)
- PIHLAJANIEMI, Toivo: *Valtio – valta – suunnittelu. Tutkimus kollektiivimenettelyyn perustuvan kokonaisvaltaisen suunnittelun soveltumisesta Suomen valtiojärjestelmän valtastruktuuriin.* (1990)
- SAHLBERG, Arja: *Koivu sekä tähti. Ihminen, yhteiskunta, ihmiskunta Santeri Alkion tuotannossa ja poliittisessa toiminnassa.* (1995)
- SAURAMO, Aulikki: *Kaikien varalta, Tutkimus vastavalmistuneiden korkeasti koulutettujen ammattijärjestöjäsenyydelleen asettamista odotuksista.* (2006)
- SINKKONEN, Teemu: *Political Responses to Terrorism: Case study on the Madrid terrorist attack on March 11, 2004, and its aftermath.* (2009)
- RAIVIO, Risto: *Osallistuminen, edustuksellisuus ja puolueet seurakuntahallinnossa.* (1995)
- RAUNIO, Tapio: *Party Group Behaviour in the European Parliament: An Analysis of Transnational Political Groups in the 1989-1994 Parliament.* (1996)
- RENKAMA, Jukka: *Ideology and Challenges of Political Liberalisation in the USSR, 1957-1961. Otto Kuusinen's "Reform Platform", the State Concept, and the Path to the 3rd CPSU Programme.* (2006)
- RUOSTETSAARI, Ilkka: *Energiapolitiikan määräytyminen. Julkisten, kollektiivisten ja markkinaperusteisten toimijoiden asema Suomen energiasektorin politiikka-verkostossa.* (1989)

- RUUSALA, Raili: Luottamustehtävien kasautuminen ja jäsenten tavoitevalinnat sosiaalidemokraattisessa puolueessa. Vertaileva tutkimus neljässä puoluepiirissä. (1972)
- TANNER, Arno: Siirtolaisuus, valtio ja politiikka. Kanadan, Sveitsin ja Uuden-Seelannin työvoiman maahanmuutto ja politiikka 1975-2001. (2003)
- TIMONEN, Pertti: Kansanedustajaehdokkaan alueellisen kannatuspohjan määräytyminen. (1976)
- TURKKA, Tapani: Sandysin esitys. Tutkimus parlamentarismen lähtökohdasta. (2000)
- VANHANEN, Tatu: Puolueet ja pluralismi. Tutkimus poliittisen ja sosiaalisen pluralismin riippuvuuksista kymmenessä Kansalaisyhteisön jäsenmaassa. (1968)
- VETIK, Raivo: Inter-Ethnic Relations in Estonia 1988-1998. (1999)
- VETTENNIEMI, Erkki: Surviving the Soviet Meat Grinder. The Politics of Finnish Gulag Memoirs. (2001)
- VIRTA, Sirpa: Poliisi ja turvayhteiskunta. Lähipoliisi turvallisuusstrategiana. (1998)
- VÄHÄ-SIPILÄ, Mikko: Ignalinan tapaus. Liettualaiset ympäristöjärjestöt Euroopan integraation ja kansallisen suvereniteettipolitiikan ristipaineissa. (2004)

KANSAINVÄLINEN POLITIIKKA VÄITÖSKIRJAT

- AALTOLA, Mika: *The Rhythm, Exception, and Rule in International Relations: The Case of Mad Cow Disease.* (1999)
- ADJANGBA, Moise: *Inequality and New Maritime Order: Theories and issues of Dependent Development.* (1985)
- AHONEN, Anne: *Teleologinen ja teleonominen tulkintamalli kansainvälisessä politiikassa.* Aronista Waltziin. (1996)
- ESKELINEN, Anne: *Ydinsulkuneuvottelut ja suurvaltaliennytyt. Ydinsulkudiplomatia Yhdysvaltain ja Neuvostoliiton aseidenriisuntapolitiikassa ja kansainvälisen järjestelmän kehitys.* (1989)
- HAKOVIRTA, Harto: *Puolueettomuus ja integraatiopolitiikka: Tutkimus puolueettoman valtion adaptaatiosta alueelliseen integraatioon teorian, vertailujen ja Suomen poikkeavan tapauksen valossa.* (1977)
- HANSKA, Jan: *Reagan's Mythical America - Towards a Narrative Theory of Prophetic Politics.* (2010)
- HARLE, Vilho: *International Tension.* (1975)
- HIRVONEN Marke: *The Role of European Policy on Illicit Drugs in the Construction of the Public Domain.* (2010)
- KANGAS, Anni: *The Knight, the Beast and the Treasure. A Semiotic Inquiry into the Finnish Political Imaginary on Russia, 1918-1930s.* (2007)
- KEISALA, Katja: *The European Union as an International Actor: Strengths of the European Civilian Power.* (2005)
- KOIVULA, Tommi: *Sodan kaikuja. Norjan ja Suomen henkilömiinaretoriikka kansainvälisten mediaprosessien ilmentäjänä 1995-2001.* (2004)
- KOSKI, Anne: *Niinkö on jos siltä näyttää? Kuva ja mielikuva Suomen valtaresursseina kansainvälisessä politiikassa.* (2006)
- KURIKKALA, Flora: *Representation of a Changing Self: An EU Performance in the Middle East.* (2003)
- LAITINEN, Kari: *Turvallisuuden todellisuus ja problematiikka. Tulkintoja uusista turvallisuuksista kylmän sodan jälkeen.* (1999)
- MERVIÖ, Mika: *Cultural Representation of the Japanese in International Relations and Politics. A Study of Discourses and Interpretations between Different Cultural Traditions.* (1995)
- MUKAMURI, Billy : *Making sense of social forestry.* (1995)
- PALMUJOKI, Eero: *Revolutionary Pragmatism and Formal Marxism-Leninism. An Analysis on Vietnam's Foreign-policy Argumentation from the Fall of Saigon to the Collapse of Socialist World System.* (1995)

- PENTTINEN, Elina: Corporeal Globalization. Narratives of Subjectivity and Otherness in the Sexscapes of Globalization. (2004)
- PROZOROV, Sergei V.: Political Pedagogy of Technical Assistance. A Study in Historical Ontology of Russian Postcommunism. (2004)
- PYNNÖNIEMI, Katri: New Road, New Life, New Russia : International transport corridors at the conjunction of geography and politics in Russia. (2008)
- RYTÖVUORI-APUNEN, Helena: Barefoot research and tribune of reason. An analysis of the textual corpus of peace research in Scandinavia, 1959–1986. (1990)
- VIERTIÖ, Jussi: Hallitusti vai ajautuen? Tutkimus Euroopan unionin päätöksenteosta. (2008)
- VIRTANEN, Pekka: Nation building, difference and otherness: the politics of natural resource management in post-colonial Mozambique. (2005)
- VÄYRYNEN, Raimo: Militarization, Conflict Behavior and Interaction. Three Ways of Analyzing the Cold War. (1973)